

2019

Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego

Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego

Editorial Board of Statistical Office

Przewodniczący, Redaktor Główny

President, Editor-in-Chief

Roman Fedak

Członkowie

Members

Wioletta Bielecka, Marlena Gajewska, Agnieszka Jankowska, Krystyna Motyl, Bożena Pieńkowska, Robert Wróbel

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE

CONTENT-RELATED WORKS

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Zielona Góra, Lubuski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Angela Burchardt, Iwona Goździcka, Elwira Olczyk, Małgorzata Sadowska, Zuzanna Sikora,

Iwona Surgucka, Beata Szydłowska

pod kierunkiem

supervised by

Roberta Wróbla

PRACE WYDAWNICZE

EDITORIAL WORKS

Zakład Wydawnictw Statystycznych

Statistical Publishing Establishment

Opracowanie redakcyjne i korekta

Editorial works and proof-reading

pod kierunkiem

supervised by

Roberta Wróbla

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

pod kierunkiem

supervised by

Małgorzaty Sadowskiej

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Palmiarnia zielonogórska (ze zbiorów Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze)

Zielona Góra Palm House (from the collection of the Statistical Office in Zielona Góra)

ISSN 1640–0135

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<http://zielonagora.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: +48 22 608 32 10

Zam. XXX/2019/nakł. 65

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu kolejne – dwudzieste – wydanie ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO, opracowanego w polsko-angielskiej wersji językowej i dostępnego również na stronie internetowej Urzędu.

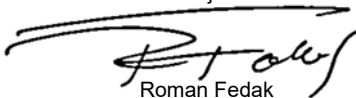
W Roczniku przedstawiono zestaw informacji umożliwiających ocenę potencjału demograficznego, poziomu życia, stanu środowiska naturalnego i gospodarki oraz dane charakterystyczne dla województwa.

Tablice przeglądowe dotyczące ważniejszych danych o województwie przedstawiono w układzie retrospektywnym lat 2000, 2005, 2010, 2013–2018.

Zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w Województwie Lubuskim zamieszczono w formie bogatego zestawu danych ujętych w 22 działach tematycznych, poprzedzonych uwagami ogólnymi. Tematy prezentowane w publikacji wzbogacono o liczne wykresy i diagramy.

Oddając w ręce Państwa Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2019 dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje i będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi przyczyniające się do kształtowania i wzbogacania jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, grudzień 2019 r.

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents you the next - twentieth – edition of the STATISTICAL YEARBOOK OF LUBUSKIE VOIVODSHIP, available as Polish – English version, as well as on the Office's website.

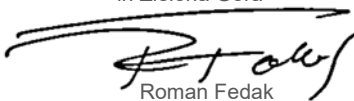
The Yearbook contains a collection of information that allows to determine the demographic potential, standard of living, and conditions of natural environment and the economy, as well as it contains the characteristic data of the voivodship.

The tables concerning major data on the voivodship are presented retrospectively and they include the data from the period between 2000, 2005, 2010 and 2013–2018.

The social and economical phenomena and processes occurring in Lubuskie Voivodship are presented as a wide set of data divided into 22 thematic chapters, each preceded by general notes. The issues presented in this publication are completed with numerous charts and diagrams.

Presenting you the Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship 2019 I would like to express my gratitude to all persons and institutions for the information they submitted and I would be obliged to have your comments and opinions, which would help us improve the content of this publication.

President
of the Statistical Office
in Zielona Góra

Roman Fedak

Zielona Góra, December 2019

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Str. Page
Przedmowa	Preface 3–4
Spis tablic i wykresów	List of tables and graphs 6–22
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	Symbols. Abbreviations 23–24
Uwagi ogólne	General notes 25–31
TABLICE PRZEGLĄDOWE	REVIEW TABLES
I. Województwo na tle kraju w 2018 r.	Voivodship on the background of the country in 2018 32–37
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2013–2018)	Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2013–2018) 38–55
DZIAŁY	CHAPTERS
I. Geografia	Geography 56–57
II. Stan i ochrona środowiska	Environmental protection 58–81
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	Administrative division and territorial self-government 82–86
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości	Public safety. Justice 87–95
V. Ludność	Population 96–125
VI. Rynek pracy	Labour market 126–158
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Wages and salaries. Social security benefits 159–171
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania	Households. Dwellings 172–193
IX. Edukacja i wychowanie	Education 194–221
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Health care and social welfare 222–237
XI. Kultura. Turystyka. Sport	Culture. Tourism. Sport 238–251
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	Science and technology. Information society 252–266
XIII. Ceny	Prices 267–270
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Agriculture, hunting and forestry 271–298
XV. Przemysł i budownictwo	Industry and construction 299–310
XVI. Transport i telekomunikacja	Transport and telecommunications 311–317
XVII. Handel i gastronomia	Trade and catering 318–322
XVIII. Finanse przedsiębiorstw	Finances of enterprises 323–336
XIX. Finanse publiczne	Public finance 337–345
XX. Inwestycje. Środki trwale	Investments. Fixed assets 346–354
XXI. Rachunki regionalne	Regional accounts 355–360
XXII. Podmioty gospodarki narodowej	Entities of the national economy 361–367

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTERS I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne.....	Geographic location.....	1	56
Powierzchnia i granice w 2018 r.	Area and borders in 2018	2	56
Układ pionowy powierzchni.....	Elevations	3	57
Temperatury powietrza	Air temperatures	4	57
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness.....	5	57
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	58
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2019).....	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2019)	1 (6)	67
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2017, 2018).....	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (7)	68
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2017, 2018)	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2017, 2018)....	3 (8)	68
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018) ..	4 (9)	69
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (10)	69
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (11)	70
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018) ..	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (12)	70
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018).....	Plants discharging waste water by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (13)	71
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018).....	Waste water treatment plants (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (14)	71
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)	Emission and reduction of air pollutants (2010, 2015, 2017, 2018).....	10 (15)	72
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)...	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2017, 2018).....	11 (16)	73

		Tabl. Table	Str. Page
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2017, 2018).....	Legally protected areas possessing unique environmental value (2010, 2015, 2017, 2018).....	12 (17)	74
Parki narodowe (2010, 2015, 2017, 2018).....	National parks (2010, 2015, 2017, 2018).....	13 (18)	74
Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Nature reserves (2010, 2015, 2017, 2018).....	14 (19)	75
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2017, 2018)....	Landscape parks (2010, 2015, 2017, 2018)....	15 (20)	75
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2017, 2018).....	Monuments of nature (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (21)	76
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2017, 2018).....	Generally accessible and estate area green belts (2010, 2015, 2017, 2018).....	17 (22)	76
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2017, 2018).....	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2010, 2015, 2017, 2018).....	18 (23)	77
Odpady według rodzajów w 2018 r.	Waste by type in 2018	19 (24)	77
Odpady komunalne (2010, 2015, 2017, 2018)....	Municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (25)	78
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2017, 2018)....	Liquid waste (2010, 2015, 2017, 2018).....	21 (26)	78
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2017, 2018).....	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018).....	22 (27)	78
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	23 (28)	79
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018) ..	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2017, 2018).....	24 (29)	80
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2017, 2018).....	Financing Directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management fund (2010, 2015, 2017, 2018).....	25 (30)	81
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018).....	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2017, 2018).....	26 (31)	81
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	82
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2017, 2018).....	Administrative units of voivodship (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (32)	84
Gminy w 2018 r.....	Gminas in 2018	2 (33)	84
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiats and cities with powiats status in 2018	3 (34)	84
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	Councillors of organs of local self-government entities in 2018.....	4 (35)	85
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (36)	86

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	87
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2017, 2018)	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (37)	91
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2017, 2018)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (38)	93
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Incoming cases in common courts (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (39)	93
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2017, 2018)	Adults sentenced by common courts for crimes prosecuted on the basis of an indictment (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (40)	94
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2017, 2018)	Resolved family cases (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (41)	94
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2017)	Entities of the National Judicial Register (2010, 2015, 2017)	6 (42)	95
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	96
Ludność (2010, 2015, 2017, 2018)	Population (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (43)	101
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age population (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (44)	101
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)	Population by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (45)	103
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2017, 2018)	Towns and urban population (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (46)	103
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2017, 2018)	Gminas and rural population (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (47)	104
Mediana wieku ludności według płci (2010, 2015, 2017, 2018)	Median population age by sex (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (48)	104
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Vital statistics (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (49)	105
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2017, 2018)	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (50)	106
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2018	9 (51)	106
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018	10 (52)	109
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (53)	110
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2018 r. ...	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2018	12 (54)	110

		Tabl. Table	Str. Page
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (55)	111
Urodzenia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Births (2010, 2015, 2017, 2018).....	14 (56)	111
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2017, 2018).....	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (57)	112
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2017, 2018).....	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2017, 2018).....	16 (58)	112
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2017, 2018)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2017, 2018).....	17 (59)	113
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2016, 2017).....	Deaths by selected causes (2010, 2016, 2017) ..	18 (60)	115
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018).....	19 (61)	116
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2016, 2017)	Infant deaths by selected causes (2010, 2016, 2017).....	20 (62)	117
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2010, 2015, 2017, 2018)	Suicides registered by police (2010,2015, 2017, 2018).....	21 (63)	118
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Life expectancy (2010, 2015, 2017, 2018).....	22 (64)	118
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	Households projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050).....	23 (65)	119
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2017, 2018)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2017, 2018).....	24 (66)	120
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2017, 2018)	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2017, 2018).....	25 (67)	121
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2017, 2018).....	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2017, 2018).....	26 (68)	122
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2017, 2018).....	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2017, 2018).....	27 (69)	122
Rezydenci (2010, 2015, 2017, 2018)	Usual residence population (2010, 2015, 2017, 2018).....	28 (70)	123
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018)	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2017, 2018).....	29 (71)	123
Kościóły i związki wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018).....	Churches and religious associations (2010, 2015, 2017, 2018).....	30 (72)	124

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	x	126
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2015, 2017, 2018)	1 (73)	135
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL	2 (74)	136
Pracujący	Employment	
Pracujący (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (75)	137
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (76)	138
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (77)	139
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (78)	140
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (79)	141
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (80)	142
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (81)	144
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	10 (82)	145
Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (83)	146
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (84)	146
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (85)	147
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (86)	148
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (87)	148

	Tabl. Table	Str. Page
Warunki pracy		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018].....	16 (88)	149
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018].....	17 (89)	151
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018).....	18 (90)	153
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2017, 2018).....	19 (91)	153
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	20 (92)	155
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2017, 2018)....	21 (93)	156
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2017, 2018).....	22 (94)	157
Jednorazowe odszkodowania wypadkowe w 2018 r.	23 (95)	158
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH		
Uwagi ogólne	x	159
Wynagrodzenia		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (96)	162
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	2 (97)	163
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	3 (98)	165
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	4 (99)	167
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	5 (100)	168
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych		
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2017, 2018).....	6 (101)	170
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2017, 2018).....	7 (102)	170
Świadczenia z programu „Rodzina 500+” (2017, 2018).....	8 (103)	171

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VIII. GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII. HOUSEHOLDS. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	x	172
Gospodarstwa domowe	Households	
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	1 (104)	182
Budżety gospodarstw domowych	Households budgets	
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (105)	182
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (106)	182
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (107)	183
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (108)	184
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (109)	185
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2018 r.	7 (110)	186
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (111)	186
Mieszkania. Infrastruktura	Dwellings. Infrastructure	
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (112)	187
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2017, 2018)...	10 (113)	187
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	11 (114)	188
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (115)	188
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (116)	189
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (117)	189
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (118)	190
Wodociągi i kanalizacja (2015, 2017, 2018)	16 (119)	191
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2017, 2018)	17 (120)	192
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (121)	192
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (122)	193
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (123)	193

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX. EDUCATION	
Uwagi ogólne	x	194
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	1 (124)	200
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	2 (125)	203
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	3 (126)	205
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	4 (127)	205
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	5 (128)	206
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19) ..	6 (129)	208
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	7 (130)	208
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (131)	209
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (132)	209
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	10 (133)	210
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	11 (134)	210
Studenci uczelni otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	12(135)	210
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	13 (136)	211
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	14 (137)	212
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	15 (138)	213
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2015/16, 2017/18, 2018/19]	16 (139)	213
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	17 (140)	214

		Tabl. Table	Str. Page
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	18 (141)	214
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2015/16, 2017/18, 2018/19]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2017/18, 2018/19]	19 (142)	215
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży 2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	Level art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	20 (143)	215
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	21 (144)	215
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych według grup kierunków kształcenia (2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students and graduates of post-secondary schools by fields of education (2015/16, 2017/18, 2018/19)	22 (145)	216
Uczelnie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Higher education institutions (2010/11, 2015/10, 2017/18, 2018/19)	23 (146)	216
Studenci uczelni według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	24 (147)	217
Absolwenci uczelni według form studiów i typów szkół (2010/11, 2016/17, 2017/18)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2016/17, 2017/18)	25 (148)	217
Nauczyciele akademicy na uczelniach [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)....	26 (149)	218
Cudzoziemcy - studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Foreigners - students and graduates by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	27 (150)	218
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Postgraduate and doctoral programmes (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	28 (151)	219
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia (2015/16, 2017/18, 2018/19).....	Postgraduate studies by narrow fields of education (2015/16, 2017/18, 2018/19)	29 (152)	219
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	30 (153)	220
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	31 (154)	220
DZIAŁ X. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER X. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	222
Pracownicy medyczni (2015, 2017, 2018)	Medical personnel (2015, 2017, 2018).....	1 (155)	229
Lekarze specjaliści (2015, 2017, 2018).....	Doctors specialists (2015, 2017, 2018).....	2 (156)	229
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018).....	Out-patient health care (2015, 2017, 2018)	3 (157)	230
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018).	In-patient health care (2015, 2017, 2018)	4 (158)	231
Szpitalne ogólne (2015, 2017, 2018)	General hospitals (2015, 2015, 2017, 2018).....	5 (159)	232
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2017, 2018)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2017, 2018).....	6 (160)	233
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2017, 2018)	Public pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (161)	233
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2017, 2018)	Blood donation (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (162)	234

		Tabl. Table	Str. Page
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (163)	234
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2017, 2018).....	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2017, 2018).....	10 (164)	235
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2017, 2018).....	Day-support centres (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (165)	235
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018).....	Family foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (166)	235
Institutionalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018).....	Institutional foster care (2010, 2015, 2017, 2018).....	13 (167)	236
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2017, 2018).....	Stationary social welfare (2010, 2015, 2017, 2018).....	14 (168)	236
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2017, 2018).....	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2017, 2018).....	15 (169)	236
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2017, 2018).....	Social welfare benefits (2010, 2015, 2017, 2018).....	16 (170)	237
DZIAŁ XI. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XI. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne.....	General notes.....	x	238
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2017, 2018).....	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (171)	242
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2017, 2018).....	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2017, 2018).....	2 (172)	242
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (173)	243
Muzea (2010, 2015, 2017, 2018).....	Museums (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (174)	243
Galerie sztuki (2010, 2015, 2017, 2018).....	Art galleries (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (175)	243
Teatry, instytucje muzyczne (2010, 2015, 2017, 2018).....	Theatres, music institutions (2010, 2015, 2017, 2018).....	6 (176)	244
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2010, 2015, 2017, 2018).....	Cultural centres and establishment, clubs, community centres (2010, 2015, 2017, 2018).....	7 (177)	244
Kina stale (2010, 2015, 2017, 2018).....	Fixed cinemas (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (178)	245
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2017, 2018).....	Cable television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (179)	245
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2017, 2018).....	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018).....	10 (180)	245
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2017, 2018).....	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018).....	11 (181)	246
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017).....	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018).....	12 (182)	248
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018).....	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (183)	249
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018).....	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (184)	249

		Tabl. Table	Str. Page
Sport	Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2016, 2018)	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2016, 2018)	15 (185)	250
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2018	16 (186)	250
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	Selected sports facilities in 2018	17 (187)	251
DZIAŁ XII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	252
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2017, 2018)	Entities and internal personnel in research and development (2017, 2018)	1 (188)	258
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2017, 2018)	Internal personnel in research and development activity by educational level (2017, 2018)	2 (189)	259
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on research and development activity (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (190)	260
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditures on research and development by field of research and development activity (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (191)	260
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditures on research and development by institutional sector (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (192)	261
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditures on research and development activity by type of research and development activity (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (193)	261
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (194)	261
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży w przemyśle w 2018 r.	Share of net revenues from sales of new or improved products in revenues from sales in industry in 2018	8 (195)	262
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016–2018	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2016–2018	9 (196)	263
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	10 (197)	264
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	11 (198)	265
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Domestic inventions and utility models (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (199)	266
Spółeczeństwo informacyjne	Information society		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (200)	266
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Purpose of using the Internet by enterprises (2000, 2010, 2017, 2018)	14 (201)	266

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XIII. CENY	CHAPTER XIII. PRICES		
Uwagi ogólne	General notes	x	267
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (202)	268
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2017, 2018)	Retail prices of major goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (203)	268
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (204)	270
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2017, 2018)	Average market-place prices received by farmers (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (205)	270
DZIAŁ XIV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XIV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY		
Uwagi ogólne	General notes	x	271
Rolnictwo	Agriculture		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (206)	278
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2017, 2018)	Agricultural land area by land type (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (207)	279
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2016)	Farms by area groups (2010, 2016)	3 (208)	279
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2016, 2017]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2016, 2017]	4 (209)	280
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2016, 2017]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2016, 2017]	5 (210)	280
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2017, 2018)	Sown area (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (211)	282
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2010, 2015, 2017, 2018)	Selected crop production and yields (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (212)	283
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2015, 2017, 2018)	Area, production and yields of ground vegetables (2015, 2017, 2018)	8 (213)	284
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of fruit tree in orchards (2015, 2017, 2018)	9 (214)	285
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards (2015, 2017, 2018)	10 (215)	285
Bydło, trzoda chlewna i owce (2010, 2015, 2017, 2018)	Cattle, pigs and sheep (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (216)	286
Drób (2010, 2015, 2017, 2018)	Poultry (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (217)	287
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (218)	287
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (219)	288

		Tabl. Table	Str. Page
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of cows` milk and hen eggs (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (220)	288
Ciągniki rolnicze (2010, 2016).....	Agricultural tractors (2010, 2016).....	16 (221)	289
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18).	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	17 (222)	289
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	18 (223)	290
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (224)	291
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2017, 2018).....	Organic farms (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (225)	292
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2017, 2018)	Major game species (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (226)	292
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	Shoot of main game species (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	22 (227)	292
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2017, 2018)	Clubs and members of the polish hunting association and hunting districts (2010, 2015, 2017, 2018).....	23 (228)	293
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Forest land (2010, 2015, 2017, 2018).....	24 (229)	293
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (230)	294
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (231)	295
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2017, 2018)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2017, 2018)	27 (232)	296
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2017, 2018)....	Removals (2010, 2015, 2017, 2018)	28 (233)	297
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2017, 2018).....	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2017, 2018).....	29 (234)	298
Pożary w lasach (2010, 2015, 2017, 2018)	Forest fires (2010, 2015, 2017, 2018).....	30 (235)	298
DZIAŁ XV. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XV. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	299
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2017, 2018).....	Sold production of industry (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (236)	301
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (237)	303
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of selected products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (238)	303
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (239)	304
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018).....	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (240)	305

	Tabl. Table	Str. Page
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	6 (241)	306
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	7 (242)	306
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (243)	308
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (244)	310
DZIAŁ XVI. TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA		
Uwagi ogólne	x	311
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (245)	314
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (246)	314
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (247)	314
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (248)	315
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (249)	315
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (250)	315
Ruch pasażerów w porcie lotniczym (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (251)	316
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (252)	316
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2017, 2018)	9 (253)	316
Łącza abonenckie, dostęp do sieci Internet (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (254)	317
DZIAŁ XVII. HANDEL I GASTRONOMIA		
Uwagi ogólne	x	318
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (255)	321
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (256)	321
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (257)	321
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (258)	321
Gastronomia (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (259)	322
Magazyny handlowe (2015, 2018)	6 (260)	322
Targowiska (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (261)	322

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVIII. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVIII. FINANCE OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	323
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (262)	328
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (263)	329
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (264)	330
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (265)	331
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (266)	332
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (267)	334
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2017, 2018)	Share capital of companies (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (268)	335
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (269)	336
DZIAŁ XIX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XIX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	337
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenue of local self-government entities budgets by type (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (270)	340
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local self-government entities budgets by division in 2018	2 (271)	342
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditure of local self-government entities budgets by type (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (272)	343
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local self-government entities budgets by division in 2018	4 (273)	344
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2017, 2018)	Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2017, 2018)	5 (274)	345

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XX. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XX. INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	x	346
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2015, 2017, 2018]	1 (275)	350
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2015, 2017, 2018]	2 (276)	351
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2015, 2017, 2018]	3 (277)	352
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2015, 2017, 2018]	4 (278)	353
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2015, 2017, 2018]	5 (279)	354
DZIAŁ XXI. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXI. REGIONAL ACCOUNTS	
Uwagi ogólne	x	355
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (280)	359
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (281)	360
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (282)	360
DZIAŁ XXII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY	
Uwagi ogólne	x	361
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (283)	362
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (284)	362
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (285)	365
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (286)	366
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (287)	367

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. Page
Podział administracyjny województwa lubuskiego w 2018 r.	Administrative division of lubuskie voivodship in 2018	24–25
Podział województwa lubuskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) w 2018 r.	Division of the lubuskie voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes (NUTS) in 2018	24–25
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018	100–101
Ruch naturalny ludności	Vital statistics	100–101
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	Life expectancy at 0 age	100–101
Struktura pracujących według sekcji	Structure of employed persons by sections	158–159
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	Structure of registered unemployed persons by age and educational level	158–159
Odchylenie względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	Relative deviation of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship	158–159
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2018 r. ..	Dwellings fitted with installations in 2018	186–187
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	186–187
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/2019	Education by educational level in 2018/2019 school year	186–187
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Land use in agricultural holdings in 2018	298–299
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r.	Structure of market agricultural output in 2017	298–299
Struktura produkcji budowlano-montażowej	Structure of construction and assembly production	298–299
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego	Revenue and expenditure of local self-government entities budget	358–359
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności	Structure of gross value added by kinds of activities	358–359
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2018 r.	Structure of entities of the national economy in 2018	358–359

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH**SYMBOLS**

Kreska (–)	– zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak (x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak (Δ)	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do już opublikowanych. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
Znak (#)	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistic.
„W tym”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which”	indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	– used in figures represents the decimal points.

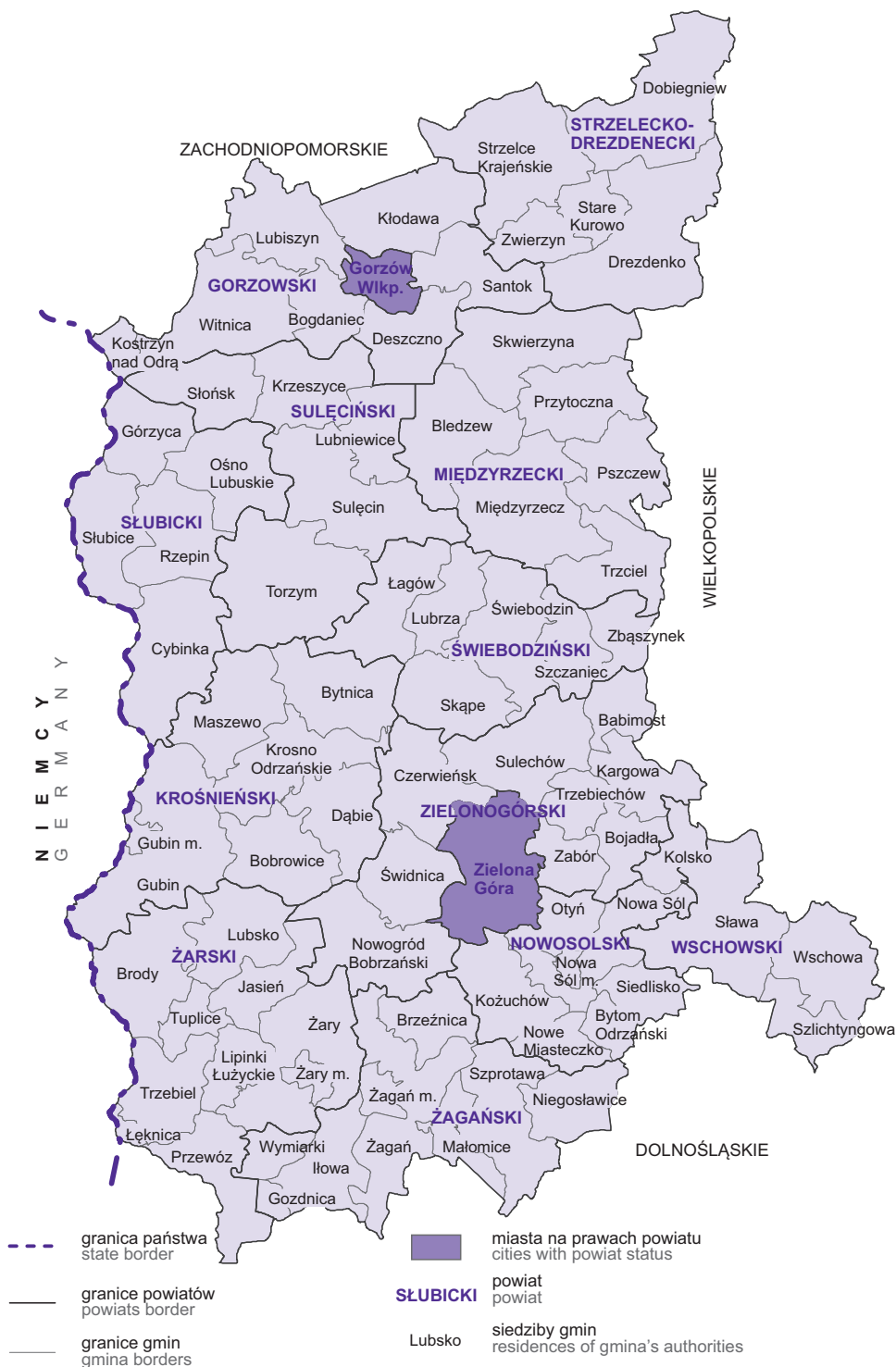
SKRÓTY**ABBREVIATIONS**

tys.	=	tysiąc thousand	mm	=	milimetr millimetre
mln	=	milion million	cm	=	centymetr centimetre
zł zł	=	złoty złoty	m	=	metr metre
szt. pcs	=	sztuka pieces	km	=	kilometr kilometre
egz.	=	egzemplarz	m ²	=	metr kwadratowy square metre
kpl	=	komplet	ha	=	hektar hectare
wol. vol.	=	wolumin volume	km ²	=	kilometr kwadratowy square kilometre
µg	=	mikrogram microgram	l	=	litr litre
g	=	gram gram	hl	=	hektolitr hectolitre
kg	=	kilogram kilogram	dm ³	=	decymetr sześcienny cubic metre

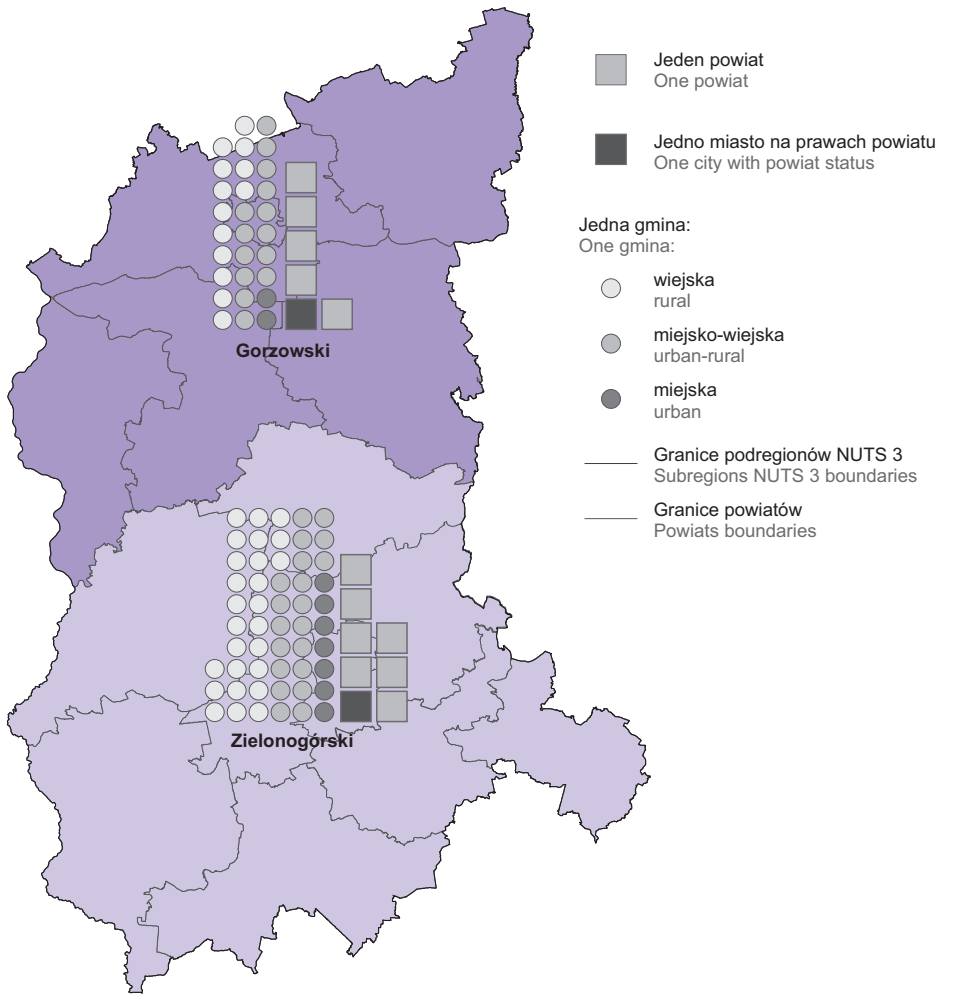
dt	=	decytona deciton	m ³	=	metr sześcienny cubic metre
t	=	tona tonne	dam ³	=	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	=	hektometr sześcienny cubic hectometre	p. proc.	=	punkt procentowy
kWh	=	kilowatogodzina kilowatt·hour	tabl.	=	tablica table
MWh	=	megawatogodzina megawatt·hour	ust.	=	ustęp metre
GWh	=	gigawatogodzina gigawatt·hour	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
GJ	=	gigadżul gigajoule	i in.	=	i inni
PJ	=	petadżul petajoule	itp. etc.	=	i tym podobne and the like
oC	=	stopień Celsjusza centigrade	m.in. i.a.	=	miedzy innymi among others
h	=	godzina hour	np. e.g.	=	na przykład for example
d	=	doba 24 hours	tj. i.e.	=	to jest that is
r.	=	rok	tzn. i.e.	=	to znaczy that is
ceg	=	cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	tzw.	=	tak zwany
brick		standard brick unit expressing the quantity of wall building materials			
t/r	=	ton rocznie	ww.	=	wyżej wymieniony
t/y	=	tonnes per year			
art.	=	artykuł article	PKP	=	Polskie Koleje Państwowe
cd.	=	ciąg dalszy	ZOZ	=	Zakład Opieki Zdrowotnej Health Care Institution
cont.		continued			
dok.	=	dokończenie	NUTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorial- nych do Celów Statystycznych
		continued	NUTS	=	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
Lp.	=	liczba porządkowa	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
No.	=	number	ECE	=	Economic Commission for Europe
Kk	=	Kodeks karny	EUROSTAT	=	Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich Office Statistique des Communautes Européennes
kl.	=	klasa			

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2018 R. (stan w dniu 31 grudnia)
ADMINISTRATIVE DIVISION OF LUBUSKIE VOIVODSHIP IN 2018 (as of 31st December)

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2018 R. (stan w dniu 1 stycznia)
DIVISION OF THE LUBUSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE CLASSIFICATION OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL (NUTS) IN 2018 (as of 1st January)

PODREGIONY (NUTS 3):
SUBREGIONS (NUTS 3):

PL431 - Gorzowski

Powiaty	Powiats
gorzowski	(7)
międzyrzecki	(6)
ślubicki	(5)
strzelecko-drezdenecki	(5)
sulęciński	(5)
Miasto na prawach powiatu	
City with powiat status	
Gorzów Wielkopolski	(1)

PL432 - Zielonogórski

Powiaty	Powiats
krośnieński	(7)
nowosolski	(8)
świebodziński	(6)
wschowski	(3)
zielonogórski	(9)
żagański	(9)
żarski	(10)
Miasto na prawach powiatu	
City with powiat status	
Zielona Góra	(1)

W nawiasach podano liczbę gmin.
Number of gminas is given in parentheses.

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**”, jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

— **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

— **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook — unless otherwise indicated — concern the entire national economy.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2 PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

— **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),

— **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej - obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano - jeśli nie zaznaczono inaczej - tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku - obok PKD 2007 - należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, pełnozatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227)) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014 r.;

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to PKD 2007/NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

7. Other than PKD 2007/NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local self-government entities, full-time paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018, item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;

- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług – PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 1864).

8. Informacje o województwie w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” - pozostałe terytorium województwa.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny **produkcji** – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatkę od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

- 2) **the Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31st December 2015;
- 3) **the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) **the Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;
- 5) **the Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1st January 2017 by a decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws 2016 item 1864).

8. Information on voivodship as well as **by urban and rural areas**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term “urban area” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a “rural area” is understood as the remaining territory of the voivodship.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate **production**, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i od importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
  - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006–2010 r.,
  - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.,
  - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki - w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyliczenia, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach - obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 czerwca.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną dla 2005 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Taxes on products include: the value added tax - VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting, the lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. Constant prices were adopted as follows:

- 1) agricultural output – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
  - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006–2010,
  - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011,
  - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices - in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing per capita data (per 1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30th June.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated for 2005 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 – of the Population and Housing Census 2011.

13. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnym publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródło dawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

13. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA

CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)

INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2	
sekcje	sections
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę x	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja x	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości x	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca x	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)	
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2 (cont.)	
działy	divisions
Produkcja skór i wyrobów skórzanych x	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń x	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep x	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Budowa budynków x	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej x	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej Civil engineering

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the “Statistical Yearbook of the Republic of Poland” as well as on the web page of the Statistics Poland <http://stat.gov.pl>.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	13988	4,5	Area in km ²
Powiaty	314	12	3,8	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	2	3,0	Cities with powiat status
Gminy	2478	82	3,3	Gminas
Miasta	930	43	4,6	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	1293	2,5	Rural localities
Sołectwa	40740	1026	2,5	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thousand t:
pyłowych	31,8	0,8	2,6	particulates
gazowych	213214,2	2243,9	1,1	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	106	3,3	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	83	3,4	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	23	2,8	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115338,7	603,2	0,5	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	12485,4	366,6	2,9	Municipal waste collected ^b (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	222,7	2,1	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	3,5	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2467,9	44,4	1,8	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,7	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^c :				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^c :
w liczbach bezwzględnych	768049	25155	3,3	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	200	248	x	per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^c w %	73,4	74,8	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^c in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38411,1	1014,5	2,6	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	658,9	2,9	urban areas
wieś	15343,9	355,6	2,3	rural areas
w tym kobiety	19829,3	520,7	2,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	73	59,3	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65,1	64,0	98,3	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności ...	-0,68	-1,49	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,09	-0,96	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	357,7	2,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	4029,14	87,8	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	22,2	2,3	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	5,8	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	7019,9	2,3	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	160671,4	4444,5	2,8	sewage distribution ^c
gazowej	154380,0	4330,7	2,8	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14615,1	377,0	2,6	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	380,5	371,6	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55874,3	1496,5	2,7	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1475,0	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				usable floor area of dwellings:
w tysiącach m ²	1084166,5	27802,8	2,6	in thousand m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	27404,1	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	185,1	4,3	2,3	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,8	4,2	x	dwellings
izby	18,6	16,2	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	435,0	365,9	x	usable floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnegoEDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thousands:
podstawowych	3039,8	81,1	2,7	primary
gimnazjalnych	350,6	8,7	2,5	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	156,8	4,6	2,9	stage I sectoral vocational ^f
liceach ogólnokształcących	470,3	9,9	2,1	general secondary
technikach	505,6	13,7	2,7	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	0,3	2,1	general art ^d
policealnych	218,6	4,3	2,0	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary educa- tion establishments ^e :
w tysiącach	1392,9	35,6	2,6	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat.....	873	851	97,5	per 1000 children aged 3-5

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XIIHEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	89532	2039	2,3	doctors
lekarze dentyści	12927	563	4,4	dentists
pielęgniarki ^h	192964	4624	2,4	nurses ^h
Przychodnie	21881	582	2,7	Out-patients departments
Szpitale ogólne	949	24	2,5	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. ...	181,7	4,3	2,4	Beds of general hospitals in thousands
Apteki ogólnodostępne ⁱ	12899	313	2,4	Generally available pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 194. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. g Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 12 na str. 224.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 194. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. g Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons whose primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 12 on page 224.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	253	3,2	Public libraries (as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	3601,1	2,8	Public library collections (as of 31 XII) in thousand volumes
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	19	2,0	Museums (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	38124,4	266,7	0,7	Museum and exhibition visitors in thousands
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	497	13	2,6	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	59177,8	1310,0	2,2	Audience in fixed cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	798,7	18,5	2,3	Tourist accommodation establishments ^a in thousands: number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	33895,9	687,8	2,0	tourists accommodated
ROLNICTWO^b I LEŚNICTWO AGRICULTURE ^b AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^c w tys. ha	14539,6	385,0	2,6	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^c in thousand ha
pod zasiewami ^d	10829,3	272,0	2,5	sown area ^d
grunty ugorowane	179,9	8,7	4,9	fallow land
uprawy trwałe	352,6	2,4	0,7	permanent crops
w tym sady	331,0	1,4	0,4	of which orchards
ogrody przydomowe	27,9	0,5	1,9	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3149,9	101,3	3,2	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^d w tys. ha:				Sown area (as of June) ^d in thousand ha:
zboża	7806,3	197,5	2,5	cereals
ziemniaki	297,5	3,1	1,1	potatoes
warzywa gruntowe ^e	176,1	3,4	1,9	ground vegetables ^e
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26779,8	547,3	2,0	cereals
ziemniaki	7478,2	62,7	0,8	potatoes
warzywa gruntowe ^e	4109,0	59,9	1,5	ground vegetables ^e
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	27,7	80,8	cereals
ziemniaki	251	200	79,7	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9254,9	689,5	7,5	Forest areas (as of 31 XII) in thousand ha

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. d Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). e Łącznie z ogrodami przydomowymi; dane według szacunków.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of the land user. c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. d Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). e Including kitchen gardens; data based on estimation.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1520836,1	37871,5	2,5	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	39592	37296	94,2	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano- -montażowej ^a (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^a (current prices):
w milionach złotych	218148,0	4234,3	1,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	5679	4170	73,4	per capita in PLN

TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	303956,9	8962,5	2,9	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,7	88,9	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^b w tys. szt.:				Registered cars ^b in thousand units:
osobowe	23429,0	657,7	2,8	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	3758,2	103,2	2,7	lorries and road tractors ^c
Placówki pocztowe ^d	7602	242	3,2	Postal offices ^d
Łącza abonenckie ^e				Subscriber lines ^e :
w tysiącach	4096,2	105,2	2,6	in thousand
na 1000 ludności	106,6	103,7	x	per 1000 population

HANDEL – stan w dniu 31 XII
TRADE – as of 31 XII

Sklepy	339880	9391	2,8	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	108	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2156	73	3,4	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin^f				Budgets of gminas^f
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121425,6	3459,0	2,8	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4702	4605	97,9	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	3581,7	2,8	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4924	4768	96,9	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85507,8	1679,7	2,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6791	6355	93,6	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	1813,3	2,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6911	6861	99,3	per capita in PLN

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. b Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. d Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego. e Własne (dane częściowo szacunkowe); na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). f Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Including cars having temporary permission (for the period 30 days) given at the end of the year. c Including vans. d Data concern the appointed operator. e Own (partly estimated data); based on the Broadband Internet Information System. f Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

FINANSE PUBLICZNE (dok.)
PUBLIC FINANCE (cont.)

Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959,3	812,3	2,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1083	1081	99,9	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	809,9	2,8	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1110	1078	97,2	per capita in PLN
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16953,7	428,1	2,5	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	441	422	95,7	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	452,7	2,7	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	432	446	103,2	per capita in PLN

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	302675,2	6302,8	2,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	7879	6207	78,8	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029716,5	114202,2	2,8	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	104910	112565	107,3	per capita in PLN

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^{ab} (stan w dniu 31 XII)				Entities of the national economy in the REGON register ^{ab} (as of 31 XII)
sektor publiczny	4365375	113277	2,6	public sector
sektor prywatny	113019	4570	4,0	private sector
	4188932	107580	2,6	

RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2017

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	43467	2,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	51776	42755	82,6	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	38174	2,2	in million PLN
na 1 pracującego w zł	118027	112299	95,1	per 1 employed person in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1179975	28068	2,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	30711	27608	89,9	per capita in PLN

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju własności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sections does not include entities, which have not registered the type of ownership in the REGON register.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	13984	13989	13988	13988
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiactwem i rybactwem)	16,6	13,5	11,5	11,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	58,4	53,9	50,2	48,6
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	5,8	6,0	6,4	6,4
5	w tym do produkcji przemysłowej	1,0	1,0	0,8	0,8
Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia ...	88,6	91,7	98,6	98,8
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,2	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	59,0	64,0	67,5	71,4
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	4,8	2,8	1,4	1,1
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	23,0	32,9	28,1	23,7
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	95,9	97,9	98,8	99,1
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	6,4	0,0	0,8	0,6
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	61,8	36,9	65,4	75,1
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	401	277	290	306
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:					
15	służące ochronie środowiska	5,5	4,7	3,1	4,1
16	służące gospodarce wodnej	2,0	1,1	1,8	1,7
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
17	w % powierzchni ogólnej	36,1	39,3	38,9	38,8
18	na 1 mieszkańca w m ²	4926	5445	5315	5318
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^g :					
19	w liczbach bezwzględnych	41833	39483	39230	38268
20	na 10 tys. ludności	415	391	384	374
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	57,2	70,0	76,1	73,1

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata ludność ogółem – na podstawie bilansów. e Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8 na str. 64. f Dane ze względu na zmianę katalogu odpadów. g Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Since 2010 data are not comparable the total population – based on balances. e See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 8 on page years due to a change in the catalogue of waste. g Until 2012 solid including prosecutor's office; since 2014 excluding

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AREA						
13988	13988	13988	13988	13988	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION						
					Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
11,9	12,3	12,6	13,0	12,6	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	2
49,5	52,5	51,4	54,0	57,9	exploitation of water supply network ^b	3
6,3	6,0	6,1	5,7	6,8	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	of which for industrial production	5
					Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	
98,8	99,2	99,7	99,7	99,7	treated in % of requiring treatment	6
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	untreated per 1 km ² in dam ³	7
72,4	74,1	75,8	76,7	76,8	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
					Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
1,0	0,9	0,9	0,9	0,8	particulates	9
23,3	18,8	8,9	8,7	9,0	gases (excluding carbon dioxide)	10
					Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,1	99,1	99,2	99,2	99,3	particulates	11
0,7	32,3	65,3	68,9	68,4	gases (excluding carbon dioxide)	12
65,6	45,2	39,8	46,3	43,1	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	13
321	328	346	360	361	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	14
					Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
7,6	7,3	3,3	2,8	3,5	in environmental protection	15
2,5	1,7	0,3	0,9	0,7	in water management	16
					Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
39,0	38,8	38,1	38,6	38,4	in % of total area	17
5341	5332	5232	5313	5290	per capita in m ²	18
PUBLIC SAFETY						
					Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^g :	
29736	26949	22775	23388	25155	in absolute numbers	19
291	264	224	230	248	per 10 thousand population	20
71,9	71,2	69,5	73,7	74,8	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	21

poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. d Ludność korzystająca – na podstawie szacunków, szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie przez nieletnich.

with previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. d Population connected to – estimated data, 64. f Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1008472	1009198	1023215	1021470
2	miasta	652041	647054	649781	644970
3	wieś	356431	362144	373434	376500
4	w tym kobiety	518213	519510	524841	524130
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	105	105
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	72	72	73	73
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	256819	212814	195704	188345
8	produkcyjnym	619906	659796	672779	657450
9	poprodukcyjnym	131747	136588	154732	175675
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,28	4,87	5,79	4,64
11	Rozwody na 1000 ludności	1,52	2,54	1,89	1,92
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,92	9,82	10,69	9,53
13	Zgony ^b na 1000 ludności	8,81	9,05	9,28	9,83
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,11	0,77	1,42	-0,30
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,59	6,15	5,39	5,65
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,57	-0,64	-0,46	-1,35
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,20	70,19	71,54	72,21
18	kobiety	77,43	78,98	80,05	80,11
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	330,1	291,8	323,1	320,3
20	w tym kobiety	159,0	137,8	151,4	153,9
21	na 1000 ludności	327,3	289,2	315,7	313,6
22	w sektorze prywatnym w %	70,5	71,6	75,2	77,0
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	9,4	11,3	11,5
24	przemysł i budownictwo	.	31,6	32,3	31,0
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^e ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^e ; informacja i komunikacja	.	27,1	25,4	25,4
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^e	.	3,4	3,3	3,2
27	pozostałe usługi ^f	.	28,5	27,7	28,9

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 1-2 na str. 96. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystano 2004 r.) rodzaju działalności. e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu techniczna”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Administrowa została działalność usługowa”.

a See general notes to the chapter “Population”, item 1-2 on page 96. b Including infant deaths. c For calculating net migration, 2004) kind of activity. e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. e The term “Other services” refers to the NACE Rev. 2 and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recre-

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a						
1020307	1018075	1017376	1016832	1014548	Population (as of 31 XII)	1
643742	661321	660397	659689	658924	urban areas	2
376656	356754	356979	357143	355624	rural areas	3
523641	522401	522265	521902	520700	of which females	4
105	105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
73	73	73	73	73	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):						
186481	184524	183640	183691	183315	pre-working	7
650536	642638	635141	627171	618604	working	8
183290	190913	198595	205970	212629	post-working	9
4,78	4,94	4,97	4,87	4,86	Marriages per 1000 population	10
2,07	2,05	1,85	1,81	1,60	Divorces per 1000 population	11
9,52	9,24	9,57	10,13	9,32	Live births per 1000 population	12
9,36	9,96	9,78	10,12	10,81	Deaths ^b per 1000 population	13
0,16	-0,72	-0,22	0,01	-1,49	Natural increase per 1000 population	14
3,81	4,14	5,86	4,66	4,23	Infant deaths per 1000 live births	15
-1,30	-1,53 ^c	-0,82	-0,94	-0,96	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:						
73,27	72,76	72,97	73,40	72,96	males	17
80,78	80,90	81,38	81,16	80,87	females	18
LABOUR MARKET						
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):						
330,5	334,6	343,8	351,7	357,7	in thousands	19
158,3	159,7	163,0	164,8	166,8	of which women	20
323,9	328,7	338,0	345,9	352,6	per 1000 population	21
77,6	78,1	78,7	79,3	79,6	in private sector in %	22
by kind of activities in %:						
11,3	11,2	11,0	10,7	10,4	agriculture, forestry and fishing	23
31,9	31,8	31,7	31,7	32,4	industry and construction	24
25,3	25,3	25,6	26,1	26,3	trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication	25
3,1	3,1	3,0	2,9	2,8	financial and insurance activities; real estate activities	26
28,4	28,6	28,7	28,6	28,1	other services ^f	27

dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy i (od wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem "Pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i wanie i działalność wspierająca”^{bn}, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” oraz „Po-

data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and (since – the results: in 2000 of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	.	65,6	71,7	67,1
2	na 1000 ludności	.	65,0	70,1	65,6
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	.	9,5	13,0	10,7
4	na 1000 ludności	.	9,4	12,7	10,5
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)				
	w tys.	89,1	89,2	59,2	59,8
6	2000 = 100	100,0	100,0	66,4	67,1
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	54,4	53,1	53,4	52,8
8	w wieku do 25 lat	28,4	20,3	20,1	17,0
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,7	45,1	23,9	30,3
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)				
	na 1 ofertę pracy	1748	169	70	42
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	21,3	23,0	15,5	15,7

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1670,36	2032,99	2755,38	3114,69
13	2000 = 100	100,0	121,7	165,0	186,5
14	w tym: w przemyśle	.	1977,24	2798,41	3203,20
15	w budownictwie	.	1609,77	2144,77	2280,26
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	239,4	226,4	229,1	217,0
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	202,8	196,6	205,9	197,2
18	rolników indywidualnych	36,6	29,8	23,2	19,9
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	754,92	1009,25	1447,41	1690,11
20	rolników indywidualnych ^b	676,41	852,82	1084,18	1261,30

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	4650,9	5496,1	6459,8	6730,5
22	kanalizacyjnej ^c	1317,1	1995,4	2709,0	3315,0
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hm ³	34,2	30,5	30,7	29,5
24	na 1 mieszkańca w m ³	33,9	30,2	30,0	28,9
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w GWh	410,5	441,2	468,0	451,6
26	na 1 mieszkańca w kWh	629,2	681,3	719,6	698,6

a Do wyciszenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszaco Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. c Łącznie z kolektorami. d W nego w rolnictwie.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b including payments pension fund. c Including collectors. d In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)						
					Average paid employment:	
					in industry:	
72,1	74,0	75,1	75,4	76,7	in thousands	1
70,6	72,6	73,8	74,2	75,5	per 1000 population	2
					in construction:	
10,5	11,2	11,6	11,8	12,6	in thousands	3
10,3	11,0	11,4	11,6	12,4	per 1000 population	4
47,1	39,3	32,4	24,6	22,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII)	5
52,9	44,1	36,3	27,6	24,9	in thousands	
					2000 = 100	6
					In % of registered unemployed	
					(as of 31 XII):	
53,0	54,0	56,5	58,9	59,1	women	7
14,3	13,6	12,4	11,6	11,7	aged up to 25 years	8
34,3	31,1	33,1	31,7	32,4	out of work for longer than 1 year	9
28	15	11	9	9	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per	10
					a job offer	
12,5	10,5	8,6	6,5	5,8	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII)	11
					in %	

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

3247,04	3375,72	3541,91	3754,54	4029,14	Average monthly gross wages and salaries in PLN	12
194,4	202,1	212,0	224,8	241,2	2000 = 100	13
3357,39	3509,62	3703,20	4006,24	4324,52	of which: in industry	14
2410,44	2541,67	2683,15	2838,42	3110,87	in construction	15
214,6	214,8	215,7	216,9	224,5	Average number of retirees and pensioners in thousands	16
195,6	196,4	198,0	199,8	208,1	receiving retirement pay and pensions paid by	17
19,0	18,4	17,8	17,0	16,4	the Social Insurance Institution	
					farmers	18
1749,68	1810,13	1845,46	1905,03	1998,41	Average monthly gross retirement pay and	
1287,36	1319,74	1319,19	1339,93	1363,70	pension in PLN:	
					paid by the Social Insurance Institution	19
					farmers ^b	20

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

6814,6	6962,5	6916,4	6987,6	7019,9	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
3641,2	4181,4	4371,1	4412,3	4444,5	water supply	21
					sewage ^c	22
					Consumption in households:	
					water from water supply systems:	
29,7	30,1	29,6	29,1	31,3	in hm ³	23
29,1	29,5	29,1	28,6	30,8	per capita in m ³	24
432,9	429,9	464,7	486,8	490,3	electricity in urban areas ^d :	
671,6	649,1	703,2	737,9	742,6	in GWh	25
					per capita in kWh	26

wanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidual-

for calculation estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the a private farm in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. — zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	305,7	333,7	350,5	359,5
2	na 1000 ludności	298,6	330,7	346,7	351,9
3	izby na 1000 ludności	1111,6	1249,8	1318,8	1397,3
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	19072,8	22648,2	24262,3	25685,8
5	przeciętna 1 mieszkania	62,9	68,5	70,0	73,0
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	2,1	3,3	3,3	3,2
7	na 1000 ludności	2,1	3,3	3,2	3,1
8	izby na 1000 ludności	8,1	14,3	13,9	13,4
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	178,2	321,1	324,7	313,4
10	przeciętna 1 mieszkania	85,0	98,4	100,3	101,4
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	87,9	70,8	57,6	56,8
12	gimnazjach	33,3	43,0	34,0	29,8
13	branżowych I stopnia ^{ef}	17,1	6,7	7,0	5,9
14	liceach ogólnokształcących ^g	22,7	18,0	14,1	12,3
15	liceach profilowanych	x	7,5	0,5	0,1
16	technikach ^h	29,3	15,2	16,7	14,6
17	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,3	0,3	0,3	0,3
18	policealnych	4,9	8,0	7,4	6,0
	Absolwenci szkół ^{ck} w tys.:				
19	podstawowych	34,2 ^l	13,5	10,5	9,2
20	gimnazjów	x	14,3	11,5	9,9
21	zasadniczych zawodowych	5,8	2,2	2,3	2,0
22	liceów ogólnokształcących ^g	4,3	6,1	5,2	4,7
23	liceów profilowanych	x	2,4	0,6	0,1
24	techników ^h	5,6	4,3	3,5	3,6
25	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,1	0,1	0,1	0,1
26	policealnych	2,1	2,4	1,7	2,1
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{gkm} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,6	15,0	11,4	10,2

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 194. c Bez szkół dla dorosłych, szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. fgh f – Łącznie od roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi przysposabiają – absolwenci), h – z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 - uczniowie, 2006/07-2013/14 - absolwenci), szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi.

a Based on balances. b See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 194. c Excluding schools for adults, school year, basic vocational schools. fgh Including: f – since the 2004/05 school year, special job-training schools, g – supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years – students, 2006/07-2013/14 – graduates). i Leading to professional and in the 2004/05-2013/14 school years, specialized secondary schools.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)						
					Dwelling stocks ^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
					dwellings:	
362,7	365,7	369,1	372,9	377,0	in thousands	1
355,4	359,2	362,8	366,7	371,6	per 1000 population	2
1411,4	1426,8	1441,0	1456,3	1475,0	rooms per 1000 population	3
					useful floor area of dwellings in m ² :	
25997,6	26332,1	26650,2	26996,3	27404,1	per 1000 population	4
73,1	73,3	73,5	73,6	73,8	average per dwelling	5
					Dwellings completed:	
					dwellings:	
3,4	3,2	3,6	4,0	4,3	in thousands	6
3,3	3,2	3,5	3,9	4,2	per 1000 population	7
13,4	13,4	14,0	15,5	16,2	rooms per 1000 population	8
					useful floor area of dwellings in m ² :	
304,5	302,4	319,1	352,5	365,9	per 1000 population	9
92,6	95,4	90,6	89,6	87,3	average per dwelling	10
EDUCATION ^b						
					Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thousands:	
61,6	67,3	61,5	71,1	81,1	primary ^d	11
28,7	27,7	27,1	17,6	8,7	lower secondary	12
6,1	5,8	5,4	5,0	4,6	stage I sectoral vocational ^{ef}	13
11,7	11,2	10,7	10,3	9,9	general secondary ^g	14
x	x	x	x	x	specialized secondary	15
14,1	13,7	13,7	13,7	13,7	technical secondary ^h	16
0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	general art ⁱ	17
5,3	5,2	4,9	4,9	4,3	post-secondary	18
					Graduates in schools ^{ck} in thousands:	
9,2	8,9	8,7	x	x	primary	19
9,6	9,2	8,8	8,6	8,6	lower secondary	20
1,5	1,7	1,7	1,8	1,5	basic vocational	21
4,3	3,9	3,6	3,5	3,4	general secondary ^g	22
-	x	x	x	x	specialized secondary	23
3,6	3,3	3,0	3,4	3,0	technical secondary ^h	24
0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	general art ⁱ	25
1,8	1,5	1,4	1,2	1,2	post-secondary	26
					Graduates of basic vocational , general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{ghkm} (excluding schools for adults) per 1000 population	27
9,2	8,7	8,2	8,6	7,9		

z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Do roku jącymi do pracy, g – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 – uczniowie, 2005/06-2012/13 i Dających uprawnienia zawodowe. k Z poprzedniego roku szkolnego. l Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. m Łącznie ze

except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Until the 2016/17 general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, 2005/06-2012/13 – graduates), h – supplementary certification. k From the previous school year. l Data include graduates of grades 6 and 7. m Including special job-training schools

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	33,9	39,6	26,2	18,8
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	5,5	8,7	7,5	6,0
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	7,7	9,4	7,9	6,6
4	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	2,6	2,4	1,6	2,0
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	22,4	19,7	23,8	27,6
6	dzieci ^e w tys.	25,7	23,0	29,5	35,2
7	w tym: w przedszkolach	21,4	19,0	24,0	27,5
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	4,3	4,0	4,9	6,8
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^f	440	470	561	582
OCHRONA ZDROWIA ^b I POMOC SPOŁECZNA					
Pracownicy medyczni ^h (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	1786	1763	1789	2045
11	lekarze dentyści	168	419	463	559
12	pielęgniarki ⁱ	4641	4674	4430	4883
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,1	42,9	41,0	43,8
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1654,4	1603,0	1610,7	1845,4
15	Przychodnie ^l (stan w dniu 31 XII)	189	291	461	529
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	210	275	296	313
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4802	3670	3457	3263
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	5,0	5,8	5,7	6,6
19	stomatologiczne	0,4	0,6	0,6	0,8
20	Dzieci w żłobkach ^m i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ⁿ do lat 3	28,3	29,8	36,6	62,8
KULTURA. TURYSTYKA					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	274	271	258	253
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3942	3949	3745	3660
23	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności	206	202	176	161
Wypożyczenia księgozbioru ^o z bibliotek publicznych w wol.:					
24	na 1000 ludności	4149	3879	3275	2964
25	na 1 czytelnika	20	19	19	18
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,2	1,5	1,3	3,0
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^p na 1000 ludności	149,8	173,5	425,5	236,2
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	14	14	15	17
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności.....	149,9	168,4	158,0	204,3

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 194. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi wewnętrznymi i administracji; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego; z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; zakłady opieki zdrowotnej). W roku szkolnym 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat. g Od 2012 r. dane łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. k Bez miejsc dziennych na opiekę społecznąⁿ ust. 2, pkt. 1) na str. 222. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Łącznie z oddziałami żłobkowymi. o W 2015 r. organizowanymi w plenerze.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 194. b Including branch sections, basic branch organizational units the Ministry of Interior and Administration; excluding foreigners. c From the previous academic year, and in 2000 – the calendar pre-primary education groups and pre-primary points not listed in division by type of establishments; since 2007 excluding pre-school year including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f In 2014 the rate was aged 3-5. g Since 2012 data have included health care units subordinated to the Ministry National Defence and the Ministry Interior and medical and of nurse practice. i Including masters of nursery. k Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and 2010 excluding children's clubs. n Including nursery wards. o In 2015 including interlibrary lending. p Data concern activity per-

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^b (cont.)						
17,7	16,3	14,8	14,0	13,1	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thousands	1
5,2	4,8	4,2	3,9	3,1	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thousands	2
5,7	5,2	4,5	4,0	4,1	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	3
2,0	1,6	1,4	1,0	1,0	Graduates of schools for adults ^d in thousands	4
28,0	27,4	29,3	31,1	31,8	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thousands	5
32,6	29,2	34,0	35,1	35,6	children ^e in thousands:	6
26,6	24,9	28,0	29,4	30,1	of which: in nursery schools	7
5,2	3,7	5,0	5,0	5,0	in pre-primary sections in primary schools	8
656	715	658	708	742	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^f	9
HEALTH CARE ^b AND SOCIAL WELFARE						
2085	2035	2064	2052	2039	Medical personnel ^h (as of 31 XII):	
578	552	574	591	563	doctors	10
4957	4823	4688	4710	4624	dentists	11
					nurses ⁱ	12
43,5	43,2	42,7	43,3	42,2	Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII) per 10 thousand population	13
1843,7	1896,1	2032,9	2004,2	1966,6	In-patients in general hospitals per 10 thousand population	14
547	551	584	585	582	Out-patients departments ^l (as of 31 XII)	15
323	316	319	329	313	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
3159	3222	3189	3091	3241	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	17
					Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
6,7	6,8	6,9	6,8	6,9	medical	18
0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	dental	19
77,1	78,6	93,2	101,5	126,6	Children in nurseries ^m and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ⁿ	20
CULTURE. TOURISM						
252	253	253	255	253	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
3615	3612	3589	3561	3549	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
151	150	147	144	137	Public library borrowers per 1000 population	23
					Public library loans ^o in vol.:	
2766	2656	2628	2442	2380	per 1000 population	24
18	18	18	17	17	per borrower	25
2,9	3,0	2,9	2,9	3,0	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
821,8	226,5	553,3	522,7	510,9	Audience in theatres and music institutions ^p per 1000 population	27
17	17	18	19	19	Museums with branches (as of 31 XII)	28
214,4	229,5	253,6	249,0	262,7	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 20 na str. 199. d Z poprzedniego roku szkolnego. e Od roku 2008 łącznie od roku 2007 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określaną, jako wykonujących działalność leczniczą. f W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 w liczbie ludności w wieku spraw wewnętrznych i administracji. h Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami noworodków. I Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. p Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami

in another location as well as branch teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National Defence and year; see general notes to the chapter "Education", item 20 on page 199. d From the previous school year. e Since 2008 including, primary education in the units performing health care activities (unit the 2011 defined as health care institution). In the 2013/14 of calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 Administration. h Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons whose primary – workplace is a incubators for newborns. I See general notes to the chapter "Health care and social welfare" item 2, point 1) on page 222. m Until formed in the voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	22	18	11	12
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,2	4,7	4,2	4,2
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	288,8	211,1	862,6	802,9
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	258,4	263,5	204,6	206,5
5	telewizyjni	253,9	255,8	198,5	199,7
6	Obiekty noclegowe turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	296	280	298	302
7	w tym hotele	38	52	66	64
8	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności.....	193,9	177,8	198,3	186,4
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	474,0	537,4	612,0	598,9
ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	546,7	480,1	437,7	407,9
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	92,5	98,9
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	291,8	304,1	281,6	275,0
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi) ..	74,2	71,9	66,3	59,6
14	w tym: pszenica	21,0	20,7	20,0	18,7
15	żyto	20,6	17,9	15,0	15,5
16	ziemniaki ^f	5,5	4,2	1,8	1,5
17	buraki cukrowe	1,2	1,2	0,3	0,4
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	480,6	679,2	671,6	699,8
19	w tym: pszenica	167,0	234,3	257,2	271,9
20	żyto	112,5	132,2	115,3	144,3
21	ziemniaki ^f	319,8	239,9	109,7	93,6
22	buraki cukrowe	107,2	128,2	50,6	75,8
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	22,2	31,1	36,0	42,7
24	w tym: pszenica	27,2	37,2	45,7	53,0
25	żyto	18,7	24,3	27,2	33,9
26	ziemniaki ^f	201	189	213	233
27	buraki cukrowe	317	365	536	652
Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	80,2	69,5	69,8	78,3
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	15,4	14,5	16,0	19,2
trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	289,2	257,0	164,2	145,8
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	55,6	53,5	37,5	35,7
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :					
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg	146,6	195,1	240,6	269,9
33	mleka krowiego w l	250	272	248	265

^a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; w latach 2016-2017 dane opracowano z uwzględnieniem gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

^a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places; in 2016-2017 data were compiled with consideration imputation for 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha agri-forestry^d, of item 3 on page 271. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game: in post-slaughter warm weight.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)						
12	12	12	13	13	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
4,1	4,8	4,9	5,0	5,1	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
881,1	987,2	1165,9	1245,9	1290,1	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
206,6	206,2	205,9	204,9	203,2	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
199,5	199,2	198,8	197,8	196,2	radio	4
283	288	299	290	300	television	5
62	63	65	63	66	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
178,4	182,4	187,0	178,6	182,5	of which hotels	7
583,2	604,1	630,3	650,1	677,3	Number of beds ^a (as of 31 VII) per 10 thousand population	8
					Tourists accommodated per 1000 population	9
AGRICULTURE ^b AND FORESTRY						
439,1	391,2	399,9	390,7	388,1	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thousand ha	10
99,1	98,7	98,9	99,3	99,2	of which in good agricultural condition in %	11
281,2	277,5	287,8	277,3	272,0	Sown area (as of June) ^{de} in thousand ha	12
					of which in %:	
57,5	54,0	59,0	61,5	62,6	basic cereals (including cereal mixed)	13
20,4	18,0	18,5	20,3	19,2	of which: wheat	14
11,8	7,8	10,6	10,9	10,1	rye	15
1,1	1,8	1,6	1,1	1,2	potatoes ^f	16
0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	sugar beets	17
					Crop production in thousand t:	
778,7	560,1	688,1	716,4	454,8	basic cereals (including cereal mixed)	18
313,2	218,9	245,5	272,8	162,2	of which: wheat	19
122,7	64,6	94,2	102,4	63,0	rye	20
93,8	95,8	147,4	95,3	62,7	potatoes ^f	21
119,7	74,0	101,2	112,5	82,0	sugar beets	22
					Yields per 1 ha in dt:	
46,2	37,4	40,5	42,0	26,7	basis cereals (including cereal mixed)	23
54,5	43,8	46,0	48,3	31,1	of which: wheat	24
37,0	29,9	30,7	33,9	23,0	rye	25
313	191	318	317	200	potatoes ^f	26
768	582	698	750	564	sugar beets	27
					Livestock ^d (as of June):	
					cattle:	
79,7	73,8	75,3	82,7	83,9	in thousand heads	28
18,1	18,9	19,5	21,2	21,6	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	29
					pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):	
155,8	143,8	147,5	163,8	165,2	in thousand heads	30
35,5	36,8	38,2	41,9	42,6	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	31
					Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
265,6	311,1	317,3	280,1	344,0	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g in kg	32
241	218	209	252	279	of cows' milk in l	33

imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 271. na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego,

units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c Since cultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens. g Concerns meat:

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkami zbożowymi) w kg	411,5	477,2	596,3	657,1
2	ziemniaki w kg	18,6	14,2	9,2	15,6
3	buraki cukrowe w kg	206,2	267,1	189,2	229,4
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	113,4	161,9	205,3	248,5
5	mleko krowie w l	149,1	205,6	219,5	241,2
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) ..	87,4	115,5	98,7	188,5
7	wapniowych	26,5	33,5	38,9	24,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	3,8	4,2	4,4	4,8
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	692,2	702,4	706,2	708,6
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	672,7	681,6	685,1	687,7
11	na 1 mieszkańca w ha	0,7	0,7	0,7	0,7
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	48,1	48,7	49,0	49,2
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	321,6	356,0	376,1	438,1
PRZEMYSŁ					
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	.	14811,9	24597,2	26526,9
15	2005 = 100 (ceny stałe)	.	100,0	161,7	158,8
16	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	225781	343053	386245
17	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	14677	24337	25949
BUDOWNICTWO					
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące):				
18	w milionach złotych	.	1879,9	3146,8	3281,2
19	na 1 mieszkańca w zł	.	1863	3076	3210
TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^g :				
20	w kilometrach	1210	985	967	920
21	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	8,7	7,0	6,9	6,6
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
22	w kilometrach	8164	8056	8166	8476
23	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	58,4	57,6	58,4	60,6
	Samochody osobowe zarejestrowane ^h :				
24	w tysiącach sztuk	270,3	347,6	469,7	539,4
25	na 1000 ludności	264	344	459	528

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących uwagi ogólne do działu: „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 271. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, Rolnego. f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. g Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 on page 271. c Concerns Agricultural Census. f Realized by construction units – by place of performing works. g Data concern rail network of Polskie 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)						
					Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
814,9	971,4	892,1	823,9	640,7	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
34,6	35,5	52,6	54,4	49,0	potatoes in kg	2
215,8	252,7	253,1	232,3	267,5	sugar beets in kg	3
240,4	280,5	288,0	254,3	310,3	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
214,2	215,6	204,4	215,4	207,3	cows' milk in l	5
					Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
98,0	104,9	108,5	103,2	112,8	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
44,7	29,2	48,7	32,3	41,2	lime	7
.	.	5,1	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{de} in units	8
709,0	709,4	709,7	710,0	710,2	Forest land (as of 31 XII) in thousand ha	9
					Forest areas (as of 31 XII):	
688,1	688,4	689,0	689,4	689,5	in thousand hectares	10
0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	per capita in ha	11
49,2	49,2	49,3	49,3	49,3	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
445,8	470,7	478,1	503,9	501,2	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
INDUSTRY						
					Sold production of industry:	
29842,7	30422,3	32881,0	35094,7	37871,5	in million PLN (current prices)	14
181,6	183,3	222,0	237,6	251,7	2005 = 100 (constant prices)	15
413959	421999	437667	448478	493858	per employee in PLN (current prices)	16
29236	29840	32317	34520	37296	per capita in PLN (current prices)	17
CONSTRUCTION						
					Sales of construction and assembly production ^f (current prices):	
3331,7	4264,3	3952,4	4058,6	4234,3	in million PLN	18
3264	4183	3885	3992	4170	per capita in PLN	19
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII						
					Railway lines operated – standard gauge ^g :	
921	909	890	887	912	in kilometres	20
6,6	6,5	6,4	6,3	6,5	per 100 km ² of total area in km	21
					Hard surface public roads (urban and non-urban):	
8647	8608	8711	8851	8963	in kilometres	22
61,8	61,5	62,3	63,3	64,1	per 100 km ² of total area in km	23
					Registered passenger cars ^h :	
558,2	577,7	607,0	629,9	657,7	in thousand units	24
547	567	597	619	648	per 1000 population	25

działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytkowników rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz baraniego, końskiego i drobiowego w wadze poubojowej ciepłej. d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Kolei Państwowych (PKP) oraz od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. h Od 2011 r.

land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 2010 data of the Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway infrastructure. h Since

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
	Placówki pocztowe ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	267	290	282	252
2	na 100 tys. ludności	26,5	28,7	27,6	24,7
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
3	w milionach złotych	10022,6	9611,5	11135,2	11884,6
4	na 1 mieszkańca w zł	9789	9524	10886	11626
5	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,7 ^b	10,4	10,5	11,4
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88 ^b	97	98	90
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin^c				
	Dochody:				
7	w milionach złotych	960,8	1507,4	2185,9	2456,2
8	na 1 mieszkańca w zł	1257	1970	2804	3154
	Wydatki:				
9	w milionach złotych	994,2	1517,7	2529,1	2384,4
10	na 1 mieszkańca w zł	1301	1983	3244	3062
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
11	w milionach złotych	512,8	620,1	885,3	984,1
12	na 1 mieszkańca w zł	2103	2542	3638	4041
	Wydatki:				
13	w milionach złotych	522,5	619,9	1040,7	971,9
14	na 1 mieszkańca w zł	2142	2541	4276	3991
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	397,2	479,5	684,1	698,9
16	na 1 mieszkańca w zł	520	627	878	897
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	402,2	477,6	750,6	682,7
18	na 1 mieszkańca w zł	526	624	963	877
	Budżet województwa				
	Dochody:				
19	w milionach złotych	147,0	206,0	475,3	599,3
20	na 1 mieszkańca w zł	146	204	465	586
	Wydatki:				
21	w milionach złotych	148,5	240,1	513,4	578,3
22	na 1 mieszkańca w zł	147	238	502	566

a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service of gminas which are also cities with powiat status.

2014	2015	2016	2017		SPECIFICATION	No.
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII (cont.)						
					Postal offices ^a :	
246	237	240	243	242	in absolute numbers	1
24,1	23,3	23,6	23,9	23,9	per 100 thousand population	2
TRADE						
					Retail sales (current prices):	
10666,4	12403,9	13438,3	13960,3	15509,9	in million PLN	3
10449	12167	13208	13732	15274	per capita in PLN	4
9,0	10,3	10,0	9,7	9,4	Shops (as of 31 XII) in thousands	5
114	99	101	105	108	Population (as of 31 XII) per 1 shop	6
PUBLIC FINANCE						
					Budgets of gminas^c	
					Revenue:	
2583,8	2604,2	2928,4	3244,1	3459,0	in million PLN	7
3322	3442	3880	4308	4605	per capita in PLN	8
					Expenditure:	
2596,1	2530,5	2824,6	3232,4	3581,7	in million PLN	9
3338	3344	3743	4292	4768	per capita in PLN	10
					Budgets of cities with powiat status	
					Revenue:	
1042,8	1151,7	1351,3	1509,3	1679,7	in million PLN	11
4292	4381	5142	5727	6355	per capita in PLN	12
					Expenditure:	
1035,6	1114,0	1289,8	1459,6	1813,3	in million PLN	13
4262	4238	4908	5539	6861	per capita in PLN	14
					Budgets of powiats	
					Revenue:	
704,6	695,2	709,8	778,1	812,3	in million PLN	15
906	919	941	1033	1081	per capita in PLN	16
					Expenditure:	
705,8	719	687,3	774,2	809,9	in million PLN	17
908	950	911	1028	1078	per capita in PLN	18
					Budget of voivodship	
					Revenue:	
536,8	489,4	430,7	440,7	428,1	in million PLN	19
526	480	423	433	422	per capita in PLN	20
					Expenditure:	
525,2	491,4	386,4	477,1	452,7	in million PLN	21
515	482	380	469	446	per capita in PLN	22

telekomunikacyjnych. b Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. c Bez dochodów

offices. b Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. d Excluding revenue and expenditure

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	2627,9	3317,0	7497,2	5283,4
2	na 1 mieszkańca w zł	2606	3287	7329	5168
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	32805,9	43097,2	61292,7	84750,7
4	na 1 mieszkańca w zł	32530	42704	59902	82969
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^b – stan w dniu 31 XII					
5	Ogółem: w tysiącach	87,9	102,1	106,1	109,8
6	na 10 tys. ludności	871,5	1011,4	1037,0	1075,3
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tysiącach	19,1	24,7	27,8	31,5
8	1999 = 100	110,7	142,9	160,9	182,2
	w tym:				
9	spółdzielnie	0,5	0,5	0,5	0,5
10	spółki handlowe	4,5	6,1	7,4	8,9
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego.....	1,9	2,3	2,7	2,8
12	spółki cywilne	7,3	6,1	6,0	6,1
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
13	w tysiącach	68,8	77,4	78,3	78,4
14	1999 = 100	101,9	114,7	116,1	116,2
15	na 10 tys. ludności	681,8	766,8	765,5	767,2
RACHUNKI REGIONALNE ^a					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	.	.	32449	36582
17	na 1 mieszkańca w zł	.	.	31723	35786
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100.....	.	.	.	100,4
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	.	.	28534	32473
20	na 1 mieszkańca w zł	.	.	27896	31766
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	.	.	22435	24006
22	na 1 mieszkańca w zł	.	.	21933	23484
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	.	.	.	98,9

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących gosp

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending private

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a						
4809,6	5874,3	5670,5	5516,5		Investment outlays (current prices):	
4712	5762	5573	5426		in million PLN	1
					per capita in PLN	2
87721,6	97568,0	102680,5	107549,6		Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
85976	95836	100927	105769		in million PLN	3
					per capita in PLN	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31 XII						
110,1	111,3	111,8	112,9		Total: in thousands	5
1078,9	1093,0	1098,5	1110,4		per 10 thousand population	6
					Legal persons and organizational entities without legal personality:	
32,6	33,7	34,7	35,2		in thousands	7
188,7	195,0	201,0	203,9		1999 = 100	8
					of which:	
0,5	0,5	0,5	0,5		co-operatives	9
9,5	10,3	11,0	11,4		commercial companies	10
2,8	2,8	2,9	2,8		of which with foreign capital participation	11
6,0	6,1	6,1	6,1		civil law partnerships	12
					Natural persons conducting economic activity:	
77,5	77,6	77,0	77,7		in thousands	13
114,9	115,0	114,2	115,2		1999 = 100	14
759,6	762,2	757,2	764,1		per 10 thousand population	15
REGIONAL ACCOUNTS ^c						
38418	39815	41348	43467		Gross domestic product (current prices):	
37637	39053	40639	42755		in million PLN	16
					per capita in PLN	17
103,8	102,9	102,6	103,9		Gross domestic product (constant prices)	18
					– previous year = 100	
34062	35323	36522	38174		Gross value added (current prices):	
33369	34647	35895	37548		in million PLN	19
					per capita in PLN	20
24703	25379	26708	28068		Gross nominal disposable income in the households sector:	
24200	24893	26250	27608		in million PLN	21
					per capita in PLN	22
102,4	102,6	105,4	102,8		Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100	23

odarstwa indywidualne w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne do działu "Rachunki regionalne", ust. 13 na str. 358.
farms in agriculture. c See general notes to the chapter "Regional accounts", item 13 on page 358.

**DZIAŁ I
GEOGRAFIA**

**CHAPTER I
GEOGRAPHY**

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA
GEOGRAPHIC LOCATION ON THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Dobiegniew	53°07'26"	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Przewóz	51°21'47"	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia).....	Gubin	14°32'03"	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia).....	Wschowa	16°25'00"	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°45'39"	195,7	from south to north
z zachodu na wschód.....	x	1°52'57"	128,2	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia
AREA AND BORDERS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	13988	x	Area in km ²
Długość granicy w km	937	100,0	Length of borders in km
z Niemcami	199	21,2	with Germany
z województwami:			with voivodships:
zachodniopomorskim	217	23,2	zachodniopomorskie
wielkopolskim	292	31,2	wielkopolskie
dolnośląskim	229	24,4	dolnośląskie

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

NAJWYŻEJ ORAZ NAJNIŻEJ POŁOŻONE PUNKTY I MIEJSCOWOŚCI	Gmina Gmina	Wzniesienie nad po- ziom morza w m Elevation above the sea level in m	THE HIGHEST AND THE LOWEST POINTS AND LOCALITIES
Najwyżej położony punkt — Góra Żarska.....	Żary	226,9	Highest point — Góra Żarska
Najniżej położony punkt — Dno Doliny Odry	Kostrzyn nad Odrą	10,0	Lowest point — Dno Doliny Odry
Najwyżej położona miejscowość — Łaz	Żary	174,8	Highest locality — Łaz
Najniżej położona miejscowość — Jamno	Słońsk	12,5	Lowest locality — Jamno

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.

S o u r c e: data of the Lubuski Marshal's Office.

TABL. 4. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJE METEOROLO- GICZNE METEOROLOGI- CAL STATIONS	Wzniesie- nie stacji nad po- ziom mo- rza w m Station el- evation above the sea level in m	Temperatury w °C					Temperatures in °C		amplitudy tempera- tur skrajnych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		średnie ^a average ^a					skrajne	extreme	
		1971– –2000	2001– –2005	2006– –2010	2001– –2010	2018	maksimum maximum	minimum minimum	
Gorzów Wlkp.	72	8,6	9,2	9,4	9,3	10,7	37,4	-24,6	62,0
Zielona Góra	192	8,5	9,1	9,3	9,2	10,7	36,8	-22,2	59,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL.5. OPADY ATMOSFERYCZNE PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJE METEOROLO- GICZNE METEOROLOGI- CAL STATIONS	Wzniesie- nie stacji nad poziom morza w m Station el- evation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind ve- locity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971– –2000	2001– –2005	2006– –2010	2001– –2010				
		średnie ^b average ^b							2018
Gorzów Wlkp.	72	531	553	591	572	396	2,6	2148	4,9
Zielona Góra	192	572	553	628	591	402	2,9	2216	4,8

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1161), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I-III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV-VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI - najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information **regarding the geodesic status and use of voivodship land** is classified according to ownership ship and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws, 2016, item 1034).

Data **regarding agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1161), which protects all agricultural land, especially included in quality classes I-III, as well as quality classes IV-VI comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie **gruntów zrekultywowanych** polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of **reclaimed land** is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding equipment of waste water treatment plants concerns the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel open ditch systems directly into waters or into the ground or sewage network of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical **treatment**, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone, (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 października 2015 w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. 2015, poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewage network).

Data on **urban and rural population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12th October 2015, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws 2015, item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2018 poz. 1614); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (uniform text, Journal of Laws 2018 item 1614); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are related to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasia), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEC w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych oraz fragmenty eksploatowanych i nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów siedliskowych, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Protected landscape areas include areas protected because of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological arable land are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river-beds, rock outcrops, scarps, gravel-banks, habitats or rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną.

8. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach od 2013 r. są opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

7. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation and isolation.

8. Waste means any substance or object which the holder discards or intends, or is required to discard. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14th December 2012 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1987, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment, dated 9th December 2019 (Journal of Laws item 701).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand t of waste in the course of the year or accumulated 1 million t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste, dated 14 XII 2012.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even if a secondary consequence of such a process is the reclamation of substances or energy.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfills and facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

9. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Grupowanie odpadów przeznaczonych do procesów odzysku i unieszkodliwiania podano w układzie funkcjonującym w organizacjach międzynarodowych (m.in. UE, OECD).

W wyniku zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (od 1 lipca 2013 r. gminy objęły systemem wszystkich właścicieli nieruchomości) od 2014 r. odpady komunalne zebrane obejmują odpady odebrane od wszystkich mieszkańców i uznawane są za odpady wytworzone.

10. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą — w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

11. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated)** waste concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

9. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Grouping of waste designated for recovery and disposal operations is given according to the layout functioning in international organisations (i.a. EU, OECD).

As a result of changes in municipal waste management system (since 1st July 2013 gminas covered all real estate owners with the system) since 2014 municipal waste collected include waste received from all inhabitants and are considered to be waste generated.

10. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity — in case they are not discharged by sewage system.

11. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą - prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

12. Fundusze ekologiczne — fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie) to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza oraz umieszczanie odpadów na składowisku), innych opłat środowiskowych, kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej prezentuje się w ujęciu memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska — w ujęciu kasowym).

Od 2010 r. do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

13. Podziału nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity - keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

12. Ecological funds — environmental protection and water management funds (National and voivodship) are funds created from income originating i.a. from environmental use fees (i.e. fees collected i.a. for: emission of air pollutants as well as placement of waste on landfills), other environmental fees, fines for violating environmental protection requirements, repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements — on cash basis).

Since 2010 the objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental fees and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

13. The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management is made on the basis of the actual location of the investment.

Tabl. 1 (6). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 stycznia

GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w sto- sunku do 2018 r. increase (+) or de- crease (-) in ha in re- lation to 2018	na 1000 ludności ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1398788	1398789	1398793	0	1385	1379	Total area^b
Użytki rolne	571053	565086	566750 ^c	-494 ^c	565	559	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	406426	402191	400104	-538	402	394	arable land
sady	2826	2768	2467	-6	3	2	orchards
łąki trwałe	101441	100607	99797	-93	100	98	permanent meadows
pastwiska trwałe	36252	35602	35241	-80	36	35	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	14499	13962	13703	2	14	14	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3594	4312	3801	12	4	4	lands under ponds
grunty pod rowami	6015	5644	5373	-13	6	5	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	715518	718783	713753	128	708	704	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	707583	710858	712013	347	701	702	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	7935	7925	1740	-219	8	2	woody and bushy land
Grunty pod wodami po- wierzchniowymi	24727	24899	25944	43	24	26	Lands under surface wa- ters
płynącymi	21543	22131	22380	8	21	22	flowing
stojącymi	3184	2768	3564	34	3	4	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	60038	63966	66175	533	59	65	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe	8271	9196	10188	186	8	10	residential areas
tereny przemysłowe	2951	3201	3397	79	3	3	industrial areas
tereny inne zabudowane	3788	4574	4878	96	4	5	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	3354	3481	3696	70	3	4	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypo- czynku	3397	3420	3554	49	3	4	recreational areas
tereny komunikacyjne	37546	39414	39821 ^d	-589 ^d	37	39	transport areas
w tym:							of which:
drogi	32370	34018	34357	233	32	34	roads
kolejowe	5022	4847	4731	-17	5	5	railway
inne ^e	154	549	551	-4	0	1	others ^e
użytki kopalne	895	680	641	-41	1	1	minerals
Użytki ekologiczne	2186	2969	3440	0	3	3	Ecological arable lands
Nieuzytki	18438	16975	16841	-44	17	17	Wasteland
Tereny różne ^f	9015	6111	5890	-165	7	6	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009, 2014 i 2018. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zreultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December, respectively for 2009, 2014 and 2018. b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	103	224	287	160	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	36	68	95	73	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: III	6	20	21	29	mineral: III
IV	23	45	72	41	IV
organiczne: IV	4	1	1	1	organic: IV
V-VI	3	2	1	2	V-VI
Inne grunty rolne	37	129	154	67	Other agricultural land
Grunty leśne	30	27	38	20	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wylączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe.....	56	108	128	103	Residential areas
Na tereny przemysłowe.....	24	49	113	28	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	7	2	18	2	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	10	44	11	13	Minerals
Na inne cele.....	6	21	17	14	Other purposes

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

GRUNTY	2010	2015	2017	2018	LAND
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	1538	1661	1704	1645	Land requiring reclamation (as of December 31)
zdewastowane	823	761	749	700	devastated
zdegradowane	715	900	955	945	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	32	44	23	58	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	12	40	20	41	agricultural
leśne	18	4	3	8	forest
zagospodarowane	1	24	17	13	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL.4 (9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	104,3	98,2	93,0	94,5	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych.....	12,0	12,1	12,1	11,9	12,6	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
wody: powierzchniowe	5,8	5,3	5,0	6,0	6,3	waters: surface
podziemne	6,2	6,8	7,0	6,0	6,3	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	40,0	34,6	30,7	28,2	29,9	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	52,3	51,5	50,2	54,4	57,5	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	3,7	3,7	3,0	3,7	3,9	waters: surface
podziemne	48,7	47,8	47,2	50,7	53,6	underground

a Pobór wody na ujęciach, przed włączeniem do sieci.

a Water withdrawn by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	89,5	84,1	80,3	80,9	100,0	TOTAL
Przemysł	11,2	11,3	11,4	11,5	14,2	Industry
w tym na cele produkcyjne.....	9,4	10,1	10,2	10,4	12,9	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	40,0	34,6	30,7	28,2	34,9	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b ...	38,4	38,3	38,2	41,2	50,9	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling up and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
 AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	1320	859	827	827	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	2468	2300	2050	2314	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	40010	34560	30671	28221	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	1179	1308	1276	1276	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,9	1,5	1,5	1,5	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	38831	33252	29395	26945	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	15,7	14,5	14,3	11,6	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7(12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
 INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	35,4	36,4	38,4	37,9	100,0	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	5,7	5,4	5,4	5,8	15,2	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	0,5	0,7	0,2	0,3	0,9	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	29,8	30,9	33,1	32,1	84,8	discharged by sewerage system
W tym ścieki wymagające oczyszczenia	35,0	35,7	38,2	37,6	99,1	Of which waste water requiring treatment
oczyszczane	34,5	35,4	38,1	37,4	98,8	treated
mechanicznie	0,9	0,5	0,9	1,0	2,7	mechanically
chemicznie ^b	1,0	0,9	0,7	0,2	0,5	chemically ^b
biologicznie	11,7	11,6	12,5	12,7	33,6	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	20,9	22,4	23,9	23,5	62,0	with increased biogene removal
nieoczyszczane	0,5	0,3	0,1	0,1	0,3	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,5	0,3	0,1	0,1	0,3	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (13). ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 grudnia

PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER

TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31st December

JEDNOSTKI	2010	2015	2017	2018	ENTITIES
O G Ó Ł E M	83	85	80	77	T O T A L
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczenia	34	29	25	26	Discharging waste water directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	30	24	22	21	possessing waste water treatment plants
o wystarczającej przepustowości	30	24	21	22	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	–	–	1	–	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	5	3	4	not possessing waste water treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	49	56	55	51	Discharging waste water into sewage network (not possessing waste waters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (14). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 grudnia

WASTE WATER TREATMENT PLANTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Bio- logiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwa- niem bio- genów With increa- sed bio- gene re- moval	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial waste water treatment plants
Liczba						Number
2010	34	7	4	22	1	
2015	26	7	3	16	–	
2017	23	5	4	14	–	
2018	24	6	3	15	–	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	38,6	14,3	1,1	23,1	0,1	
2015	40,1	13,6	6,3	20,3	–	
2017	44,1	12,9	11,8	19,5	–	
2018	48,5	12,8	11,6	24,1	–	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal waste water treatment plants^a
Liczba						Number
2010	98	2	–	67	29	
2015	105	–	–	80	25	
2017	105	–	–	82	23	
2018	106	–	–	83	23	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	237,7	0,1	–	66,2 ^b	171,5	
2015	245,8	–	–	57,9	187,9	
2017	245,5	–	–	58,1	187,4	
2018	245,7	–	–	58,2	187,4	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c ...						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
2010	67,5	0,0	–	20,3	47,2	
2015	74,1	0,0	–	20,6	53,4	
2017	76,7	0,0	–	21,4	55,4	
2018	76,8	0,0	–	21,5	55,2	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances.

TABL. 10 (15). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII).....	70	67	70	70	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of December 31)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	33	34	34	34	particulates
gazowych	5	4	3	3	gases
nieposiadające wyników pomiarów:					without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	34	28	31	.	particulates
gazów	32	26	28	.	gases
emisji ^b	64	63	66	.	emission ^b
pyłów ^c	.	64	66	.	particulates ^c
gazów ^d	.	63	66	.	gases ^d
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	1,4	0,9	0,9	0,8	particulates
w tym pyły ze spalania paliw.....	1,1	0,7	0,7	0,6	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	28,1	18,8	8,7	9,0	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	3,0	2,6	2,1	1,9	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	21,6	8,8	2,4	2,6	carbon monoxide
tlenki azotu	2,7	6,1	2,7	3,0	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	117,3	101,5	109,2	110,3	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,2	9,0	19,3	19,4	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	98,8	99,1	99,2	99,3	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	0,8	32,3	68,9	68,4	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b—d Zakłady nieposiadające pomiarów poziomu substancji w powietrzu: b — dla pyłów i gazów, c — dla pyłów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla gazów, d — dla gazów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla pyłów.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases. b—d Plants do not have a measuring level of a substance in the air: b — for particulates and gases, c — for particulates, but that may have measured level of a substance in the air for gases, d — for gases, but that may have measured level of a substance in the air for particulates.

TABL. 11 (16). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIC
UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of December 31						
OGÓŁEM... 2010	143	19	98	6	6	14
TOTAL 2015	126	16	122	6	5	38
2017	131	14	129	5	6	3
2018	130	15	131	5	6	3
Skuteczność: Efficiency:						
niska 2010	11	—	23	1	—	x
low 2015	13	2	23	1	—	x
2017	11	2	21	1	—	x
2018	11	2	21	1	—	x
średnia 2010	62	6	66	1	—	x
moderate 2015	33	2	46	1	—	x
2017	35	—	50	—	—	x
2018	36	—	50	—	—	x
wysoka 2010	70	13	9	4	6	x
high 2015	80	12	53	4	5	x
2017	85	12	58	4	6	x
2018	83	13	60	4	6	x
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h						
OGÓŁEM... 2010	6223	927	3432	1375	219	218
TOTAL 2015	3824	234	4124	1413	219	114
2017	3977	188	5123	1011	219	46
2018	4077	208	5247	1046	219	46
Skuteczność: Efficiency:						
niska 2010	374	—	280	597	—	x
low 2015	340	20	225	597	—	x
2017	320	20	925	597	—	x
2018	320	20	925	597	—	x
średnia 2010	3383	163	2732	194	—	x
moderate 2015	1046	109	2164	194	—	x
2017	1090	—	1982	—	—	x
2018	1090	—	1982	—	—	x
wysoka 2010	2466	764	420	584	219	x
high 2015	2438	105	1735	622	219	x
2017	2567	168	2216	414	219	x
2018	2667	188	2340	449	219	x

TABL. 12 (17). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION	
	w ha in ha			w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	543885,3	542821,0	540253,2	536650,7	38,4	5290	TOTAL
Parki narodowe	13642,8	13642,8	13642,8	13642,8	1,0	135	National parks
Rezerваты przyrody	3674,1	3907,7	3980,3	4028,4	0,3	40	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	76933,4	76062,2	76764,5	75671,2	5,4	746	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	436441,8	435425,2	426920,4	424692,3	30,4	4186	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	5,6	5,6	53,8	53,8	0,0	1	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	10052,5	10221,9	15392,2	15387,7	1,1	152	Natural and scenic complexes
Użytki ekologiczne	3135,1	3555,7	3499,2	3174,4	0,2	31	Ecological arable lands

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 62. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a See general notes, item 6 on page 62. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (18). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
NATIONAL PARKS
As of 31st December

LATA YEARS PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a	Powierzchnia w ha Area in ha				otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)	
	parków narodowych national parks		z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b			
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	razem total	w tym lasów of which forests		
OGÓŁEM	2010	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
TOTAL	2015	13642,8	4792,4	1059,2	306,1	17274,9
	2017	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
	2018	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
Ujście Warty		8074,0	81,7	681,9	—	10453,9
Drawieński ^c		5568,8	4710,7	377,6	306,1	6821,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. c Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. c Area of parks in the area of the voivodship.

TABL. 14 (19). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 grudnia
NATURE RESERVES
As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ściśle ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2010	59	3674,1	77,0	TOTAL
	2015	64	3907,7	.	
	2017	67	3980,3	1122,4	
	2018	67	4028,4	1122,2	
Faunistyczne.....		7	890,0	40,8	Fauna
Krajobrazowe.....		1	188,4	–	Landscape
Leśne.....		33	1788,2	661,2	Forest
Torfowiskowe.....		17	734,5	242,2	Peat-bog
Florystyczne.....		2	153,7	88,7	Flora
Wodne.....		5	183,6	84,3	Water
Stepowe.....		2	90,1	5,0	Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.
a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
LANDSCAPE PARKS
As of 31st December

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b w ha Area ^b in ha			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
OGÓŁEM	2010	77500,8	38468,1	27854,2	5082,3
TOTAL	2015	77167,5	36500,6	27698,5	5082,3
	2017	77869,8	41582,8	25466,6	4466,1
	2018	76904,0	41632,8	25484,8	4466,1
Ujście Warty.....		17697,9	1031,0	11422,4	1205,0
Łuk Mużakowa.....		18714,0	11106,0	6114,0	641,0
Barlinecko-Gorzowski ^c		12142,8	11386,2	276,7	389,4
Pszczewski ^c		9300,0	5984,2	2184,2	1095,1
Krzesiński.....		8546,0	3547,0	4392,0	571,0
Łagowsko-Sulęciński.....		5438,5	3858,4	1010,4	381,6
Gryżyński.....		3064,8	2720,0	85,1	183,0
Przemęcki ^c		2000,0	2000,0	–	–

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków. c Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks. c Area of parks on the area of voivodship.

TABL. 16 (21). **POMNIKI PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 grudnia
 MONUMENTS OF NATURE
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1236	1337	1388	1388	T O T A L
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1002	1071	1094	1093	Individual trees
Grupy drzew	156	173	190	202	Tree clusters
Aleje	23	22	26	27	Alleys
Głazy narzutowe	36	37	40	40	Erratic boulders

TABL. 17 (22). **TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
 Stan w dniu 31 grudnia
 GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE URBAN AREA GREEN BELTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym mi- asta of which urban areas	ogółem total	w tym mi- asta of which urban areas	ogółem total	w tym mi- asta of which urban areas	ogółem total	w tym mi- asta of which urban areas
O G Ó Ł E M w ha	1965,6	1349,9	2541,3	1910,0	2600,3	1944,7	2632,6	1991,6
T O T A L in ha								
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,1	2,1	0,2	2,2	0,2	2,2	0,2	2,3
in % of total area space of the voivodship ^a								
na 1 mieszkańca ^b w m ² ... per capita ^b in m ²	19,2	20,8	25,0	28,9	25,6	29,5	26,0	30,2
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej: Generally accessible urban area green belts:								
parki spacerowo-wypo- czynekowe	868,5	485,2	1403,2	1018,8	1409,7	1025,3	1412,0	1027,6
strolling-recreational parks								
zieleńce	512,2	328,4	532,2	329,4	537,4	332,6	537,4	332,6
lawns								
Tereny zieleni osiedlowej .... Estate green belts	584,9	536,3	605,9	561,8	653,2	586,7	683,2	631,4

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.
 a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABL. 18 (23). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	58	56	56	55	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t.....	914,3	631,6	647,5	603,2	Waste generated (during the year) in thousand tonnes
poddane odzyskowi ^b	705,5	164,6	90,1	103,8	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	138,5	36,4	17,5	14,9	treated ^b
w tym składowane ^c	58,6	34,0	10,8	10,6	of which landfilled ^c
przekazane innym odbiorcom.....	.	413,3	534,9	481,2	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	70,3	17,3	5,0	3,3	temporarily stored
W % wytworzonych:					In % generated:
poddane odzyskowi ^b	77,2	26,1	13,9	17,2	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	15,1	5,8	2,7	2,5	treated ^b
w tym składowane ^c	6,4	5,4	1,7	1,8	of which landfilled ^c
przekazane innym odbiorcom.....	x	65,4	82,6	79,8	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	7,7	2,7	0,8	0,5	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^d stan w końcu roku) w tys. t ...	2663,2	2780,8	2819,0	2829,6	Waste landfilled up to now (accumulated ^d end of year) in thousand tonnes
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	45,0	39,9	39,9	39,9	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	0,2	-	-	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 64. b We własnym zakresie przez wytwórcę. c Na terenach własnych zakładów. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 64. b By waste producer on its own. c On own plant grounds. d On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (24). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year					Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year)	
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients		
			razem total	w tym składowane ^d of which landfilled ^d			
w tys. t in thousand tonnes							
OGÓŁEM.....	603,2	103,8	14,9	10,6	481,2	3,3	2829,6
TOTAL							
w tym: of which:							
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	15,9	-	8,9	8,9	5,6	1,4	2776,5
Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste							
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	12,2	6,2	-	-	5,2	0,8	-
Slag, furnace ash and particulates from boilers							

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 64. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own; see general notes, item 8 on page 64. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 20 (25). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^c						Municipal waste collected ^c
w t	297114,6	334313,4	366257,2	366595,9	303284,3	in t
zmieszane	277402,6	271563,6	284256,7	281020,2	225148,1	mixed
miasta	210616,9	190984,9	202129,4	201440,6	157770,7	urban areas
wieś	66785,8	80578,7	82127,3	79579,6	67377,5	rural areas
zebrane selektywnie	19712,0	62749,8	82000,6	85575,7	78136,2	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	4648,9	9601,4	10568,6	8275,5	6756,3	paper and cardboard
szkło	4007,0	10550,2	9551,6	10861,9	10419,2	glass
tworzywa sztuczne	2889,1	11224,3	12373,5	13912,2	13187,4	plastic
metale	347,4	850,1	597,3	421,5	406,3	metals
wielkogabarytowe	3416,6	10568,8	17194,7	18448,1	16715,9	largesize
biodegradowalne	3124,7	18343,2	28289,3	30251,7	27783,7	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 65. b Dane szacunkowe. c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 9 on page 65. b Estimated data. c Since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 21 (26). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³ ...	1419,7	1197,5	1135,7	1209,9	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	344,1	273,0	236,5	165,7	urban areas
wieś	1075,6	924,5	899,2	1044,2	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	1049,9	913,1	920,7	.	of which from households
miasta	253,1	199,1	174,7	.	urban areas
wieś	796,8	714,0	746,1	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	58,3	50,0	48,6	48,1	Septic tanks in thousands (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	2,0	4,6	5,7	6,9	Household waste water treatment systems in thousands (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne ust. 10 na str. 65. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a See general notes to item 10 on page 65. b Sewage stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 22 (27). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	21	13	11	11	4	7	number
powierzchnia w ha	87,2	83,7	80,3	79,6	40,6	39,0	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha:							Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha:
czynnych	1,9	1,0	-	7,3	-	7,3	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	-	1,5	1,4	-	-	-	exploitation completed

TABL. 23 (28). **NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a** (ceny bieżące)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska	232667,0	429797,7	156899,2	222706,8	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	29547,1	95447,6	25867,3	41648,7	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	14028,3	3468,3	466,0	549,8	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	187798,1	267188,7	47496,4	124132,3	Waste water management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	50328,1	41997,4	11567,0	12881,7	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	135940,6	215958,3	32890,5	101358,3	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	9133,1	27220,8	9353,2	7811,8	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^p i ich transport	667,7	4334,4	5687,8	3246,5	waste collection ^b and transport
w tym selektywne zbieranie odpadów	580,0	3165,5	2597,8	105,7	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	6413,5	12843,5	952,0	48,2	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	324,9	8126,7	–	1308,0	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	16,0	1174,7	33456,1	9116,2	Protection of nature, biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	–	75,1	4486,0	550,9	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	136145,5	100191,3	50152,9	44395,1	Water management
Ujęcia i doprowadzenia wody	36762,2	19023,4	21722,1	27348,3	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	9606,6	39053,6	3521,3	13374,8	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	80451,7	5091,4	–	–	Water reservoirs and falls
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	4921,0	8302,1	529,8	–	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe	4404,0	25284,6	24283,0	3672,0	Flood embankments
Stacje pomp na zawalach i obszarach depresyjnych	–	3436,2	96,7	–	Pump stations behind embankments and in depression areas

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 24 (29). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	506	305	32	–	particulates
gazowych	344	–	–	50	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Waste water management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	157,1	290,6	20,6	71,5	wastewater
wody opadowe	28,4	20,3	27,6	27,6	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	3	1	2	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	3	1	2	1	of which municipal
mechaniczne	1	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	1	2	1	biological (excluding fermentation tanks)
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	1503	6070	20	24	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	1503	6070	20	24	of which municipal
mechanicznych	150	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	1353	6070	20	24	biological (excluding fermentation tanks)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prywatne):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	2	190	13	533	facilities
przepustowość w m ³ /d	10	207	91	1544	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
wydajność w t/r	53	52000	–	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
powierzchnia w ha	0,2	4,0	–	–	area in ha
wydajność w t/r	5	20000	–	–	capacity in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^a w m ³ /d	1686	1819	1754	–	Capacity of water intakes ^a in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	2748	6039	790	840	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	108,6	88,8	51,1	56,0	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	–	140000	–	–	Capacity of water reservoirs in m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	20,0	33,5	–	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	4,0	8,0	1,3	–	Flood embankments in km

a Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 25 (30). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	19347,4	65249,1	24476,4	41020,4	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1829,7	4548,9	13454,3	2163,2	5,3	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	15397,6	57010,5	3574,4	27919,4	68,0	Waste water management and protection of waters
Gospodarka odpadami	461,6	1014,3	1267,1	5035,8	12,3	Waste management
Pozostałe	1658,5	2675,3	6180,6	5902,0	14,4	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 26 (31). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	34288,7	31070,1	27873,7	28241,9	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	9594,4	9900,5	11083,4	9830,8	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	10551,8	9799,2	8376,8	8561,4	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	13408,0	10406,5	7004,6	7993,9	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	67,3	565,0	430,7	686,2	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	14,6	416,3	336,5	482,4	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnego poziomu dźwięku ...	2,6	13,8	19,8	37,6	Acceptable of noise level

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 5 lat (do 2018 r. – 4 lata), licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 (based on the act dated 24th July 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 5 years (until 2018 – 4 years), counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group “Public administration and economic and social policy” in the section “Public administration and defence; compulsory social security”.

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

- a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
  - b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do administracji samorządu terytorialnego zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
  - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
  - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
  - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);
- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

- Local self-government administration comprises:
- 1) gminas and cities with powiat status:
    - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
    - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
  - 2) powiaty, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
  - 3) voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship self-government organizational entities e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Self-government appeal councils are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (32). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 grudnia
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	12	12	12	12	Powiats
Miasta na prawach powiatu	2	2	2	2	Cities with powiat status
Gminy	83	82	82	82	Gminas
miejskie	9	9	9	9	urban
miejsko-wiejskie	33	33	33	34	urban-rural
wiejskie	41	40	40	39	rural
Miasta	42	42	42	43	Cities
Miejscowości wiejskie	1372	1297	1293	1293	Rural localities
Sołectwa	1019	1026	1027	1026	Village administrator's offices

TABL. 2 (33). GMINY W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS IN 2018
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0 – – 19,9 km ²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	
OGÓŁEM	82^b	1	6	16	11	23	10	7	8
TOTAL									
Poniżej 5000	28	1	1	8	8	6	4	–	–
Below									
5000 – 7499	24	–	–	6	3	9	1	2	3
7500 – 9999	6	–	–	1	–	3	1	1	–
10000 – 14999	5	–	–	–	–	1	–	3	1
15000 – 19999	8	–	2	–	–	2	1	–	3
20000 – 39999	9	–	3	–	–	2	3	–	1
40000 i więcej	2	–	–	1	–	–	–	1	–
and more									

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². b W tym 2 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. b Of which 2 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (34). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018
As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area		
		poniżej below 500,0 km ²	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9
OGÓŁEM	14	2	4	8
TOTAL				
Poniżej 50000	4	–	2	2
Below				
50000 – 74999	4	–	1	3
75000 – 99999	4	–	1	3
100000 i więcej	2	2	–	–
and more				

TABL. 4 (35). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku woje- wódzkiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1242	50	214	30	TOTAL
W tym kobiety	432	10	45	11	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	62	2	3	1	18-29
30-39	245	12	32	1	30-39
40-49	347	20	47	5	40-49
50-59	302	4	67	8	50-59
60 lat i więcej	286	12	65	15	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	547	46	158	28	Tertiary
Policealne i średnie	486	4	50	2	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	193	–	6	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	16	–	–	–	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzęd- nicy i kierownicy	103	6	117	25	Managers
Specjaliści	298	39	44	3	Professionals
Technicy i inny średni personel	156	–	9	–	Technicians and associate pro- fessionals
Pracownicy biurowi	148	3	12	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprze- dawcy	164	1	10	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	122	–	10	2	Skilled agricultural forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	93	–	1	–	Craft and related trades work- ers
Operatorzy i monterzy ma- szyn i urządzeń	59	–	2	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	46	–	1	–	Elementary occupations
Siłły zbrojne	29	–	3	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 82; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 82; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (36). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
O G Ó Ł E M	12052	11332	11229	10921	3676,37	4282,77	4750,1	5092,04	T O T A L
w tym:									of which:
Administracja państwowa	4250	4092	3894	3712	4139,68	4449,9	5075,55	5398,00	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	7758	7201	7297	7171	3413,81	4177,32	4565,18	4923,51	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	5016	4583	4626	4628	3382,12	4205,55	4582,93	4940,45	gminas and cities with powiat status
powiaty	1740	1582	1595	1573	3266,29	3816,45	4154,77	4530,82	powiats
województwo	1002	1036	1076	970	3828,68	4600,25	5097,74	5485,74	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 160.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 160.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY JUSTICE

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz.U. 2019, poz. 1950), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1958, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym - jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania.

General notes

1. Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2019, item 1950), the Penal Fiscal Code valid since 17th October 1999 (the law dated 10th September 1999, unified text: Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

2. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2018, item 1600, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

N o t e. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not registered them as ascertained

Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym prezentowane **dane nie są w pełni porównywalne**.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Organizacja sądów powszechnych określona jest w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 23). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe. W dniu 31 grudnia 2018 r. w województwie lubuskim działały 2 sądy okręgowe i 12 sądów rejonowych.

5. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych, objętych obszarem jego właściwości.

6. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji - odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

8. W sądownictwie powszechnym sprawą załatwioną jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezałatwione w latach poprzednich.

crimes until receiving information from the family court on completion proceeding.

Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. The organization of common courts is defined in the Law on Common Courts, dated 27th July 2001 (unified text: Journal of Laws 2018 item 23). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts. On 31st December 2018, in Lubuskie voivodship were 2 regional courts and 12 district courts.

5. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts within its jurisdiction.

6. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

7. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

8. In common courts a resolved case is a case with regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
  - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
  - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
  - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 969).

Zgodnie ze zmianami w ustawie obowiązującymi od 2014 r. sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karnego przez nieletniego.

Sąd może orzec środki wychowawcze, poprawcze lub załatwić sprawę w inny sposób. Środki, jakie sąd rodzinny może zastosować wobec nieletniego, to m.in.: ustanowienie nadzoru (rodziców, opiekuna, kuratora, organizacji udzielającej poręczenia za nieletniego), udzielenie upomnienia, zobowiązanie do określonego postępowania, umieszczenie w instytucji lub organizacji powołanej do przygotowania zawodowego lub w innych instytucjach, orzeczenie umieszczenia: w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii, ośrodku szkolno-wychowawczym, w podmiocie leczniczym, w domu pomocy społecznej, w zakładzie poprawczym lub skierowania do ośrodka kuratorskiego.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
  - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
  - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13—16,
  - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969).

According to the valid (since 2014) single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralisation or committing of punishable act by a juvenile.

The court may adjudicate educational or correctional measures or resolve the case in another manner. The measures which the family court may apply to the juvenile include instituting supervision (by parents, guardian, a probation officer or an organisation which provides warranty for the juvenile), issuing a reprimand, obligating the juvenile to behave in a specific manner or placing the juvenile in an institution of vocational training and other institution, in youth education centre, youth social therapy centre, educational centre, in health care entities, in social welfare homes, in correctional centre or directing to probation officer's centres.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. patrz ust. 4 na str. 88).

10. Dorośli skazani są to osoby, które zostały skazane za przestępstwo popełnione w wieku co najmniej 17 lat.

11. Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) na podstawie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 700) i przepisów wykonawczych.

W województwie lubuskim Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27th July 2001 (Journal of Laws see item 4 on page 88).

10. Adults convicts are persons who have been sentenced for committed crime aged 17 or more.

11. National Judicial Register is conducted by regional courts (commercial courts) on the basis of law dated 20th August 1997 (unified text: Journal of Laws 2017 item 700, with later amendments) and implementing regulations.

In Lubuskie voivodship National Judicial Register is conducted by Regional Court in Zielona Góra.

TABL. 1 (37). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^aASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39230	26949	23388	25155	T O T A L
w tym w miastach	29021	20982	17669	19570	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	1153	593	626	664	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	27	29	13	25	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	546	361	402	427	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	448	149	144	158	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	6633	2856	2366	2496	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	6239	2286	1686	1722	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1561	1016	1206	1363	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	227	100	177	151	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	51	33	39	50	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1122	935	1229	3321	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	572	467	502	628	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	541	171	192	220	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	1365	2425	1617	654	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	179	175	168	166	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	523	408	297	275	Insulting a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231 250a, 296a i 296b kk	506	1663	1050	93	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section "Against economic activity".

TABL. 1 (37). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1889	828	576	552	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	345	347	213	226	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^b	1637	907	1686	1751	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^b
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^c ...	17716	14001	10002	11014	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^c
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^d kk	6036	3848	2958	3060	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^d Criminal Code
w tym kradzież samochodu	465	456	324	350	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk ..	194	109	97	70	Willful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^e	4114	2965	2268	2305	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^e
Rozbój – art. 280 kk	374	161	113	132	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	36	31	31	37	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	283	21	13	13	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2628	4122	2412	3293	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^f	678	198	124	176	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^f
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	255	244	142	237	Against money and securities trading Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2018 r., poz. 2137)	30	4	10	11	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2018, item 2137)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2018 r. Nr 90, poz. 1191)	204	17	46	20	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2018 No. 90, item 1191)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 1030)	3033	1541	1873	1672	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1030)
Przestępstwa skarbowe – kks	193	67	76	81	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	55	27	34	51	Of which excise

a Notka patrz na str. 91. b Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). d Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. e Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a See note on page 91. b Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). d Exclusively in regard to automobile theft by burglary. e Excluding automobile theft by burglary. f Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (38). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	76,1	71,2	73,7	74,8	T O T A L
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	87,8	83,4	83,9	85,1	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji.....	99,4	98,8	97,5	97,2	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	96,3	92,5	93,6	93,0	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	93,0	89,0	87,0	84,1	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece.....	100,0	99,8	99,9	100,0	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	97,2	83,6	83,3	83,2	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu ^c	53,1	53,5	48,8	52,4	Against property ^c

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 91. c łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See Criminal Code articles table 1 on page 91. c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (39). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS courts of first instance					
O G Ó Ł E M	341885	317008	320845	287897	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	21771	13423	12260	13517	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	20643	21199	12334	10964	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	42439	43238	39184	36309	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	183965	180280	196656	187162	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	87021	86658	96149	97901	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	47085	46160	47315	25789	Family
Z zakresu prawa pracy	3334	2720	1569	1661	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	761	1095	844	778	Related to social security law
Gospodarcze ^c	10729	8893	10683	11717	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	31457	28756	27223	25415	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	456	436	423	401	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	14703	14973	13793	13303	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	7858	8776	8546	8422	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	490	413	334	281	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	7259	4158	4127	3008	Related to social security law
Gospodarcze	578	x	x	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (40). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	18838	9505	7687	10317	T O T A L
w tym mężczyźni	17345	8599	6896	9342	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu^b	1954	1120	1063	1268	Against life and health^b
w tym:					of which:
Zabójstwo	24	9	6	10	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	719	445	399	508	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	6188	2204	1709	2003	Against safety in transport
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	5910	1981	1336	1532	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	549	487	406	469	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	28	21	29	24	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	998	775	629	2249	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	478	394	339	497	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	5141	2824	2198	2247	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	1662	786	599	720	Property theft
Kradzież z włamaniem	739	453	308	338	Burglary
Rozbój	215	120	86	87	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 91 i 92. b Łącznie z przestępstwami z ustaw o przeciwdziałaniu narkomanii — ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2018, poz. 1030).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles table 1 on page. 91 and 92. b Including crimes from the laws on counteracting drug addiction — laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2018, item 1030).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (41). **ZALATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	14337	9399	8311	7827	T O T A L
O rozwód	3019	2772	2572	2603	By divorce
O separację	201	97	70	69	By separation
O alimenty	4845	3728	3241	2951	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1343	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2812	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	800	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	1317	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji.....	x	1484	1419	1385	of demoralization
popętnienia czynu karalnego	x	1318	1009	819	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 89.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 89.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (42). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców				Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	1	–	–	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	5	7	5	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	302	326	368	Cooperatives
Spółki jawne	657	769	741	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3893	6347	7189	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c				Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1485	2038	2144	Associations ^d
Związki zawodowe	162	169	169	Trade unions
Izby gospodarcze	6	5	5	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych				Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	21831	35483	33613	Total debtors

a Sędem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Zielonej Górze. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registration court conducting the National Judicial Register in lubuskie voivodship is the District Court in Zielona Góra.

b Conducting economic activity. c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** zamieszkałej na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 1999-2001 oraz 2010 r. - patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust. 2);
- 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy;
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000 and 2010 – see item 3), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2);
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent as well as temporary stay residence;
- 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
- 4) documentation of regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national and international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);
- 2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina

przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 28 i 29, które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia) a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- w 2005 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002,
- od 2010 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 grudnia 2011 r.).

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18-44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane

for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of persons who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 European statistics on demography.

Presented in the chapter data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 28 and 29, which relate to the residents.

3. Data about population (as of 30th June and 31st December) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were prepared assuming the number of population balanced on:

- for 2005 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002,
- since 2010 – the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31st December 2011).

4. The working age population refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of mobility (i.e. 18-44) and non-mobility (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The non-working age population is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the post-working age population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:

- marriages - according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);
- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons - residence of husband is used). Data

niane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;

- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- współczynnik dzietności oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezienne,

exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;

- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;
- births – according to the mother's place of permanent residence;
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45-49.

Reproduction rates:

- total fertility rate refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age specific fertility rates for this period to be constant,

- współczynnik reprodukcji brutto przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmienne współczynniki płodności),
- współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Do 2014 r. źródłem danych o **urodzeniu żywym i martwym** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”.

Od 2015 r. źródłem danych:

- medycznych o **urodzeniu żywym** jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”), natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru Pesel;
- o **urodzeniach martwych** jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś oraz płeć. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych (medycznych i demograficzno-społecznych o dziecku i matce) wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia” (Dz. U. z 12 stycznia 2015 r., poz. 171) niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

U w a g a – zmiany, które miały miejsce w 2015 r. w zakresie wzoru karty urodzenia (żywego i martwego) oraz systemu rejestracji aktów stanu cywilnego spowodowały także wzrost liczby nieustalonych cech dotyczących m.in.: stanu cywilnego matki i daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

- gross reproduction rate refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),

- demographic dynamics rate is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Up to 2014 the source of data on **live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health "Notification of birth", which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics.

Since 2015 the source of:

- medical data of **live births** is document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the register of civil status and register Pesel;
- data of **still births** is a report on the activities of a general hospital containing general information, i.e.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented data have been estimated in the division of the urban and rural areas and sex. Causes of lack of data about still births (medical and socio-demographic of the child and mother) is introduction in 2015 new document "Still birth certificate" 1 (Journal of Laws on 12th January 2015, item 171). This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.

Note – the changes that took place in 2015 in certifications of live birth and stillbirth, as well as birth registration system of civil status has also resulted in an increase in the number of missing data relating to, among others, marital status of mother and the date of marriage, division of births on legitimal and illegitimal and birth order of the child, date of previous birth, etc.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2016 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2015 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2016 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych, przy czym dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65 lat.

9. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

10. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ - wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 czerwca:

- do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej.

8. Population projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2015 (in administrative division valid as of 1 I 2016) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration, data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65.

9. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

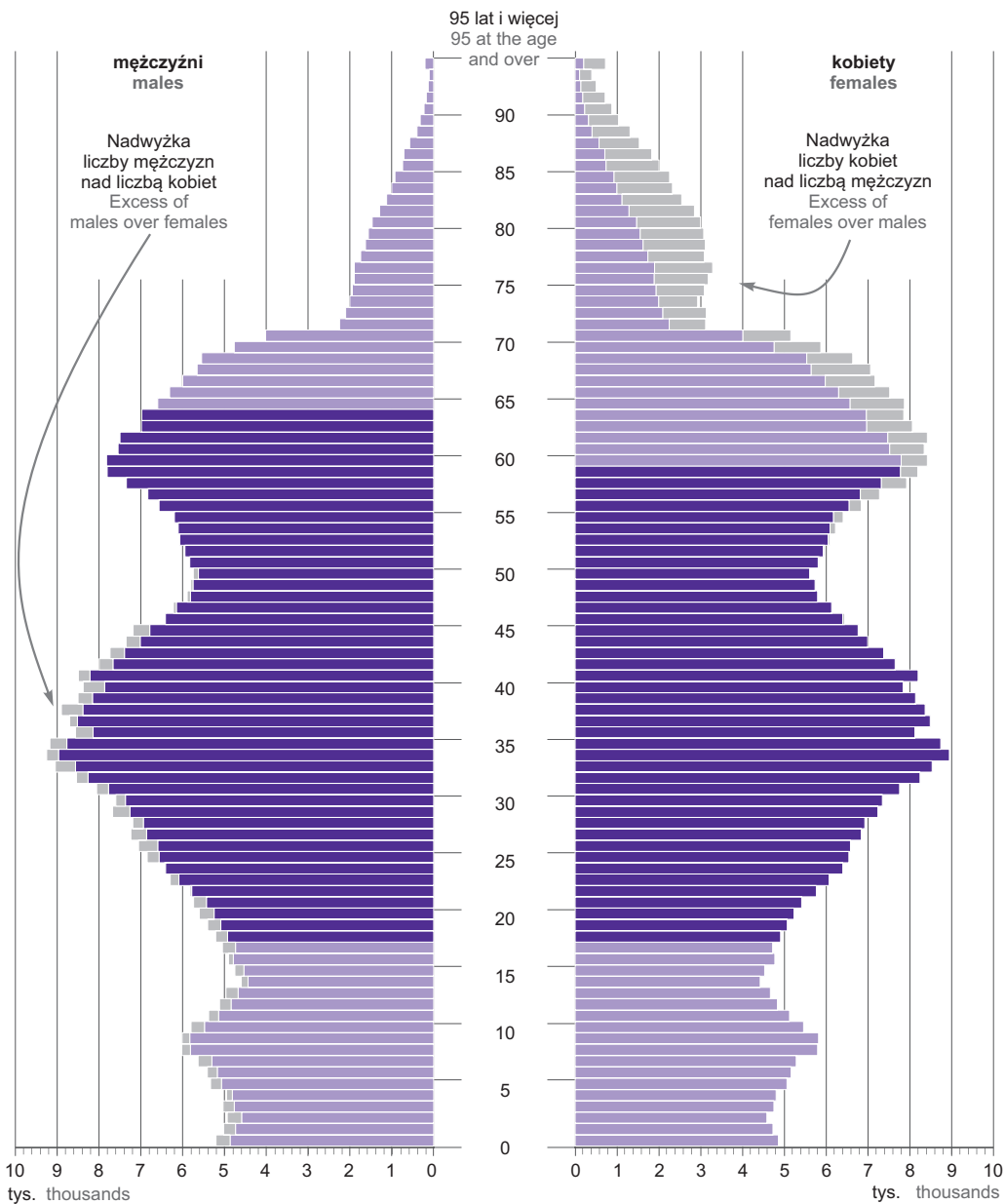
10. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow – registration of departure from permanent residence.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30th June:

- to 2009 – registered for permanent residence,
- since 2010 – de facto population (population actually residing).

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R. (stan w dniu 31 grudnia)
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018 (as of 31st December)

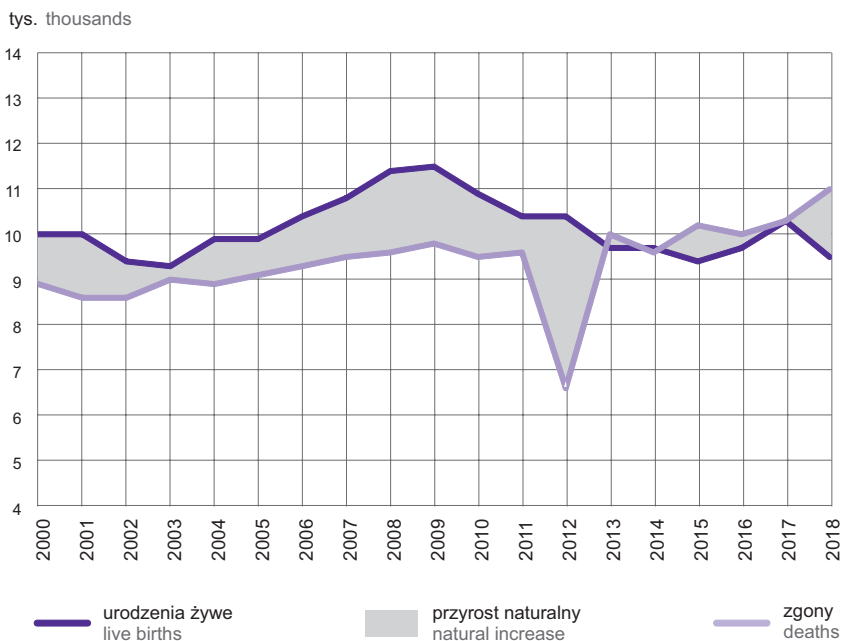

Ludność w wieku:
Population in age:

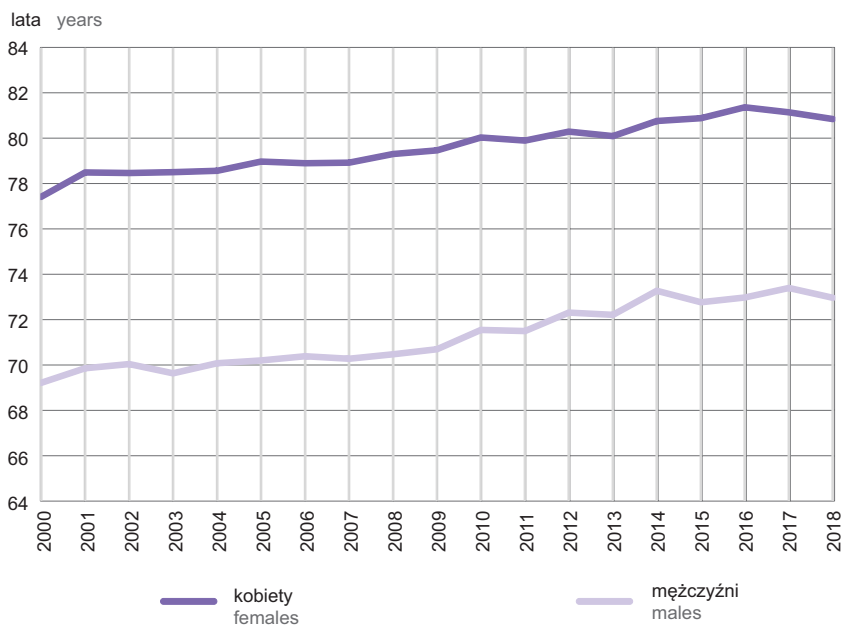
produkcyjnym
working age

przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
pre-working and post-working age

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

TABL. 1 (43). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI

O G Ó Ł E M	1022896	1019514	1016652	1015440	T O T A L
mężczyźni	498115	496245	494852	494274	males
kobiety	524781	523269	521800	521166	females
Miasta	650368	662537	659708	660298	Urban areas
Wieś	372528	356977	356944	355142	Rural areas

STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII

O G Ó Ł E M	1023215	1018075	1016832	1014548	T O T A L
na 1 km ²	73	73	73	73	per 1 km ²
mężczyźni	498374	495674	494930	493848	males
kobiety	524841	522401	521902	520700	females
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta	649781	661321	659689	658924	Urban areas
w % ogółu ludności	63,5	65,0	64,9	64,9	in % of total population
Wieś	373434	356754	357143	355624	Rural areas
w % ogółu ludności	36,5	35,0	35,1	35,1	in % of total population

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 97.

a Based on balances; see general notes, item 1 and 2 on page 97.

TABL. 2 (44). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1023215	1018075	1016832	1014548	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	195704	184524	183691	183315	Pre-working age
mężczyźni	100182	94577	94095	93908	males
kobiety	95522	89947	89596	89407	females
Miasta	115948	114942	115048	115288	Urban areas
mężczyźni	59377	58921	58874	58990	males
kobiety	56571	56021	56174	56298	females
Wieś	79756	69582	68643	68027	Rural areas
mężczyźni	40805	35656	35221	34918	males
kobiety	38951	33926	33422	33109	females

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 97.

a Based on balances; see general notes, item 1 and 2 on page 97.

TABL. 2 (44). LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	672779	642638	627171	618604	Working age
w tym w wieku mobilnym.....	412303	404962	396955	391161	of which of mobility age
mężczyźni	354342	342463	335487	331300	males
w tym w wieku mobilnym.....	210299	206743	202729	199761	of which of mobility age
kobiety	318437	300175	291684	287304	females
w tym w wieku mobilnym.....	202004	198219	194226	191400	of which of mobility age
Miasta	429030	412396	400037	394272	Urban areas
mężczyźni	222448	217091	211574	208906	males
kobiety	206582	195305	188463	185366	females
Wieś	243749	230242	227134	224332	Rural areas
mężczyźni	131894	125372	123913	122394	males
kobiety	111855	104870	103221	101938	females
W wieku poprodukcyjnym	154732	190913	205970	212629	Post-working age
mężczyźni	43850	58634	65348	68640	males
kobiety	110882	132279	140622	143989	females
Miasta	104803	133983	144604	149364	Urban areas
mężczyźni	29445	40800	45338	47528	males
kobiety	75358	93183	99266	101836	females
Wieś	49929	56930	61366	63265	Rural areas
mężczyźni	14405	17834	20010	21112	males
kobiety	35524	39096	41356	42153	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUK- CYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	52	58	62	64	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	41	45	48	49	Males
Kobiety	65	74	79	81	Females

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 97.

a Based on balances; see general notes, item 1 and 2 on page 97.

TABL. 3 (45). LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31st December

WIEK AGE	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total		miasta urban areas		wieś rural areas	
				ogółem grand total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM..... TOTAL	1023215	1018075	1016832	1014548	493848	658924	315424	355624	178424
0–2 lata	34708	28762	29350	29284	15079	18954	9699	10330	5380
3–6	41762	43816	40553	39504	20260	25472	13087	14032	7173
7–12	59115	62372	66355	66901	34218	41622	21325	25279	12893
13–15	34386	28845	27960	28621	14678	17456	8935	11165	5743
16–18	39255	31763	29606	28806	14730	17827	9078	10979	5652
19–24	89317	74807	69326	66490	34002	39372	20098	27118	13904
25–29	89944	74519	70210	67838	34632	41715	21208	26123	13424
30–34	85830	87847	83407	79767	40717	52035	26259	27732	14458
35–39	73419	84368	85782	87080	44419	57795	29209	29285	15210
40–44	60271	72387	78097	80185	40934	52486	26448	27699	14486
45–49	65068	59146	62469	65041	32881	41074	20443	23967	12438
50–54	82744	63345	59470	58343	29172	36795	17975	21548	11197
55–59	81340	79251	71461	67188	32615	43088	20263	24100	12352
60–64	66081	76488	78022	78012	36871	52420	23869	25592	13002
65–69	31120	60505	66447	67681	30599	47175	20568	20506	10031
70–74	31408	27375	35397	41482	17970	29651	12598	11831	5372
75–79	26781	26160	24903	24081	8949	17291	6397	6790	2552
80 lat i więcej	30666	36319	38017	38244	11122	26696	7965	11548	3157
and more									

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 97.

a Based on balances; see general notes, item 1 and 2 on page 97.

TABL. 4 (46). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH

Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

LATA YEARS	Miasta Towns	Ludność ^a w miastach Urban population ^a		
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population	
GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION				
OGÓŁEM..... TOTAL	2010	42	649781	63,5
	2015	42	661321	65,0
	2017	42	659689	64,9
	2018	43	658924	64,9
Poniżej 2000		2	2889	0,3
Below				
2000 – 4999		17	57182	5,6
5000 – 9999		7	52693	5,2
10000 – 19999		11	157842	15,6
20000 – 49999		4	124100	12,2
50000 i więcej		2	264218	26,0
and more				

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 97.

a Based on balances; see general notes, item 1 and 2 on page 97.

TABL. 5 (47). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31st December

L A T A Y E A R S GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność ^b na wsi Rural population ^b	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	74	373434	36,5
TOTAL	2015	73	356754	35,0
	2017	73	357143	35,1
	2018	73	355624	35,1
Poniżej 2000		3	3924	0,4
Below				
2000 – 4999		42	149060	14,7
5000 – 6999		14	85036	8,4
7000 – 9999		13	105234	10,4
10000 i więcej		1	12370	1,2
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 97.

a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances; see general notes, item 1 and 2 on page 97.

TABL. 6 (48). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**

MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	37,4	39,5	40,4	40,8	TOTAL
mężczyźni	35,8	38,1	38,9	39,3	males
kobiety	39,2	41,1	41,9	42,3	females
Miasta	38,4	40,3	41,2	41,6	Urban areas
mężczyźni	36,4	38,5	39,4	39,8	males
kobiety	40,7	42,3	43,0	43,4	females
Wieś	35,8	38,0	38,8	39,3	Rural areas
mężczyźni	34,9	37,2	38,0	38,4	males
kobiety	36,8	38,9	39,8	40,1	females

TABL. 7 (49). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM TOTAL	2010	5926	3549	56	1937	10939	9488	59	1451
	2015	5040	2531	32	2087	9420	10156	39	-736
	2017	4953	2501	16	1843	10300	10285	48	15
	2018	4935	2401	8	1628	9467	10981	40	-1514
Miasta ..... Urban areas	2010	3862	2254	45	1493	6646	5905	30	741
	2015	3271	1583	24	1561	6063	6716	20	-653
	2017	3215	1540	11	1332	6550	6621	33	-71
	2018	3255	1510	5	1252	6158	7280	23	-1122
Wieś ..... Rural areas	2010	2064	1295	11	444	4293	3583	29	710
	2015	1769	948	8	526	3357	3440	19	-83
	2017	1738	961	5	511	3750	3664	15	86
	2018	1680	891	3	376	3309	3701	17	-392
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM TOTAL	2010	5,79	3,47	5,47	1,89	10,69	9,28	5,39	1,42
	2015	4,94	2,48	3,14	2,05	9,24	9,96	4,14	-0,72
	2017	4,87	2,46	1,57	1,81	10,13	10,12	4,66	0,01
	2018	4,86	2,36	0,79	1,60	9,32	10,81	4,23	-1,49
Miasta ..... Urban areas	2010	5,94	3,47	6,92	2,30	10,22	9,08	4,51	1,14
	2015	4,94	2,39	3,62	2,36	9,15	10,14	3,30	-0,99
	2017	4,87	2,33	1,67	2,02	9,93	10,04	5,04	-0,11
	2018	4,93	2,29	0,76	1,90	9,33	11,03	3,73	-1,70
Wieś ..... Rural areas	2010	5,54	3,48	2,95	1,19	11,52	9,62	6,76	1,91
	2015	4,96	2,66	2,24	1,47	9,40	9,64	5,66	-0,23
	2017	4,87	2,69	1,40	1,43	10,51	10,26	4,00	0,24
	2018	4,73	2,51	0,84	1,06	9,32	10,42	5,14	-1,10

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thousand population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (50). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód ^b by divorce ^b	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
			meża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
OGÓŁEM TOTAL	2010 5926 2015 5040 2017 4953 2018 4935	5945 5960 5717 5908	2907 2805 2749 3000	1101 1068 1125 1280	1937 2087 1843 1628	26,5 26,3 25,4 26,4	8,6 9,2 8,2 7,3	-115 -1385 -899 -1369
Miasta ..... Urban areas	2010 3862 2015 3271 2017 3215 2018 3255	4029 4174 3887 4127	1832 1881 1804 2019	704 732 751 856	1493 1561 1332 1252	28,7 29,4 27,7 29,7	10,6 11,0 9,5 9,0	-1615 -1344 -1025 -1244
Wieś ..... Rural areas	2010 2064 2015 1769 2017 1738 2018 1680	1916 1786 1830 1781	1075 924 945 981	397 336 374 424	444 526 511 376	23,1 21,1 21,6 21,1	5,4 6,2 6,0 4,4	804 -41 126 -125

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.
b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów, w których oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filing petition for divorce.

TABL. 9 (51). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

MEŹCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM GRAND TOTAL	4935	50	881	1803	930	497	450	184	140
19 lat i mniej and less	5	2	2	–	1	–	–	–	–
20–24	403	30	278	77	13	5	–	–	–
25–29	1605	14	473	962	124	24	8	–	–
30–34	1229	1	101	588	412	106	20	1	–
35–39	670	3	22	137	268	170	67	3	–
40–49	569	–	5	35	100	171	227	28	3
50–59	254	–	–	4	10	16	101	93	30
60 lat i więcej and more	200	–	–	–	2	5	27	59	107

TABL. 9 (51). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (cd.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MEŹCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	2401	12	534	1169	448	154	44	17	23
19 lat i mniej and less	2	–	2	–	–	–	–	–	–
20–24	209	7	149	45	6	2	–	–	–
25–29	1079	4	321	684	62	7	1	–	–
30–34	714	–	57	369	239	47	2	–	–
35–39	251	1	5	59	118	56	12	–	–
40–49	98	–	–	10	21	40	24	3	–
50–59	19	–	–	2	1	2	5	5	4
60 lat i więcej and more	29	–	–	–	1	–	–	9	19
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	3255	27	495	1198	632	348	308	142	105
19 lat i mniej and less	2	1	–	–	1	–	–	–	–
20–24	230	14	153	51	8	4	–	–	–
25–29	1028	9	268	649	80	18	4	–	–
30–34	825	1	60	385	291	73	15	–	–
35–39	449	2	11	94	177	117	46	2	–
40–49	390	–	3	17	68	121	159	21	1
50–59	182	–	–	2	5	12	67	72	24
60 lat i więcej and more	149	–	–	–	2	3	17	47	80
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	1510	5	286	764	297	107	20	13	18
20–24	113	1	76	31	3	2	–	–	–
25–29	672	3	172	452	41	4	–	–	–
30–34	466	–	36	237	162	31	–	–	–
35–39	161	1	2	37	74	41	6	–	–
40–49	62	–	–	6	15	27	11	3	–
50–59	13	–	–	1	1	2	3	3	3
60 lat i więcej and more	23	–	–	–	1	–	–	7	15

^a Ze skutkami cywilnymi.
^a With civil law consequences.

TABL. 9 (51). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	1680	23	386	605	298	149	142	42	35
19 lat i mniej and less	3	1	2	–	–	–	–	–	–
20–24	173	16	125	26	5	1	–	–	–
25–29	577	5	205	313	44	6	4	–	–
30–34	404	–	41	203	121	33	5	1	–
35–39	221	1	11	43	91	53	21	1	–
40–49	179	–	2	18	32	50	68	7	2
50–59	72	–	–	2	5	4	34	21	6
60 lat i więcej and more	51	–	–	–	–	2	10	12	27
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	891	7	248	405	151	47	24	4	5
19 lat i mniej and less	2	–	2	–	–	–	–	–	–
20–24	96	6	73	14	3	–	–	–	–
25–29	407	1	149	232	21	3	1	–	–
30–34	248	–	21	132	77	16	2	–	–
35–39	90	–	3	22	44	15	6	–	–
40–49	36	–	–	4	6	13	13	–	–
50–59	6	–	–	1	–	–	2	2	1
60 lat i więcej and more	6	–	–	–	–	–	–	2	4

^a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 10 (52). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	4935	3901	122	912
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	4010	3554	40	416
Single				
Wdowcy	89	16	33	40
Widowers				
Rozwiedzeni	836	331	49	456
Divorced				

MIASTA URBAN AREAS

RAZEM	3255	2513	86	656
TOTAL				
Kawalerowie	2575	2263	23	289
Single				
Wdowcy	60	11	24	25
Widowers				
Rozwiedzeni	620	239	39	342
Divorced				

WIEŚ RURAL AREAS

RAZEM	1680	1388	36	256
TOTAL				
Kawalerowie	1435	1291	17	127
Single				
Wdowcy	29	5	9	15
Widowers				
Rozwiedzeni	216	92	10	114
Divorced				

TABL. 11 (53). **MALŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM 2010	3549	2254	1295
TOTAL 2015	2531	1583	948
..... 2017	2501	1540	961
..... 2018	2401	1510	891
Kościół Katolicki	2386	1500	886
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	5	3	2
Kościół Ewangelicko-Augsburski.....	1	1	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	1	1	-
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	2	1	1
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	1	1	-
Kościół Zielonoświątkowy	5	3	2

^a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (54). **ROZWOODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2018 R.**
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2018

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	1628	1	49	194	324	309	445	209	97
GRAND TOTAL									
20-24	14	1	10	3	-	-	-	-	-
25-29	119	-	28	62	25	4	-	-	-
30-34	253	-	10	97	122	23	1	-	-
35-39	327	-	-	28	124	140	33	1	1
40-49	517	-	1	3	52	134	313	14	-
50-59	267	-	-	1	1	8	90	154	13
60 lat i więcej and more	131	-	-	-	-	-	8	40	83
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	1252	-	37	142	238	244	348	158	85
TOTAL									
20-24	11	-	8	3	-	-	-	-	-
25-29	86	-	22	46	16	2	-	-	-
30-34	188	-	6	68	92	21	1	-	-
35-39	252	-	-	21	91	113	25	1	1
40-49	394	-	1	3	38	103	238	11	-
50-59	215	-	-	1	1	5	79	116	13
60 lat i więcej and more	106	-	-	-	-	-	5	30	71
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	376	1	12	52	86	65	97	51	12
TOTAL									
20-24	3	1	2	-	-	-	-	-	-
25-29	33	-	6	16	9	2	-	-	-
30-34	65	-	4	29	30	2	-	-	-
35-39	75	-	-	7	33	27	8	-	-
40-49	123	-	-	-	14	31	75	3	-
50-59	52	-	-	-	-	3	11	38	-
60 lat i więcej and more	25	-	-	-	-	-	3	10	12

TABL. 13 (55). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1937	2087	1843	1628	GRAND TOTAL
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	791	930	774	721	Marriages without children
Z dziećmi	1146	1157	1069	907	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	696	692	625	546	1
2	382	383	364	313	2
3	52	62	59	37	3
4 i więcej	16	20	21	11	4 and more
MIASTA URBAN AREAS					
RAZEM	1493	1561	1332	1252	TOTAL
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	632	712	571	566	Marriages without children
Z dziećmi	861	849	761	686	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	526	533	467	419	1
2	285	262	247	236	2
3	37	40	34	23	3
4 i więcej	13	14	13	8	4 and more
WIEŚ RURAL AREAS					
RAZEM	444	526	511	376	TOTAL
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	159	218	203	155	Marriages without children
Z dziećmi	285	308	308	221	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	170	159	158	127	1
2	97	121	117	77	2
3	15	22	25	14	3
4 i więcej	3	6	8	3	4 and more

a Poniżej 18 lat.
 a Below age 18.

TABL. 14 (56). **URODZENIA^a**
 BIRTHS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	10939	9420	10300	9467	6158	3309	Live births
chłopcy	5655	4903	5327	4859	3124	1735	males
dziewczęta	5284	4517	4973	4608	3034	1574	females
Małżeńskie	6959	5735	6237	5396	3508	1888	Legitimate
chłopcy	3559	3020	3224	2736	1775	961	males
dziewczęta	3400	2715	3013	2660	1733	927	females
Pozamałżeńskie	3980	3685	4063	4071	2650	1421	Illegitimate
chłopcy	2096	1883	2103	2123	1349	774	males
dziewczęta	1884	1802	1960	1948	1301	647	females
Urodzenia martwe	49	33	27	30	20	10	Live still births
chłopcy	26	.	.	14	11	3	males
dziewczęta	23	.	.	16	9	7	females

a Dane za lata 2015-2017 w zakresie urodzeń martwych zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 99.
 a Data for 2015-2017 on still births were estimated, see general notes, item 6 on pages 99.

TABL. 15 (57). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
OGÓŁEM	10939	9420	10300	9467
TOTAL				
W wieku: Aged:				
19 lat i mniej..... and less	634	432	373	329
20—24	2340	1730	1644	1606
25—29	4060	3055	3354	2999
30—34	2804	2867	3221	2931
35—39	954	1145	1444	1354
40—44	138	184	262	240
45 lat i więcej..... and more	9	7	2	8
Według kolejności urodzenia dziecka u matki: By birth order:				
1	5416	4178	4330	.
2	3950	3594	4200	.
3	1040	985	1270	.
4	315	256	307	.
5	119	91	116	.
6 i dalsze..... and over	99	78	77	.

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (58). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKUCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^a	43,0	38,7	43,0	39,7	40,2	38,9
15–19 ^a	19,6	16,5	15,3	13,9	12,2	16,5
20–24	61,6	54,3	55,8	56,8	55,5	58,7
25–29	91,6	81,8	96,8	88,9	91,9	84,1
30–34	67,5	66,3	77,2	73,3	76,4	67,2
35–39	27,2	28,0	34,8	32,0	32,8	30,4
40–44	4,7	5,3	7,0	6,2	6,3	6,0
45–49	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,4
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,352	1,253	1,430	1,353	1,373	1,312
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,653	0,601	0,690	0,659	0,677	0,624
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	1,153	0,928	1,002	0,862	0,846	0,894
Demographic dynamics						

a Łącznie z urodzeniami z matek w wieku poniżej 15 lat.

a Including births from mothers aged below 15.

TABL. 17 (59). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem grand total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUSAND POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP									
OGÓŁEM 2010	928	1019	841	908	997	826	962	1054	869
TOTAL 2015	996	1088	909	1014	1114	921	964	1042	885
2017	1012	1077	950	1004	1076	937	1026	1079	974
2018	1081	1150	1017	1103	1172	1039	1042	1109	974
0 lat ^a	423	494	347	373	480	264	514	519	508
1– 4 lata	20	15	26	20	8	32	22	28	15
5– 9	7	11	4	9	17	–	5	–	10
10–14	12	11	12	9	6	13	15	19	10
15–19	33	44	21	37	53	20	27	31	22
20–24	61	78	42	41	40	42	89	133	43
25–29	91	136	44	87	110	62	99	177	16
30–34	108	159	55	114	163	64	96	150	37
35–39	157	252	59	146	230	60	180	293	58
40–44	173	257	85	153	230	74	211	306	107
45–49	381	575	184	355	525	187	426	656	177
50–54	635	918	353	587	822	363	718	1074	334
55–59	936	1307	586	926	1322	574	956	1282	611
60–64	1543	2160	991	1498	2132	969	1636	2211	1042
65–69	2158	3117	1365	2029	2960	1306	2459	3443	1518
70–74	2878	4020	2011	2692	3786	1886	3340	4571	2338
75–79	4235	6091	3150	4087	5913	3026	4608	6533	3465
80–84	7594	10044	6448	7391	9766	6252	8095	10768	6917
85 lat i więcej	16084	17269	15675	15915	16886	15558	16448	18231	15913
and more									

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thousand live births.

TABL. 18 (60). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Y E A R S CAUSES OF DEATHS
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females			
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
O G Ó Ł E M	928	1019	841	908	962	T O T A L
2010	928	1019	841	908	962	
2015	996	1088	909	1014	964	
2016	978	1082	880	975	984	
2017	1012	1077	950	1004	1026	
w tym:						of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze	4	5	3	4	3	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	1	2	1	2	1	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory	278	314	245	294	249	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe	268	302	236	283	240	of which malignant neoplasms
w tym:						of which:
nowotwór złośliwy żołądka	14	18	9	13	15	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy jelita grubego ...	21	23	19	23	17	malignant neoplasm of large intestine
nowotwór złośliwy trzustki	12	11	14	12	12	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	66	94	39	70	59	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka u kobiet ^b ...	x	x	32	33	30	malignant neoplasm of female breast ^b
nowotwór złośliwy szyjki macicy ^b ...	x	x	11	10	11	malignant neoplasm of cervix uteri ^b
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego ^c	x	27	x	28	26	malignant neoplasm of prostate ^c
białaczka	8	8	9	10	6	leukemia
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	28	23	32	26	30	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca	26	23	30	25	28	of which diabetes mellitus
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	14	11	17	13	16	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia	400	388	412	388	422	Diseases of the circulatory system
w tym:						of which:
choroba nadciśnieniowa	15	14	16	13	19	hypertensive disease
choroba niedokrwienności serca	118	126	110	116	121	ischaemic heart disease
w tym ostry zawał serca	40	52	28	38	42	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych	85	80	89	78	97	diseases of cerebrovascular
miażdżycy	28	19	36	30	24	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego	48	53	44	44	57	Diseases of the respiratory system
Choroby układu pokarmowego	40	52	29	41	38	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	6	8	4	6	6	of which fibrosis and cirrhosis of liver

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). ^b Na 100 tys. kobiet. ^c Na 100 tys. mężczyzn.

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision). ^b Per 100 thousand females. ^c Per 100 thousand males.

TABL. 18 (60). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a (dok.)
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a (cont.)

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	YEARS CAUSES OF DEATHS
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females			
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	2	1	3	2	2	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
Stany rozpoczynające się w okresie okoloporodowym	2	3	2	3	1	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	2	3	2	2	3	Congenital anomalies ^Δ
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	122	123	121	119	128	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ
Zewnętrzne przyczyny zgonu	52	79	26	49	56	External cause
w tym:						of which:
wypadki komunikacyjne	10	15	5	9	11	transport accidents
samobójstwa	14	24	5	14	16	suicides

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision).

TABL. 19 (61). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

O G Ó Ł E M 2010	59	31	28	30	17	13	29	14	15
TOTAL 2015	39	23	16	20	12	8	19	11	8
2017	48	29	19	33	21	12	15	8	7
2018	40	24	16	23	15	8	17	9	8
0–29 dni..... days	28	20	8	20	15	5	8	5	3
0–6	21	15	6	14	10	4	7	5	2
w tym 0	15	11	4	10	8	2	5	3	2
of which 0									
7–13	3	1	2	2	1	1	1	–	1
14–20	1	1	–	1	1	–	–	–	–
21–27 dni..... days	3	3	–	3	3	–	–	–	–
1 miesiąc	5	–	5	3	–	3	2	–	2
month									
2	1	1	–	–	–	–	1	1	–
4	2	–	2	–	–	–	2	–	2
6	3	3	–	–	–	–	3	3	–
7 miesięcy..... months	1	–	1	–	–	–	1	–	1

TABL. 19 (61). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED		Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
		ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUSAND OF LIVE BIRTHS										
OGÓŁEM	2010	539	548	530	451	495	405	676	631	723
TOTAL	2015	414	469	354	330	377	278	566	640	489
	2017	466	544	382	504	623	378	400	409	390
	2018	423	494	347	373	480	264	514	519	508
0–29 dni.....	days	296	412	174	325	480	165	242	288	191
0–6		222	309	130	227	320	132	212	288	127
w tym 0	of which 0	158	226	87	162	256	66	151	173	127
7–13		32	21	43	32	32	33	30	–	64
14–20		11	21	–	16	32	–	–	–	–
21–27 dni.....	days	32	62	–	49	96	–	–	–	–
1 miesiąc	month	53	–	109	49	–	99	60	–	127
2		11	21	–	–	–	–	30	58	–
4		21	–	43	–	–	–	60	–	127
6		32	62	–	–	–	–	91	173	–
7 miesięcy.....	months	11	–	22	–	–	–	30	–	64

TABL. 20 (62). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	YEARS CAUSES OF DEATHS	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births					
OGÓŁEM	59	539	548	530	451	676	TOTAL
	39	414	469	354	330	566	
	57	586	702	464	639	489	
	48	466	544	382	504	400	
w tym:							of which:
Zapalenie płuc	2	19	19	20	–	53	Pneumonia
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ ..	20	194	225	161	183	213	Congenital anomalies ^Δ
w tym:							of which:
wrodzone wady serca	11	107	150	60	107	107	congenital malformation of heart
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym ...	25	243	300	181	321	107	Conditions originating in the perinatal period
w tym:							of which:
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	12	117	188	40	153	53	disorders related to length of gestation and fetal growth

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 21 (63) **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym dokonane of which committed	
OGÓŁEM	183	278	288	294	153	TOTAL
Mężczyźni	143	234	233	228	129	Males
Kobiety	40	44	55	66	24	Females
Miasta	120	195	186	194	106	Urban areas
Wieś	62	83	102	100	47	Rural areas
Wiek samobójców:						Age of suicidal persons:
12 lat i mniej		x	2	2	–	12 and less
13–18		10	13	14	3	13–18
19–24		22	37	31	4	19–24
25–29		28	25	23	9	25–29
30–49		121	102	127	63	30–49
50–69		80	80	78	59	50–69
70 lat i więcej		14	29	19	15	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP).

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP).

TABL. 22 (64). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŻNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,54	57,14	42,92	29,22	18,00
TOTAL	2015	72,76	58,22	44,03	30,22	18,40
	2017	73,40	58,89	44,54	30,65	18,91
	2018	72,96	58,43	44,08	30,36	18,53
Miasta		73,58	59,02	44,58	30,76	18,84
Urban areas						
Wieś		71,82	57,34	43,12	29,56	17,87
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	80,05	65,58	50,77	36,29	23,05
TOTAL	2015	80,90	66,29	51,52	37,01	23,67
	2017	81,16	66,63	51,90	37,29	23,94
	2018	80,87	66,31	51,58	37,05	23,65
Miasta		81,10	66,49	51,79	37,28	23,87
Urban areas						
Wieś		80,31	65,81	51,04	36,48	23,10
Rural areas						

TABL. 23 (65). PROGNOZA LUDNOŚCI^a

Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION PROJECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.....	1009,8	997,0	979,7	957,9	932,7	905,8	878,6	GRAND TOTAL in thousands
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY PRE-WORKING AGE								
R A Z E M w tys.....	179,5	171,1	154,3	144,4	136,3	131,0	127,0	TOTAL in thousands
mężczyźni	92,8	88,8	80,3	75,2	71,0	68,3	66,2	males
kobiety.....	86,8	82,3	74,0	69,2	65,3	62,7	60,8	females
Miasta.....	107,2	101,5	90,3	83,7	78,6	75,4	72,8	Urban areas
mężczyźni	55,6	53,1	47,4	44,0	41,3	39,7	38,3	males
kobiety.....	51,6	48,5	42,9	39,7	37,3	35,7	34,5	females
Wieś	72,4	69,5	63,9	60,7	57,7	55,6	54,2	Rural areas
mężczyźni	37,2	35,7	32,9	31,2	29,7	28,6	27,9	males
kobiety.....	35,2	33,8	31,1	29,5	28,0	27,0	26,3	females
WIEK PRODUKCYJNY WORKING AGE								
R A Z E M w tys.....	604,5	578,1	568,3	547,0	513,2	470,5	430,4	TOTAL in thousands
mężczyźni	326,8	312,1	308,3	302,2	289,0	269,1	246,4	males
kobiety.....	277,7	266,0	260,0	244,8	224,2	201,4	184,0	females
Miasta.....	369,1	348,6	340,0	324,9	301,5	272,5	246,2	Urban areas
mężczyźni	198,4	187,5	184,4	180,2	171,4	157,8	142,8	males
kobiety.....	170,7	161,0	155,6	144,7	130,2	114,7	103,4	females
Wieś	235,4	229,5	228,4	222,1	211,7	198,0	184,2	Rural areas
mężczyźni	128,5	124,5	123,9	122,1	117,7	111,2	103,5	males
kobiety.....	107,0	105,0	104,4	100,1	94,0	86,8	80,6	females
WIEK POPRODUKCYJNY POST-WORKING AGE								
R A Z E M w tys.	225,8	247,9	257,1	266,5	283,2	304,3	321,3	TOTAL in thousands
mężczyźni.....	76,2	91,0	96,5	98,7	105,9	118,1	132,4	males
kobiety	149,6	156,9	160,6	167,7	177,3	186,3	188,9	females
Miasta	153,3	165,0	167,6	169,9	177,4	188,2	195,8	Urban areas
mężczyźni.....	50,8	59,3	61,6	61,8	65,2	72,4	80,8	males
kobiety	102,5	105,7	106,0	108,2	112,3	115,9	115,1	females
Wieś.....	72,4	82,9	89,5	96,5	105,7	116,1	125,5	Rural areas
mężczyźni.....	25,4	31,7	34,9	37,0	40,7	45,7	51,6	males
kobiety	47,1	51,2	54,6	59,6	65,0	70,4	73,9	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM								
NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE								
Ogółem	67	72	72	75	82	93	104	Total
Mężczyźni	52	58	57	58	61	69	81	Males
Kobiety.....	85	90	90	97	108	124	136	Females

TABL. 24 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT
RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granice to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM ...	2010	13338	7724	5057	557	13812	7039	6216	557	-474
TOTAL	2015	11389	6385	4574	.	12945	6818	5034	.	-1556 ^c
	2017	11758	6488	4950	320	12715	6854	5372	489	-957
	2018	12694	7004	5273	417	13672	7478	5770	424	-978
Miasta	2010	7059	3088	3535	436	8599	3477	4683	439	-1540
Urban areas	2015	6523	2889	3278	.	7945	3478	3665	.	-1422 ^c
	2017	6648	2870	3542	236	7532	3308	3845	379	-884
	2018	7085	3044	3772	269	8087	3644	4148	295	-1002
Wieś	2010	6279	4636	1522	121	5213	3562	1533	118	1066
Rural areas	2015	4866	3496	1296	.	5000	3340	1369	.	-134 ^c
	2017	5110	3618	1408	84	5183	3546	1527	110	-73
	2018	5609	3960	1501	148	5585	3834	1622	129	24
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2010	13,04	7,55	4,94	0,54	13,50	6,88	6,08	0,54	-0,46
TOTAL	2015	11,17	6,26	4,49	.	12,70	6,69	4,94	.	-1,53 ^c
	2017	11,57	6,38	4,87	0,31	12,51	6,74	5,28	0,48	-0,94
	2018	12,50	6,90	5,19	0,41	13,46	7,36	5,68	0,42	-0,96
Miasta	2010	10,85	4,75	5,44	0,67	13,22	5,35	7,20	0,68	-2,37
Urban areas	2015	9,85	4,36	4,95	.	11,99	5,25	5,53	.	-2,15 ^c
	2017	10,08	4,35	5,37	0,36	11,42	5,01	5,83	0,57	-1,34
	2018	10,73	4,61	5,71	0,41	12,25	5,52	6,28	0,45	-1,52
Wieś	2010	16,86	12,44	4,09	0,32	13,99	9,56	4,12	0,32	2,86
Rural areas	2015	13,63	9,79	3,63	.	14,01	9,36	3,83	.	-0,38 ^c
	2017	14,32	10,14	3,94	0,24	14,52	9,93	4,28	0,31	-0,20
	2018	15,79	11,15	4,23	0,42	15,73	10,80	4,57	0,36	0,07

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2010	12781	9528	3253	13255	9528	3727
TOTAL	2015	10959	8207	2752	11852	8207	3645
	2017	11438	8531	2907	12226	8531	3695
	2018	12277	9167	3110	13248	9167	4081
Miasta.....	2010	6623	4436	2187	8160	5557	2603
Urban areas	2015	6167	4328	1839	7143	4614	2529
	2017	6412	4439	1973	7153	4623	2530
	2018	6816	4730	2086	7792	5043	2749
Wieś	2010	6158	5092	1066	5095	3971	1124
Rural areas	2015	4792	3879	913	4709	3593	1116
	2017	5026	4092	934	5073	3908	1165
	2018	5461	4437	1024	5456	4124	1332
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2010	12,49	9,31	3,18	12,96	9,31	3,64
TOTAL	2015	10,75	8,05	2,70	11,63	8,05	3,58
	2017	11,25	8,39	2,86	12,03	8,39	3,63
	2018	12,09	9,03	3,06	13,05	9,03	4,02
Miasta	2010	10,18	6,82	3,36	12,55	8,54	4,00
Urban areas	2015	9,31	6,53	2,78	10,78	6,96	3,82
	2017	9,72	6,73	2,99	10,84	7,01	3,84
	2018	10,32	7,16	3,16	11,80	7,64	4,16
Wieś.....	2010	16,53	13,67	2,86	13,68	10,66	3,02
Rural areas	2015	13,42	10,87	2,56	13,19	10,07	3,13
	2017	14,08	11,46	2,62	14,21	10,95	3,26
	2018	15,38	12,49	2,88	15,36	11,61	3,75

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 26 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS	WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	12781	5981	6800	13255	6105	7150	-474	-124	-350
TOTAL	2015	10959	5240	5719	11852	5582	6270	-893	-342	-551
	2017	11438	5533	5905	12226	5753	6473	-788	-220	-568
	2018	12277	5882	6395	13248	6308	6940	-971	-426	-545
0- 4 lata		1169	594	575	1217	614	603	-48	-20	-28
5- 9		882	458	424	922	460	462	-40	-2	-38
10-14		561	292	269	573	306	267	-12	-14	2
15-19		451	224	227	469	234	235	-18	-10	-8
20-24		866	300	566	882	302	580	-16	-2	-14
25-29		1784	763	1021	2091	869	1222	-307	-106	-201
30-34		1779	859	920	2043	979	1064	-264	-120	-144
35-39		1278	667	611	1405	724	681	-127	-57	-70
40-44		883	476	407	915	505	410	-32	-29	-3
45-49		572	311	261	594	320	274	-22	-9	-13
50-54		393	207	186	404	205	199	-11	2	-13
55-59		381	184	197	395	194	201	-14	-10	-4
60-64		423	203	220	458	223	235	-35	-20	-15
65 lat i więcej		855	344	511	880	373	507	-25	-29	4

and more

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 27 (69). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS	WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	557	337	220	557	232	325	0 ^a	105	-105
TOTAL	2017	320	178	142	489	248	241	-169	-70	-99
	2018	417	223	194	424	213	211	-7	10	-17
0- 4 lata		158	84	74	24	13	11	134	71	63
5- 9		47	22	25	35	19	16	12	3	9
10-14		10	6	4	31	11	20	-21	-5	-16
15-19		8	4	4	35	28	7	-27	-24	-3
20-24		9	3	6	18	9	9	-9	-6	-3
25-29		26	10	16	40	18	22	-14	-8	-6
30-34		29	18	11	64	30	34	-35	-12	-23
35-39		24	16	8	63	29	34	-39	-13	-26
40-44		26	12	14	45	21	24	-19	-9	-10
45-49		16	13	3	22	14	8	-6	-1	-5
50-54		14	7	7	17	10	7	-3	-3	0 ^a
55-59		10	4	6	13	7	6	-3	-3	0 ^a
60-64		15	8	7	11	3	8	4	5	-1
65 lat i więcej		25	16	9	6	1	5	19	15	4

a Oznacza, że liczba imigrantów i emigrantów równoważy się.

a Means, that the number of immigrants and emigrants is balanced.

TABL. 28 (70). REZYDENCI^a

Stan w dniu 31 grudnia
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	1010,7	1005,2	1004,1	1003,3	T O T A L in thousands
mężczyźni w tys.	492,7	489,9	489,4	489,3	males
kobiety: w tys.	518,0	515,3	514,7	514,0	females: in thousands
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta: w tys.	641,8	653,1	651,6	652,0	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	63,5	65,0	64,9	65,0	in % of total usual residence population
Wieś: w tys.	368,9	352,0	352,6	351,3	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	36,5	35,0	35,1	35,0	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96 i 97.

a See general notes, item 2 on pages 96-97.

TABL. 29 (71). REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
O G Ó Ł E M	1010,7	1005,2	1004,1	1003,3	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	193,9	182,9	182,3	182,1	Pre-working age
Miasta	114,8	113,7	113,8	114,1	Urban areas
mężczyźni	58,8	58,3	58,3	58,4	males
kobiety	56,0	55,4	55,5	55,7	females
Wieś	79,1	69,2	68,4	68,0	Rural areas
mężczyźni	40,5	35,5	35,1	34,9	males
kobiety	38,6	33,7	33,4	33,1	females
W wieku produkcyjnym	662,2	631,8	616,6	609,4	Working age
w tym w wieku mobilnym	403,5	396,5	388,9	384,4	of which of mobility age
Miasta	422,3	405,8	393,7	389,1	Urban areas
mężczyźni	219,5	214,1	208,7	206,9	males
w tym w wieku mobilnym	128,3	128,7	126,0	124,9	of which of mobility age
kobiety	202,8	191,8	185,0	182,2	females
w tym w wieku mobilnym	125,5	125,2	122,3	120,7	of which of mobility age
Wieś	239,9	226,0	222,9	220,3	Rural areas
mężczyźni	130,0	123,5	122,1	120,7	males
w tym w wieku mobilnym	78,0	74,3	73,3	72,2	of which of mobility age
kobiety	109,9	102,5	100,8	99,6	females
w tym w wieku mobilnym	71,7	68,4	67,3	66,4	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	154,6	190,5	205,3	211,8	Post-working age
Miasta	104,7	133,6	144,1	148,8	Urban areas
mężczyźni	29,4	40,7	45,2	47,4	males
kobiety	75,3	92,9	98,8	101,4	females
Wieś	49,9	56,9	61,2	63,0	Rural areas
mężczyźni	14,4	17,8	20,0	21,0	males
kobiety	35,5	39,0	41,2	42,0	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96 i 97.

a See general notes, item 2 on pages 96-97.

TABL. 30 (72). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a

Stan w 31 grudnia
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
As of 31st December

Lp. No.	KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2017	2018
		jednostki kościelne ^b church units ^b			
	Kościół Katolicki Catholic Church				
1	Kościół Rzymskokatolicki ^f	266	268	270	270
2	Kościół Greckokatolicki ^g	13	56	58	60
	Starokatolickie Old Catholic				
3	Kościół Polskokatolicki	7	6	5	5
	Prawosławne Orthodox				
4	Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^f	42	43	44	44
	Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant – tradition				
5	Kościół Zielonoświątkowy	16	15	14	15
6	Nowoapostolski Kościół w Polsce	7	7	7	7
7	Kościół Boży w Chrystusie	3	5	6	6
8	Kościół Ewangelicko-Augsburski	.	3	3	3
9	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4	4	4	4
10	Kościół Chrześcijan Baptystów	2	2	2	2
11	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	1	1	1	1
12	Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	2	2	1	1
13	Kościół Chrystusowy w Polsce ^g	.	–	–	–
14	Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2
15	Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	3	2	2	2
16	Kościół Boży w Polsce	.	1	–	1
17	Kościół Ewangelicko-Reformowany	–	–	–	–
18	Zbór Stanowczych Chrześcijan	–	–	–	–
19	Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	–	–	–	–
20	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	1
21	Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	–	2	–	–
	Islamskie Muslim				
22	Muzułmański Związek Religijny w RP ^h	1	1	1	1
	Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions				
23	Misja Baha’i w Polsce ^k	.	5	5	5
24	Związek Taoistów Tao Te King ^{kl}	2	2	2	2
25	Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu ^h	.	3	3	3
26	Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^m	–	–	–	–
27	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ⁿ	–	–	–	–
28	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	–	–	–	–
29	Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	–	–	–	–
	Inne Others				
30	Związek Wyznania Świadców Jehowy	67	51	47	47
31	Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^k	3	.	.	.
32	Zachodniostowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	1	1	–	–
33	Zbór w Opolu „Społeczność Wywołanych”	–	1	1	1
34	Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	–	–	–	–

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. dotyczą diecezji wrocławsko-szczecińskiej. g Dane dotyczą 2012 r. h Dane dotyczą 2011 r. i Dane dotyczą 2015 r. k Dane Kamtżang w Polsce.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious gdańska. f Data concern wrocławsko-szczecińska diocese. g Data concern 2012. h Data concern 2011. i Data concern 2015. Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang w Polsce.

2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	Lp. No.
duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful				
660	660	678	673	1088947	981448 ^d	981448	928476	1
.	30	32	32	.	25000	25000	25000	2
5	4	3	3	613	515	406	410	3
38	44	40	58	40700	40700	40700 ^g	42496	4
15	15	23	16	1082	977	1180	1019	5
4	8	6	6	543	556	598	655	6
15	18	18	17	346	414	454	378	7
.	3	3	3	.	381	403	277	8
2	2	2	2	205	183	171	165	9
1	5	3	3	86	78	76	75	10
-	-	1	1	70	58	58	58	11
1	1	2	2	25	45	45	45	12
-	-	-	-	.	28	28	28	13
4	4	4	4	22	19	21	21	14
4	4	5	5	18	18	18	17	15
.	1	-	5	.	10	-	14	16
-	-	-	-	18	12	12	12	17
1	1	1	1	6	6	6	5	18
-	-	-	-	-	3	4	4	19
1	1	1	-	9	6	6	3	20
-	-	-	-	-	-	2	2	21
.	.	.	.	.	.	.	.	22
.	-	-	-	.	335	335	335	23
10	10	10	10	200	200	200	200	24
.	-	-	-	.	105	105	105	25
-	-	-	-	70	70	70	70	26
-	-	-	-	65	65	67	67	27
.	-	-	3	.	4	5	8	28
.	-	-	-	.	1	1	1	29
-	-	340	358	4714	4463	4283	4207	30
3	5	5	5	257	200	200	200	31
1	1	-	-	6	13	-	-	32
2	2	1	2	20	11	10	19	33
-	-	-	-	2	2	2	2	34

c Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. d Ochrzczeni. e Dane dotyczą diecezji wrocławsko-gdańskiej. f Dane szacowane dotyczą całego kraju. l Dane dotyczą 2017 r. m Dane dotyczą 2008 r. n Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma

communities centres. c Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. d Baptised. e Data concern diocese wrocławsko-k Data estimated concern area of the whole country. l Data concern 2017. m Data concern 2008. n Until 2011 Związek

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności — BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) Do **pracujących** zaliczono osoby, które w danym tygodniu:
  - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
  - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; dodatkowym kryterium od 2006 r. przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;

General notes

Economic activity of the population

1. Data on **economic activity of population** concern the actually living population and cover persons aged 15 and more, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishment and homeless. Presented data were compiled on the basis of representative **Labour Force Survey — LFS** (tables 1 and 2); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference:
  - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
  - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; the additional criterion since 2006 in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
  - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
  - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właściele, współwłaściele i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 128,
  - b) właściele i współwłaściele (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,

- 2) **unemployed persons** are aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:
- within the reference week were not employed,
  - within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
  - were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 128,
  - b) owners and co-owners (including contribute family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,

- c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 grudnia podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w głównym miejscu pracy.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu 31 grudnia w latach 2002-2009 wyznaczono na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
  - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
  - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;

- c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment on a given day of 31st December are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the main job.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31st December in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:
  - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;
  - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;

2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;

2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

8. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. bezpłatne) w badanym okresie do liczby zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

10. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

1) the **employment, as of 31st December**, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;

2) the **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data according to sections of the NACE rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

8. Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

9. Information regarding labour turnover cover full-time paid employees as well as in 2009 seasonal and temporary employees. These data concern the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The **hire (termination) rate** is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 unpaid vacations (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid vacations) during a survey period to the number of persons employed on a given day as of 31 XII the previous year.

10. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1265, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną - zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za **bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. **Długotrwale bezrobotni zarejestrowani** to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day,
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job,
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. An **registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. The **registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training.

4. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1265, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze „Statystycznej karty wypadku”.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

4. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20th April 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from “Statistical accident report”.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which a one-off compensation were granted a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

Data according to sections and divisions of the NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

2. Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy - zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during training within the scope of national self-defence;
- 3) when performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

3. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzier-

5. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organization of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.

Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

6. **Incidence ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities;

żawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dane dotyczą zatrudnionych w warunkach zagrożenia: związanego ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły, hałas, wibracje (drżania mechaniczne), gorący lub zimny mikroklimat itp.), związanego z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

10. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemicals, dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work (awkward postures, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors associated with particularly dangerous machinery;

8. Occupational risk assessment is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

9. The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

10. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30th June 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (73). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION	
	przeciętne roczne annual averages				kwartaly quarters				
	I	II	III	IV					
LUDNOŚĆ w tys.	865	808	802	796	798	796	796	795	POPULATION in thousands
Mężczyźni	419	391	386	383	384	383	383	383	Men
Kobiety	446	417	416	413	414	413	413	413	Women
Aktywni zawodowo	477	441	445	439	436	440	442	436	Economically active persons
mężczyźni	265	244	249	245	243	247	245	245	men
kobiety	213	198	196	194	193	193	197	191	women
Pracujący	427	413	429	425	425	427	427	423	Employed persons
mężczyźni	237	228	239	237	236	238	236	237	men
kobiety	190	184	189	189	190	189	191	185	women
Bezrobotni ^a	50	28	16	13	11	13	15	13	Unemployed persons ^a
mężczyźni	27	15	9	8	8	9	9	8	men
kobiety	23	13	7	5	. ^b	. ^b	6	6	women
Bierni zawodowo	387	367	357	358	361	356	354	359	Economically inactive persons
Mężczyźni	154	147	138	138	141	136	138	138	Men
Kobiety	233	220	219	219	221	220	216	222	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,1	54,6	55,5	55,2	54,6	55,3	55,5	54,8	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	63,2	62,4	64,5	64,0	63,3	64,5	64,0	64,0	men
kobiety	47,8	47,5	47,1	47,0	46,6	46,7	47,7	46,2	women
Miasta	55,7	54,4	55,7	55,4	54,8	55,8	55,6	55,2	Urban areas
Wieś	54,5	55,3	55,2	54,7	54,3	54,7	55,4	54,0	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	49,4	51,1	53,5	53,4	53,3	53,6	53,6	53,2	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	56,6	58,3	61,9	61,9	61,5	62,1	61,6	61,9	men
kobiety	42,6	44,1	45,4	45,8	45,9	45,8	46,2	44,8	women
Miasta	49,7	51,1	53,9	53,9	53,7	54,1	54,1	53,7	Urban areas
Wieś	48,6	51,1	52,7	52,9	52,9	52,9	52,9	52,2	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	10,5	6,3	3,6	3,0	2,5	3,0	3,4	3,0	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	10,2	6,1	3,6	3,3	3,3	3,6	3,7	3,3	men
kobiety	10,8	6,6	3,6	2,6	x	x	3,0	3,1	women
Miasta	10,6	6,0	3,1	2,8	2,1	2,8	2,8	2,8	Urban areas
Wieś	10,8	7,6	5,2	3,3	x	3,3	4,5	3,3	Rural areas

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., znak (".") oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15–74. b The numbers are estimated below 5 thousand, points (".") means that the value cannot be displayed because of high sampling error.

TABL. 2 (74). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni za- wodowo Economically in- active per- sons	Współczyn- nik aktyw- ności za- wodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employ- ment rate	Stopa bez- robocia Unemploy- ment rate
		ogółem total	pracujący employed	bez- robotni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thousands						
O G Ó Ł E M	795	436	423	13	359	54,8	53,2	3,0
TOTAL								
Według wieku:								
By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b	563	419	406	13	144	74,4	72,1	3,1
of which at working age ^b								
15–24 lata	95	31	29	. ^c	64	32,6	30,5	x
25–34	130	102	98	. ^c	28	78,5	75,4	x
35–44	149	131	128	. ^c	18	87,9	85,9	x
45–54	114	95	92	. ^c	20	83,3	80,7	x
55 lat i więcej	307	77	76	. ^c	229	25,1	24,8	x
and more								
Według poziomu wykształcenia:								
By educational level:								
Wyższe	160	129	127	. ^c	31	80,6	79,4	x
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe	187	114	110	. ^c	72	61,0	58,8	x
Post-secondary and voca- tional secondary								
Średnie ogólnokształcące ..	81	43	42	. ^c	38	53,1	51,9	x
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	217	124	119	5	92	57,1	54,8	4,0
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	151	26	25	. ^c	125	17,2	16,6	x
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat. c Liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., znak (".") oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59. c The numbers are estimated below 5 thousand, points (".") means that the value cannot be displayed because of high sampling error.

Pracujący Employment

TABL. 3 (75). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym ko- biety of which women	
O G Ó Ł E M	323049	334597	351741	357724	166848	T O T A L
sektor publiczny	80219	73256	72897	72815	49061	public sector
sektor prywatny	242830	261341	278844	284909	117787	private sector
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	36531	37633	37809	37337	16225	Agriculture ^b , forestry and fishing
Przemysł	85069	88290	91393	93968	32601	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	75772	79802	82829	85232	30633	of which manufacturing
Budownictwo	19227	18011	20047	21790	2276	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	53382	53503	55870	56490	30527	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	20326	22274	25795	27338	5384	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	5297	5502	6352	6327	4066	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3010	3339	3691	3748	1119	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6183	6117	5963	5693	3881	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..	4445	4304	4243	4352	2303	Real estate activities
Działalność profesjonalna, na- ukowa i techniczna	7853	9150	10080	9945	5139	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	10691	12312	15219	14622	6428	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowią- zkowe zabezpieczenia spo- łeczne	18131	17706	17657	17516	11656	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	26246	26592	27145	27289	21651	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18134	19102	19714	20231	16363	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3397	3300	3414	3419	2102	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	5127	7462	7349	7659	5127	Other service activities

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 128.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 128.

TABL. 4 (76). PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA

Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010 190413	187842	1989	TOTAL
	2015 189898	187796	1554	
	2017 199051	197053	1586	
	2018 200891	198980	1536	
sektor publiczny	64419	64419	–	public sector
sektor prywatny	136472	134561	1536	private sector
w tym:				of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5421	5265	80	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	74441	73902	442	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	69618	69089	432	of which manufacturing
Budownictwo	7414	7199	215	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	19066	18671	393	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	13676	13528	145	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2235	2174	61	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1612	1603	9	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	2743	2537	9	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2315	2311	4	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2751	2721	30	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	8880	8838	42	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	16967	#	#	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	25855	25814	41	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14141	14094	47	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2806	#	#	Arts, entertainment and recrea- tion
Pozostała działalność usługowa	568	552	16	Other service activities

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (77). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym pod- mioty o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	220881	216897	227319	229341	190295	T O T A L
sektor publiczny	69569	62333	63204	61840	61839	public sector
sektor prywatny	151312	154564	164115	167501	128457	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7005	7279	7646	7485	4574	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	71701	73997	75392	76685	71901	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	66136	69311	70333	71725	67263	of which manufacturing
Budownictwo	12973	11193	11775	12571	6813	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	29542	27513	28831	28991	17530	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	10838	12031	15301	16240	12656	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	3391	2874	3332	3442	1930	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1445	1435	1939	1928	1521	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3260	3007	3199	2901	2420	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	3660	3262	2953	2939	2130	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4604	4536	4626	4968	2613	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	9266	8893	10042	9573	8643	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	17991	16845	16591	16145	16144	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	25227	24347	25587	25140	24873	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15004	14666	14646	14715	13484	Human health and social work activities
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją ...	2770	2669	2756	2750	2625	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usłu- gowa	2204	2349	2703	2869	439	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (78). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 grudnia

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni Full-time employees		Niepełnozatrudnieni Part-time employees		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
O G Ó Ł E M 2010	175892	87659	11950	7085	TOTAL
..... 2015	177400	89222	10396	6468	
..... 2017	186356	91645	10697	6539	
2018	187857	91705	11123	6638	
sektor publiczny	59982	42542	4437	3117	public sector
sektor prywatny	127875	49163	6686	3521	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4560	1373	705	440	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	72418	25963	1484	724	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	67740	24890	1349	657	of which manufacturing
Budownictwo	6777	873	422	110	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	17489	9197	1182	708	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	12773	2025	755	162	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1780	1229	394	258	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1506	542	97	60	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2468	1795	69	44	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2043	1139	268	178	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	2577	1494	144	104	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	7982	3202	856	471	Administrative and support ser- vice activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowią- zkowe zabezpieczenia spo- łeczne	16504	11051	462	288	Public administration and de- fence; compulsory social se- curity
Edukacja	22949	18714	2865	2040	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	13243	11349	851	618	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2414	1500	391	313	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.	374	259	178	120	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 7 (79). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
 HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjem- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowawczych persons returning from child- -care leaves		
O G Ó Ł E M	2010	42111	16744	4159	22311	770	23,9
T O T A L	2015	41271	17835	5469	24284	342	23,5
	2017	48940	20479	6272	29708	320	26,9
	2018	50060	20687	6733	28253	426	27,0
sektor publiczny		7811	5534	808	5450	129	13,0
public sector							
sektor prywatny		42249	15153	5925	22803	297	33,7
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo		818	232	93	509	6	19,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		19678	6578	2742	10639	155	27,4
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		18679	6333	2647	10081	153	27,7
of which manufacturing							
Budownictwo		2303	195	235	1391	#	34,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5788	3140	851	2909	51	33,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		5016	665	649	2228	28	41,0
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		676	439	127	333	7	37,2
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		318	127	52	202	#	22,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		474	333	34	308	10	20,8
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		391	252	18	313	7	18,7
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1605	757	230	720	7	64,1
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5590	2256	913	3524	9	69,1
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		2182	1465	203	1674	45	13,1
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		2920	2377	250	2179	34	13,0
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1769	1518	246	1076	51	13,2
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		384	249	83	185	9	15,8
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		148	104	7	63	-	40,0
Other service activities							

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (80). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emery- turę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, reha- bilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystający z urlopów wychowawczych persons taking child- -care leave		
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee				
OGÓŁEM	2010	39422	16164	6940	4030	1176	858	22,3
TOTAL	2015	38867	15894	5926	4957	2211	382	22,1
	2017	43351	18094	4591	6270	3641	499	23,7
	2018	46885	19496	3318	6818	3233	495	25,3
sektor publiczny		7341	5107	259	830	1836	164	12,1
public sector								
sektor prywatny		39544	14389	3059	5988	1397	331	31,5
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		717	230	28	50	116	7	17,2
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		18447	6152	1512	2652	925	217	25,6
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		17619	5949	1457	2555	786	212	26,1
of which manufacturing								
Budownictwo		2169	148	125	285	61	#	32,4
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		5181	2960	544	954	123	48	30,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		4362	496	191	433	100	7	35,8
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..		694	437	27	153	8	10	38,1
Accommodation and catering ^Δ								

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (80). ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)
TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emery- turę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, reha- bilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystający z urlopów wychowawczych persons taking child- -care leaves	
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee			
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	282	93	45	104	7	4	19,4
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa ..... Financial and insurance activities	554	429	32	115	51	19	24,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... Real estate activities	401	258	28	117	94	#	19,4
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	1552	659	56	178	36	5	62,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	5666	2422	452	967	142	9	70,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	1972	1301	42	209	482	60	11,7
Edukacja ..... Education	2483	2018	100	230	592	47	11,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	1911	1590	106	302	442	49	14,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	340	202	15	45	51	9	14,0
Pozostała działalność usługowa .. Other service activities	154	101	15	24	3	#	41,4

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (81). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers				
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post-secon- dary and secondary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general secon- dary	zasadni- czych zawodo- wych basic vocational	
O G Ó Ł E M	2010	3304	1354	1025	867	501	911
TOTAL	2015	3683	1699	1010	874	501	1298
	2017	3663	1682	856	870	530	1407
	2018	3118	1531	861	729	385	1143
sektor publiczny		531	394	339	123	36	33
public sector							
sektor prywatny		2587	1137	522	606	349	1110
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		71	31	32	24	#	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		1136	398	191	270	164	511
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1105	394	185	256	160	504
of which manufacturing							
Budownictwo		91	7	#	28	#	38
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		500	349	79	141	95	185
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		122	49	48	45	6	23
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		66	43	13	33	10	10
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		#	#	28	#	12	#
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		33	24	23	5	#	#
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		12	7	5	4	#	#
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		60	20	24	#	9	#
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		471	166	45	68	#	#
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		149	106	99	25	18	7
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		137	117	109	15	8	5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		201	181	127	50	10	14
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		21	14	18	#	—	#
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		#	#	#	#	#	—
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (82). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UtworzONE I ZLIKwidOWANE W 2018 R.**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem – w jednost- kach o lic- zbie pracu- jących po- wyżej 9 osób of total number – in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o lic- zbie pracu- jących po- wyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o lic- zbie pracu- jących po- wyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thousands							
OGÓŁEM	7,4	0,3	2,0	11,2	5,4	6,8	3,0
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	0,1	0,0	0,0	0,9	0,1	0,9	0,1
Przemysł	5,3	0,1	0,9	2,7	1,7	1,9	1,0
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	5,3	0,1	0,9	2,3	1,6	1,8	0,9
of which manufacturing							
Budownictwo	0,2	–	0,2	1,7	0,7	0,5	0,4
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	0,4	0,0	0,2	0,9	0,5	1,6	0,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	0,6	0,1	0,2	1,4	0,8	0,4	0,2
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	0,1	–	0,1	0,5	0,0	0,1	0,0
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,3	0,1
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	0,0	–	0,0	0,4	0,1	0,2	0,2
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,1	0,0	0,1	0,3	0,3	0,1	0,1
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,7	0,5	0,3	0,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	0,2	–	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Other service activities							

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	59225	39348	24605	22201	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	31607	21263	14494	13115	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	11347	5363	3011	2592	previously not employed
absolwenci ^a	3063	1501	650	669	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	16093	12687	7801	7121	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1064	2307	1210	935	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	26517	19712	12092	10063	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	11365	6731	4395	4190	possessing benefit rights with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	4488	3479	2239	2022	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	15,5	10,5	6,5	5,8	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	849	2611	2596	2548	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem czasu odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 131.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall over 12 months during the last two years, excluding the time of undergoing traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 4 on page 131.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (84). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ...	119092	76597	58042	49080	Newly registered unemployed persons
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	57642	37324	29349	24885	Women
Dotychczas niepracujący	29128	13109	7938	6535	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1449	4129	2473	1626	Terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	120929	84364	65804	51484	Persons removed from unemployment rolls
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	57652	41041	33155	26264	Women
Z tytułu podjęcia pracy	42870	38614	30536	24934	Received jobs

a W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	59225	31607	39348	21263	24605	14494	22201	13115
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	11905	6801	5357	3170	2845	1988	2606	1822
25–34	17170	10381	10479	6804	6910	5094	6143	4530
35–44	10777	5994	8371	4925	5643	3597	5239	3382
45–54	12942	6445	7300	3659	4388	2318	3826	2043
55 lat i więcej and more	6431	1986	7841	2705	4819	1497	4387	1338
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	4908	3257	3882	2626	2588	1823	2422	1715
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	12612	7813	8117	5187	5107	3480	4738	3253
Średnie ogólnokształcące General secondary	5768	4049	3605	2604	2379	1835	2129	1632
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	17923	8084	11815	5290	7204	3559	6266	3090
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	18014	8404	11929	5556	7327	3797	6646	3425
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	23472	11338	14049	6838	8653	4391	7935	4032
3–6	11225	6205	6535	3548	3844	2285	3524	2122
6–12	10382	5737	6522	3625	4312	2720	3545	2176
12–24	8779	4966	5477	3168	3555	2361	3438	2347
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	5367	3361	6765	4084	4241	2737	3759	2438
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	11347	6860	5363	3346	3011	2063	2592	1798
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej and less	7895	4453	6032	3589	4070	2689	3839	2524
1–5	12655	7096	8590	5062	5812	3844	5405	3587
5–10	8292	4481	5886	3279	3894	2401	3504	2129
10–20	9671	5031	6804	3452	4277	2216	3766	1931
20–30	7338	3071	4725	1919	2487	974	2173	852
powyżej 30 lat more than 30 years	2027	615	1948	616	1054	307	922	294

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych było 6380 osób (w tym 2354 kobiety) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3-6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31st December 2018 among the unemployed 6380 persons (of which 2354 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	2645	1184	1217	1134	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	1550	687	725	709	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	2769	1044	1058	736	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	841	425	466	328	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	17436	7475	5656	3778	Starting training or internship with the employer
w tym kobiety	10635	4526	3609	2404	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	14530	2668	1931	1149	Started a social useful works
w tym kobiety	6794	1334	891	483	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	51448	40472	56592	52540	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (87). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN	w odsetkach		
				in percent		
OGÓŁEM	314,0	192,5	197,3	145,4	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	117,2	81,0	58,4	46,9	32,2	Unemployment benefits
Szkolenia	8,4	4,4	2,5	1,6	1,1	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	66,0	38,3	37,1	27,2	18,7	Means for starting of economic activity and equipping of work seat
Roboty publiczne	17,5	7,0	8,4	5,7	3,9	Public works
Prace interwencyjne	11,3	6,1	5,7	6,1	4,2	Intervention works
Stypendia za okres stażu	58,2	32,4	26,8	20,9	14,4	Scholarships for traineeship period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 131.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 5 on page 131.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (88). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmiertel- nych fatal accidents	ciężkich serious accidents	z innym skut- kiem with other effect	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM 2010	2789	9	21	2759	38	1083	1496	TOTAL
2015	2342	2	10	2330	37	1026	1191	
2017	2482	3	21	2458	38	1046	1351	
2018	2401	5	13	2383	46	1087	1166	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	—	1	51	1	21	28	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1281	2	11	1268	26	578	653	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1197	1	11	1185	25	544	605	of which manufacturing
Budownictwo	68	—	—	68	1	27	38	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	289	—	—	289	6	136	121	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	159	—	—	159	2	84	69	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	10	—	—	10	1	4	5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	7	—	—	7	—	2	4	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18	—	—	18	—	9	7	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	23	—	—	23	1	8	14	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10	—	—	10	—	5	5	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	76	1	1	74	2	35	33	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	100	2	—	98	4	48	43	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	102	—	—	102	1	44	53	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	171	—	—	171	1	64	80	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	24	—	—	24	—	13	11	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	11	—	—	11	—	9	2	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (88). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^c			SPECIFICATION	
		śmiertel- nych fatal acci- dents	ciężkich serious acci- dents	z innym skut- kiem with other effect	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)									
OGÓŁEM	2010	10,10	0,03	0,08	9,99	0,14	3,92	5,42	TOTAL
	2015	7,75	0,01	0,03	7,71	0,12	3,39	3,94	
	2017	7,81	0,01	0,07	7,73	0,12	3,29	4,25	
	2018	7,40	0,02	0,04	7,34	0,14	3,35	3,59	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		7,02	—	0,14	6,88	0,14	2,84	3,78	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		13,82	0,02	0,12	13,68	0,28	6,24	7,05	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		14,24	0,01	0,13	14,10	0,30	6,47	7,20	of which manufacturing
Budownictwo		3,25	—	—	3,25	0,05	1,29	1,82	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,14	—	—	5,14	0,11	2,42	2,15	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		5,98	—	—	5,98	0,08	3,16	2,60	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1,58	—	—	1,58	0,16	0,63	0,79	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		1,88	—	—	1,88	—	0,54	1,08	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		3,09	—	—	3,09	—	1,54	1,20	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		5,35	—	—	5,35	0,23	1,86	3,26	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,00	—	—	1,00	—	0,50	0,50	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5,09	0,07	0,07	4,95	0,13	2,35	2,21	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		5,69	0,11	—	5,58	0,23	2,73	2,45	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		3,75	—	—	3,75	0,04	1,62	1,95	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		8,56	—	—	8,56	0,05	3,20	4,01	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..		7,02	—	—	7,02	—	3,81	3,22	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		1,47	—	—	1,47	—	1,20	0,27	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (89). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ trade; re- pair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transport and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manufac- turing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY		CONTACT-MODES OF INJURIES							
O G Ó Ł E M	2010	2789	64	1424	1320	154	304	202	213
T O T A L	2015	2342	68	1129	1060	65	278	171	220
	2017	2482	57	1247	1159	57	289	196	204
	2018	2401	52	1281	1197	68	289	159	171
Kontakt z prądem elektrycznym, tempera- turą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	80	1	40	35	3	11	3	5	
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi	19	15	10	7	1	4	-	-	
of which with chemicals									
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	1	-	-	-	-	-	-	-	
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt	675	16	292	265	16	63	61	58	
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object									
Uderzenie przez obiekt w ruchu	506	9	317	300	16	64	24	19	
Struck by object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt	211	2	138	131	8	27	13	6	
falling object									
poruszający się lub transportowany obiekt	104	2	63	57	1	18	2	7	
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	546	9	348	330	19	78	7	37	
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym of which contact with sharp material agent	317	5	189	183	13	64	1	21	
Uwięzienie, zmiżdżenie	184	3	131	127	5	23	3	6	
Trapped, crushed, etc.									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne	333	8	142	133	9	45	34	31	
Physical or mental stress									
w tym obciążenie układu mięśniowo- szkieletowego	299	8	130	124	9	42	28	30	
of which physical stress on the musculoskeletal system									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	67	6	5	2	-	5	27	13	
Bite, kick, etc. (human or animal)									
Pozostałe	9	-	6	5	-	-	-	2	
Other									

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (89). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownic- two construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transport and sto- rage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwór- stwo prze- mysłowe of which manufac- turing					
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS									
OGÓŁEM	2010	5498	131	2854	2658	355	622	372	319
TOTAL	2015	4759	159	2454	2302	133	607	309	339
	2017	5070	104	2794	2617	100	618	306	306
	2018	4894	105	2809	2641	127	636	244	296
Niewłaściwy stan czynnika materialnego..... Inappropriate condition of material objects/agents		361	7	222	211	11	35	8	28
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organization of:									
pracy		189	5	104	89	6	31	7	11
stanowiska pracy		264	7	162	152	4	44	6	12
Brak lub niewłaściwe postępowanie się czynnikiem materialnym		350	5	233	227	13	56	7	8
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego		70	1	45	43	2	14	2	1
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika		337	8	216	207	6	55	15	6
Employee's inappropriate wilful action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		71	2	29	28	-	7	6	5
Employee's inappropriate mental and physical condition ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		3083	67	1737	1629	83	384	151	208
Employee's incorrect action									
Inne		169	3	61	55	2	10	42	17
Other									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	193	199	174	161	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	2	4	2	1	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries:
upadek osób	104	100	82	66	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	16	19	15	20	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środki transportu w ruchu	3	3	1	1	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwylenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	14	24	14	18	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	21	14	13	13	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	3	2	1	–	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	–	5	–	–	impact of harmful materials
inne wydarzenia	32	37	48	43	other contact-modes

a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (91). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from						
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery		
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
OGÓŁEM	2010	123,4	94,0	79,5	58,8	23,2	21,8	20,7	13,4
TOTAL	2015	95,7	68,4	61,0	46,7	18,3	13,6	16,4	8,1
	2017	98,2	68,5	56,4	41,8	23,9	18,6	18,0	8,1
	2018	104,2	72,4	63,6	46,7	24,0	17,4	16,6	8,3
sektor publiczny		77,2	52,2	58,7	36,1	16,1	15,3	2,4	0,8
public sector									
sektor prywatny		109,2	76,2	64,6	48,7	25,5	17,8	19,2	9,7
private sector									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 133.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 133.

TABL. 19 (91). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia
EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK ^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenia Risks arising from							
	Ogółem Grand total		związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	146,6	122,0	93,0	78,0	34,8	34,8	18,8	9,1
Przemysł ..... Industry	155,7	107,9	92,1	68,5	37,9	27,2	25,7	12,2
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	161,2	111,4	96,9	73,6	37,2	25,4	27,1	12,4
Budownictwo ..... Construction	36,5	19,4	30,4	13,7	2,2	2,2	3,9	3,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	7,1	6,8	3,6	3,3	0,4	0,4	3,1	3,1
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	5,6	3,6	3,1	3,1	2,2	0,2	0,4	0,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	66,4	59,5	–	–	11,4	4,6	54,9	54,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	64,3	38,2	62,9	36,8	0,9	0,9	0,5	0,5

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 133.

^Δ Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 133.

TABL. 20 (92). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wycelminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wycelminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organizational	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey					
OGÓŁEM	348,9	144,3	40,7	55,1	110,0
TOTAL					
sektor publiczny	376,2	135,3	29,2	67,3	86,4
public sector					
sektor prywatny	343,8	145,9	42,9	52,9	114,4
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	435,0	285,2	57,6	81,5	231,3
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	364,8	173,3	53,3	63,1	134,4
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe .... of which manufacturing	373,7	177,7	55,4	61,9	138,3
Budownictwo	317,9	166,7	58,1	59,7	162,6
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	219,9	57,0	11,3	27,8	36,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	386,3	94,8	13,6	34,6	65,1
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	271,8	14,1	–	10,4	3,7
Information and communication					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	217,4	98,4	–	–	98,4
Administrative and support service activities					
Edukacja	202,4	149,0	–	134,5	14,5
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna .... activities	439,9	85,2	32,4	46,5	69,1
Human health and social work activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 133. b Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 134.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 133. b See general notes, item 8 on page 134.

TABL. 21 (93). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thousand employees	
OGÓŁEM 2010	50	22,2	TOTAL
2015	29	12,8	
2017	68	28,6	
2018	67	27,7	
Pylice płuc.....	3	1,2	Pneumoconioses
Alergiczny nieżyt nosa.....	1	0,4	Allergic rhinitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym.....	8	3,3	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.....	2	0,8	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry	2	0,8	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	4	1,7	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	9	3,7	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	1	0,4	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneural type
Zespół wibracyjny.....	2	0,8	Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	35	14,4	Infectious and parasitic diseases or their sequelae

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (94). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
O G Ó Ł E M	9579	27221	1796	4852	486	955	266
TOTAL 2015	7283	13344	1000	3222	588	201	154
2017	7616	12089	530	1732	376	42	101
2018	6994	13637	1668	1695	275	114	117
sektor publiczny	2511	4292	55	1164	8	84	98
public sector							
sektor prywatny	4483	9345	1613	531	267	30	19
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	990	706	–	1	–	1	–
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	5063	10124	1618	676	239	92	20
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	3511	7197	1120	279	166	31	11
Budownictwo	347	685	8	36	2	–	–
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	97	366	–	13	7	7	1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	445	495	36	816	9	7	88
Transportation and storage							
Informacja i komunikacja	–	–	–	–	3	3	–
Administrative and support service activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	23	43	–	–	–	–	–
Information and communication							
Edukacja	19	–	–	7	–	–	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10	1218	6	146	15	4	8
Human health and social work activities							

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 133. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 133. b Or particular character.

TABL. 23 (95). **JEDNORAZOWE ODSZKODOWANIA WYPADKOWE^{ab} W 2018 R.**
 ONE-OFF ACCIDENT COMPENSATIONS^{ab} IN 2018

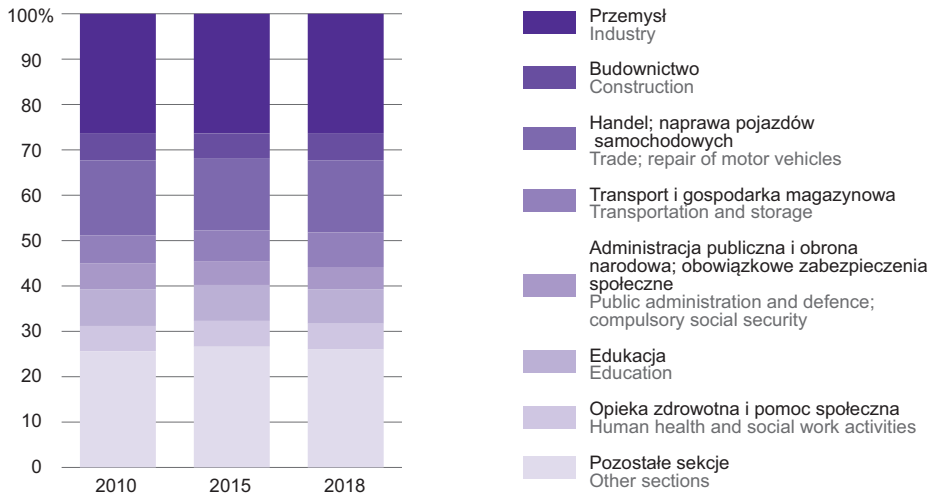
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Wyplacone z tytułu Paid out in of	
		wypadku przy pracy accident at work	choroby zawodowej occupational disease
Liczba odszkodowań	1620	1594	26
Number of compensations			
Odszkodowania wypłacone w tys. zł.....	8031,8	7615,0	416,7
Compensations paid in thousand PLN			

a Bez jednorazowych odszkodowań realizowanych na mocy umów międzynarodowych. b Według siedziby oddziału ZUS.
 Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

a Excluding one-off accident compensations realised on the basis of international agreements. b According to the seat of the Social Insurance Institution.

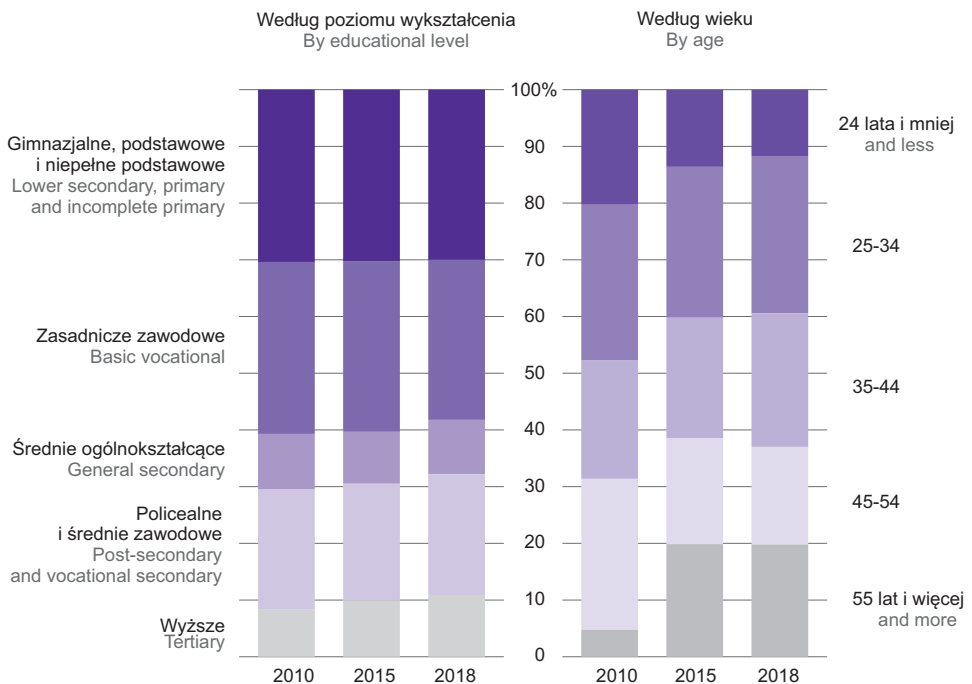
S o u r c e: data of the Social Insurance Institution.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI (stan w dniu 31 grudnia)
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS (as of 31st December)

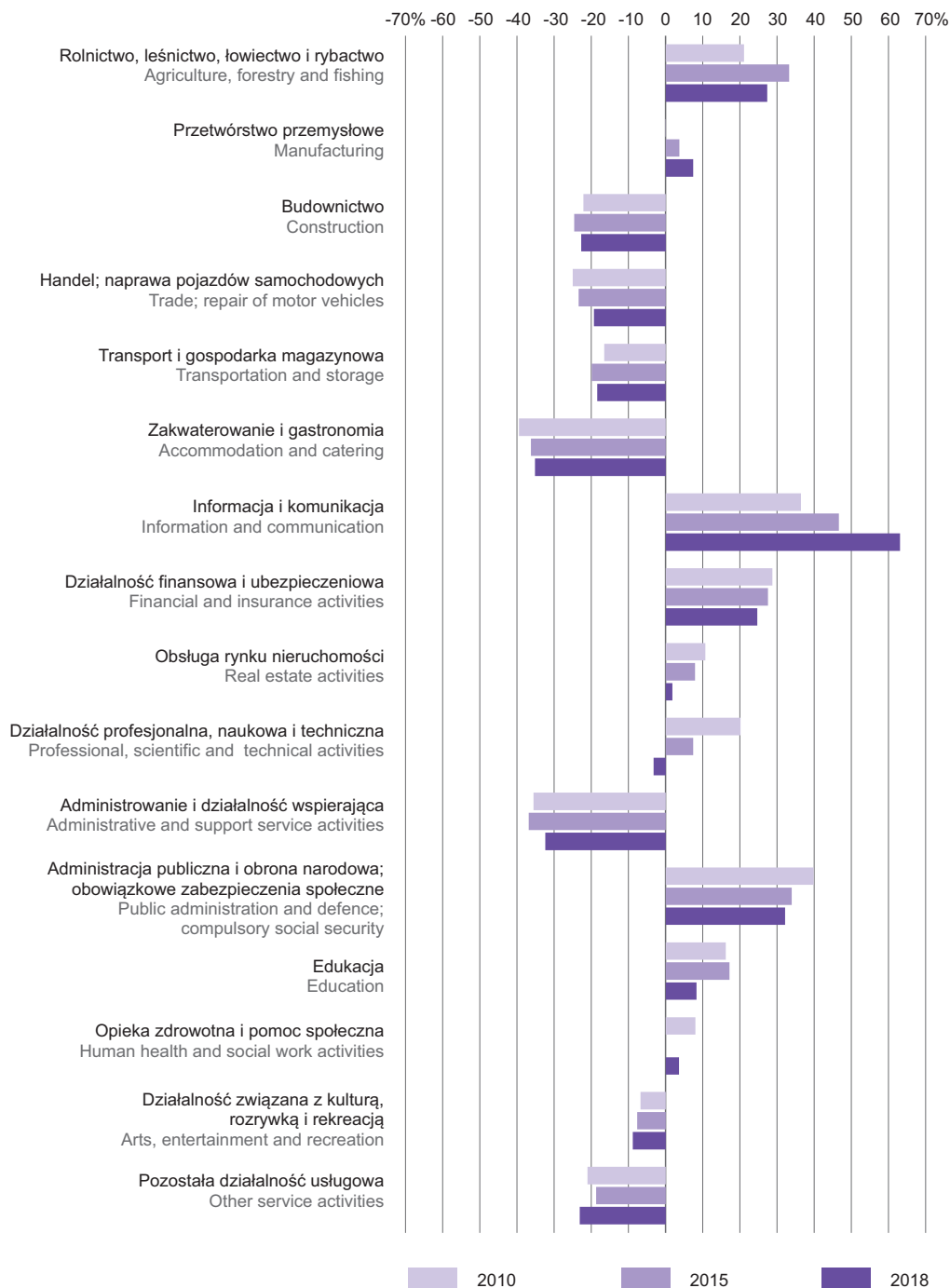
^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (stan w dniu 31 grudnia)
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL (as of 31st December)

**ODCHYLENIE WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE^a**

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP^a

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.

^a Concern monthly gross wages and salaries.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

Uwagi ogólne

General notes

Wynagrodzenia

Wages and salaries

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed. Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześcieżki płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,

— honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2-5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. ze środków zgromadzonych na otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

— fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).

4. Data in tables 2-5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2018. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including, payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding retirement pay and pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution - from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and in the period from 1st January 2009 r. to 30th June 2014 from the sources gathered in the open pension funds - OFE.

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnień są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wyplacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt. od 1) do 7).

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wyplacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) **obejmują**:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

8. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2018 poz. 2134).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' co-operatives and agricultural farmers' co-operatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and family pensions (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) concern the persons mentioned in points 1) to 7).

3. Retirement pay and pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) **include**:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out international agreements.

5. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

8. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (Journal of Law 2018 item 2134).

Benefit is financed from the state budget.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (96). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pra- cujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
O G Ó Ł E M	2755,38	3375,72	3754,54	4029,14	4239,92	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3337,57	4500,92	4751,61	5131,70	5535,29	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2798,41	3509,62	4006,24	4324,52	4410,43	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2752,48	3502,12	4008,57	4327,95	4417,39	of which manufacturing
Budownictwo	2144,77	2541,67	2838,42	3110,87	3503,36	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2062,98	2582,30	2998,40	3247,82	3539,71	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2297,95	2701,32	3051,82	3284,34	3396,83	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	1663,31	2147,70	2468,78	2607,41	2804,6	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3761,57	4950,64	6615,82	6573,89	6980,96	Information and communi- cation
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3548,39	4307,06	4549,42	5026,14	5366,86	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	3051,04	3642,65	3993,91	4101,24	4200,35	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3310,77	3624,34	3576,30	3895,98	4235,91	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ	1773,02	2125,48	2547,47	2720,57	2678,41	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	3854,98	4523,54	5053,02	5324,74	5324,74	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3200,95	3955,67	4062,77	4364,44	4377,97	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2976,45	3374,56	3813,78	4174,55	4256,52	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2566,80	3116,65	3513,69	3668,59	3699,87	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usłu- gowa	2174,92	2741,86	2896,20	3093,98	3066,99	Other service activities

TABL. 2 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a - w tys. osób in thousand persons										
b - w odsetkach in percent										
O G Ó Ł E M.....	a	189,2	96,9	92,4	66,1	22,0	44,1	123,1	74,8	48,3
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (5003,78 zł) W KRAJU

BY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (5003,78 PLN) IN COUNTRY

2100,00 zł i mniej.....	a	14,3	9,0	5,3	0,2	0,1	0,1	14,1	9,0	5,1
2100,00 PLN and less	b	7,5	9,3	5,7	0,3	0,2	0,3	11,4	12,0	10,6
2100,01 – 2501,89 (2100,01 zł - 50%)	a	16,9	9,2	7,7	2,5	0,6	1,9	14,5	8,6	5,8
(2100,01 PLN - 50%)	b	9,0	9,5	8,4	3,8	2,5	4,4	11,7	11,6	12,0
2501,90 – 3352,53 (50-67)	a	35,9	13,8	22,1	11,7	3,0	8,6	24,2	10,8	13,5
	b	19,0	14,3	23,9	17,7	13,8	19,6	19,7	14,4	27,9
3352,54 – 3752,84 (67-75)	a	18,0	8,4	9,6	5,8	1,7	4,1	12,2	6,7	5,5
	b	9,5	8,7	10,4	8,8	7,7	9,3	9,9	9,0	11,4
3752,85 – 5003,78 (75-100)	a	48,0	24,3	23,7	19,3	6,2	13,0	28,7	18,0	10,7
	b	25,4	25,0	25,7	29,1	28,2	29,6	23,3	24,1	22,2
5003,79 – 6254,73 (100-125)	a	29,3	15,6	13,8	14,8	5,0	9,8	14,5	10,5	4,0
	b	15,5	16,1	14,9	22,4	22,9	22,2	11,8	14,1	8,3
6254,74 – 7505,67 (125-150)	a	12,4	6,9	5,5	6,2	2,3	3,9	6,2	4,6	1,6
	b	6,6	7,1	5,9	9,4	10,5	8,8	5,1	6,1	3,4
7505,68 – 8756,62 (150-175)	a	5,2	3,2	2,0	2,5	1,2	1,2	2,7	1,9	0,8
	b	2,7	3,3	2,2	3,8	5,7	2,8	2,2	2,6	1,7
8756,63 – 10007,56 (175-200)	a	3,1	2,1	1,0	1,2	0,7	0,5	1,8	1,4	0,5
	b	1,6	2,2	1,1	1,9	3,3	1,2	1,5	1,8	1,0
10007,57 – 11258,51 (200-225)	a	1,6	1,1	0,5	0,6	0,3	0,3	1,0	0,7	0,2
	b	0,8	1,1	0,5	0,9	1,5	0,6	0,8	1,0	0,5
11258,52 – 12509,45 (225-250)	a	1,2	0,8	0,4	0,5	0,3	0,2	0,7	0,5	0,2
	b	0,6	0,8	0,4	0,7	1,2	0,5	0,6	0,7	0,4
12509,46 – 13760,40 (250-275)	a	0,8	0,5	0,3	0,4	0,2	0,2	0,5	0,4	0,1
	b	0,4	0,6	0,3	0,5	0,8	0,4	0,4	0,5	0,2
13760,41 – 15011,34 (275-300)	a	0,4	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	0,0
	b	0,2	0,4	0,1	0,2	0,4	0,2	0,2	0,3	0,1
15011,35 – 20000,00 (300%-20000,00)	a	1,3	1,0	0,3	0,3	0,2	0,1	0,9	0,8	0,1
	b	0,7	1,1	0,3	0,5	1,0	0,2	0,8	1,1	0,3
20000,01 zł i więcej	a	0,7	0,7	0,1	0,1	0,0	0,0	0,7	0,6	0,1
20000,01 PLN and more	b	0,4	0,7	0,1	0,1	0,2	0,0	0,5	0,8	0,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2501,90 - 3352,53 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2501,90 - 3352,53 PLN range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a - w tys. osób in thousand persons										
b - w odsetkach in percent										
O G Ó Ł E M	a	189,2	96,9	92,4	66,1	22,0	44,1	123,1	74,8	48,3
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4530,10 zł) W WOJEWÓDZTWIEBY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4530,10 PLN) IN VOIVODSHIP

2100,00 zł i mniej.....	a	14,3	9,0	5,3	0,2	0,1	0,1	14,1	9,0	5,1
2100,00 PLN and less	b	7,5	9,3	5,7	0,3	0,2	0,3	11,4	12,0	10,6
2100,01 – 2265,05 (2100,01 zł - 50%)	a	7,2	4,0	3,2	0,3	0,1	0,2	6,9	3,9	3,0
(2100,01 PLN - 50%)	b	3,8	4,2	3,4	0,5	0,4	0,5	5,6	5,3	6,1
2265,06 – 3035,17 (50-67)	a	31,9	13,8	18,2	9,3	2,2	7,1	22,6	11,5	11,1
	b	16,9	14,2	19,7	14,1	10,2	16,0	18,4	15,4	23,0
3035,18 – 3397,58 (67-75)	a	15,3	5,8	9,5	5,2	1,4	3,8	10,1	4,4	5,7
	b	8,1	6,0	10,3	7,9	6,3	8,7	8,2	5,9	11,8
3397,59 – 4530,1 (75-100)	a	48,5	23,9	24,6	17,2	5,3	11,9	31,3	18,6	12,7
	b	25,6	24,6	26,6	26,0	24,1	26,9	25,4	24,8	26,3
4530,11 – 5662,63 (100-125)	a	33,6	17,4	16,2	15,9	5,4	10,4	17,8	12,0	5,8
	b	17,8	18,0	17,6	24,0	24,6	23,7	14,4	16,0	12,0
5662,64 – 6795,15 (125-150)	a	18,5	10,2	8,3	9,7	3,3	6,3	8,9	6,9	2,0
	b	9,8	10,5	9,0	14,6	15,2	14,3	7,2	9,2	4,1
6795,16 – 7927,68 (150-175)	a	7,6	4,3	3,3	3,7	1,6	2,1	3,9	2,8	1,2
	b	4,0	4,5	3,6	5,6	7,1	4,9	3,2	3,7	2,4
7927,69 – 9060,20 (175-200)	a	3,8	2,4	1,5	1,9	1,0	0,9	2,0	1,4	0,6
	b	2,0	2,5	1,6	2,9	4,6	2,0	1,6	1,8	1,2
9060,21 – 10192,73 (200-225)	a	2,6	1,8	0,8	0,9	0,5	0,4	1,7	1,3	0,4
	b	1,4	1,9	0,9	1,4	2,4	0,9	1,4	1,7	0,9
10192,74 – 11325,25 (225-250)	a	1,4	0,9	0,5	0,5	0,3	0,2	0,8	0,6	0,2
	b	0,7	0,9	0,5	0,8	1,3	0,5	0,7	0,8	0,5
11325,26 – 12457,78 (250-275)	a	1,1	0,7	0,4	0,4	0,2	0,2	0,7	0,5	0,2
	b	0,6	0,8	0,4	0,6	1,1	0,4	0,5	0,7	0,3
12457,79 – 13590,30 (275-300)	a	0,8	0,5	0,3	0,3	0,1	0,2	0,5	0,3	0,1
	b	0,4	0,5	0,3	0,5	0,6	0,4	0,4	0,4	0,3
13590,31 – 20000,00 (300%-20000,00)	a	1,8	1,4	0,4	0,5	0,4	0,2	1,3	1,1	0,2
	b	1,0	1,5	0,4	0,8	1,6	0,4	1,0	1,5	0,4
20000,01 zł i więcej.....	a	0,7	0,7	0,1	0,1	0,0	0,0	0,7	0,6	0,1
20000,01 PLN and more	b	0,4	0,7	0,1	0,1	0,2	0,0	0,5	0,8	0,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 3035,18 - 3397,58 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 3035,18 - 3397,58 PLN range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	4530,10	4802,39	4244,54	T O T A L
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,7	8,3	7,0	7990,27	8861,85	6917,56	Managers
Specjaliści	23,3	14,4	32,6	5520,02	6545,49	5045,05	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,6	3,5	1,6	6264,32	6846,28	4938,68	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	2,4	0,4	4,5	5429,97	7224,03	5252,37	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	9,4	4,3	14,7	4875,98	4871,92	4877,23	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	6,6	3,5	9,8	5194,16	5945,02	4909,06	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,9	1,6	0,2	10130,36	10566,52	5699,38	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,4	1,0	1,8	7106,15	7951,49	6638,62	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	10,8	8,4	13,3	4614,21	5266,59	4181,04	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	3,2	4,4	2,0	5163,82	5572,31	4209,93	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,0	0,6	1,5	3903,42	4799,42	3497,30	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	4,8	2,6	7,0	4630,53	5113,20	4441,47	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, dziedzin społecznych, kultury i pokrewnej	1,6	0,4	2,8	3913,01	4209,31	3874,56	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,3	0,5	0,0	4641,74	4695,34	3813,78	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	7,7	6,0	9,6	3854,52	4050,69	3726,11	Clerks
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,6	0,8	4,5	3814,39	4568,47	3665,73	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,4	0,2	0,7	3251,89	4808,94	2873,14	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	4,0	4,7	3,2	3888,75	3907,85	3859,47	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,7	0,3	1,2	4166,67	4396,50	4105,51	other clerical support workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,0	7,6	10,3	2875,87	2927,28	2836,06	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	1,7	1,7	1,6	2986,52	2973,71	3000,90	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	4,9	2,6	7,3	2908,70	3169,35	2812,02	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,5	0,1	0,8	2803,64	2818,92	2802,10	personal care workers
pracownicy usług ochrony ...	2,0	3,3	0,6	2719,24	2715,38	2740,47	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,7	0,7	0,6	3406,30	3184,73	3680,91	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14,8	23,6	5,6	4134,83	4258,35	3589,98	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	3,3	6,3	0,2	3716,17	3723,09	3479,65	building and related trades workers (excluding electricians)
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni ...	4,9	9,2	0,4	4578,92	4612,02	3785,40	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,1	0,1	0,1	2757,53	2968,28	2481,05	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy	1,7	2,5	0,9	4530,20	4744,43	3921,71	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,8	5,5	4,0	3863,94	4097,35	3527,73	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	16,4	24,1	8,5	3997,98	4044,25	3860,29	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	6,9	8,0	5,8	4252,89	4581,23	3777,39	stationary plant and machine operators
monterzy	1,5	1,4	1,7	4062,31	4280,75	3884,88	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	8,0	14,7	0,9	3763,15	3728,84	4337,49	drivers and mobile plant operators
Pracownicy wykonujący prace proste	9,6	6,9	12,4	2957,25	3140,54	2850,34	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy wykonujący prace proste w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,2	0,2	0,1	4219,45	4383,79	3835,45	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	3,1	3,2	2,9	3393,50	3361,41	3430,53	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	a	4530,10	4802,39	4244,54	4945,81	5416,79	4710,74	4306,94	4621,76	3818,74
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5890,40	7264,25	5217,62	5499,99	6246,94	5232,57	6830,10	8594,15	5166,11
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	130,0	151,3	122,9	111,2	115,3	111,1	158,6	185,9	135,3
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	5590,66	6395,10	4888,47	5249,80	6191,18	4809,90	5789,13	6463,60	4958,07
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	123,4	133,2	115,2	106,1	114,3	102,1	134,4	139,9	129,8
Policealne	a	4201,17	4787,63	3780,29	4230,11	4678,26	4095,80	4185,67	4813,71	3510,36
Post-secondary	b	92,7	99,7	89,1	85,5	86,4	86,9	97,2	104,2	91,9
Średnie zawodowe	a	4089,03	4318,73	3782,42	4558,36	5091,38	4175,78	3916,87	4130,19	3556,52
Vocational secondary	b	90,3	89,9	89,1	92,2	94,0	88,6	90,9	89,4	93,1
Średnie ogólnokształcące	a	3823,74	4318,69	3380,68	3824,27	4562,16	3503,79	3823,63	4287,70	3343,34
General secondary	b	84,4	89,9	79,6	77,3	84,2	74,4	88,8	92,8	87,6
Zasadnicze zawodowe	a	3646,99	3858,00	3201,42	3646,50	4147,16	2936,73	3647,08	3815,61	3263,68
Basic vocational	b	80,5	80,3	75,4	73,7	76,6	62,3	84,7	82,6	85,5
Gimnazjalne	a	3087,54	3206,29	2803,25	2795,94	2850,09	2373,53	3097,28	3221,37	2808,68
Lower secondary	b	68,2	66,8	66,0	56,5	52,6	50,4	71,9	69,7	73,5
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3400,39	3596,73	3110,41	3263,32	3736,24	2837,75	3426,64	3576,31	3182,70
Primary and incomplete primary	b	75,1	74,9	73,3	66,0	69,0	60,2	79,6	77,4	83,3

WEDŁUG WIEKU BY AGE

24 lata i mniej	a	3480,61	3647,17	3212,51	3282,68	3600,77	3069,63	3499,10	3649,90	3234,52
and less	b	76,8	75,9	75,7	66,4	66,5	65,2	81,2	79,0	84,7
25–34	a	4164,42	4502,27	3739,64	4062,68	4531,31	3835,03	4195,58	4497,64	3686,86
	b	91,9	93,8	88,1	82,1	83,7	81,4	97,4	97,3	96,5
35–44	a	4840,46	5283,55	4446,37	5045,63	5624,16	4814,42	4731,49	5192,78	4122,26
	b	106,9	110,0	104,8	102,0	103,8	102,2	109,9	112,4	107,9
45–54	a	4757,82	5146,58	4450,02	5257,33	5858,13	4996,61	4378,36	4847,89	3809,84
	b	105,0	107,2	104,8	106,3	108,1	106,1	101,7	104,9	99,8
55–59	a	4379,70	4495,81	4275,24	4876,96	5155,56	4739,50	3935,03	4171,83	3577,46
	b	96,7	93,6	100,7	98,6	95,2	100,6	91,4	90,3	93,7
60–64	a	4530,34	4496,76	4676,54	5292,79	5456,78	4993,88	4016,57	4045,72	3651,06
	b	100,0	93,6	110,2	107,0	100,7	106,0	93,3	87,5	95,6
65 lat i więcej	a	5848,59	5582,12	7365,17	7041,87	6781,53	8160,38	4853,60	4663,76	6291,62
and more	b	129,1	116,2	173,5	142,4	125,2	173,2	112,7	100,9	164,8

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a – w zł in PLN										
b – ogółem = 100 total = 100										
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
Do 1,9 roku ..... Up to	a	3358,80	3524,56	3128,05	3454,26	3556,81	3408,45	3342,37	3521,84	3038,10
	b	74,1	73,4	73,7	69,8	65,7	72,4	77,6	76,2	79,6
2,0 – 4,9.....	a	3909,71	4173,67	3573,93	3834,56	4073,74	3718,16	3928,41	4186,85	3510,77
	b	86,3	86,9	84,2	77,5	75,2	78,9	91,2	90,6	91,9
5,0 – 9,9.....	a	4238,45	4600,84	3812,49	4138,24	4779,68	3827,40	4271,69	4569,16	3803,92
	b	93,6	95,8	89,8	83,7	88,2	81,2	99,2	98,9	99,6
10,0 – 14,9.....	a	4573,09	5037,52	4081,37	4666,65	5230,39	4388,43	4533,45	4991,92	3867,82
	b	100,9	104,9	96,2	94,4	96,6	93,2	105,3	108,0	101,3
15,0 – 19,9.....	a	5002,03	5461,01	4554,08	5264,66	5855,86	4990,84	4864,52	5349,48	4175,84
	b	110,4	113,7	107,3	106,4	108,1	105,9	112,9	115,7	109,4
20 lat i więcej ..... and more	a	4906,76	5127,88	4704,74	5303,71	5728,21	5084,19	4516,77	4799,18	4072,04
	b	108,3	106,8	110,8	107,2	105,7	107,9	104,9	103,8	106,6

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (100). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)
PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in PLN									
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
a – ogółem total										
b – mężczyźni men										
c – kobiety women										
OGÓŁEM ..... TOTAL	a	2208,00	2693,39	3106,44	3543,47	3977,91	4430,43	4992,07	5683,52	6900,00
	b	2150,00	2585,38	3176,56	3677,00	4124,00	4619,32	5197,94	5969,72	7504,48
	c	2300,00	2748,79	3074,15	3437,74	3817,84	4258,44	4784,41	5399,70	6408,15
Przedstawiciele władz pu- blicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ..... Managers	a	3167,20	4291,25	5056,67	5820,22	6554,79	7362,09	8428,97	10049,29	12935,19
	b	3056,35	4267,65	5083,36	5980,83	6871,38	7950,00	9356,02	11029,00	15742,15
	c	3307,88	4291,25	5017,50	5685,33	6300,42	6902,30	7687,38	8934,25	10880,00
Specjaliści ..... Professionals	a	3113,89	3687,12	4153,00	4543,77	4952,91	5370,85	5898,95	6575,60	8170,57
	b	3100,70	3780,00	4349,21	4850,93	5461,91	6196,58	7012,13	8450,03	12050,92
	c	3122,50	3648,19	4086,10	4451,75	4820,02	5166,32	5596,44	6091,08	6926,03

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 5 (100). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in PLN								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
a – ogółem total										
b – mężczyźni men										
c – kobiety women										
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	a	2652,02	3127,50	3471,28	3787,00	4184,31	4615,67	5152,48	5800,79	6967,05
	b	2675,74	3401,18	3892,00	4345,17	4938,92	5467,59	5904,17	6646,67	8204,96
	c	2652,02	3016,89	3327,67	3577,76	3855,89	4200,00	4577,15	5109,90	6047,30
Pracownicy biurowi ..... Clerks	a	2236,18	2667,87	3016,00	3360,86	3643,80	3968,56	4325,77	4860,61	5685,49
	b	2200,00	2545,92	3061,84	3531,69	3760,75	4124,00	4594,80	5262,74	6121,36
	c	2241,36	2695,00	2963,88	3268,55	3558,97	3872,34	4211,00	4601,32	5315,13
Pracownicy usług i sprzedawcy. Service and sales workers	a	2100,00	2200,00	2258,88	2356,77	2559,00	2800,00	3022,82	3387,93	3966,67
	b	2100,00	2209,44	2245,92	2282,40	2356,77	2532,70	2972,10	3585,73	4376,36
	c	2100,00	2200,00	2310,30	2527,26	2720,00	2891,43	3032,67	3285,50	3715,10
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy ..... Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	2100,00	2100,00	2300,00	2462,50	2547,68	3704,59	4375,23	4684,99	5158,77
	b	2100,00	2100,00	2100,00	2100,00	2403,56	2547,68	3735,97	4450,83	4781,99
	c	2300,00	2300,00	2496,00	2646,76	3639,50	4156,49	4509,89	4929,89	5357,34
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy ..... Craft and related trades workers	a	2103,53	2786,56	3190,00	3606,49	3955,34	4320,00	4749,39	5267,60	5999,75
	b	2100,00	2800,00	3319,36	3740,49	4100,50	4506,33	4921,62	5442,42	6201,88
	c	2251,06	2757,73	3025,68	3193,25	3464,21	3717,66	4057,24	4377,50	4939,27
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń ..... Plant and machine operators and assemblers	a	2100,00	2699,54	3140,44	3527,18	3889,75	4242,26	4684,51	5147,22	5808,56
	b	2100,00	2513,60	3060,52	3552,01	3972,92	4328,26	4802,44	5250,88	5991,25
	c	2515,86	2982,94	3186,00	3428,85	3717,54	4049,06	4365,19	4843,79	5309,25
Pracownicy wykonujący prace proste ..... Elementary occupations	a	2100,00	2200,02	2440,03	2615,35	2795,76	2959,00	3194,31	3500,32	3995,01
	b	2100,00	2200,00	2547,22	2787,96	2992,83	3209,53	3485,40	3815,33	4282,13
	c	2100,00	2200,02	2415,74	2574,46	2708,64	2866,97	3046,59	3273,76	3746,71

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (101). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	229094	214766	216860	224507	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	205880	196405	199818	208118	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	130694	131415	138480	150636	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	43351	33482	30347	27053	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	31835	31508	30991	30430	family pensions
Rolnicy indywidualni	23214	18361	17042	16389	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (102). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO^a**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	3877,9	4557,0	4841,9	5259,1	Benefits in million PLN

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH   PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

Razem   Total

Świadczenia w mln zł	3575,9	4266,2	4567,9	4990,9	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1447,41	1810,13	1905,03	1998,41	Average monthly retirement pay and pension in PLN

Emerytury   Retirement pay

Świadczenia w mln zł	2450,0	3022,0	3331,9	3770,8	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł ...	1562,17	1916,33	2005,06	2086,04	Average monthly retirement pay in PLN

Renty z tytułu niezdolności do pracy   Pensions resulting from an inability to work

Świadczenia w mln zł	620,7	618,5	591,8	561,0	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1193,17	1539,38	1625,05	1728,11	Average monthly pension in PLN

Renty rodzinne   Family pensions

Świadczenia w mln zł	505,2	625,7	644,2	659,1	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1322,48	1654,89	1732,20	1804,91	Average monthly pension in PLN

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a   FARMERS^a

Świadczenia w mln zł	302,0	290,8	274,0	268,2	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1084,18	1319,74	1339,93	1363,70	Average monthly retirement pay and pension in PLN

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 160.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 160.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (103). ŚWIADCZENIA Z PROGRAMU „500+”
„FAMILY 500+” PROGRAMME

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:			Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie.....	62661	57996	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie.....	93748	86921	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł.....	572801	544241	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:			Child-rising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek.....	1710	1669	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł.....	10226	9963	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo- wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek.....	27	26	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł.....	159	159	benefit payments in thousand PLN

U w a g a. W 2018 r. „Kartę Dużej Rodziny” posiadało 9597 rodzin.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

N o t e. In 2018 „Large Family Card” had 9597 families.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Gospodarstwa domowe

1. **Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r.** została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań pro-dzicznych i promatrymonialnych osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, jest reprezentacyjne **badanie budżetów gospodarstw domowych**.

Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

General notes

Households

1. **The households projection until 2050** was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

Households budgets

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the equipment of households with durable goods, is a **representative household budgets survey**.

In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person household** is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person household** is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarские, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) osoby **pracujące**:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa zlecenie, umowa ustna itd.),
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkownym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budgets survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

1) **employed persons** include:

- a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,

- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolnej;
- 2) osoby **pobierające emeryturę lub rentę**, których głównym źródłem jest emerytura lub renta;
- 3) osoby **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł** innych niż emerytura i renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
- 4) **osoby pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do grupy tej nie zalicza się dzieci w wieku 15–18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” (od II kwartału 2016 r.).
- 4. Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych - z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

- c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practising a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives since 2005;
- 2) persons **receiving retirement pension and other pension** for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
- 3) persons **maintained from non-earned sources** other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are social security allowances or other social benefits (i.e. family allowance, supplements to family allowance, nursing allowances and benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);
- 4) **dependents** (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children ages 15–18 receiving child-raising benefit "Family 500+" (since the second quarter of 2016).
- 4. Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej - uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę - który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenia i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- 4) income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real-estate (net income i.e. revenues minus investment and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);
- 5) income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay and pensions, social security benefits and other social benefits;
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty dla osób prywatnych, niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z odpowiednią, przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts, boarding costs of youth and students studying away from home, private alimony, some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in the household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “miscellaneous goods and services”.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD**

ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 - każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 - każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów.

8. Dane opracowane na podstawie wyników reprezentacyjnego badania budżetów gospodarstw domowych mogą różnić się od wielkości „makro” prezentowanych w dziale „Rachunki regionalne”.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

equivalence scale has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 - to any other person at that age and weight 0,5 - to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households in Poland estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system.

Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. Poverty thresholds are estimated quarterly.

8. Data compiled on the basis of the results of the sample survey of household budgets can differ from the „macro” data presented in the chapter „Regional accounts”.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

2. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych - według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 - wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia.

5. Dane o mieszkaniach, których budowę rozpoczęto dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

2. Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

3. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.

The **usable floor space** of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

4. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31st December was used.

5. Data regarding dwellings in which construction has begun concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.

6. Information regarding dwellings, usable floor space of dwellings as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego.

7. W związku ze **zmianą metodologiczną**, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania przeliczono zgodnie nowo obowiązującą metodologią. Dane o mieszkaniach, których budowę rozpoczęto, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010 – 2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

8. Dane o **ludności**, przyjęte również za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę, obejmują:

Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK.

7. Due to **methodological change**, since 2018, data regarding effects of “private construction” realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction “for sale or rent”. Data on dwellings, useful floor area and rooms completed are recalculated according to the new methodology. Data on dwellings in which construction has begun, due to the impossibility of recalculating data back, according to the revised scope of forms of construction (“private” and “for sale or rent”), for the years 2010 – 2017 are presented according to methodology valid until 2017.

8. Data regarding the **population**, which also constitute the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room, include:

- 1) na podstawie spisów powszechnych - ludność faktycznie zamieszkałą, nie obejmując natomiast ludności:
- zamieszkałej w gospodarstwach zbiorowych, np. w hotelach pracowniczych, domach studenckich, internatach, domach opieki społecznej,
  - zamieszkałej w pomieszczeniach nieprzeznaczonych na cele mieszkalne;
- 2) na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych – od 2002 r. ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia.

9. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano metodą rodzaju działalności, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

10. Informacje o długości sieci wodociągowej i gazowej dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodach doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. - gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

11. Źródło uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

- 1) on the basis of the national censuses - population in actual fact inhabiting, however do not include the population:
- living in group institutional households e.g., in employee hostels, student dormitories, boarding schools, social welfare homes,
  - living in premises not designed for residential purposes;
- 2) based on balances of net dwelling stocks – since 2002 the total number of population as of 31st December.

9. Information regarding municipal installations and services was compiled using the kind of activity method, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominate kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installation concern operative installations.

10. Information regarding the length of the water supply and gas supply network concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003— gas.

Data regarding **the length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

11. As street spring we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

12. Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwózkowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

13. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o zużyciu **energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

14. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348) z późniejszymi zmianami.

Dane w tabl. 19 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

12. Data regarding the users of water supply systems and sewage systems include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage - sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

13. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas** from gas supply including consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

14. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line - with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10th April 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348) with later amendments.

Data in table 19 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing coops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

Gospodarstwa domowe

Households

TABL. 1 (104). PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Stan w dniu 31 grudnia
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys.				HOUSEHOLDS in thousands				
O G Ó Ł E M	391,1	406,6	416,5	402,7	382,0	368,2	359,2	TOTAL
Miasta	265,9	273,9	276,4	265,3	247,9	236,1	229,4	Urban areas
Wieś	125,2	132,7	140,0	137,4	134,1	132,1	129,9	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM				AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD				
O G Ó Ł E M	2,6	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	TOTAL
Miasta	2,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2	Urban areas
Wieś	3,0	2,9	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	Rural areas

Budżety gospodarstw domowych

Households budgets

TABL. 2 (105). GOSPODARSTWA DOMOWE

HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	963	1005	993	977	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w tym:	2,86	2,73	2,57	2,63	Average number of persons in a household of which:
pracujących	1,09	1,08	1,03	1,07	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,81	0,80	1,10	1,16	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,65	0,66	0,68	0,68	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu ^a	0,88	0,77	0,38	0,35	dependents ^a
W latach 2017-2018 bez dzieci w wieku 15-18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”.					
a In 2017-2018 excluding children aged 15-18 receiving the child-raising benefit "Family 500+”.					

TABL. 3 (106). PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Dochód rozporządzalny	1162,77	1419,58	1591,21	1664,89	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1116,44	1354,22	1555,38	1629,42	of which disposable income
z pracy najemnej	633,30	775,11	853,73	931,19	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	8,60	43,97 ^a	34,55 ^b	13,15 ^c	from private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	118,98	95,42 ^d	142,64 ^e	172,65	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych ...	293,38	362,31	385,97	374,10	benefit from social insurance
z pozostałych świadczeń społecznych	48,63	66,82 ^f	119,60 ^g	133,64 ^h	from other social benefits
pozostałe dochody	57,83	72,21 ⁱ	51,26 ^k	37,46 ^l	other income
w tym dary	49,25	63,50 ^m	45,15	34,94 ⁿ	including gift

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 64,30%, b – 39,76%, c – 42,15%, d – 15,20%, e – 10,89%, f – 11,70%, g – 12,01%, h – 12,48%, i – 12,83%, k – 11,57%, l – 13,55%, m – 11,44%, n – 14,65%.

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n Relative error of estimate exceeds 10% and equals: a – 64,30%, b – 39,76%, c – 42,15%, d – 15,20%, e – 10,89%, f – 11,70%, g – 12,01%, h – 12,48%, i – 12,83%, k – 11,57%, l – 13,55%, m – 11,44%, n – 14,65%.

TABL. 4 (107). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Wydatki ogółem ^a	981,82	1118,30	1131,36	1143,84	Total expenditures ^a
towary i usługi konsumpcyjne ^b	935,50	1052,94	1095,53	1108,37	consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe.....	247,71	272,12	296,33	292,85	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe..	33,94	29,93	32,74	33,34	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie.....	54,19	59,11	49,35	48,70	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii.....	199,57	218,74	231,24	229,35	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadze- nie gospodarstwa domowego.....	47,84	52,44 ^c	60,74	70,38 ^d	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie.....	43,61	60,15	57,02	50,74	health
w tym artykuły farmaceutyczne	27,17	33,74	32,77	33,02	of which pharmaceutical products
transport.....	73,41	82,15	90,05 ^e	120,49 ^f	transport
łączność ^g	43,44	57,83	55,02	48,51	communication ^g
rekreacja i kultura ^h	82,14	77,83	75,43	72,70 ⁱ	recreation and culture ^h
edukacja ^k	10,70	7,81 ^l	12,07 ^m	12,36 ⁿ	education ^k
restauracje i hotele.....	23,24	46,58 ^o	49,79	47,59	restaurants and hotels
pozostałe wydatki na towary i usługi ^a	60,31	69,93 ^p	70,88	61,62	miscellaneous goods and services ^a
w tym higiena osobista.....	31,23	34,38	33,57	33,90	of which personal care
pozostałe wydatki.....	46,33	65,36 ^r	35,83 ^s	35,47 ^t	other expenditures
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym.....	38,71	56,02 ^u	25,28 ^w	23,17 ^z	including gifts transferred to other households

a Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b Łącznie z kieszonkowym niewzględnym w podziale według rodzajów wydatków. c-f, i Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: c – 10,72%, d – 12,84%, e – 12,12%, f – 17,35%, i – 10,19%. g Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. h Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. k Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. l-z Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: l – 11,99%, m – 13,36%, n – 14,58%, o – 14,67%, p – 10,42%, r – 17,74%, s – 11,69%, t – 10,55%, u – 20,68%, w – 15,47%, z – 14,84%.

a Since 2013, including expenditures on life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c-f, i Relative error of estimate exceeds 10% and equals: c – 10,72%, d – 12,84%, e – 12,12%, f – 17,35% i – 10,19%. g From 2013 including expenditures on Internet services. h Since 2013 excluding expenditures for Internet services. k Including pre-school education. l-z Relative error of estimate exceeds 10% and equals: l – 11,99%, m – 13,36%, n – 14,58%, o – 14,67%, p – 10,42%, r – 17,74%, s – 11,69%, t – 10,55%, u – 20,68%, w – 15,47%, z – 14,84%.

TABL. 5 (108). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	6,78	5,64	5,19	4,97	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,46	3,30	2,88	2,65	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,96	5,61	5,69	5,52	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	3,27	3,12	3,17	3,10	raw meat
w tym drób	1,63	1,59	1,65	1,55	of which meat
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,58	2,23	2,26	2,18	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,48	0,34	0,27	0,25	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,77	3,24	2,74	2,84	Milk ^f in l
Jogurty w kg	0,58	0,56	0,57	0,54	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	0,98	0,87	0,90	0,87	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	11,81	11,08	9,81	8,99	Eggs in pieces
Oleje i tłuszcze w kg	1,47	1,24	1,18	1,14	Oils and fats in kg
w tym masło	0,26	0,24	0,24	0,22	of which butter
Owoce ^h w kg	3,40	4,00	3,79	3,43	Fruit ^h in kg
Warzywa w kg	10,29	8,78	8,02	7,59	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,97	3,58	2,96	2,78	of which potatoes
Cukier w kg	1,25	1,02	0,81	0,77	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,30	0,26	0,25	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne lub źródlane w l.....	3,80	4,77	4,96	5,77	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	x	0,85	1,08	0,99	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Od 2013 r. bez przetworów podrobowych; łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Since 2013 excluding offal preparations; including ready-to-serve-food; since 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Including seeds and edible kernel.

TABL. 6 (109). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Pralka automatyczna	90,2	96,7	97,2	95,8	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń.....	19,1	31,1	34,7	43,7	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	61,9	64,8	66,0	69,2	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	13,3	15,6	19,7	Electric cooker with ceramic hob, induction
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	71,7	65,5	64,0	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny.....	99,6	98,3	95,8	98,0	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej.....	78,2	79,8	71,1	70,6	Satellite or cable television equipment
Telefon stacjonarny	53,3	37,0	21,5	14,7	Landline phone
Telefon komórkowy	89,2	96,3	96,9	96,5	Mobile phone
w tym smartfon	x	42,0	56,3	68,7	of which smartphone
Zestaw kina domowego	19,8	16,8	12,5	12,9	Home theatre system
Komputer osobisty.....	65,7	75,3	74,9	75,3	Personal computer
w tym z laptop, tablet.....	23,8	61,7	64,9	68,1	of which laptop, tablet
Urządzenie z dostępem do Internetu ^c	x	x	x	70,6	Equipment with access to the Internet ^c
Drukarka.....	36,6	31,7	23,6	30,1	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	21,3	17,4	22,0	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	75,9	63,3	66,9	72,1	Bicycle (excluding children's)
Motocykl, skuter, motorower.....	7,0	6,7	6,5	3,8	Motorcycle, scooter, motorbike
Samochód osobowy	61,0	63,7	63,6	68,5	Passenger car

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony, inne posiadające dostęp do Internetu.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Computers, laptops, tablets, television sets, smartphones, others with access to the Internet.

TABL. 7 (110). **SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2018 R.**
SUBJECTIVE ASSESSMENT OF FINANCIAL SITUATION OF HOUSEHOLDS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Gospodarstwa domowe, oceniające swoją sytuację materialną jako: Households which view their financial situation as:				
	bardzo dobrą very good	raczej dobrą rather good	przeciętną average	raczej złą rather bad	złą bad
	w % danej grupy in % of a given group				
Gospodarstwa domowe objęte badaniem Households included in the survey	25,2	22,5	44,6	6,1	1,6
Gospodarstwa pracowników	28,6	27,6	39,9	3,2	0,7
Households of employees					
na stanowiskach robotniczych.....	19,7	28,6	46,9	3,7	1,1
in manual labour positions					
na stanowiskach nierobotniczych	44,3	25,8	27,6	2,3	–
in non-manual labour positions					
Gospodarstwa rolników	23,9	13,4	62,7	–	–
Households of farmers					
Gospodarstwa pracujących na własny rachunek	42,5	32,8	23,4	–	1,3
Households of the self-employed					
Gospodarstwa emerytów i rencistów	16,6	13,3	56,3	11,4	2,4
Households of retirees and pensioners					
emerytów	18,5	14,3	56,1	9,4	1,7
of retirees					
rencistów	5,7	7,4	57,2	23,2	6,5
of pensioners					

TABL. 8 (111). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	15,9	13,5	12,8	14,4	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	4,8	11,4	9,4	11,9	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	3,9	4,8	3,1	5,8	subsistence minimum

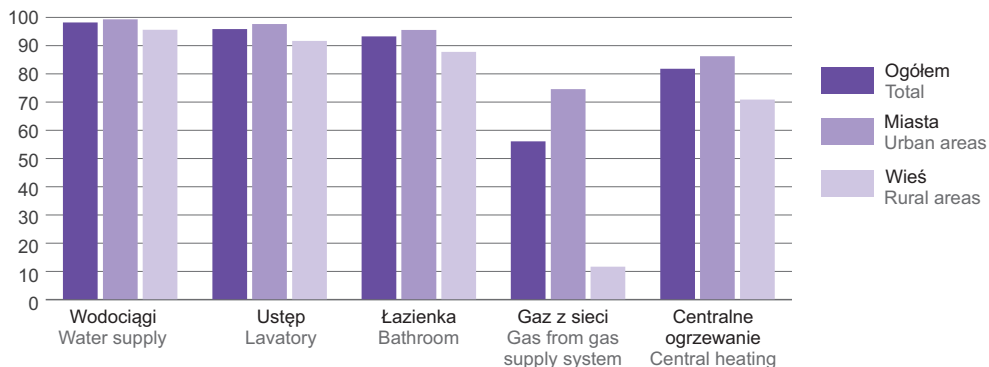
a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 176.

a See general notes, item 7 on page 176.

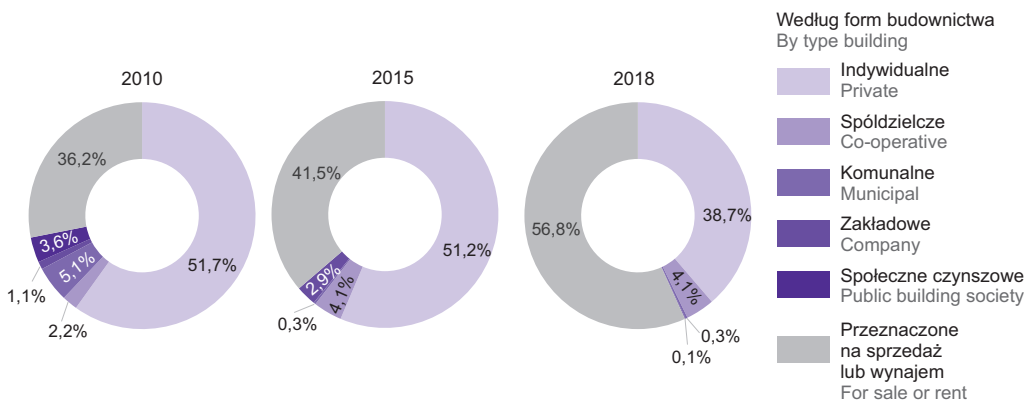

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2018 R. (stan w dniu 31 grudnia)
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2018 (as of 31st December)

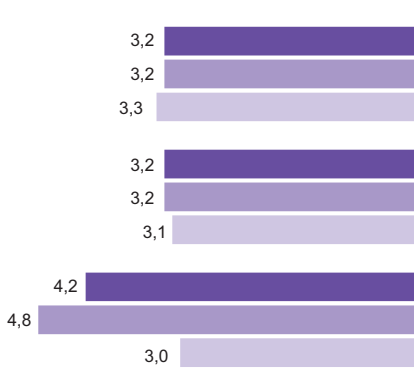
W % ogółu mieszkań
 In % of total dwellings

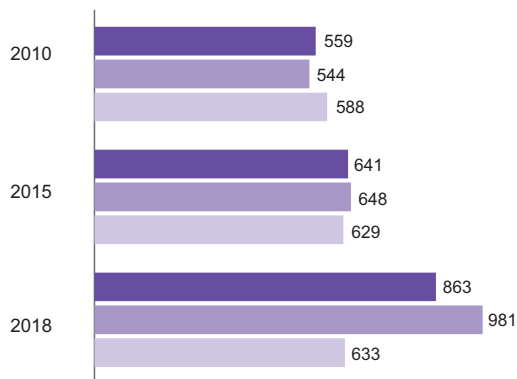
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

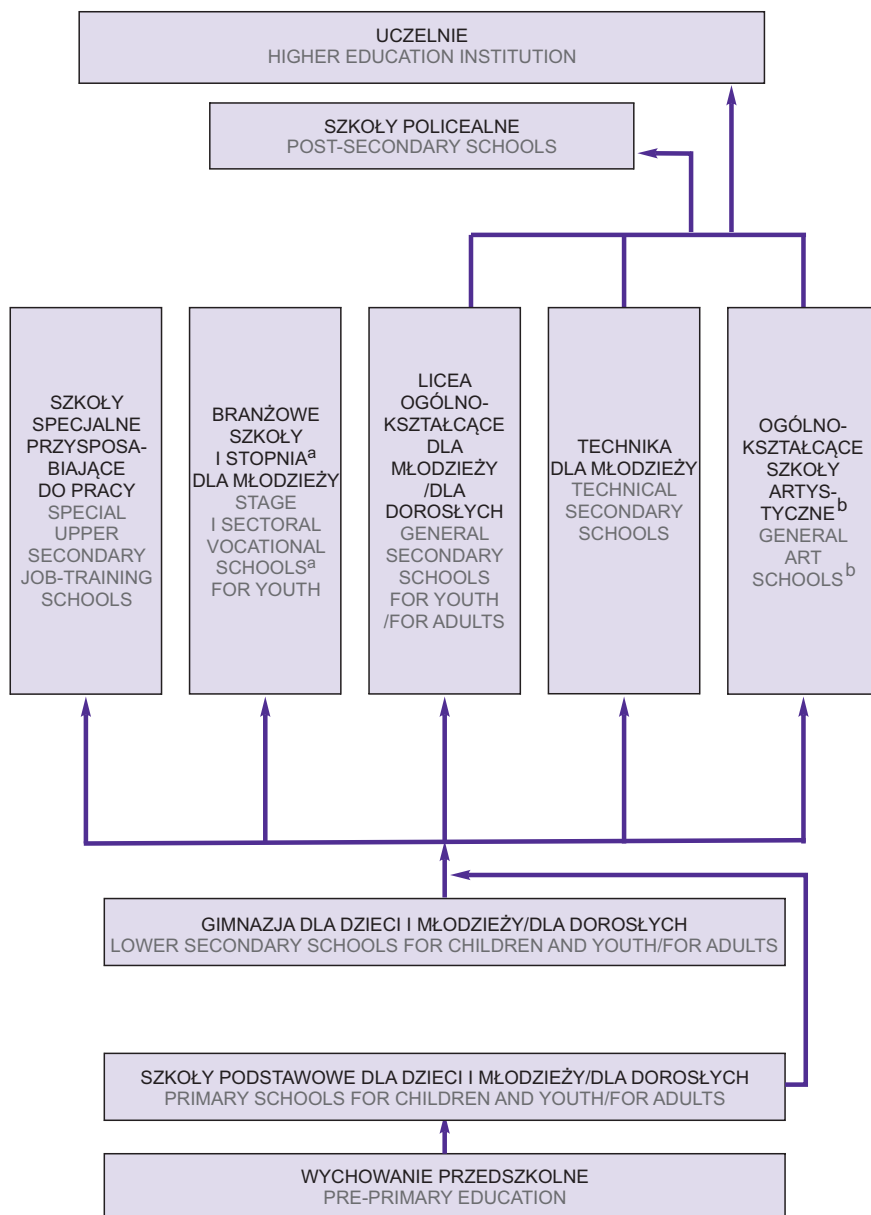

Na 1000 zawartych małżeństw
 Per 1000 marriages contracted

Ogółem Total   Miasta Urban areas   Wieś Rural areas

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/19
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN 2018/19 SCHOOL YEAR

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
 a Including basic vocational schools sections. b Leading to professional certification.

Mieszkania. Infrastruktura

Dwellings. Infrastructure

TABLE 9 (112). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DWELLING STOCKS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	350,6	365,7	372,9	377,0	266,1	110,9	Dwellings in thousands
Izby w mieszkaniach w tys. ...	1389,0	1452,6	1480,8	1496,5	1004,3	492,2	Rooms in dwellings in thousands
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	25349,1	26808,1	27450,7	27802,8	17900,7	9902,1	Useful floor area of dwellings in thousand m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu	3,96	3,97	3,97	3,97	3,77	4,44	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	72,3	73,3	73,6	73,8	67,3	89,3	per dwelling
na 1 osobę	24,8	26,3	27,0	27,4	27,2	27,8	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie	2,92	2,78	2,73	2,69	2,48	3,21	per dwelling
1 izbę	0,74	0,70	0,69	0,68	0,66	0,72	per room

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 12 na str. 28.

a Based on balances. b See general notes to the Yearbook, item 12 on page 28.

TABLE 10 (113). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
OGÓŁEM	2010	98,2	95,5	92,8	56,2	79,9
TOTAL	2015	98,3	95,8	93,1	55,1	81,0
	2017	98,4	95,9	93,3	56,1	81,7
	2018	98,4	96,0	93,4	56,1	81,9
Miasta	2010	99,5	97,4	95,3	76,3	84,5
Urban areas	2015	99,5	97,6	95,5	73,9	85,6
	2017	99,5	97,7	95,7	75,0	86,2
	2018	99,5	97,8	95,7	74,7	86,4
Wieś	2010	95,4	91,3	87,3	12,3	69,8
Rural areas	2015	95,5	91,5	87,5	10,7	70,2
	2017	95,6	91,7	87,8	11,2	70,8
	2018	95,8	91,8	87,9	11,6	71,0

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 11 (114). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out to user to					inni others
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownic- twa spo- łecznego public building society	
a - liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b - kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thousand PLN							
c - przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in PLN							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	95864	45379	22450	20629	3122	1560	2724
TOTAL	b	19025,3	9238,6	4381,2	3939,8	509,8	373,2	582,8
	c	198,5	203,6	195,2	191,0	163,3	239,2	213,9
Miasta	a	88061	42434	20909	19007	2083	1560	2068
Urban areas	b	17422,3	8635,4	4014,4	3616,1	327,9	373,2	455,2
	c	197,8	203,5	192,0	190,3	157,4	239,2	220,1
Wieś	a	7803	2945	1541	1622	1039	-	656
Rural areas	b	1603,1	603,1	366,7	323,6	181,9	-	127,6
	c	205,4	204,8	238,0	199,5	175,1	-	194,5

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	47,3	23,4	21,5	3,3	1,6	2,8
TOTAL	b	100,0	48,6	23,0	20,7	2,7	2,0	3,1
Miasta	a	100,0	48,2	23,7	21,6	2,4	1,8	2,3
Urban areas	b	100,0	49,6	23,0	20,8	1,9	2,1	2,6
Wieś	a	100,0	37,7	19,7	20,8	13,3	-	8,4
Rural areas	b	100,0	37,6	22,9	20,2	11,3	-	8,0

TABL. 12 (115). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction		Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
	ogółem total	w tym osób fizycznych of which of natural persons	wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
	w ha in ha					
OGÓŁEM						
TOTAL						
Miasta						
Urban areas						
Wieś						
Rural areas						

TABL. 13 (116). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
 DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	4152	4000	4643	5148	T O T A L
Indywidualne	1922	1711	2292	2211	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1876	2131	2208	2755	For sale or rent
Spółdzielcze	36	123	142	101	Cooperatives
Komunalne (gminne)	115	–	1	–	Municipal (gminas)
Zakładowe	43	35	–	81	Company
Spoleczne czynszowe	160	–	–	–	Public building society

TABL. 14 (117). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
 DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	3313	3233	4000	4257	Dwellings
miasta	2099	2120	2959	3194	urban areas
wieś	1214	1113	1041	1063	rural areas
Indywidualne	1714	1656	1601	1648	Private
miasta	.	.	.	684	urban areas
wieś	.	.	.	964	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1199	1342	2236	2419	For sale or rent
Spółdzielcze	73	131	105	172	Cooperative
Komunalne (gminne)	170	11	39	13	Municipal (gmina)
Zakładowe	37	93	19	5	Company
Spoleczne czynszowe	120	–	–	–	Public building society
Mieszkania na 1000 zawartych mażeństw	559	641	808	863	Dwellings per 1000 marriages contracted
miasta	544	648	920	981	Urban areas
wieś	588	629	599	633	Rural areas
Izby	14174	13691	15718	16448	Rooms
miasta	7916	7789	10268	10969	urban areas
wieś	6258	5902	5450	5479	rural areas
Indywidualne	9447	8917	8568	8730	Private
miasta	.	.	.	3646	urban areas
wieś	.	.	.	5084	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3629	4121	6733	7243	For sale or rent
Spółdzielcze	306	353	270	424	Cooperative
Komunalne (gminne)	320	17	94	26	Municipal (gmina)
Zakładowe	124	283	53	25	Company
Spoleczne czynszowe	348	–	–	–	Public building society

TABL. 14 (117). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	332139	308325	358374	371513	Usable floor area of dwellings in m²
miasta	181239	170293	227007	240502	urban areas
wieś	150900	138032	131367	131011	rural areas
Indywidualne	231475	216758	217324	216094	Private
miasta	.	.	.	93301	urban areas
wieś	.	.	.	122793	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem..	80358	79417	133426	146115	For sale or rent
Spółdzielcze	6031	6409	5169	8206	Cooperative
Komunalne (gminne)	6013	321	1530	445	Municipal (gmina)
Zakładowe	2367	5420	925	653	Company
Spoleczne czynszowe	5895	-	-	-	Public building society
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	100,3	95,4	89,6	87,3	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	86,3	80,3	76,7	75,3	urban areas
wieś	124,3	124,0	126,2	123,2	rural areas
Indywidualne	135,0	130,9	135,7	131,1	Private
miasta	.	.	.	136,4	urban areas
wieś	.	.	.	127,4	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem..	67,0	59,2	59,7	60,4	For sale or rent
Spółdzielcze	82,6	48,9	49,2	47,7	Cooperative
Komunalne (gminne)	35,4	29,2	39,2	34,2	Municipal (gmina)
Zakładowe	64,0	58,3	48,7	130,6	Company
Spoleczne czynszowe	49,1	x	x	x	Public building society

TABL. 15 (118). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with speci- fied number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with speci- fied number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM	2010	3313	1714	0,4	1,5	4,3	93,9	1599	7,8	27,0	41,2	24,0
TOTAL	2015	3233	1656	0,2	1,0	4,1	94,7	1577	1,8	30,4	43,1	24,7
	2017	4000	1601	0,1	1,1	4,4	94,4	2399	2,5	33,3	37,4	26,8
	2018	4257	1648	0,1	1,4	3,5	95,0	2609	3,8	34,4	36,0	25,8
Miasta	2010	2099	672	0,6	2,1	5,8	91,5	1427	7,0	27,5	42,2	23,3
Urban areas	2015	2120	638	0,6	1,7	4,5	93,1	1482	1,8	32,1	45,2	20,9
	2017	2959	643	0,3	1,4	3,9	94,4	2316	2,6	34,2	38,0	25,3
	2018	3194	684	0,1	2,3	2,9	94,6	2510	3,9	35,1	36,8	24,1
Wieś	2010	1214	1042	0,2	1,1	3,3	95,5	172	14,5	22,7	33,1	29,7
Rural areas	2015	1113	1018	X	0,5	3,8	95,7	95	2,1	4,2	9,5	84,2
	2017	1041	958	X	0,9	4,7	94,4	83	X	8,4	22,9	68,7
	2018	1063	964	x	0,7	3,9	95,3	99	1,0	16,2	15,2	67,7

TABL. 16 (119). WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Stan w dniu 31 grudnia

WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Network in km
Wodociągowa	6459,8	6962,5	6987,6	7019,9	Water supply
miasta	1909,2	2322,1	2291,0	2317,9	urban areas
wieś	4550,6	4640,4	4696,6	4702,0	rural areas
Kanalizacyjna ^a	2709,0	4181,4	4412,3	4444,5	Sewage ^a
miasta	1573,0	2065,8	2201,5	2218,9	urban areas
wieś	1136,0	2115,6	2210,8	2225,6	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	122259	132082	136834	138037	Water supply system
miasta	51369	58728	60657	61989	urban areas
wieś	70890	73354	76177	76048	rural areas
Kanalizacyjne	56681	74691	80785	84217	Sewage system
miasta	39858	47340	49575	52769	urban areas
wieś	16823	27351	31210	31448	rural areas
Zdroje uliczne	177	148	134	137	Street outlets
Miasta	37	36	38	41	Urban areas
Wieś	140	112	96	96	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	30,7	30,1	29,1	31,3	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	21,3	20,7	20,2	21,3	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	32,7	31,3	30,6	32,2	per capita in m ³
Wieś w hm ³	9,5	9,4	8,9	10,0	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	34,9	30,9	33,1	32,1	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	34,5	30,7	33,0	32,0	Of which treated
a Łącznie z kolektorami.					
a Including collectors.					

TABL. 17 (120). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys....	359,2	362,1	381,6	405,4	Consumers (as of 31 XII) in thousands
Miasta	241,5	242,7	262,8	280,7	Urban areas
Wieś	117,7	119,4	118,8	124,7	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	749,9	676,0	744,6	785,8	In GWh
miasta	468,0	429,9	463,5	490,3	urban areas
wieś	281,9	246,2	281,1	295,5	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	733,1	648,8	702,6	742,6	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1938,0	1771,1	1763,7	1746,8	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2395,0	2061,5	2365,9	2368,9	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 18 (121). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIENIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	3573,8	4098,0	4297,3	4330,7	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	834,9	1050,1	1054,8	1054,2	of which transmission
miasta	92,5	108,8	112,3	112,3	urban areas
wieś	742,4	941,3	942,5	941,8	rural areas
Miasta	1662,5	2005,6	2185,9	2215,9	Urban areas
Wieś	1911,4	2092,4	2111,4	2114,8	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	49498	56423	67680	69461	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	38657	45875	55682	57070	Urban areas
Wieś	10841	10548	11998	12391	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	191,4	192,9	195,8	196,9	Consumers of gas from gas supply system^a in thousands
Miasta	178,6	180,6	182,6	183,9	Urban areas
Wieś	12,8	12,3	13,2	13,1	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W GWh	.	1195,9	1372,6	1345,1	In GWh
miasta	.	1060,0	1204,7	1189,0	urban areas
wieś	.	135,8	167,9	156,1	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	.	1173,0	1350,2	1324,7	Per capita in kWh
miasta	.	1600,0	1826,2	1800,8	urban areas
wieś	.	380,5	470,4	439,6	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a Including consumers using collective gas-meter. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 19 (122). **OGRZEWNICTWO**
 Stan w dniu 31 grudnia
 HOUSE-HEATING
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	434,4	506,8	500,3	510,8	480,5	30,3	Heating network in km
w tym przesyłowa	320,2	368,6	360,0	367,9	357,3	10,6	of which transmission
Kotłownie	675	1060	1013	980	823	157	Boiler rooms
Sprzedaż ^a energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	3719,4	3257,1	3853,0	3665,3	3582,4	82,9	Sale ^a of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	36365	50783	54547	52808	51196	1613	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	26617	27774	28950	28691	28496	195	of which residential buildings

a Od 2014 r. zmieniono zakres podmiotowy badania.

a Since 2014 subject scope of the survey was changed.

TABL. 20 (123). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
 USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousands – using ^a :
wodociągu	914,7	961,0	961,6	959,8	water supply system
miasta	622,1	642,3	641,1	640,6	urban areas
wieś	292,6	318,7	320,5	319,1	rural areas
kanalizacji	647,6	739,9	750,0	751,6	sewage system
miasta	567,8	600,4	601,5	603,6	urban areas
wieś	79,8	139,6	148,5	148,0	rural areas
gazu	537,8	528,0	536,9	535,4	gas supply system
miasta	493,7	486,8	493,3	490,8	urban areas
wieś	44,1	41,1	43,7	44,6	rural areas
Ludność w - % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a
wodociągu	89,4	94,4	94,6	94,6	water supply system
miasta	95,7	97,1	97,2	97,2	urban areas
wieś	78,4	89,3	89,7	89,7	rural areas
kanalizacji	63,3	72,7	73,8	74,1	sewage system
miasta	87,4	90,8	91,2	91,6	urban areas
wieś	21,4	39,1	41,6	41,6	rural areas
gazu	52,6	51,9	52,8	52,8	gas supply system
miasta	76,0	73,6	74,8	74,5	urban areas
wieś	11,8	11,5	12,2	12,5	rural areas

a Ludność korzystająca — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów. b Dane za lata 2015–2018 są podawane według zmienionej metody i nie są w pełni porównywalne z danymi za 2010 r.

a Population connected to — estimated data, the total population — based on balances. b Data for 2015–2018 are given according to changed method and are not fully comparable with data for 2010.

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz.U. z 2018, poz. 996 z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz.U. z 2018, poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

W roku szkolnym 2018/19 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, zaś dzieci 7-letnie obowiązkiem szkolnym. Nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia.

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/2018 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową);
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji;
- 3) w szkołach branżowych I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
  - a) podstawowe,
  - b) gimnazja,
  - c) ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe;
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education, dated 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996 with later amendments), the Education System Law, dated 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education and Science Law, dated 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

In the 2018/19 school year, 1 year pre-primary education in pre-primary education establishments is compulsory for children aged 6, while children aged 7 have been subjected to full-time compulsory education which lasts until the age of 18.

Since 1st September 2017 the new school system has been implemented which ultimately will introduce: 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational schools, 2-year stage II sectoral vocational school, and will abolish lower secondary schools.

As a result of implementing the new education system in the 2018/19 school year:

- 1) in primary schools, the first year of pupils conducting the eighth grade curriculum is included, which results in the lack of the 2016/17 and 2017/2018 school years graduates (change from the 6- to 8-year primary school);
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools, which are gradually being phased out;
- 3) in stage I sectoral vocational schools, there are still pupils of basic vocational school sections.

2. Data presented in the chapter concern:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children and youth as well as adults:
  - a) primary schools,
  - b) lower secondary schools,
  - c) upper secondary and post-primary schools;
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;

5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;

6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Placówki wychowania przedszkolnego, tj. przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem lat szkolnych 2011/12–2015/16, w których dotyczyło to dzieci 5-letnich.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja**;
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2–3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);

5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;

6) extracurricular institutions.

3. Data include schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodships) as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools, or non-public schools with the competence of public schools only.

Higher education institutions can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Ministry of Science and Higher Education.

5. Pre-primary education establishments, i.e. nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; since the 2004/05 school year 6-year old children have been covered by compulsory 1 year introductory pre-primary education in pre-primary education establishments, with the exception of the 2011/12–2015/16 school years when it concerned children aged 5.

6. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools**, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) **lower secondary schools**;
- 3) 3-year **special job-training schools**;
- 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2–3-year **basic vocational school**);

- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
  - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
  - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
  - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 3-letnie: nauczycielskie kolegia języków obcych, kolegia nauczycielskie, w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu uczelni:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolejami języków obcych i kolejami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują uczelni resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi.

- 5) 3-year **general secondary schools** including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year **technical secondary schools**,
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), excluding schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
  - 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
  - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
  - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening, weekend and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the Bachelor's degree.

8. Higher education institutions (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the Bachelor's degree;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at organisational units of Polish higher education institutions operating abroad),
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches and branch basic organisational units.

9. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
  - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowych dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
  - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
  - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
  - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

9. Schools for adults – educating in full-time and extramural form – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
  - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
  - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
  - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
  - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults.

10. Special schools are organised for disabled children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established), in special schools operating independently as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability, cannot attend regular nursery schools or schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The task of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young persons for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

14. Rehabilitation and education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound intellectual disability to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

15. The task of **extracurricular education** to provide children and youth with conditions for development of interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education facilities include: youth centres, youth cultural centres, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. A **boarding school** is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data on teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data on **academic teachers** concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data on teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full-time equivalents.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by, i.a., a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and leading upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

21. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza uczelniami i szkołami dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

20. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education and care centres, youth educational centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education, as well as boarding schools and dormitories are given as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) higher education institutions – are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are listed as many times as many courses they are enrolled in; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year).

21. Enrolment rate:

- 1) **gross** is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this educational level;
- 2) **net** is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this educational level.

22. The information presented, excluding the data on higher education institutions, has been completed on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year data on higher education institutions, excluding the data on the part of higher schools of theology have been completed on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (124). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Podstawowe.....	342	339	361	361	Primary
Gimnazja.....	180	181	51	44	Lower secondary
Specjalne przysposabiające do pracy	17	17	17	19	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^a	58	57	52	52	Stage I sectoral vocational ^a
Licea ogólnokształcące ^b	68	52	54	54	General secondary ^b
Technika ^c	75	60	58	57	Technical secondary ^c
Artystyczne ogólnokształcące ^d	3	3	3	3	General art ^d
Policealne	74	46	44	36	Post-secondary
Dla dorosłych	97 ^e	49	50	44	For adults
podstawowe	–	–	7	7	primary
gimnazja	8	6	2	1	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	72	43	41	36	general secondary ^b
technika ^c	14	–	x	x	technical secondary ^c
Uczelnie	8 ^f	6	5	5	Higher education institutions

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b, c W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – technikami uzupełniającymi. d Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w latach szkolnych 2010/11–2018/19 funkcjonowały 3 szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne. e Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 3 szkoły. f Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b, c In the 2010/11 school year including: b – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, c – supplementary technical secondary schools. d Leading to professional certification; in the 2010/11–2018/19 school years there were also 3 art school giving only artistic education. e Including basic vocational schools not included in further division, 3 schools, respectively. f Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (124). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE ^a TEACHERS ^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^b	4490	4887	5651	6472	primary ^b
gimnazja ^b	2906	2526	1592	823	lower secondary ^b
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	473	456	409	405	stage I sectoral vocational ^{cd}
licea ogólnokształcące ^{be}	1199	927	899	880	general secondary ^{be}
technika ^{bf}	1386	1252	1234	1242	technical secondary ^{bf}
policealne	199	138	159	124	post-secondary
uczelnie ^h	1415 ^l	1189	1245	1217	higher education institutions ^h
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^k	8657	10539	9593	9865	Pre-primary education ^k
Szkoły:					Schools:
podstawowe	57561	67324	71099	81109	primary
gimnazja	33961	27667	17625	8656	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	352	333	307	303	special job-training schools
branżowe szkoły I stopnia ^d	6651	5504	4685	4306	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące ^e	14653	11185	10343	9931	general secondary ^e
technika ^f	16681	13733	13668	13667	technical secondary ^f
artystyczne ogólnokształcące ^l	312	298	269	271	general art ^l
policealne	7373	5199	4888	4342	post-secondary
dla dorosłych	7931 ^m	5151	4168	4131	for adults
podstawowe	–	–	125	240	primary
gimnazja	736	447	319	150	lower secondary
licea ogólnokształcące ^e	6434	4704	3724	3741	general secondary ^e
technika ^f	663	–	x	x	technical secondary ^f
uczelnie	24183 ^l	15134	13234	12596	higher education institutions

a Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 198. b, c Łącznie ze szkołami: b – dla dorosłych, c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. e, f W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, f – technikami uzupełniającymi. g Łącznie ze szkołami ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. h Nauczyciele akademicy. i Bez uczelni resortu obrony narodowej. k Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 – w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 – w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31(154) na str. 220. l Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 210 uczniów, 2015/16 – 208, 2017/18 – 205, 2018/19 – 209. m Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 98 uczniów.

a See general notes, item 17 on page 198. b, c Including: b – schools for adults, c – special job-training schools. d Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. e, f In the 2010/11 school year including: e – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, f – supplementary technical secondary schools. g Including general secondary art schools leading to professional certification. h Academic teachers. i Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. k Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year – aged 5-6, in the 2015/16 school year – aged 5, attending pre-primary establishments, shown also in table 31(154) on page 220. l Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 210 students, 2015/16 – 208, 2017/18 – 205, 2018/19 – 209. m Including basic vocational schools not included in further division, 98 students, respectively.

TABL. 1 (124). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)					
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	10132	8661	–	–	primary
gimnazja.....	10848	8826	8607	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	60	87	59	.	special job-training schools
zasadnicze zawodowe	2032	1611	1475	.	basic vocational
licea ogólnokształcące ^a	4839	3604	3394	.	general secondary ^a
technika ^b	3443	2987	3033	.	technical secondary ^b
artystyczne ogólnokształcące ^c	62	62	48	.	general art ^c
policealne.....	2115	1397	1207	.	post-secondary
dla dorosłych.....	1883 ^d	1387	991	.	for adults
podstawowe.....	x	x	–	.	primary
gimnazja	367	123	132	.	lower secondary
licea ogólnokształcące ^a	1354	1264	859	.	general secondary ^a
technika ^b	128	-	x	x	technical secondary ^b
uczelnie.....	6371 ^e	3873	2977 ^f	.	higher education institutions

a, b W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, b – technikami uzupełniającymi. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 24 absolwentów, 2015/16 – 14, 2017/18 – 19. d łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 34 absolwentów. e Bez uczelni resortu obrony narodowej. f Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Ź r ó d ł o: dane - z wyjątkiem uczelni - Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b In the 2010/11 school year including: a – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, b – supplementary technical secondary schools. c Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 24 graduates, 2015/16 – 14, 2017/18 – 19. d Including basic vocational schools not included in further division, 34 graduates, respectively. e Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. f Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (125). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates
Szkoły podstawowe^a ..... Primary schools^a	361	361	71099	81109	–
Jednostki samorządu terytorialnego..... Local self-government entities	319	319	67443	76972	–
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	28	29	2009	2415	–
Organizacje wyznaniowe Religious organizations	2	2	191	225	–
Pozostałe	12	11	1456	1497	–
Gimnazja ..... Lower secondary schools	51	44	17625	8656	8607
Jednostki samorządu terytorialnego..... Local self-government entities	42	37	16307	8005	7910
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	7	6	879	442	426
Organizacje wyznaniowe Religious organizations	–	–	56	25	30
Pozostałe	2	1	383	184	241
Branżowe szkoły I stopnia^b ..... Stage I sectoral vocational schools^b	69	71	4992^c	4609^c	1534
Jednostki administracji centralnej (rządowej) .. Central (government) administration entities	2	2	107	93	43
Jednostki samorządu terytorialnego..... Local self-government entities	59	61	4382	4046	1369
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	6	6	306	230	73
Pozostałe	2	2	197	240	49
Licea ogólnokształcące ..... General secondary schools	54	54	10343	9931	3394
Jednostki samorządu terytorialnego..... Local self-government entities	45	44	9347	8838	3090
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	6	6	429	441	140
Pozostałe	3	4	567	652	164

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 194. b, c Łącznie: b – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy; w przypadku absolwentów – zasadnicze szkoły zawodowe, c – z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

^a See general notes, item 1 on page 194. b, c Including b – special job-training schools; in the case of graduates – basic vocational schools, c – basic vocational school sections.

TABL. 2 (125) **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates
Technika^a	61	60	13937	13938	3081
Technical secondary schools^a					
Jednostki administracji centralnej (rządowej) .. Central (government) administration entities	7	7	899	865	210
Jednostki samorządu terytorialnego..... Local self-government entities	48	47	12845	12853	2831
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	4	4	103	109	22
Social organizations and associations					
Pozostałe	2	2	90	111	18
Others					
Szkoły policealne	44	36	4888	4342	1207
Post-secondary schools					
Jednostki samorządu terytorialnego	6	6	722	648	283
Local self-government entities					
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	4	3	152	81	40
Social organizations and associations					
Pozostałe	34	27	4014	3613	884
Others					
Uczelnie	5	5	13234	12596	2977
Tertiary education					
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	2	2	12734	12151	2821
Pozostałe	3	3	500	445	156
Others					
Szkoły dla dorosłych	50	44	4168	4131	991
Schools for adults					
Jednostki samorządu terytorialnego	22	22	1209	1141	366
Local self-government entities					
Organizacje społeczne i stowarzyszenia.....	8	6	324	250	87
Social organizations and associations					
Pozostałe.....	20	16	2635	2740	538
Others					

^a Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Including general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 3 (126). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–14 ^a lat	94,7	89,8	92,2	92,6
15 ^b	95,4	92,4	91,8	92,0
16–18	93,6	90,5	90,2	89,9
19–24 lata	15,7	14,9	14,9	13,8
25–29 lat	2,1	1,4	1,3	1,6
30 lat i więcej and more	0,6	0,3	0,3	0,3

a W roku szkolnym 2010/11 i 2017/18 — grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 — grupa wieku 6–12 lat.
b W latach szkolnych 2010/11, 2015/2016 i 2017/18 — grupa wieku 13–15 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a In the 2010/11 and 2017/18 school years — age group 7–12, in the 2015/16 school year — age group 6–12. b In the 2010/11, 2015/16 and 2017/18 school years — age group 13–15.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 4 (127). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	2010/11			2018/19			SPECIFICATION
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
		w %		in %				

BRUTTO GROSS

Szkoły:								Schools:
podstawowe	7-14 ^a	97,4	98,0	96,7	94,1	94,5	93,6	primary
gimnazja	15 ^b	100,9	103,3	98,4	97,5	97,7	97,4	lower secondary
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16–18	18,1	24,2	11,7	16,0	20,7	11,0	stage I sectoral vocational schools ^{cd}
licea ogólnokształcące ^e	16–18	53,7	43,6	64,2	47,5	37,8	57,6	general secondary ^e
technika ^f	16–18	45,0	50,0	39,8	48,4	53,7	42,8	technical secondary ^f
policealne	19–21	17,4	11,1	24,0	13,9	5,2	23,2	post-secondary

a, b W roku szkolnym 2010/11 grupa wieku: a — 7–12 lat, b — 13–15 lat. c, e, f Łącznie ze szkołami: c — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, e — w roku szkolnym 2010/11 z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, f — technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. d W roku szkolnym 2010/11 zasadnicze szkoły zawodowe.

a, b In the 2010/11 school year age group: a — 7–12, b — age group 13–15. c, e, f Including: c — special job-training schools, e — in the 2010/11 school year supplementary general secondary and specialized secondary schools, f — supplementary technical secondary and general art schools leading to professional certification. d In the 2010/11 school year basic vocational schools.

TABL. 4 (127). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI (dok.)
ENROLMENT RATE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	2010/11			2018/19			SPECIFICATION
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
		w % in %						
NETTO NET								
Wychowanie przedszkolne ^a	6	88,7	90,3	87,0	94,8	95,1	94,4	Pre-primary education ^a
Szkoły:								Schools:
podstawowe.....	7-14 ^b	94,6	94,7	94,5	92,1	92,0	92,3	primary
gimnazja.....	15 ^c	91,8	90,9	92,6	80,4	77,7	83,2	lower secondary
branżowe szkoły I stopnia ^{de}	16-18	15,4	20,3	10,3	12,8	16,6	8,8	stage I sectoral vocational schools ^{de}
licea ogólnokształcące ^f	16-18	38,1	27,2	49,4	34,8	25,3	44,8	general secondary ^f
technika ^g	16-18	32,5	35,5	29,3	36,5	40,1	32,7	technical secondary ^g
policealne.....	19-21	5,7	3,1	8,4	3,5	1,4	5,8	post-secondary

a Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. b, c W roku szkolnym 2010/11 grupa wieku: b — 7—12 lat, c — 13—15 lat. d, f, g Łącznie ze szkołami: d — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, f — w roku szkolnym 2010/11 z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, g — technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e W roku szkolnym 2010/11 zasadnicze szkoły zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a Concerns children covered by compulsory education attending pre-primary education establishments. b, c In the 2010/11 school year age group: b — 7—12, c — age group 13—15. d, f, g Including: d — special job-training schools, f — in the 2010/11 school year supplementary general secondary and specialized secondary schools, g — supplementary technical secondary and general art schools leading to professional certification. e In the 2010/11 school year basic vocational schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

Uwaga do tablic 5 i 6: W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6: In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (128). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools							
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych ^d post-secondary ^d
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas					
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION									
Angielski 2010/11	88450	59,8	64,9	49,1	72,5	16,6	92,3	86,9	2,1
English 2015/16	100844	73,9	78,0	63,6	90,5	29,4	95,4	95,2	45,8
2017/18	97865	79,5	83,8	68,4	91,1	32,2	93,9	96,5	64,4
2018/19	100106	83,3	86,6	74,0	87,3	35,1	95,7	96,9	67,2
Francuski 2010/11	3372	0,5	0,8	—	1,5	4,0	8,6	6,1	—
French 2015/16	2370	0,6	0,8	—	2,2	—	8,4	3,2	—
2017/18	2055	0,7	0,9	0,1	2,0	—	9,6	1,6	—
2018/19	2086	0,7	0,9	0,2	1,8	—	10,3	2,2	—

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. b, c Łącznie ze szkołami: b — w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c — artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi. d Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (funkcjonujących do roku szkolnego 2015/16) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.

a Until the 2015/16 school year basic vocational schools. b, c Including: b — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, c — general art schools leading to professional certification and in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools. d Data do not include teacher training colleges and foreign language teacher training colleges (operating until the 2015/16 school years) and colleges of social work.

TABL. 5 (128). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

L A T A Y E A R S J E Z Y K I O B C E F O R E I G N L A N G U A G E S	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools					
		podstawowych		primary	gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych ^d post- secondary ^d	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE (dok.) OBLIGATORY EDUCATION (CONT.)										
Hiszpański..... Spanish	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	65 189 376 435	— — 0,1 0,1	— — 0,1 0,1	— — — —	0,2 — — —	— — — —	0,0 1,6 3,2 3,8	— 0,1 — —	— — — —
Niemiecki ..... German	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	78501 65116 56525 56798	40,3 27,3 29,4 35,6	35,1 23,0 26,2 32,2	51,3 38,2 37,9 44,7	73,7 81,7 77,2 79,4	69,0 66,8 57,6 55,6	68,6 67,6 63,6 63,4	91,1 90,6 89,3 87,0	— 19,3 17,6 17,8
Rosyjski ..... Russian	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	2177 695 641 661	0,1 — 0,1 0,1	0,1 — 0,1 0,1	— — — 0,0	2,1 0,5 0,3 0,3	2,7 0,5 1,5 1,3	4,0 3,6 4,5 4,9	4,0 0,9 — 0,3	— — — —
Włoski ..... Italian	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	203 328 327 274	— — 0,0 0,0	— — 0,1 0,0	— — — —	— 0,3 0,3 0,2	— — — —	1,4 2,3 2,4 2,5	— — — —	— — — —
Inne..... Others	2010/11 2017/18 2018/19	42 369 55	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	0,3 0,5 0,6	— 2,3 —	— — —
NAUCZANIE DODATKOWE^e ADDITIONAL EDUCATION^e										
Angielski ..... English	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	7889 3790 4295 3884	6,4 3,3 4,6 3,8	6,0 1,8 3,0 2,2	7,3 7,2 9,0 8,4	8,9 4,8 3,7 6,2	— — — —	1,7 2,1 2,0 0,9	2,4 — 1,0 1,0	49,0 — — —
Francuski ..... French	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	775 283 245 133	0,4 — 0,0 0,1	0,6 — 0,0 0,1	— — 0,1 0,2	0,8 0,7 0,6 0,2	— — — —	1,9 0,8 1,0 0,2	— — 0,1 —	— — — —
Niemiecki ..... German	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	9661 9241 10908 10259	8,0 7,9 11,6 10,8	8,8 7,2 11,8 11,2	6,4 9,6 11,1 9,7	11,4 12,3 11,9 10,6	0,3 — 0,6 0,2	6,3 4,9 4,4 2,3	1,5 — 0,5 2,5	— — — —
Inne..... Others	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	878 588 407 355	0,1 0,2 0,1 0,1	0,2 0,3 0,2 0,2	— — — —	0,3 0,4 0,5 0,8	— — — —	5,0 3,1 2,3 1,7	— — — —	— — — —

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. b, c Łącznie ze szkołami: b — w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c — artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi. d Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (funkcjonujących do roku szkolnego 2015/16) oraz kolegiów pracowników służb społecznych. e Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2015/16 school year basic vocational schools. b, c Including: b — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools, c — general art schools leading to professional certification and in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools. d Data do not include teacher training colleges and foreign language teacher training colleges (operating until the 2015/16 school years) and colleges of social work. e Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (129). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school			
		podstawowych primary	gimnazjach lower secondary	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	policealnych ^c post-secondary ^c
Angielski 2010/01	5432	–	15,5	48,5	30,7
English 2015/16	4510	–	57,3	54,6	38,6
2017/18	4429	40,0	87,7	66,5	43,9
2018/19	4242	45,0	46,0	63,5	44,7
Niemiecki 2010/11	4415	–	87,9	42,3	10,5
German 2015/16	2261	–	42,5	35,5	9,1
2017/18	1448	60,0	12,3	26,3	9,2
2018/19	2198	55,0	54,0	30,4	22,5
Rosyjski 2010/11	589	–	–	7,7	–
Russian 2015/16	74	–	–	1,6	–
2017/18	16	–	–	0,4	–
2018/19	14	–	–	0,4	–
Inny 2015/16	50	–	–	–	–
Other 2017/18	41	–	–	–	1,0

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Łącznie ze szkołami w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. c Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (funkcjonujących do roku szkolnego 2015/16) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Including in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools. c Data do not include teacher training colleges and foreign language teacher training colleges (operating until the 2015/16 school years) and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (130). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students	absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe ^a	2746	3183	–	–	Primary schools ^a
w tym specjalne ^a	1081	1346	–	–	of which special ^a
Gimnazja	940	499	386	366	Lower secondary schools
w tym specjalne	440	248	177	172	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	307	303	69	59	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^a	337	311	82 ^{bc}	83 ^{bc}	Stage I sectoral vocational schools ^a
w tym specjalne ^a	246	210	72	80	of which special ^a
Licea ogólnokształcące	81	91	29	17	General secondary schools
Technika ^d	94	84	6 ^c	15 ^c	Technical secondary schools ^d
Szkoły policealne	14	–	–	–	Post-secondary schools

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 194. b Dotyczy zasadniczych szkół zawodowych c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 1 on page 194. b Concern basic vocational schools. c In the case of mainstream schools data concern graduates with statement of special education needs, who passed examination confirming vocational qualifications. d Including general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (131). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES^a					
Ośrodki	15	14	14	14	Centres
Miejsca	839	643	625	547	Places
Wychowankowie	543	430	397	348	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	2	–	–	–	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	31	17	8	7	deaf and hearing impaired
przewlekłe choroby	2	–	–	1	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^b	19	–	1	2	motor-skill impaired ^b
z niepełnosprawnością intelektualną	421	362	334	288	intellectually disabled
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	5	1	5	4	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	1	1	1	1	Centres
Miejsca	72	72	72	72	Places
Wychowankowie	72	62	54	62	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	2	2	3	3	Centres
Miejsca	102	102	128	150	Places
Wychowankowie	102	96	99	140	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	2	4	4	4	Centres
Miejsca	97	145	175	168	Places
Wychowankowie	95	147	163	150	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^c	38	82	88	73	with a profound intellectual disability ^c
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	57	65	75	77	with multiple disability

a W 2010 r. łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi. b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. c Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In 2010 including special educational centres. b Since 2013 data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. c Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (132). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

LATA YEARS RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych infor- mational	technic- nych technical	przedmio- towych subjects	artystycz- nych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- kraj- znow- czych tourism	innych others	
OGÓŁEM	2010	5	8329	167	5	252	2297	5174	224	210
TOTAL	2015	8	24356	321	1555	2855	10333	6306	328	2658
	2017	6	11340	128	280	353	4071	5522	172	814
	2018	7	12819	180	370	347	4005	6599	250	1068
Młodzieżowe domy kultury ... Youth community centres		2	5471	180	370	169	3541	431	250	530
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres		1	6168	–	–	–	–	6168	–	–
Inne placówki		4	1180	–	–	178	464	–	–	538
Other institutions										

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 listopada roku badanego.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30th November of the surveyed year.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (133). **INTERNATY I BURSRY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**

BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES OF SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

SZKÓŁY	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19		SCHOOLS
	placówki establish- ments	miejsca beds	korzystający boarders				na 100 miejsc per 100 beds	
			ogółem total					
O G Ó Ł E M	28	2496	2146	1958	1960	1878	75,2	T O T A L
Internaty	23	2097	1829	1586	1591	1519	72,4	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja	—	—	—	15	36	—	—	primary and lower second- ary schools
technika ^a	16	1427	1127	976	974	919	64,4	technical secondary schools ^a
licea ogólnokształcące ^b	6	606	658	565	550	577	95,2	general secondary ^b
szkoły policealne	1	64	44	30	31	23	35,9	post-secondary schools
Bursy	5	399	317	372	369	359	90,0	Dormitories

a, b Łącznie ze: a — szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe, szkołami branżowymi I stopnia (do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe) oraz w roku szkolnym 2010/11 — technikami uzupełniającymi, b — w roku szkolnym 2010/11 z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a — general art schools leading to professional certification, stage I sectoral vocational schools (until the 2015/16 school year basic vocational schools) and in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools, b — in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialized secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (134). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**

STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	9	9	7	7	Dormitories
Miejsca	2197	2469	2342	2342	Beds
Korzystający:	Boarding:				
studenci	1648	1259	1076	1088	students
w % ogółu studentów	6,8	8,3	8,1	8,6	in % of total students
uczestnicy studiów doktorskich	6	34	22	16	students of doctoral studies
w % ogółu uczestników	5,2	10,7	6,9	6,7	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	3	1	1	1	Canteens
Miejsca	530	100	100	100	Places

TABL. 12 (135). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

UCZELNIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19				HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
				ogółem total	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients of		otrzymujący stypendia w % ogółu stu- dentów da- nego typu uczelni scholarship recipients in % of total stu- dents of a given group of schools	
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów scholarship for outstand- ing students awarded by the rectors		
O G Ó Ł E M	6835	3337	2614	2382	1296	843	18,9	T O T A L
Uniwersytety	4869	2583	2118	2023	1127	662	19,8	Universities
Uczelnie ekono- miczne	155	25	29	20	11	10	19,8	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie	1811	729	467	339	158	171	15,0	Other higher education institutions

a Z funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów oraz w roku akademickim 2010/11 łącznie ze stypendiami fundowanymi.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a From material aid fund for students and students of doctoral studies and in the 2010/11 academic year including funded scholarships.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 13 (136) SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły..... Schools	316	112	204	316	128	188	336	150	186	335	151	184
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	2	2	–	2	2	–	1	1	–	1	1	–
filialne..... branch	10	–	10	18	–	18	19	–	19	14	–	14
Pomieszczenia szkolne Classrooms	4449	2357	2092	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Oddziały..... Sections	3086	1794	1292	3485	2252	1233	3798	2465	1333	4343	2847	1496
Uczniowie..... Pupils	56667	38094	18573	66427	47461	18966	70018	50534	19484	79763	58254	21509
w tym kobiety..... of which females	27604	18527	9077	32697	23463	9234	34197	24844	9353	38964	28579	10385
w tym I klasa..... of which grade 1	8984	6029	2955	15159	10892	4267	9301	6768	2533	9807	7208	2599
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	576	576	–	641	641	–	255	255	–	677	677	–
filialnych..... branch	299	–	299	826	–	826	614	–	614	238	–	238
Absolwenci..... Graduates	9900	6817	3083	8478	5980	2498	–	–	–	.	.	.
w tym kobiety..... of which females	4765	3267	1498	4200	2953	1247	–	–	–	.	.	.
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	186	186	–	97	97	–	–	–	–	.	.	.
filialnych..... branch	73	–	73	55	–	55	–	–	–	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę..... school	179	340	91	210	371	101	208	337	105	238	386	117
1 pomieszczenie szkolne..... classroom	13	16	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1 oddział..... section	18	21	14	19	21	15	18	21	15	18	20	14

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (137). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	154	95	59	157	100	57	34	25	9	30	22	8
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
sports and athletic z oddziałami przyspo- sabiającymi do pracy ^a	1	-	1	5	4	1	4	3	1	4	3	1
with job-training sections ^a												
Pomieszczenia szkolne	2073	1577	496	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Classrooms												
Oddziały	1500	1124	376	1255	964	291	814	628	186	402	310	92
Sections												
Uczniowie	32894	25503	7391	27001	21439	5562	17185	13647	3538	8408	6727	1681
Pupils												
w tym kobiety	15946	12389	3557	13157	10510	2647	8486	6778	1708	4176	3373	803
of which females												
w tym I klasa	11097	8582	2515	9155	7288	1867	-	-	-	-	-	-
of which grade 1												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego	399	399	-	461	461	-	-	-	-	-	-	-
sports and athletic z oddziałami przy sposabiającymi do pracy ^a	144	-	144	1227	1135	92	746	694	52	263	231	32
with job-training sections ^a												
Absolwenci	10570	8248	2322	8617	6850	1767	8435	6768	1667	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety	5340	4186	1154	4220	3361	859	4196	3390	806	.	.	.
of which females												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego	199	199	-	233	233	-	-	-	-	.	.	.
sports and athletic z oddziałami przy sposabiającymi do pracy ^a	44	-	44	421	421	-	218	192	26	.	.	.
with job-training sections ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	214	268	125	172	214	98	505	546	393	280	306	210
school												
1 pomieszczenie szkolne	16	16	15	x	x	x	x	x	x	x	x	x
classroom												
1 oddział	22	23	20	22	22	19	21	22	19	21	22	18
section												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on 6th grade primary school.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (138). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	43	45	41	41	Schools
Oddziały	237	298	275	252	Sections
Uczniowie	5905	6316	4439	4096	Students
w tym kobiety	1683	1949	1453	1317	of which females
w tym I klasa	2562	2593	1535	1546	of which grade 1
Absolwenci ^b	1838	1922	1395	.	Graduates ^b
w tym kobiety	577	664	489	.	of which females

a W latach szkolnych 2010/11 i 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe; od roku 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2015/16 school years basic vocational schools; since the 2017/18 school year including basic vocational school section. b Graduates of basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (139). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
 STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie ^c students ^c			absolwenci ^d graduates ^d		
O G Ó Ł E M	5188	4439	4096	1660	1395	TOTAL
Artystyczna.....	8	8	12	–	–	Arts
Biznesu i administracji.....	616	487	454	129	107	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	2219	1878	1815	231	233	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	462	353	332	44	33	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	585	464	407	93	52	Architecture and construction
Rolnicza	26	23	18	5	4	Agriculture
Leśna	55	40	38	15	18	Forestry
Usług dla ludności	1217	1186	1020	220	177	Personal services

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 194. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c Łącznie z uczniami oddziałów zasadniczych szkół zawodowych. d W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item notes 1 on page 194. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c Including students of basic vocational school sections. d In the division by the narrow fields of education data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (140). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
 GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	59	52	53	53	Schools
Oddziały	536	436	406	395	Sections
Uczniowie	14124	11185	10343	9931	Students
w tym kobiety	8959	6985	6470	6244	of which females
w tym I klasa	4770	3706	3487	3231	of which grade 1
Absolwenci	4675	3604	3394	.	Graduates
w tym kobiety	2997	2252	2142	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year including supplementary general secondary and specialised secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (141). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	73	60	58	57	Schools
Oddziały	709	576	573	573	Sections
Uczniowie	16661	13733	13668	13667	Students
w tym kobiety	7202	5853	5803	5809	of which females
w tym I klasa	4733	3859	3854	3958	of which grade 1
Absolwenci	3436	2987	3033	.	Graduates
w tym kobiety	1444	1316	1331	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (142). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA

STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci ^b graduates ^b		
O G Ó Ł E M	13733	13668	13667	3417	3033	T O T A L
Artystyczna.....	9	14	17	5	-	Arts
Spoleczna.....	1302	1200	1157	194	233	Social and behavioural science
Biznesu i administracji.....	2020	2454	2614	335	398	Business and administration
Nauk o środowisku.....	189	-	-	-	-	Environmental protection
Fizyczna ^c	31	7	-	7	7	Physical sciences ^c
Technologii teleinformatycznych.....	2114	2264	2318	262	267	Information and communication technologies
Inżynierjno-techniczna.....	2997	3050	2788	370	492	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	67	21	9	7	5	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	1053	1027	1022	145	181	Architecture and construction
Rolnicza.....	143	105	87	7	15	Agriculture
Leśna.....	337	333	329	76	78	Forestry
Weterynaryjna.....	149	122	107	13	30	Veterinary
Usług dla ludności.....	2888	2665	2784	422	464	Personal services
Usług transportowych.....	434	406	435	79	87	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. c Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job. c Among others: physics, chemistry, geology.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (143). SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły.....	16	17	16	16	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych.....	16	15	14	14	of which educating only in art subjects
Uczniowie.....	1488	1486	1918	1921	Pupils
w tym kobiety.....	948	979	1260	1289	of which females
Absolwenci.....	152	198	238	.	Graduates
w tym kobiety.....	97	136	153	.	of which females
DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły.....	6	6	6	6	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych.....	3	3	3	3	of which educating only in art subjects
Uczniowie.....	522	506	474	480	Students
w tym kobiety.....	389	356	325	351	of which females
Absolwenci.....	74	81	67	.	Graduates
w tym kobiety.....	54	65	44	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (144). SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Oddziały.....	283	258	271	233	Sections
Uczniowie.....	7373	5199	4888	4342	Students
w tym kobiety.....	4968	4045	3846	3510	of which females
Absolwenci.....	2115	1397	1207	.	Graduates
w tym kobiety.....	1619	1176	1040	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (145). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci ^b graduates ^b		
O G Ó Ł E M	5199	4888	4342	1238	1207	TOTAL
w tym:						of which:
Artystyczna	209	170	148	34	34	Arts
Społeczna	50	87	106	4	37	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji.....	66	48	10	9	2	Journalism and information
Biznesu i administracji.....	937	928	800	101	74	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	281	296	329	3	5	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna.....	71	95	19	3	4	Engineering and engineering trades
Weterynaryjna.....	59	41	49	4	9	Veterinary
Medyczne	1205	1163	1222	330	353	Health
Opieki społecznej.....	210	182	197	31	33	Welfare
Usług dla ludności.....	948	911	992	163	124	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy.....	701	498	394	51	41	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	251	198	46	7	7	Security services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (146). **UCZELNIE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M					TOTAL
2010/11	8	1415	24183	6371	
2015/16	6	1189	15134	3873	
2017/18	5	1245	13234	2977	
2018/19	5	1217	12596	.	
Uniwersytety	1	982	10229	2410	Universities
Uczelnie ekonomiczne.....	1	9	101	40	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie.....	3	226	2266	527	Other higher education institutions

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej uczelni wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 198. ^b W podziale według typów uczelni – z roku akademickiego 2017/18.

U w a g a. Ponadto w roku szkolnym 2018/19 na terenie województwa lubuskiego funkcjonowała 1 filia (664 studentów i 133 absolwentów) uczelni mającej siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 198. ^b According to type of higher education institutions – from 2017/18 academic year.

N o t e . Moreover, in 2018/19 school year in Lubuskie voivodship there was 1 branch section (664 students and 133 graduates) whose headquarter was located outside the territory of Lubuskie voivodship.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 24 (147). **STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem Total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M 2010/11	24183	14273	13596	7962	10587	6311	TOTAL
2015/16	15134	8646	10302	6153	4832	2493	
2017/18	13234	7164	8576	4784	4658	2380	
2018/19	12596	6864	7949	4401	4647	2463	
Uniwersytety	10229	5497	6764	3760	3465	1737	Universities
Uczelnie ekonomiczne	101	64	–	–	101	64	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie	2266	1303	1185	641	1081	662	Other higher education institutions

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 25 (148). **ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem Total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number in				Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M 2010/11	6371	4281	3261	2098	3110	2183	TOTAL
2016/17	3670	2326	2371	1552	1299	774	
2017/18	2977	1831	1943	1257	1034	574	
Uniwersytety	2410	1478	1683	1080	727	398	Universities
Uczelnie ekonomiczne	40	26	–	–	40	26	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie	527	327	260	177	267	150	Other higher education institutions

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 26 (149). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a NA UCZELNIACH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
OGÓŁEM	1415	1189	1245	1217	622	515	537	526	TOTAL
Profesorowie	329	366	388	333	71	92	101	90	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	110	127	132	122	15	20	22	19	of which titled only
Docenci	39	17	9	9	14	8	5	5	Assistant professors
Adiunkci	499	470	518	333	242	242	264	162	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	15	14	14	15	2	4	6	6	of which with scientific degree of habilitated doctor ^c (HD)
Asystenci	194	111	140	75	114	59	71	31	Assistant lecturers
Pozostali	354	225	190	460	181	114	96	233	Others

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej uczelni wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 198. ^b Bez uczelni resortu obrony narodowej.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 198. ^b Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^c The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 27 (150) **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^d		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	48	34	10	8	TOTAL
	2015/16	101	52	19	12	
	2017/18	126	72	26	19	
	2018/19	128	75	.	.	
studia: stacjonarne		115	68	21	16	full-time programmes
niestacjonarne.....		13	7	5	3	part-time programmes
Uniwersytety		84	49	14	8	Universities
Pozostałe uczelnie		44	26	12	11	Other higher education institutions

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2017/18.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to study forms and type of school – for 2017/18 academic year.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 28 (151). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	słuchacze studiów podyplomowych ^a students of postgraduate studies ^a				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of postgraduate studies				uczestnicy studiów doktoranckich students of doctoral studies			
OGÓŁEM..... TOTAL	1741	1129	1163	963	1240	730	834	731	116	318	317	240
w tym kobiety ..... of which females	1294	961	857	808	920	594	698	603	38	178	174	141
Uniwersytety..... Universities	1025	502	482	466	720	338	388	285	116	318	317	240
Uczelnie ekono- miczne..... Higher schools of economics	328	103	217	145	288	79	101	140	-	-	-	-
Pozostałe uczelnie Other higher edu- cation institutions	388	524	464	352	232	313	345	306	-	-	-	-

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 29 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2014/15	2016/17	2017/18	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
	słuchacze students			wydane świadectwa słuchaczom certificates issued to students			
OGÓŁEM.....	1129	1167	963	654	834	731	TOTAL
Pedagogiczna.....	716	564	488	328	440	323	Education
Artystyczna.....	15	13	15	-	-	13	Arts
Humanistyczna (z wyłą- czeniem języków).....	7	-	-	-	-	-	Humanities (except lan- guages)
Językowa.....	14	-	-	-	12	-	Languages
Spoleczna.....	13	8	-	37	1	1	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacj ..	12	15	14	19	18	14	Journalism and information
Biznesu, administracji i prawa	261	431	223	183	242	230	Business, administration and law
Inżynierijno-techniczna	35	90	35	25	41	32	Engineering and engineer- ing trades
Architektury i budownictwa ..	22	14	10	16	10	14	Architecture and construc- tion
Leśna.....	-	-	7	-	-	6	Forest
Medyczna.....	-	-	27	-	-	6	Health
Opieki społecznej.....	16	18	41	-	-	36	Welfare
Higieny i bezpieczeństwa pracy.....	18	14	58	25	28	38	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa ...	-	-	9	21	13	10	Security services
Usług transportowych	-	-	36	-	29	8	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education (excluding the data on the part of higher schools of theology).

TABL. 30 (153). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Szkoly podstawowe..... Primary schools	2017/18 2018/19	7 7	8 17	125 240	33 74	– –	– –
Gimnazja ..... Lower secondary schools	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	8 6 2 1	30 26 19 10	736 447 319 150	174 128 107 45	367 123 132 .	97 39 39 .
Zasadnicze szkoly zawodowe ..... Basic vocational schools	2010/11	3	6	98	23	34	25
Licea ogólnokształcące ^a ..... General secondary schools ^a	2010/11 2015/16 2017/18 2018/19	70 43 41 36	236 179 149 138	6382 4704 3724 3741	2998 2273 1774 1861	1340 1264 859 .	726 686 440 .
Licea profilowane ..... Specialized secondary schools	2010/11	2	3	52	32	14	11
Technika ^b ..... Technical secondary schools ^b	2010/11	14	42	663	208	128	39

a, b W roku szkolnym 2010/11 łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, b – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b In the 2010/11 school year including: a – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, b – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (154). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	480	476	508	499	Establishments
miasta	225	247	280	279	urban areas
wieś	255	229	228	220	rural areas
Przedszkola	232	278	288	294	Nursery schools
w tym specjalne	6	8	9	9	of which special
miasta	165	204	215	222	urban areas
wieś	67	74	73	72	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	209	159	182	174	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego ..	5	3	3	3	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	34	36	35	28	Pre-primary points
Miejsca	24702	28474	32035	32538	Places:
Przedszkola	23788	27417	31079	31771	Nursery schools
w tym specjalne	76	167	180	197	of which special
miasta	19402	22701	26358	26663	urban areas
wieś	4386	4716	5677	5108	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego ..	136	83	81	75	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	778	974	875	692	Pre-primary points

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 31 (154). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Dzieci	29548	29208	35067	35629	Children
miasta	21825	22110	26898	27576	urban areas
wieś	7723	7098	8169	8053	rural areas
w tym w wieku: 5 lat	8075	10539	9374	9006	of which: aged 6
6 lat	8657	1516 ^b	9593	9865	aged 5
Przedszkola	23953	24877	29417	30123	Nursery schools
w tym specjalne	64	122	139	152	of which special
miasta	19916	20935	24862	25591	urban areas
wieś	4037	3942	4555	4532	rural areas
w tym w wieku: 5 lat	6469	8467	7979	7641	of which: aged 6
6 lat	5801	1054 ^b	7134	7491	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	4878	3699	4966	4955	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	2856	452 ^b	2417	2334	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	107	57	61	60	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	610	575	623	491	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	693	.	843	877	3–6
3–5	634	832	821	851	3–5
5	803	964	900	923	5
6 lat	887	.	906	948	6
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	561	.	708	742	3–6
6 lat	594	.	674	720	6
1 przedszkole	103	89	102	102	Nursery school
100 miejsc	101	91	95	95	100 places

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii psychologiczno-pedagogicznej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. b Concerns children obliged to attend the primary school who received an opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 2190), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

- 2) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnych (tekst jednolity Dz.U. 2019 poz. 576);
- 3) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz.U. 2019 poz. 537);

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 - the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

- 1) the Law on Health Care Facilities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) - doctors, dentists and nurses or midwives.

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15th July 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 576);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (uniform text Journal of Laws 2019 item 537);

- 4) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. 2019 poz. 952);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2019 r., poz. 1373), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);
- 6) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1056);
- 7) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (jednolity tekst Dz. U. 2019 poz. 993), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- 8) ustawa z dnia 6 września 2001 r. prawo farmaceutyczne (jednolity tekst Dz. U. 2019 poz. 2449).

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz. Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną - również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U. 2019 poz. 602) z późniejszymi zmianami.

- 4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25th September 2015 (Journal of Laws 2019 item 952);
- 5) the Law on Health Care Services financed from public funds, dated 27th August 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1373), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund (NFZ);
- 6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of health Resort Protection and health resort Gminas, dated 28th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056);
- 7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (uniform text Journal of Laws 2019, item 993), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;
- 8) the Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (uniform text Journal of Laws 2019 item 449).

3. Data regarding medical personnel concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once. A nurse should be understood also as a male nurse and midwife - also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concerns doctor with grade II specialization and since 2005 with specialists with the decree of the Minister of Health, dated 29th March 2005 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws 2019, item 602) with later amendments.

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

7. Dane o **łóżkach** w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

9. W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 173). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, urologię, chirurgię szczękową, neurochirurgię, kardiochirurgię, a także urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 listopada 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979).

12. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

13. Dane o **zachorowaniach** prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1239).

5. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

7. Data regarding **beds in in-patient health care facilities** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 - places (beds and incubators) for newborns.

9. In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (uniform text Journal of Laws 2019, item 173). Included in **surgical wards** are: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardio surgery and urology as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** - communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.

Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

11. Data concerning **emergency medical services** and **first-aid** includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency ward since 8th November 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3rd November 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 979).

12. **Generally available pharmacies** do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

13. Data regarding disease incidence are presented according to the Law dated 5th December 2008 on the Prevention and Control of Infections and Communicable Diseases in Humans (uniform text Journal of Laws 2019 item 1239).

14. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2019 poz. 409, z późniejszymi zmianami) na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

15. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 1390) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

16. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. 2019 poz. 1111, z późniejszymi zmianami).

17. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewni dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

14. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409, with later amendments) childcare can be organized in the form of a nurseries, children's clubs, provided by day carer and nanny.

15. Large Family Card basis on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2019 item 1390). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

16. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (uniform text: Journal of Laws 2019 item 1111, with later amendments).

17. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialist centre** – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** – carries out motivating and socio-therapeutic activities,
- 4) **in a combination of the forms**, i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez prace asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

18. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
  - a) spokrewnione,
  - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
  - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa) – wśród których funkcjonują również:
    - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 969), małoletnie matki z dziećmi,
    - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego - przyjmują dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

19. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
  - a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjmując dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

18. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families:**
  - a) related,
  - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
  - c) professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) – among which there are also:
    - professional specialized – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969), underage mothers with children,
    - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12 a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),
- 2) **foster homes** - placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

19. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
  - a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcijnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.
- b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
- c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
- d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

20. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

21. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508).

Zasilek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasilek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasilek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

20. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

21. Data on social welfare benefits are presented according to the Act on Social Assistance of 12th March 2004. (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (155). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**

Stan w dniu 31 grudnia
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	2035	2052	2039	Doctors
w tym kobiety	983	977	1015	of which women
Lekarze dentyści	552	591	563	Dentists
w tym kobiety	440	455	428	of which women
Farmaceuci	563	598	576	Pharmacists
w tym kobiety	449	477	455	of which women
Pielęgniarki	4823	4710	4624 ^b	Nurses
Położne	573	554	560 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	560	593	613	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	218	215	225	Laboratory diagnosticians ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 223; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b, c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 461, c – położnictwa – 53. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

^{Ż r ó d ł o}: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 3 on page 223; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state of local self-government administration and National Health Fund. b, c Of which masters: b – of nursing – 461, c – of midwifery – 53. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

^{S o u r c e}: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (156). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**

Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALIST^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze ogółem	1476	1528	1462	Doctors of total
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii ..	98	102	106	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	226	242	212	Surgery ^b
Chorób płuc	37	29	27	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	93	98	78	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	24	21	17	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	54	62	59	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	253	252	257	General practitioners
Medycyny pracy ^d	15	23	23	Occupational health care ^d
Neurologii ^{cd}	54	51	54	Neurology ^{cd}
Okulistyki	58	51	54	Ophthalmology
Onkologii ^e	13	13	17	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{ch}	26	25	28	Otolaryngology ^{ch}
Pediatrii	80	86	83	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	111	123	114	Obstetrics and gynecology
Psychiatrii ^c	68	68	61	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^f	40	52	43	Radiodiagnostic ^f

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 223 oraz notka a do tabl. 1. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiologii i chirurgii urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d–f Również: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej. g Razem z lekarzami medycyny przemysłowej, medycyny lotniczej, medycyny kolejowej, medycyny morskiej i tropikalnej oraz medycyny transportu. h Razem z otorynolaryngologią.

^a See general notes, item 4 on page 223 and footnote a to the table 1. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d–f Also: d – neuropathology, e – oncological pathology, oncology and haematology, f – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology. g Occupational medicine specialists together with industrial, aerospace and railway medicine, sea and tropical medicine, transport medicine and aviation medicine. h Including otorhinolaryngology.

TABL. 2 (156). LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALIST^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy ..	72,5	74,5	71,7	Specialists in % of total doctors
Lekarze dentyści ogółem	74	79	74	Dentists of total
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	17	18	18	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	4	4	3	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	16	17	16	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	4	7	6	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	15	14	12	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	4	3	3	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	14	16	16	Restorative dentistry
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentyistów	13,4	13,4	13,1	Dental specialists in % of total dentist

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 223 oraz notka a do tabl. 1.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 on page 223 and footnote a to the table 1.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3 (157). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a

OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	551	585	582	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	440	471	471	urban areas
wieś	111	114	111	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII) ..	222	202	186	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	186	169	155	urban areas
wieś	36	33	31	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	7627,1	7688,7	7650,6	Consultations provided ^c in thousands
miasta	6979,2	7017,8	7009,0	urban areas
wieś	647,9	670,9	641,6	rural areas
lekarskie	6910,8	6952,3	6984,2	doctors
w tym specjalistyczne	2517,0	2451,5	2367,5	of which specialized
stomatologiczne	716,3	736,4	666,5	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 224. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 5 on page 224. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (158). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII FACILITIES — as of 31 XII				
Szpital ogólny ^b	26	24	24	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczny	3	3	3	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	2	2	2	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	13	13	13	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	2	1	1	Nursing homes
Hospicja	4	4	4	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	1	1	1	Palliative care wards
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII				
Szpital ogólny ^d	4402	4401	4279	General hospitals ^d
Szpital psychiatryczny	837	836	836	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	245	245	250	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	871	910	921	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	57	36	36	Nursing homes
Hospicja	53	53	57	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	17	18	18	Palliative care wards
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpital ogólny ^e	193311	203760	199698	General hospitals ^e
Szpital psychiatryczny	7870	7444	6797	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	655	654	724	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1596	1424	1569	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	121	78	48	Nursing homes ^c
Hospicja	756	760	751	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	224	233	262	Palliative care wards

a Patrz uwagi ogólne ust. 7 na str. 224. b Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 224. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Źródło: zakresie szpitali ogólnych, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych — dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie hospicjów i zakładów opieki paliatywnej — dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych — dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 7 on page 224. b See general notes, item 8 on page 224. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer.

S o u r c e: in regard to general hospitals, chronic medical care homes and nursing homes — data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to hospices and palliative care wards — data of the Ministry of Health, in regard to psychiatric facilities — data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 5 (159). SZPITALE OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpitałe ogólne (stan w dniu 31 XII)	26	24	24	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	4402	4401	4279	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	43,2	43,3	42,2	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	713	702	691	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	157	157	157	of which cardiological ^b
chirurgicznych	970	991	972	surgical
pediatrycznych	245	235	235	paediatric
ginekologiczno-położniczych	542	538	542	gynaecological-obstetric
onkologicznych	155	133	133	oncological
intensywnej terapii	92	87	87	intensive therapy
zakaźnych	24	35	35	communicable
gruźlicy i chorób płuc	201	188	138	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	19	19	19	dermatological
neurologicznych	156	178	178	neurological
psychiatrycznych	299	299	259	psychiatric
Leczeni ^c w tys.	193,3	203,8	199,7	In-patients ^c in thousands
w tym na oddziałach ^d				of which in specified wards ^d
chorób wewnętrznych	37,9	36,9	37,3	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	13,0	13,5	13,4	of which cardiological ^b
chirurgicznych	51,7	53,1	51,3	surgical
pediatrycznych	12,1	10,7	10,4	paediatric
ginekologiczno-położniczych	27,0	27,1	26,3	gynaecological-obstetric
onkologicznych	7,6	7,1	7,3	oncological
intensywnej terapii	3,1	2,9	3,0	intensive therapy
zakaźnych	1,3	1,5	1,3	communicable
gruźlicy i chorób płuc	5,6	6,0	5,6	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	0,8	0,8	0,9	dermathological
neurologicznych	6,0	6,8	7,5	neurological
psychiatrycznych	2,3	2,0	2,0	psychiatric
Wypisani w tys.	186,9	191,8	193,0	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	4,4	4,5	4,7	Deaths in thousands
Leczeni na: 10 tys. ludności	1896,1	2004,2	1966,6	In-patients per: 10 thousand population
1 łóżko ^e	46,3	49,2	48,7	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,1	4,8	5,0	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	242,4	246,6	249,7	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 i 9 na str. 224. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, items 8 and 9 on page 224. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfers. d Including inter-ward patient transfers. e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6 (160). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**

Stan w dniu 31 grudnia
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	53	51	51	52	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe.....	29	29	30	34	basic
specjalistyczne.....	24	22	21	18	specialist
Szpitalne oddziały ratunkowe	7	8	8	8	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	16	9	9	8	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	2	2	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	75,6	85,2	78,3	71,2	in thousands
na 1000 ludności	73,9	83,6	77,0	70,2	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	76,0	85,4	78,8	71,6	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat.....	5,4	5,6	4,7	3,1	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	32,1	35,1	34,6	26,1	aged 65 and more
na 1000 ludności	74,3	83,8	77,5	70,6	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 224. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 11 on page 224. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (161). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**

Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	296	316	329	313	Pharmacies
w tym prywatne	294	315	328	312	of which private
w tym na wsi	16	16	17	15	of which in rural areas
Punkty apteczne	47	51	49	41	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	47	47	45	36	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny.....	2983	2774	2690	2866	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5928	5663	5760	6973	of which in rural areas
1 aptekę	3457	3222	3091	3241	pharmacy
w tym na wsi	23340	22297	21008	23708	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych.....	487	532	564	536	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 224.

a See general notes, item 12 on page 224.

TABL. 8 (162). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII).....	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII).....	6	5	5	5	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy	15,6	15,4	16,0	15,3	Blood donors
w tym honorowi	15,6	15,4	16,0	15,3	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej	29,9	30,8	33,1	32,8	Number of collected donations ^b of whole blood
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c	29,9	30,8	32,7	32,5	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (163). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Gruźlica.....	135	115	131	119	13,2	11,3	12,9	11,7	Tuberculosis
Tężec.....	–	1	–	–	–	0,1	–	–	Tetanus
Krztusiec.....	3	70	21	42	0,3	6,9	2,1	4,1	Whooping cough
Odra.....	1	–	–	–	0,1	–	–	–	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A.....	1	–	40	7	0,1	–	3,9	0,7	type A
typ B.....	31	68	66	64	3,0	6,7	6,5	6,3	type B
typ C.....	134	184	156	140	13,1	18,0	15,3	13,8	type C
Różyczka	201	99	17	11	19,7	9,7	1,7	1,1	Rubella
AIDS ^a	7	1	2	1	0,7	0,1	0,2	0,1	AIDS ^a
Salmonellozy	201	139	118	95	19,7	13,6	11,6	9,4	Salmonella infections
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	54	108	2	5	5,3	10,6	0,2	0,5	Other bacterial food borne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	933	1134	868	724	399,6	592,8	446,0	366,8	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (plonica)	379	643	351	441	37,1	63,1	34,5	43,4	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu..	26	19	15	21	2,5	1,9	1,5	2,1	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	13	36	14	37	1,3	3,5	1,4	3,6	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	1	1	4	1	0,1	0,1	0,4	0,1	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne).....	124	70	49	32	12,1	6,9	4,8	3,2	Mumps
Włośnica	–	12	–	–	–	1,2	–	–	Trichinellosis
Grypa ^c	2748	35163	67481	65388	268,6	3449,0	6637,6	6439,4	Influenza ^c
Choroby weneryczne.....	54	47	62	64	5,3	4,6	6,1	6,3	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wścieklźnie.....	126	118	134	115	12,3	11,6	13,2	11,3	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABLE 10 (164). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	11	47	58	77	Nurseries
w tym publiczne	11	12	16	20	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	5	5	5	5	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	8	15	15	Children's clubs
w tym publiczne	x	3	3	3	of which public
Miejsca:					Places:
w żłobkach	1266	2352	2953	3855	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	168	302	309	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					Children staying (during the year)
w żłobkach	2116	3398	4205	4956	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	179	326	411	in children's clubs
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^b :					Children staying in nurseries and children's clubs ^b :
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	36,6	78,6	101,5	126,6	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	100,2	89,7	91,5	89,0	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi. b Do 2010 r. bez klubów dziecięcych.

a Places and children - including nursery wards. b Until 2010 excluding children's clubs.

TABLE 11 (165). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
 DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki – stan w dniu 31 XII centres – as of 31 XII				wychowankowie w tys. residents in thousands				
O G Ó Ł E M	82	101	107	108	3,2	2,9	2,8	2,7	TOTAL
Opiekuńcze	75	84	79	79	2,9	2,4	2,0	2,0	General care
Specjalistyczne	7	16	13	14	0,2	0,4	0,4	0,4	Specialized
Pracy podwórkowej	–	–	10	10	–	–	0,2	0,2	Street work
W połączonych formach...	–	1	5	5	–	0,1	0,2	0,2	In a combination of the forms

TABLE 12 (166). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**

Stan w dniu 31 grudnia
 FAMILY FOSTER CARE^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1367	1482	1403	1341	Foster families
Spokrewnione	1111	938	899	857	Related
dzieci ^b	1439	1204	1142	1083	children ^b
Niezawodowe	173	454	411	391	Non-professional
dzieci ^b	271	612	527	506	children ^b
Zawodowe ^c	83	90	93	93	Professional ^c
dzieci ^b	314	333	323	321	children ^b
Rodzinne domy dziecka	11	12	11	11	Foster homes
dzieci ^d	66	87	69	69	children ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. - w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (167). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
 INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	22	33	32	33	563	545	488	489 ^b	39	38	95	25
interwencyjne..... intervention	1	1	3	1	18	23	52	9	–	–	25	–
rodzinne..... family	4	4	4	4	26	32	32	37	–	3	3	3
socializacyjne..... socialization	6	22	20	23	144	381	313	346	7	27	57	13
łącznie zadania placówek ^c ..... combining tasks of the centres ^c	11	6	5	5	375	109	91	97	32	8	10	9

a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 226. b W tym 4 wychowanków w wieku 0–6 lat oraz 14 sierot i 88 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socializacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 19 on page 226. b Of which 4 resident at age 0–6, 14 orphans and 88 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 14 (168). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**

Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	33	42	40	46	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b					Places ^b
ogółem	2574	2916	2948	2983	total
na 10 tys. ludności	25,2	28,6	29,0	29,4	per 10 thousand population
Mieszkańcy ^b					Residents ^b
ogółem	2569	2789	2793	2827	total
w tym kobiety	1089	1348	1343	1352	of which women
w tym do 18 lat	70	86	56	47	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	822	945	898	897	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	25,1	27,4	27,5	27,9	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie	223	299	295	330	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 15 (169). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**

Stan w dniu 31 grudnia
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b.....	33	42	40	46	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
osoby w podeszłym wieku	6	9	8	10	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	7	8	9	9	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie.....	4	4	4	5	adults mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie.....	4	5	5	5	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy.....	5	5	6	6	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	6	4	4	4	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży.....	2	3	3	3	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni.....	6	11	9	13	homeless
inne osoby.....	2	2	2	2	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents.

TABL. 15 (169). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkańcy w domach i zakładach dla^b:	2569	2789	2793	2827	Residents in homes and facilities for^b:
osób w podeszłym wieku	419	406	316	378	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	670	793	816	795	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	259	269	264	304	adults mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	196	291	291	250	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	461	462	540	542	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	243	219	225	220	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	53	69	50	35	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	238	264	281	293	homeless
innych osób	30	16	10	10	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. Including branches.

TABL. 16 (170). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION	
O G Ó Ł E M	2010	71391	132074	TOTAL
	2015	57934	127800	
	2017	45688	124761	
	2018	42195	116817	
Pomoc pieniężna	44433	88301	Monetary assistance	
w tym:			of which:	
Zasiłki stałe	8622	43316	Permanent benefits	
Zasiłki okresowe	11692	18882	Temporary benefits	
Zasiłki celowe	23866	25164	Appropriated benefit	
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	51	203	Assistance to reach self-dependence and to continue education	
Pomoc niepieniężna	17624	28516	Non-monetary assistance	
w tym:			of which:	
Schronienie	257	1090	Shelter	
Posiłek	13741	10680	Meals	
Ubranie	77	25	Clothing	
Sprawienie pogrzebu	166	361	Burial	
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	3355	16312	Attendance services and specialized attendance services	
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	27	48	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 228. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 21 on page 228. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Lubuskie Voivodship Office.

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, broszura – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych**, obejmującą dramatyczne i lalkowe przedstawienia teatralne,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

6. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a pamphlet contains 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic theatres**, including dramatic and puppet theatrical performances,
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**.

6. Information concerning the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** is based on annual reporting data.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Wśród kin stałych wyróżnia się - **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających - na mocy szczególnych przepisów - z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin **turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu (służbowym lub osobistym, w tym wypoczynkowym) innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a 1 year, for any main purpose (business or personal purpose, including leisure) other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation facilities** include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

6. **Placówki gastronomiczne** w obiektach w turystycznych obiektach noclegowych obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych - także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” - rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. Dane o **klubach sportowych** publikowane są łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists** .

4. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

5. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of bed places or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” - rehabilitation activity for persons with disabilities.

2. Data regarding **sports clubs** are published including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

3. In the category of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.

W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedzin i rodzajów sportu jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia lub prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

In the category of persons practising sports in physical education organizations as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.

Kultura

Culture

TABL. 1 (171). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	264	246	216	219	Titles total
Wydawnictwa naukowe.....	145	110	105	96	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	6	3	3	4	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	5	11	13	10	Professional publications
Wydawnictwa popularne	69	78	58	60	Popular science
Literatura piękna razem	39	44	37	49	Belles-lettres total
w tym dla dzieci i młodzieży	5	4	4	9	of which for children and youth

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (172). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Tytuły ukazujące się ogółem	111	120	118	123	Titles published as specified total
W tygodniu:					Weekly:
6—2 razy	2	2	2	2	6—2 times
1 raz	5	12	11	12	once
W miesiącu:					Monthly:
3—2 razy	13	4	3	3	3—2 times
1 raz	21	27	20	22	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące	11	7	8	5	bimonthly
w kwartale	23	22	24	24	quarterly
w półroczu	8	10	11	12	half-yearly
w roku.....	11	17	21	22	yearly
Nieregularnie.....	17	19	18	21	Irregularly

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (173). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	258	253	255	253	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	173	165	166	163	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) ..	102	88	91	87	Library service points (as of 31 XII)
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					Collection (as of 31 XII)
w tys. wol.	3831,9	3677,7	3620,7	3601,1	in thousand volumes
w tym na wsi	1455,1	1312,9	1253,4	1221,2	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	180,2	152,4	146,6	139,1	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi	40,0	34,3	32,5	31,6	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach woluminów	3349,8	2708,1	2483,1	2416,8	in thousand volumes
w tym na wsi	856,4	649,5	576,3	530,2	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	18,6	17,8	16,9	17,4	per borrower in volumes
w tym na wsi	21,4	18,9	17,7	16,8	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2015 przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2015 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (174). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	15	17	19	19	Museums and branches ^a
Muzealia ^a w tys.	121,3	133,3	134,0	135,5	Museum ^a exhibits in thousands
Wystawy czasowe:					Temporary exhibitions:
własne ^b	129	113	103	135	own ^b
obce ^c	103	66	71	101	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	26	47	32	34	exterior ^c
	161,6	233,9	253,2	266,7	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	42,3	50,8	56,2	49,7	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5(175). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII) ...	5	4	4	4	3	1	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	76	58	72	60	48	12	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	11	4	4	2	2	-	of which foreign
Ekspozycje ^a	78	58	72	60	48	12	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	38,2	146,2	71,2	21,5	20,4	1,1	Visitors in thousands

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 6 (176). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Institucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Performan- ces and concerts ^b	Widzowie słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thousands	SPECIFICATION	
Teatry i instytucje muzyczne	2010	3	1324	3682	435,2	Theatres and music institutions
	2015	4	3019	1205	231,0	
	2017	4	2993	5624	531,4	
	2018	4	2993	5631	518,8	
Teatry	2	1845	475	97,5	Theatres	
Filharmonie	2	1148	5156	421,3	Philharmonic halls	

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (177). **CENTRA KULTURY, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**

Stan w dniu 31 grudnia

CENTRES OF CULTURE, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	78	79	81	48	33	Institutions
centra kultury	8	13	14	12	2	centres of culture
domy kultury.....	14	14	13	12	1	cultural establishments
ośrodki kultury.....	37	35	34	20	14	cultural centres
kluby	3	2	3	3	–	clubs
świetlice	16	15	17	1	16	community centres
Pracownie specjalistyczne	213	232	251	186	65	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku).....	6585	6358	6303	5139	1164	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1211,9	963,4	1111,6	996,7	114,9	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	106	89	75	46	29	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	1255	1462	1336	786	550	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna.....	464	610	832	563	269	of which primary and secondary school students
Grupy (zespoły) artystyczne.....	432	431	491	420	71	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) arty- stycznych	6925	6932	7081	5918	1163	Members of artistic groups (ensem- bles)
w tym dzieci i młodzież szkolna.....	4771	4875	4891	4129	762	of which primary and secondary school students
Koła (kluby/sekcje).....	690	677	712	569	143	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji).....	12932	14406	14888	12663	2225	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna.....	6772	6972	8161	6837	1324	of which primary and secondary school students

TABL. 8 (178). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	11	12	13	13	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	9	11	12	12	of which urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII).....	23	25	31	31	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	21	24	30	30	of which urban areas
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)					
w tys.	4,3	4,9	5,1	5,1	Seats (as of 31 XII) in thousands
w tym miasta	3,9	4,8	5,0	5,1	of which urban areas
Seanse:					Screenings:
w tysiącach	31,7	32,4	43,3	41,9	in thousands
w tym miasta	31,3	32,1	43,0	41,6	of which urban areas
na 1 kino	2880	2696	3330	3222	per cinema
Widzowie:					Audience:
w tysiącach	882,4	1006,5	1266,6	1310,0	in thousands
w tym miasta	876,6	1002,2	1261,2	1303,2	of which urban areas
na 1 kino	80217	83873	97433	100772	per cinema
na 1 seans	28	31	29	31	per screening

TABL. 9 (179). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	126666	120943	104009	88021	T O T A L
Na 1000 ludności	125	119	102	87	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (180). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi.....	209,3	209,9	208,4	206,1	204,6	206,2	204,9	203,2	Radio subscribers
miasta	151,0	151,2	150,5	149,0	232,4	228,7	228,2	226,1	urban areas
wieś.....	58,3	58,7	57,8	57,1	156,3	164,4	161,9	160,8	rural areas
Abonenci telewizyjni.....	203,1	202,8	201,1	199,1	198,5	199,2	197,8	196,2	Television subscribers
miasta	145,8	145,2	144,4	143,0	224,3	219,6	218,9	217,0	urban areas
wieś.....	57,3	57,5	56,7	56,1	153,5	161,3	158,8	157,7	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 11 (181). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**^{ab}
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	298	288	290	300	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	194	201	204	217	of which open all year
Obiekty hotelowe.....	145	131	133	136	Hotels and similar facilities
hotele	66	63	63	66	hotels
motele.....	13	14	13	14	motels
pensjonaty	9	14	14	13	boarding houses
inne obiekty hotelowe	57	40	43	43	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	153	157	157	164	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe...	15	10	11	9	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	11	7	9	7	of which school youth hostels
kempingi	2	3	4	4	camping sites
pola biwakowe	21	15	9	9	tent camp sites
ośrodki wczasowe	38	28	28	27	holiday centres
ośrodki kolonijne	5	4	4	4	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	28	24	23	22	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych	21	19	20	21	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne	.	10	14	19	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	23	26	26	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	23	21	18	23	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	20283	18570	18159	18512	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	10619	10840	10626	11083	of which open all year
Obiekty hotelowe	7484	7372	7445	7654	Hotels and similar facilities
hotele	4597	4612	4381	4824	hotels
motele.....	541	651	605	642	motels
pensjonaty	453	691	695	672	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1893	1418	1764	1516	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	12799	11198	10714	10858	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe...	719	398	485	525	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	528	303	435	445	of which school youth hostels
kempingi	177	509	549	605	camping sites
pola biwakowe	1980	1830	1370	1180	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	3557	2856	2840	2710	holiday centres
ośrodki kolonijne	808	589	561	561	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2882	2447	2420	2354	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	1440	1148	1120	1237	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	164	248	420	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	378	471	447	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	1236	879	650	819	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane dla lat 2017-2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data for 2017-2018 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 11 (181). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^{ab} (dok.)**
 TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab} (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	625965	615913	661590	687751	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	160148	153841	171966	177639	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	479221	466297	519074	536720	Hotels and similar facilities
hotele	337284	325900	372372	390717	hotels
motele	41636	48997	43494	41033	motels
pensjonaty	13218	28340	32004	37972	boarding houses
inne obiekty hotelowe	87083	63060	71204	66998	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	146744	149616	142516	151031	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe	11128	2734	2789	2408	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	6516	2127	2309	2125	of which school youth hostels
kempingi	1192	5147	4754	4839	camping sites
pola biwakowe	3698	9046	5236	6712	tent camp sites
ośrodki wczasowe	41722	47261	40162	42872	holiday centres
ośrodki kolonijne	5215	3347	3507	2920	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	52016	42966	45480	45858	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	13985	12527	14166	16434	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	3443	6213	10313	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	6496	7046	5943	agrotourism lodgings
inne obiekty	17788	16649	13163	12732	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	1319987	1289145	1361214	1429521	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	225893	270801	331764	327190	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	723223	716840	815706	855324	Hotels and similar facilities
hotele	485488	505228	575587	604862	hotels
motele	50137	58685	55603	54054	motels
pensjonaty	26079	55053	63652	75410	boarding houses
inne obiekty hotelowe	161519	97874	120864	120998	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	596764	572305	545508	574197	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe	27403	27763	32597	29142	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	19351	25031	30540	27785	of which school youth hostels
kempingi	991	23274	22066	22894	camping sites
pola biwakowe	20676	38159	30963	28055	tent camp sites
ośrodki wczasowe	174952	196409	166737	162309	holiday centres
ośrodki kolonijne	34445	20249	19721	21165	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	193783	157677	150699	162300	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	58506	44402	50111	60933	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	7785	19524	27853	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	22490	23593	22692	agrotourism lodgings
inne obiekty	77008	34097	29497	36854	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane dla lat 2017-2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data for 2017-2018 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (182). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^{ab}**
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
 ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	160148	153841	171966	177639	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	151190	142779	159862	166406	Hotels and similar facilities
hotele	123683	110398	127139	131081	hotels
motele	15802	15128	11961	13271	motels
pensjonaty	1710	7666	9682	11549	boarding houses
inne obiekty hotelowe	9995	9587	11080	10505	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	8958	11062	12104	11233	Other facilities
schroniska młodzieżowe	487	1083	1264	1159	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	358	1048	1211	1122	of which school youth hostels
kempingi	30	240	345	240	camping sites
pola biwakowe	277	346	67	79	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1610	2674	3245	2471	holiday centres
ośrodki kolonijne	-	-	3	-	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1943	3117	3562	3465	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	748	672	644	253	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	241	243	974	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	412	877	585	agrotourism lodgings
inne obiekty	3850	2277	1854	2007	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	225893	270801	331764	327190	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	199710	215484	252901	263072	Hotels and similar facilities
hotele	158175	167250	194246	200668	hotels
motele	17242	16276	13175	15278	motels
pensjonaty	3202	16742	21446	23952	boarding houses
inne obiekty hotelowe	21091	15216	24034	23174	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	26183	55317	78863	64118	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe ..	1637	20168	26547	23711	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1370	20034	26300	23563	of which school youth hostels
kempingi	41	695	941	582	camping sites
pola biwakowe	793	1153	111	164	tent camp sites
ośrodki wczasowe	10275	19446	27806	11170	holiday centres
ośrodki kolonijne	-	-	35	-	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	4863	5414	11789	13922	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	2449	2562	2250	1346	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	712	907	1619	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	1487	3109	2052	agrotourism lodgings
inne obiekty	6125	3680	5368	9552	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane dla lat 2017-2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data for 2017-2018 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (183). WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^{abc}
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{abc}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	26,9	27,1	30,2	31,2	33,3	33,6	38,2	37,7	Hotels and similar facilities
hotele.....	30,4	30,3	34,8	34,3	36,7	37,1	43,7	41,3	hotels
motele.....	26,7	24,8	24,6	24,4	36,2	33,4	34,8	33,6	motels
pensjonaty	16,5	24,0	26,7	31,9	21,7	30,0	35,2	37,0	boarding houses
inne obiekty hotelowe	21,8	19,2	20,9	23,3	26,9	23,4	24,4	26,7	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	27,9	27,3	26,8	28,0	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 240. b W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. c Dane dla lat 2017-2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 5 on page 240. b In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. c Data for 2017-2018 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 14 (184). PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a

Stan w dniu 31 lipca

CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE		Restauracje	Bary	Stołówki	Punkty	SPECIFICATION
		Restaurants	Bars	Canteens	gastro- nomiczne Food stands	
O G Ó Ł E M	2010	116	89	50	29	TOTAL
	2015	101	67	44	17	
	2017	98	76	51	22	
	2018	102	68	42	21	
Obiekty hotelowe		86	37	7	5	Hotels and similar facilities
hotele		50	21	3	3	hotels
motele		11	1	-	1	motels
pensjonaty		9	7	2	-	boarding houses
inne obiekty hotelowe		16	8	2	1	other hotel facilities
Pozostałe obiekty		16	31	35	16	Other facilities
schroniska młodzieżowe		-	-	2	-	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe		-	-	1	-	of which school youth hostels
kempingi.....		1	4	1	8	camping sites
pola biwakowe		1	-	1	-	tent camp sites
ośrodki wczasowe		4	11	9	1	holiday centres
ośrodki kolonijne		-	-	2	-	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe		4	6	11	5	training-recreational centres
zespoły domków turystycz- nych.....		3	5	3	2	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne		3	2	2	-	rooms for rent
kwatery agroturystyczne		-	-	3	-	agrotourism lodgings
pozostałe obiekty.....		-	3	1	-	Other facilities

a Dane za lata 2017-2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Data for 2017-2018 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

Sport

Sport

TABL. 15 (185). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne	227	60	59	Organizational entities
Członkowie	13772	2798	3462	Members
Ćwiczący ^a	13407	2649	3256	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	257	485	493	Organizational entities
Członkowie	16260	29003	28466	Members
Ćwiczący	15347	30474	30073	Persons practising sports
mężczyźni	13047	23765	22726	males
kobiety	2300	6709	7347	females
w wieku do 18 lat	9174	20626	20045	aged up to 18
Sekcje sportowe	362	718	704	Sports sections
Trenerzy	247	833	881	Coaches
Instruktorzy sportowi	439	553	571	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe a Dane szacunkowe.	205	246	232	Other persons conducting sports activities

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 16 (186). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018
As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^a	13	1194	1074	1149	16	29	Acrobatics ^a
Badminton	7	189	69	115	3	4	Badminton
Boks	5	150	15	107	2	6	Boxing
Brydż sportowy	7	110	13	–	4	4	Bridge
Hokej	4	168	37	143	4	1	Hockey
Jeździectwo ^a	18	277	217	139	6	21	Equestrian sport ^a
Judo	7	357	92	322	6	9	Judo
Kajakarstwo klasyczne	6	239	83	189	5	6	Classic canoeing
Karate ^a	16	955	334	723	13	30	Karate ^a
Kick-boxing	13	709	123	471	11	18	Kick-boxing
Kolarstwo szosowe	7	137	18	54	2	3	Road cycling
Kolarstwo torowe	3	41	8	28	1	1	Track cycling
Koszykówka	25	1283	699	1076	59	16	Basketball
Lekkoatletyka	26	1093	490	790	35	30	Athletics
Łucznicтво	3	61	20	46	2	2	Archery
Pięciobój nowoczesny..	1	35	15	30	6	6	Modern pentathlon

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a Sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 16 (186). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018 (cont.)
As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Piłka nożna	242	12893	493	8190	509	63	Football
Piłka ręczna	27	1378	654	1253	27	37	Handball
Piłka siatkowa	53	1719	668	1410	53	46	Volleyball
Pływanie	12	670	295	611	18	20	Swimming
Podnoszenie ciężarów ..	3	47	18	7	5	2	Weight lifting
Sport motorowy ^a	9	199	6	58	4	6	Motorsport ^a
Strzelectwo sportowe ^a ...	23	1566	143	169	17	70	Sport shooting ^a
Szachy	12	535	140	356	1	21	Chess
Taniec sportowy	5	292	261	235	5	8	Sport dance
Taniec towarzyski	2	120	60	100	5	3	Ballroom dance
Tenis	9	292	146	214	3	10	Tennis
Tenis stołowy	32	698	191	422	23	26	Table tennis
Wioślarstwo	1	64	25	52	1	3	Rowing
Zapasy w stylu klasycznym	5	211	26	208	6	3	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym ..	2	76	26	76	2	2	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	2	30	3	-	-	2	Sailing ^a

^a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

^a Sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 17(187). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do niepełno- sprawnych osób ćwiczących Of which adapted for the disabled persons practicing sports	SPECIFICATION
Stadiony	71	28	Stadiums
w tym piłkarskie	32	11	of which football
Boiska do gier wielkich ^b	312	73	Fields for big games ^b
w tym piłkarskie	311	73	of which football
Boiska do gier małych ^b	157	44	Fields for small games ^b
w tym:			of which;
koszykówki	23	10	basketball
piłki ręcznej	11	3	handball
piłki siatkowej	19	3	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	77	43	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	59	33	Tennis courts
Hale sportowe	35	26	Sports halls
Sale gimnastyczne ^c	30	13	Gyms ^c
Pływalnie	19	14	Swimming pools
Tory sportowe	10	3	Sports tracks
Lodowiska sztuczne mrożone	4	1	Artificial skating rinks
Ścieżki rowerowe ^d w km	599,1	x	Bicycle paths ^d - length in km

^a Bez obiektów przyszkolnych. ^b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. ^c Łącznie z salami pomocniczymi. ^d Bez szlaków rowerowych.

^a Excluding schools facilities. ^b Including non-full-size facilities. ^c Including auxiliary gym. ^d Excluding bicycle trails.

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowanej przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plants and arrangements of designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

Od 2016 r. zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 października 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym opracowuje się na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**; działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 1183),

b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 1350),

c) **uczelnie**, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego,

d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą prace badawczo-rozwojowe;

2. Do **pracujących** w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;

Since 2016 according to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26th October 2012 statistics on Research and Development at regional level have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

1. Information regarding research and development covers:

1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences** operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019, item 1183),

b) **research institutes** operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019, item 1350),

c) **higher education institutions**, operating under the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term “higher education institutions” comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector,

d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

2) **economic entities** which apart from their main activity conduct research and development;

2. **Employed persons** in R&D include:

1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;

- 2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;
- 3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.

3. Dane o personalu **B+R** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R.

Dane o **pracujących – personalu wewnętrznym** – obejmują zatrudnionych w danej jednostce na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych, osoby wykonujące pracę nakładczą i członków spółdzielni produkcji rolniczej. Dane te prezentowane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach oraz w ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

4. Statystyki dotyczące nakładów na B+R zazwyczaj przedstawiają **nakłady wewnętrzne**, tj. wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania. Natomiast dane o nakładach na B+R w przypadku działalności innowacyjnej w przemyśle uwzględniają również **nakłady zewnętrzne**, które określane są jako wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;

3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff, participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **R&D** personnel cover personnel directly engaged in R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** – cover persons employed in a given entity under employment relationship (i.e. under a contract of employment, election or appointment) as well as employers and self-employed, agents employed under agency contracts, home workers (outwork) and members of agricultural production cooperatives. Data are presented in two approaches, i.e. in persons and in full-time equivalents.

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

4. Statistics on R&D expenditures usually present **intramural expenditures**, i.e. the value of research and development works of a given entity carried out by its own research facilities, regardless of their sources of financing. However, data on R&D expenditures in case of innovation activities in industry include also **extramural expenditures** which are defined as the value of research and development works of a given entity purchased from other (domestic and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they included also i.a. expenditures on intangible assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year, which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone tu są instytuty i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

5. Data on expenditures on research and development are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** – entities (of general government sector in the system of national accounts; excluding higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private higher education institutions;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (of which of religious organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – national entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations;
- 5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz wprowadzenia nowych lub ulepszenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji/dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing) do wdrożenia innowacji.

Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki - jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

7. Innovation activity include all developmental, financial and commercial activities undertaken by the enterprise that are intended to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) – **product innovation** and bringing into use in the enterprise new or improved business process – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product/service design, preparation of production/distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

New or improved product is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

8. A patentable invention – regardless of the field of technology - is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzęt komunikacyjny.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

9. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

Uwaga do tablic 1–3 i 6–7

Pod pojęciem „Usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Obsługa rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie działalnością wspierającą^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”.

Note to tables 1-3 and 6-7

The term “Services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Trade; repair of motor vehicles^Δ”, “Transportation and storage”, “Accommodation and catering^Δ”, “Information and communication”, “Financial and insurance activities”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”.

TABL. 1 (188). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY^a

ENTITIES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	23	69	81	76	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	13	12	10	of which R&D dedicated entities
w tym:					of which
uczelnie	4	#	3	3	higher education institutions
pozostałe	#	#	9	7	others
Przemysł	13	38	46	44	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe...	13	37	42	41	of which manufacturing
Usługi	10	31	35	32	Services

B. PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^b

INTERNAL PERSONNEL^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017		2018			SPECIFICATION
	ogółem total		badacze researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel pomocniczy other supporting staff	
OGÓŁEM	1131,9	1101,3	830,9	225,2	45,2	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	649,2	#	#	#	#	of which R&D dedicated entities
w tym:						of which:
uczelnie	616,8	#	#	#	#	higher education institutions
pozostałe	#	34,5	28,9	#	#	others
Przemysł	265,7	456,3	#	#	26,4	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.	258,1	#	227,2	#	26,4	of which manufacturing
Usługi ^b	866,2	645,0	#	#	18,8	Services ^b

a Stan w dniu 31 grudnia. b W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC).

a As of 31st December. b In full-time equivalents (FTE).

TABL. 2 (189). PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIAINTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education					pozostałym others
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	wyższym higher		ze stopniem naukowym with scientific degree of	pozostali others	
			doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM ..... 2017 TOTAL 2018	2072 1709	117 #	250 #	559 436	936 557	210 352	
w tym podmioty wyspecjalizo- wane badawczo..... of which R&D dedicated entities	#	#	#	#	110	#	
w tym uczelnie..... of which higher education in- stitutions	#	#	#	#	70	–	
Przemysł ..... Industry	626	3	#	#	318	#	
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	#	#	4	#	#	#	
Usługi..... Services	1083	#	#	412	239	#	

a W osobach; w 2017 r. — stan na 31 grudnia; w 2018 r. — wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny.

a In persons; in 2017 — as of 31st December; in 2018 — all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3 (190). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne ^b capital expenditures ^b	
	razem total		w tym osobo- we of which labour costs		razem total		w tym maszyny i wyposa- żenie ^c of which machi- nery and equip- ment ^c	
w mln zł in million PLN								
O G Ó Ł E M	45,5	89,4	164,2	222,7	139,7	86,1	83,0	57,8
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	26,9	37,4	45,9	56,4	#	39,2	#	#
of which R&D dedicated entities								
w tym uczelnie	#	32,1	39,0	51,9	#	36,3	#	#
of which higher education institutions								
Przemysł	17,1	#	87,2	143,8	75,6	39,2	68,2	48,2
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	17,1	48,1	85,9	#	#	#	#	#
Usługi	28,3	41,3	77,1	78,9	64,2	46,9	14,7	9,6
Services								

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 254. c Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3—8 KŚT).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b See general notes, item 4 on pages 254. c Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3—8 according to Classification of Fixed Assets).

TABL. 4 (191). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN DZIAŁALNOŚCI
BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF RESEARCH AND
DEVELOPMENT ACTIVITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł (ceny bieżące) in mln PLN (current prices)				
O G Ó Ł E M	45,5	89,4	164,2	222,7	TOTAL
w dziedzinie:					in the field of:
Nauk przyrodniczych	3,7	6,1	#	26,3	Natural sciences
Nauk inżynierskich i technicznych ..	30,2	67,3	105,2	159,5	Engineering and technology
Nauk medycznych i nauk o zdrowiu ..	1,2	0,9	1,7	#	Medical and health sciences
Nauk rolniczych i weterynaryjnych ...	—	2,4	#	8,2	Agricultural and veterinary sciences
Nauk społecznych	9,1	9,5	11,4	15,4	Social sciences
Nauk humanistycznych i sztuki	1,1	3,1	6,7	#	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (192). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH**EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł (ceny bieżące)		in mln PLN (current prices)		
O G Ó Ł E M	45,5	89,4	164,2	222,7	T O T A L
sektor:					sector:
Rządowy	30,7	24,3	37,0	57,6	Government
Przedsiębiorstw	11,3	36,0	95,9	125,6	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego.....	1,6	6,9	#	14,7	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych.....	#	-	#	-	Private non-profit
Zagranica	#	22,1	17,3	24,9	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (193). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION	
		podstawowe basic	stosowane applied			
		w mln zł (ceny bieżące) in mln PLN (current prices)				
O G Ó Ł E M	2010	45,5	.	.	.	T O T A L
	2015	89,4	18,2	21,8	49,4	
	2017	164,2	32,8	26,2	105,2	
	2018	222,7	70,7	20,4	131,6	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		56,4	#	#	#	of which R&D dedicated entities
w tym uczelnie		51,9	#	#	1,8	of which higher education institutions
Przemysł		143,8	#	#	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		#	24,8	#	#	of which manufacturing
Usługi ^b		78,9	#	#	#	Services ^b

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, depreciation of fixed assets. b Other kinds of activity (G-U)..

TABL. 7 (194). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

Stan w dniu 31 grudnia

DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	96,3	66,2	53,2	54,2	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	96,7	98,3	80,8	#	of which R&D dedicated entities
w tym uczelnie	#	100,0	100,0	#	of which higher education institutions
Przemysł	9,8	30,6	28,5	36,3	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	9,8	30,6	28,5	39,2	of which manufacturing
Usługi.....	96,7	93,4	74,0	84,3	Services

TABL. 8 (195). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2018 R.
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products – in % – introduced into the market during 2016–2018			
	ogółem total	produkty nowe lub ulepszone new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębior- stwa only to the enterprise	
O G Ó Ł E M ..... T O T A L	13,8	1,4	12,4	79,2
sektor publiczny	0,5	0,0	0,4	–
public sector				
sektor prywatny	14,1	1,5	12,7	79,3
private sector				
w tym: of which:	14,2	1,5	12,8	79,3
Przetwórstwo przemysłowe				
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2,8	1,7	1,1	10,3
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	5,7	4,8	0,9	30,3
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	0,1	–	0,1	–
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^a	1,4	0,6	0,8	79,0
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^a				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	7,0	5,0	2,0	41,4
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	17,3	–	17,3	40,0
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	0,2	–	0,2	93,0
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	6,7	2,3	4,4	27,5
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,1	0,1	0,0	–
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	2,5	2,1	0,4	100,0
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^a	5,7	2,7	3,0	57,1
Manufacture of metal products ^a				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycz- nych	85,4	0,1	85,4	85,0
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	21,5	8,5	12,9	60,3
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	10,6	4,2	6,4	79,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	2,7	0,2	2,6	100,0
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja mebli	0,5	0,3	0,2	57,7
Manufacture of furniture				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a	0,6	0,0	0,5	–
Water supply; sewerage, waste management and reme- diation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1,6	–	1,6	–
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^a	0,0	–	0,0	–
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 9 (196). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016–2018
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016–2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016–2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016–2018			
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM ..... TOTAL	37,6	24,8	11,7	33,4
sektor publiczny..... public sector	34,6	15,4	3,8	30,8
sektor prywatny..... private sector	37,9	25,8	12,5	33,7
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe ..... Manufacturing	38,2	25,9	12,4	34,0
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych..... Manufacture of food products	27,6	17,2	6,9	17,2
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	31,3	31,3	12,5	18,8
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	28,6	14,3	-	14,3
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^a ..... Manufacture of leather and related products	33,3	-	-	33,3
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^a ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^a	33,3	20,0	13,3	33,3
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	23,1	15,4	7,7	23,1
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	40,0	20,0	-	40,0
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... Manufacture of chemicals and chemical products	33,3	16,7	-	33,3
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... Manufacture of rubber and plastic products	36,8	26,3	10,5	31,6
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... Manufacture of other non-metallic mineral products	20,0	13,3	13,3	20,0
Produkcja metali..... Manufacture of basic metals	66,7	50,0	33,3	66,7
Produkcja wyrobów z metali ^a ..... Manufacture of metal products ^a	40,4	23,4	6,4	40,4
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych..... Manufacture of computer, electronic and optical products	50,0	37,5	25,0	50,0
Produkcja urządzeń elektrycznych..... Manufacture of electrical equipment	66,7	66,7	33,3	55,6
Produkcja maszyn i urządzeń ^a ..... Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	64,3	57,1	28,6	57,1
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a ..... Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	36,8	21,1	5,3	31,6
Produkcja mebli..... Manufacture of furniture	35,3	17,6	11,8	23,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a ..... Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	29,6	14,8	3,7	25,9
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody..... Water collection, treatment and supply	30,0	10,0	-	30,0
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^a ..... Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	37,5	12,5	-	37,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (197). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady na / Of which expenditures on			
		działalność badawczą i rozwojową ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwale oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own personnel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, ma- terials and supplies for innovation
		w tys. zł		in thousand PLN	
OGÓŁEM 2010	210312	15896	.	.	.
TOTAL 2015	686832	32954	.	.	.
..... 2017	610476	73501	.	.	.
2018	418731	158479	211259	20934	23357
w tym: of which:					
Przetwórstwo przemysłowe 409211	409211	152465	#	#	23357
Manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych 4464	4464	#	#	#	#
Manufacture of food products					
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ 8397	8397	#	#	#	#
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ..... #	#	370	#	#	363
Manufacture of metal products ^Δ					
Produkcja urządzeń elektrycznych 143917	143917	#	#	#	908
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..... #	#	22726	#	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja pojazdów samochodowych, przy- czep i naczep ^Δ 27829	27829	#	#	#	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers					
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ 2609	2609	#	#	-	-
Water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 11 (198): **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym środki Of which funds				
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institutions	krajowe od instytucji dysponujących środkami publicznymi domestic from institutions disposing of public funds	
w tys. zł in thousand PLN						
OGÓŁEM	2010	210312	155994	27088	.	.
TOTAL	2015	686832	316256	#	.	.
	2017	610476	504109	20403	.	.
	2018	418731	347978	25438	#	25162
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe		409211	343642	20254	#	25162
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		4464	4464	–	–	–
Manufacture of food products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^a		8397	#	#	–	–
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja urządzeń elektrycznych		143917	133105	#	–	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a		27829	23142	#	#	–
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a Water supply; sewerage, waste management and remediation activities		2609	#	#	–	–

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (199). WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone.....	28	61	60	140	patent applications
udzielone patenty.....	7	23	21	35	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone.....	6	24	13	21	utility model application
udzielone prawa ochronne.....	9	6	10	20	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (200). PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-
-TELEKOMUNIKACYJNE
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	98,4	94,5	96,6	97,6	Computers ^b
Dostęp do Internetu.....	95,1	93,4	96,3	97,2	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe.....	67,4	93,4	96,3	97,2	Internet access via broadband connection
w tym mobilne łącze szerokopasmowe ...	16,8	57,9	64,5	67,4	of which mobile broadband
Własna strona internetowa.....	50,6	55,1	64,4	60,9	Own Website
Media społecznościowe ^c	.	15,2	25,9	27,3	Social media ^c

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne np. laptopy (notebooki); w latach 2015-2017 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzi wymiany informacji Wiki.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2016-2017 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes c Social networks, blogs, multimedia content sharing websites, Wiki based knowledge sharing tools.

TABL. 14 (201). CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną.....	95,7	94,3	96,3	96,1	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe.....	7,8	10,7	7,7	15,5	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych.....	.	15,2	25,9	27,3	Enterprises using social media

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowiła obserwacja cen ok. 1400-1800 reprezentantów towarów i usług w różnych latach.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

System wag opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług - VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach na terenie całego kraju, w tym na 9 targowiskach w województwie lubuskim.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of about 1400-1800 representatives of goods and services in various years.

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

The weight system was based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax - VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces throughout the country, of which 9 marketplaces in Lubuskie voivodship.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (202). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ő Ł E M	102,8	99,6	102,2	102,0	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	98,9	103,8	102,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,6	101,5	101,6	100,5	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	96,9	97,0	97,9	97,0	Clothing and footwear
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	103,9	101,7	101,6	102,3	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	102,0	99,8	100,8	101,0	Furnishings, household equipment and routine household maintenance
Zdrowie	103,1	102,7	102,6	103,2	Health
Transport	107,5	90,7	102,2	104,4	Transport
Rekreacja i kultura	101,8	100,9	101,7	102,3	Recreation and culture
Edukacja	101,7	100,9	101,3	105,1	Education

TABL. 2 (203). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	4,07	3,66	3,57	3,54	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,89	2,25	2,37	2,59	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,84	3,59	3,65	3,79	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,74	2,39	2,33	2,50	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (roastbeef) – za 1 kg	21,70	30,34	29,11	30,13	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg (do 2016 r.– z kością)	13,69	13,88	17,10	17,02	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg (until 2016 – bone in)
Kurczę patroszone – za 1 kg	6,30	7,05	7,19	7,42	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,91	26,15	27,25	28,88	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona ^a – za 1 kg	14,07	13,95	17,88	18,37	Smoked sausage ^a – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	17,76	23,49	24,70	24,94	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	14,49	13,26	13,98	15,76	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	10,09	13,48	13,68	13,41	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,59	2,75	2,63	2,59	Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,14	12,96	13,26	13,47	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	18,47	21,06	22,57	22,02	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g (w 2010 r. – za 200 ml) ...	1,31	1,56	1,60	1,65	Sour cream, fat content 18% – per 200 g (in 2010 – per 200 ml)
Jaja kurcze świeże – za 1 szt.	0,44	0,50	0,59	0,68	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,95	4,17	5,61	6,01	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	5,61	5,78	6,12	5,94	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,50	5,03	5,10	5,04	Oranges – per kg
Jabłka ^b – za 1 kg	2,47	2,63	3,10	3,25	Apples ^b – per kg
Buraki ^b – za 1 kg	1,54	1,77	2,04	2,00	Beetroots ^b – per kg
Marchew ^b – za 1 kg	1,83	2,50	2,13	2,79	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg	1,34	1,11	1,31	1,29	Potatoes ^b – per kg

a Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2017 r. reprezentanta objętego badaniem cen. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Data not fully comparable to those the previous years due to the change in 2017 of the representative item covered by the price survey. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (203). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,57	2,25	3,08	2,26	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	5,96	6,63	6,85	7,31	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,56	3,83	4,56	4,46	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% ^a – za 0,5 l	19,65	23,75	23,90	23,73	Pure vodka 40% ^a – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,14	12,76	13,81	14,06	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^a – za 1 kpl.....	498,73	647,63	615,97	633,00	Men's suit, fabric of wool ^a – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę.....	168,54	221,95	221,62	214,22	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę.....	178,88	216,54	206,72	200,68	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	38,44	41,67	46,84	47,31	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	3,40	4,29	4,47	4,59	Cold water by municipal water-system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^b – za 1 kWh	0,58	0,63	0,63	0,62	Electricity for households (all-day tariff) ^b – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^b (w 2010 r. – za 1 m ³).....	2,63	0,27	0,24	0,23	Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh ^b (in 2010 – per m ³)
Węgiel kamienny – za 1 t.....	768,99	859,27	869,86	940,62	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	19,25	21,35	21,25	21,86	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² powierzchni użytkowej	5,35	4,66	4,37	4,51	Heating of dwellings – per 1 m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l (w 2010 r. – ok. 300 l)	1284,54	1073,96	1669,81	1624,90	Fridge-freezer, capacity about 340 l (in 2010 – about 300 l)
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg (w 2010 r. – na 5 kg) suchej bielizny	1100,54	1248,10	1206,34	1230,55	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg (in 2010 – 5 kg)
Odkurzacz typu domowego	302,88	407,83	413,24	436,96	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	139,18	200,45	243,31	236,61	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r.– za 400 g, w 2015 r.– za 280 g)	4,40	5,45	5,53	5,46	Washing powder – per 300 g (in 2010 per 400 g, in 2015 – per 280 g)
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,57	4,63	4,60	4,94	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,12	2,62	2,62	2,68	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	15,08	17,56	18,12	18,36	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	16,03	18,39	19,15	19,66	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	57,73	66,78	68,00	76,30	Women's cold wave
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg.....	28,89	39,42	36,91	36,67	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Badanie kliniczne krowy.....	35,30	46,25	46,15	36,31	Cow's clinical examination

a Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2015 r. reprezentanta objętego badaniem cen. b Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi.

a Data not fully comparable to those the previous years due to the change in 2015 of the representative item covered by the price survey. b Including standing and variable charges.

TABL. 3 (204). PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	57,48	67,12	65,76	72,08	wheat
żyta	40,99	50,82	54,79	61,84	rye
jęczmienia	46,89	56,71	55,88	63,50	barley
owsa i mieszanek zbożowych	28,65	53,53	55,48	61,69	oats and mixed cereal
pszenżyta	46,56	57,70	59,50	66,99	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	19,56	27,86	35,55	41,93	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych) ...	38,47	40,05	61,24	60,28	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,49	11,96	9,77	10,84	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	127,01	143,07	156,75	154,79	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	569,16	537,08	.	376,20	Raw tobacco – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,27	5,76	6,41	6,38	cattle (excluding calves)
cielęta	3,69	5,76	3,53	5,59	calves
trzoda chlewna	3,93	4,26	4,99	4,84	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,07	1,19	1,39	1,37	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,15	0,23	0,27	0,19	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (205). PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	81,91	79,92	79,42	85,43	wheat
żyta	77,82	55,69	57,70	66,83	rye
jęczmienia	84,33	70,24	69,66	80,40	barley
owsa	51,25	59,97	63,10	74,00	rye
pszenżyta	54,44	63,54	64,11	71,09	barley
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	108,81	83,97	106,43	122,82	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.					Livestock – per head
prosię na chów	.	.	131,30	.	piglet
Żywiec rzeźny – za 1 kg					Animals for slaughter – per kg
trzoda chlewna	.	.	5,21	.	pigs
Mleko krowie – za 1 l	2,32	2,46	2,52	2,66	Cows' milk – per l
Jaja kurze – za 1 szt.	0,49	0,62	0,69	0,75	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

Uwagi ogólne

General notes

Rolnictwo

Agriculture

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, samy, daniela) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

1. The presented information have been compiled using the **kind of activity method** and concern agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the sections of the NACE rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which conducts agricultural activity.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farm include:

- 1) holding with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respect for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1312, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyzioranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyzioranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes dated 5th February (uniform text Journal of Laws 2018 item 1312, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego).

Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach. Produkcja towarowa w poszczególnych grupach podmiotów jest pomniejszana o wartość produktów rolnych zakupionych bezpośrednio od innych grup podmiotów gospodarczych, równocześnie produkcja towarowa podmiotów gospodarczych, które dokonują sprzedaży, jest powiększona o tę wartość. Produkcja towarowa nie obejmuje obrotów między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi zaliczonymi do tej samej grupy podmiotów i sprzedaży produktów rolnych przez spółdzielnie produkcji rolnej — członkom tych spółdzielni.

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej - ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji - średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2018 r. - z lat 2017 i 2016.

7. Dane o **produkcji, płonach i skupie zbóż**, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta - jeśli nie zaznaczono inaczej - nie obejmują mieszanek zbożowych.

5. Gross agricultural output includes of:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) plant-based products (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) animal-based products as well as the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories of plant and animal-based products and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd).

Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces. The value of agricultural market output in the various entity groups is decreased by the value of agricultural products purchased directly from other groups of economic entities and simultaneously the market output of economic entities which conduct the sale is increased by this value. Market output does not include turnover between individual economic entities included in the same entity group and agricultural product sales by agricultural production cooperatives to their members.

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production - average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year, e.g., for 2018 - the prices from 2017 and 2016, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (pe-luszka, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. pe-luszka, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemniaków, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and other) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal-based) purchased by economic entities directly from producers.

10. Farming years cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30th June.

12. Data regarding the land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census and estimation.

13. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors and consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 - as of 30th June.

14. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa - zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyście przez:

— Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,

— jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),

— jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. — Agencja Nieruchomości Rolnych),

b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);

c) innych jednostek publicznych;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

a) osób fizycznych,

b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,

c) spółdzielni produkcji rolniczej,

d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

— pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),

— przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

a) the State Treasury - managed and utilized temporarily or perpetually by:

— State Forestry Organizational Entity “State Forests” (abbreviated as “State Forests”) supervised by the Minister of Environment,

— nature protection units (national parks),

— organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 — the Agricultural Property Agency),

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);

c) other public units;

2) **private forests** owned by:

a) natural persons,

b) land held in common by all or part of the residents of a village,

c) agricultural production co-operatives,

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

— covered by forest vegetation (wooded area),

— temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purpose of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. - 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. - 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1-20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie - 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 - 2 years) and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 - 2 years) as well as crops and greenwoods in age category I (1-20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age II category (21-40 years) with planting of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in the III, or higher, age category (41 years or more) with planting of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands forming in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034) - do powierzchni lądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area including land connected with silviculture to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the regulation of the Ministry of Regional Development and Construction from 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

ROLNICTWO
AGRICULTURE
TABL. 1 (206). UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	22,1	21,1	21,2	20,9	Agricultural holdings ^b in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	21,9	20,9	21,0	20,7	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	437,7	391,2	390,7	388,1	Agricultural land area (as of June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	326,9	336,0	340,5	340,1	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	62,6	54,0	59,5	58,3	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	70,4	54,7	61,1	60,2	of which private farms
ziemniaków ^c	1,8	1,8	1,1	1,2	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	2,4	2,1	1,2	1,3	of which private farms
roślin przemysłowych	14,9	14,9	14,0	13,3	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	13,0	14,5	13,1	12,6	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	36,5	37,8	42,4	27,3	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	31,0	36,5	41,9	26,3	of which private farms
ziemniaków ^c	213	191	317	200	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	212	191	310	200	of which private farms
rzepaku i rzepiku	23,1	29,6	26,4	20,8	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	22,7	28,9	26,8	19,9	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha użytków rolnych...	19,8	22,2	24,4	24,8	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	22,5	21,6	22,4	22,8	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	40,5	37,7	37,7	37,9	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	38,6	37,7	36,6	37,3	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^{bde} w %	8,9	7,1	7,6	5,5	Share of sows in pig stocks (as of June) ^{bde} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	8,8	6,0	6,6	4,4	of which private farms
Produkcja żywa rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^f na 1 ha użytków rolnych w kg	240,6	311,1	280,1	344,0	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^f per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	248	218	252	279	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	235	184	162	161	of which private farms
na 1 krowę	4093	3002	3331	3477	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3759	2704	2323	2199	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	4,4	.	.	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	5,7	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^g na 1 ha użytków rolnych w kg	98,7	104,9	103,2	112,8	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^g per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	97,4	102,4	103,5	111,8	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 286. e W 2005 r. stan trzody chlewnej w końcu lipca. f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. g Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/2017, 2017/2018.

a See general notes, item 3 on page 271. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 286. e In 2005 pigs as of the end of July. f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. g Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/2018 farming years.

TABL. 2 (207). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010	437676	326909	TOTAL
	2015	391225	336009	
	2017	390712	340450	
	2018	388070	340098	
W dobrej kulturze rolnej		385007	338334	In good agricultural condition
Pod zasiewami		272026	235186	Sown area
Grunty ugorowane		8739	7983	Fallow land
Uprawy trwałe		2444	2137	Permanent crops
w tym sady		1448	1378	of which orchards
Ogrody przydomowe		527	527	Kitchen gardens
Łąki trwałe		88273	80409	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		12999	12092	Permanent pastures
Pozostałe		3063	1765	Others

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a In 2010 data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (208). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
As of June

LATA YEARS	w tys. in thou- sands	Gospodarstwa Farms								Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
		o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricul- tural land
		do 1,00 ha up to	1,01– 1,99	2,00– 4,99	5,00– 9,99	10,00– 14,99	15,00– 19,99	20,00– 49,99	50,00 ha i więcej and more		
OGÓŁEM TOTAL											
2010	22,1	2,5	21,1	27,0	18,5	9,9	5,3	9,3	6,4	22,14	19,76
2016	20,2	2,5	17,5	28,2	18,2	9,6	5,8	10,0	8,2	20,94	19,76
W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE Of which PRIVATE FARMS											
2010	21,9	1,6	20,0	32,5	23,0	10,1	4,8	6,4	1,6	15,91	14,93
2016	20,0	2,5	17,7	28,4	18,4	9,7	5,8	10,0	7,5	18,31	17,25

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (209). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100			previous year = 100			
Produkcja globalna.....	95,8	103,0	97,2	102,1	100,0	96,6	Gross output
roślinna	86,1	106,5	98,7	87,5	105,0	98,1	crop
zwierzęca	109,7	98,3	95,1	123,3	93,4	94,4	animal
Produkcja końcowa	94,4	104,7	92,5	101,8	99,3	91,3	Final output
roślinna	78,0	110,9	90,3	78,8	104,8	88,7	crop
zwierzęca	110,5	98,4	95,0	124,5	93,4	94,2	animal
Produkcja towarowa	99,1	99,0	90,5	106,9	93,5	89,1	Market output
roślinna	84,0	98,7	89,6	86,3	93,1	86,3	crop
zwierzęca	114,1	99,3	91,5	127,3	93,9	92,0	animal

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28.

TABL. 5 (210). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			

PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT

	2010	2016	2017	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	53,0	59,0	59,2	Crop output
Zboża	18,7	21,7	24,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	16,1	17,8	18,9	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,3	7,2	7,7	of which: wheat
żyto	2,2	2,2	2,6	rye
jęczmień	2,1	2,6	2,6	barley
Ziemniaki	2,1	3,2	2,4	Potatoes
Przemysłowe	6,6	7,3	5,8	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,4	0,5	0,5	of which sugar beets
Warzywa	8,2	8,7	7,6	Vegetables
Owoce	2,5	6,3	4,3	Fruit
Siano łąkowe	3,1	2,2	2,8	Meadow hay
Pozostałe	11,8	9,6	12,3	Others
Produkcja zwierzęca	47,0	41,0	40,8	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	33,5	30,7	28,0	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	1,8	1,8	2,1	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	10,2	6,5	7,4	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	21,2	22,3	18,5	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,4	-0,4	0,8	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	6,2	4,3	5,6	Cows' milk
Jaja kurze	6,3	5,2	5,7	Hen eggs
Obornik	0,7	0,5	0,0	Manure
Pozostałe	0,7	0,7	0,7	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (210). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
	PRODUKCJA TOWAROWA		MARKET OUTPUT	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	53,8	50,2	49,8	Crop output
Zboża	19,8	18,0	17,5	Cereals
w tym zboża podstawowe.....	17,7	15,3	14,4	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,8	7,8	7,4	of which: wheat
żyto	5,7	2,3	2,5	rye
jęczmień	2,1	1,7	1,3	barley
Ziemniaki	1,6	2,4	2,0	Potatoes
Przemysłowe	12,4	5,3	6,2	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,8	0,7	0,7	of which sugar beets
Warzywa	8,1	9,1	8,1	Vegetables
Owoce	3,0	7,0	4,6	Fruit
Pozostałe	8,9	8,4	11,5	Other
Produkcja zwierzęca	46,2	49,8	50,2	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	32,0	38,4	36,5	Animals for slaughter ^a
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	2,0	2,2	2,6	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	7,6	8,1	9,6	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	22,2	28,1	24,3	poultry
Mleko krowie	8,8	5,4	6,8	Cows' milk
Jaja kurze	4,4	5,4	6,4	Hen eggs
Pozostałe	1,0	0,6	0,6	Others

a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (211). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**

Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym go- spodar- stwa indy- widualne of which private farms	
O G Ó Ł E M	281646	277543	277322	272026	235186	T O T A L
Zboża	206449	178444	197739	197530	175014	Cereals
zboża podstawowe.....	176517	143658	165077	158562	141615	basic cereals
pszenica	56235	50028	56429	52105	46240	wheat
żyto	42323	21589	30211	27431	24454	rye
jęczmień	26397	21369	25797	28544	25672	barley
owies	13770	7856	8526	7535	6847	oats
pszenżyto	37792	42816	44114	42947	38402	triticale
mieszanki zbożowe	10113	6152	5565	11658	11088	cereal mixed
gryka, proso i inne zbożowe	9079	9307	5984	5758	5205	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	10740	19327	21113	21552	17106	maize for grain
Strączkowe	6295	20949	10940	12836	11038	Pulses
konsumpcyjne	835	4885	3785	3281	3119	edible
pastewne.....	5460	16064	7155	9555	7919	feed
Ziemniaki	5164	5012	3009	3140	2965	Potatoes
Przemysłowe	42060	41458	38942	36202	29574	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	944	1271	1501	1453	1196	sugar beets
oleiste	40185	39885	37092	34413	28071	oilseeds
w tym rzepak i rzepik.	38921	36775	33822	31547	25651	of which rape and turnip rape
Pastewne	15343	25561	20326	13732	9594	Feed
w tym:						of which:
okopowe	182	87	64	20	19	root plants
kukurydza na paszę	6349	5767	8315	5110	2762	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^b	6335	6119	6366	6586	7001	Other crops ^b

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (212). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2010	2015	2017 ^a	2018 ^a		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża	753958	649238	889251	547256	463498	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	643834	542645	699306	432114	372053	basic cereals
pszenica	257241	218913	272794	162217	137465	wheat
żyto	115294	64582	102445	62971	55266	rye
jęczmień	92710	73182	101214	63377	53958	barley
owies	37440	20295	27488	13326	11777	oats
pszenżyto	141148	165674	195366	130223	113587	triticale
mieszanki zbożowe	27777	17467	17066	22702	21169	cereal mixed
Ziemniaki	109709	95755	95270	62697	59300	Potatoes
Buraki cukrowe	50580	73985	112549	82004	66264	Sugar beets
Rzepak i rzepik	89834	108977	89225	65738	50973	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	307629	367234	460307	311231	293462	Meadow hay
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża	36,5	36,4	45,0	27,7	26,5	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	36,3	37,8	42,4	27,3	26,3	basic cereals
pszenica	45,7	43,8	48,3	31,1	29,7	wheat
żyto	27,2	29,9	33,9	23,0	22,6	rye
jęczmień	35,1	34,2	39,2	22,2	21,0	barley
owies	27,2	25,8	32,2	17,7	17,2	oats
pszenżyto	37,3	38,7	44,3	30,3	29,6	triticale
mieszanki zbożowe	27,5	28,4	30,7	19,5	19,1	cereal mixed
Ziemniaki	213	191	317	200	200	Potatoes
Buraki cukrowe	536	582	750	564	554	Sugar beets
Rzepak i rzepik	23,1	29,6	26,4	20,8	19,9	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	37,5	42,0	49,5	35,3	36,5	Meadow hay

a Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.

a Including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8 (213). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
OGÓŁEM	4048	3611	3354	3352	TOTAL
Kapusta	682	562	502	502	Cabbages
Kalafiory	118	84	78	78	Cauliflowers
Cebula	667	624	624	623	Onions
Marchew jadalna	449	418	428	427	Carrots
Buraki ćwikłowe	284	274	264	264	Beetroots
Ogórki	353	327	311	311	Cucumbers
Pomidory	177	172	150	150	Tomatoes
Pozostałe ^b	1318	1150	997	997	Others ^b
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
OGÓŁEM	83909	77164	59929	59909	TOTAL
Kapusta	25560	21189	14046	14044	Cabbages
Kalafiory	2449	1709	1710	1710	Cauliflowers
Cebula	13674	14473	11844	11843	Onions
Marchew jadalna	12853	11214	9537	9530	Carrots
Buraki ćwikłowe	5808	6206	5317	5310	Beetroots
Ogórki	5081	4945	3846	3846	Cucumbers
Pomidory	3335	3282	2183	2183	Tomatoes
Pozostałe ^b	15150	14146	11446	11443	Others ^b
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	375	377	280	280	Cabbages
Kalafiory	208	202	220	220	Cauliflowers
Cebula	205	232	190	190	Onions
Marchew jadalna	287	268	223	223	Carrots
Buraki ćwikłowe	204	227	201	201	Beetroots
Ogórki	144	151	124	124	Cucumbers
Pomidory	188	191	146	146	Tomatoes
Pozostałe ^b	115	123	115	115	Others ^b

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 272. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens, see general notes, item 4 on page 272. ^b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (214). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	3081	2197	2233	2207	TOTAL
Jablonie	2025	1167	1257	1239	Apples
Grusze	120	104	97	97	Pears
Śliwy	275	261	251	247	Plums
Wiśnie	361	351	328	324	Cherries
Czereśnie	163	163	160	160	Sweet cherries
Pozostałe ^b	137	151	140	140	Others ^b

ZBIORY^c w t PRODUCTION^c in t

OGÓŁEM	29749	13751	16329	16284	TOTAL
Jabłka	20989	9268	11617	11583	Apples
Gruszki	1129	601	567	566	Pears
Śliwki	2757	1276	1098	1095	Plums
Wiśnie	2737	1361	1599	1593	Cherries
Czereśnie	1409	880	1009	1008	Sweet cherries
Pozostałe ^b	729	365	439	439	Others ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 272. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 272. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (215). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	3451	1671	1555	1511	TOTAL
Truskawki ^b	2791	980	855	820	Strawberries ^b
Maliny ^c	42	46	58	58	Raspberries ^c
Porzeczki	367	338	304	304	Currants
Agrest	27	39	36	36	Gooseberries
Pozostałe ^d	224	268	302	293	Others ^d

ZBIORY^e w t PRODUCTION^e in t

OGÓŁEM	13644	7328	6347	6224	TOTAL
Truskawki ^b	9748	4960	3782	3697	Strawberries ^b
Maliny ^c	186	151	249	249	Raspberries ^c
Porzeczki	2351	1223	1259	1259	Currants
Agrest	123	123	105	105	Gooseberries
Pozostałe ^d	1237	871	952	914	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 272. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 272. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (216). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a**

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS AND SHEEP^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	W SZTUKACH				IN HEADS				
Bydło.....	69817	73757	82702	83881	57266	64327	67054	68379	Cattle
w tym krowy	28278	27792	31214	31795	22084	24264	24553	25475	of which cows
Trzoda chlewna.....	164152	143787	163766	165237	144189	98437	122795	123220	Pigs
w tym lochy	14604	10253	12455	9106	7699	5932	8140	5431	of which sows
Owce.....	4115	4457	4813	4567	3633	4457	4621	4387	Sheep
w tym maciorki	2535	2654	3445	3503	2398	2654	3344	3452	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie).....	86729	87166 ^b	95144 ^c	96288 ^c	73507	72650 ^b	76402 ^c	77569 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło.....	16,0	18,9	21,2	21,6	17,5	19,1	19,7	20,1	Cattle
w tym krowy	6,5	7,1	8,0	8,2	6,8	7,2	7,2	7,5	of which cows
Trzoda chlewna.....	37,5	36,8	41,9	42,6	44,1	29,3	36,1	36,2	Pigs
w tym lochy	3,3	2,6	3,2	2,3	2,4	1,8	2,4	1,6	of which sows
Owce.....	0,9	1,1	1,2	1,2	1,1	1,3	1,4	1,3	Sheep
w tym maciorki	0,6	0,7	0,9	0,9	0,7	0,8	1,0	1,0	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie).....	19,8	22,2 ^b	24,4 ^c	24,8 ^c	22,5	21,6 ^b	22,4 ^c	22,8 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b For the calculation we use the horse stocks of 2013. c For the calculation we use the horse stocks of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (217). **DRÓB^a**

Stan w końcu roku
POULTRY^a
As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	
Kury w tys. szt.	3690,0	4153,7	4717,8	3928,4	3866,7	Hens in thousand heads
w tym nioski	1285,0	1446,1	1254,8	1115,7	1115,6	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	210,0	16,2	15,0	4,6	4,6	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	1717,9	1046,8	1256,3	1564,4	1426,2	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	42,9	48,2	65,5	82,5	74,5	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	843,1	1061,7	1207,5	1012,3	1136,9	Hens per 100 ha of agricultural land in heads
w tym nioski	293,6	369,6	321,2	287,5	328,0	of which laying hens

a W latach 2005, 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.

a In 2005, 2010 and 2015 more than 2 weeks old. b Including other poultry.

TABL. 13 (218). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**

PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- sposdar- stwa indywidu- alne of which private farms	

W SZTUKACH IN HEADS

Bydło (łącznie z cielętami)	13,5	13,0	11,5	13,4	8,7	Cattle (including calves)
Trzoda chlewna	307,0	226,1	196,2	164,7	107,3	Pigs
Owce	1,0	0,3	#	0,3	0,3	Sheep
Konie	0,4	0,3	#	#	#	Horses

W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (łącznie z cielętami)	6,6	6,3	7,1	8,3	5,7	Cattle (including calves)
Trzoda chlewna	37,1	33,1	32,8	27,0	20,4	Pigs
Owce	0,1	0,0	#	0,0	0,0	Sheep
Konie	0,2	0,2	#	#	#	Horses
Drób	94,8	120,5	103,6	130,1	114,6	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (219). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
 PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	W TONACH		IN TONNES		
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	105,3	121,7	109,5	133,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	99,9	115,4	103,8	126,3	meat and fats
wołowe łącznie z cielęcym.....	3,5	3,2	3,6	4,3	beef including veal
wieprzowe	29,0	25,8	25,6	21,1	pork
baranie	0,0	0,0	#	0,0	mutton
końskie	0,1	0,1	#	#	horseflesh
drobiowe	66,3	84,4	72,5	98,8	poultry
kozy i królicze ^b	1,0	1,9	2,0	2,1	goat and rabbit ^b
podroby	5,4	6,3	5,7	7,1	pluck

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

O G Ó Ł E M..... | **195,1** | **240,6** | **280,1** | **344,0** | **TOTAL**

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b łącznie z dziczyzną.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game.

TABL. 15 (220). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
 PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	108,4	85,2	98,5	108,1	54,9	in million litres
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	24,8	21,8	25,2	27,9	16,1	per 100 ha agricultural land in thousand litres
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4093	3002	3331	3477	2199	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	259,5	343,7	254,1	232,2	232,2	Eggs production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt.	201	258	220	194	194	Average annual number of eggs per laying hen in units

TABL. 16 (221). **CIĄGNIKI ROLNICZE^a**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL TRACTORS^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach 2010	19356	18675	In units
2016	20302	19781	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha 2010	22,6	17,5	Agricultural land area per tractor in ha
2016	19,7	17,4	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (222). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU
 NA CZYSTY SKŁADNIK^a**
 CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE
 INGREDIENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10	2014/15	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	43182	41036	40310	43770	38020	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	26388	24140	23504	26558	23618	nitrogenous
fosforowe	7516	5897	5863	6234	5301	phosphatic
potasowe	9279	10999	10943	10978	9101	potassic
Nawozy wapniowe ^c	17022	11413	12618	16004	13421	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	98,7	104,9	103,2	112,8	111,8	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	60,3	61,7	60,2	68,4	69,4	nitrogenous
fosforowe	17,2	15,1	15,0	16,1	15,6	phosphatic
potasowe	21,2	28,1	28,0	28,3	26,8	potassic
Nawozy wapniowe ^c	38,9	29,2	32,3	41,2	39,5	Lime fertilizers ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Łącznie z wapnem defekacyjnym.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including mixed fertilizers. c including defecated lime.

TABL. 18 (223). WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2005	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND PLN						
O G Ó Ł E M	983715,2	1399866,3	1240000,2	1271862,5	982858,2	TOTAL
Produkty roślinne	355718,6	500652,3	445345,3	396607,5	264574,8	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	143450,5	274295,5	244464,7	214470,5	149944,3	Cereals
w tym zboża podstawowe	129294,6	231483,0	199404,2	170592,8	125717,1	of which basic cereals
pszenica	67956,8	118769,4	114157,0	90211,4	63118,1	wheat
żyto	29635,8	31310,1	24209,8	22895,4	19023,8	rye
jęczmień	12115,5	21400,6	18101,1	14840,2	9905,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	1921,2	1961,8	1510,1	2504,2	1017,2	oats and cereal mixed
pszenżyto	17665,3	58041,0	41426,2	40141,6	32652,9	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	143068,7	273181,0	242917,0	211953,2	147490,4	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	128913,4	230378,8	197856,4	168193,5	123381,2	of which basic cereals
pszenica	67952,0	118363,1	113339,2	89421,2	62328,0	wheat
żyto	29635,6	31310,1	24041,6	22707,6	18894,4	rye
jęczmień	11746,7	20989,7	18001,7	14287,4	9352,2	barley
owies i mieszanki zbożowe	1921,2	1908,4	1401,5	2278,7	796,6	oats and cereal mixed
pszenżyto	17657,9	57807,5	41072,5	39498,6	32009,9	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	-	2,3	206,1	75,7	34,7	Edible pulses ^b
Ziemniaki	786,4	3869,4	7550,4	7970,7	5026,1	Potatoes
Buraki cukrowe	9514,0	11823,9	8865,2	11252,8	9428,3	Sugar beets
Rzepak i rzepik ^b	99259,3	105036,6	77241,0	78593,8	54605,7	Rape and turnip rape ^b
Warzywa	14909,7	9701,2	3491,5	5680,3	5680,3	Vegetables
Owoce	5582,6	9818,3	6806,4	3049,7	3049,7	Fruit
Produkty zwierzęce	627996,7	899214	794654,9	875254,9	718283,4	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	498441,0	770691,3	655695,0	725207,7	627262,8	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	19037,4	29985,0	33590,9	34422,1	20971,1	cattle (excluding calves)
cielęta	22,1	57,6	38,8	50,3	27,2	calves
trzoda chlewna	121140,6	126350,9	157626,5	122967,0	92330,2	pigs
konie	574,0	692,5	106,3	163,6	163,6	horses
drób	357666,9	613588,0	464332,6	567604,7	513770,7	poultry
Mleko krowie	103147,3	100619,9	116612,5	110404,3	51379,2	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne	5282,7	25617,4	19733,0	36651,8	36651,8	Consumer hen's eggs

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH w zł PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND in PLN

O G Ó Ł E M	2248	3578	3174	3277	2890	TOTAL
Produkty: roślinne	813	1280	1140	1022	778	Products: crop
zwierzęce	1435	2298	2034	2255	2112	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight.

TABLE 19 (224). SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	285202	455314	405937	315734	221289	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	260970	380036	321892	248654	183957	of which basic cereals
pszenica	118231	176791	173288	124872	87788	wheat
żyto	72296	61612	44110	36939	30711	rye
jęczmień	25801	37510	32338	23148	15570	barley
owies i mieszanki zbożowe	6706	3649	2675	3984	1741	oats and cereal mixed
pszenżyto	37936	100474	69481	59711	48147	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	284443	453971	404049	312866	218482	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	260211	378708	320004	245932	181296	of which basic cereals
pszenica	118227	176341	172359	124055	86971	wheat
żyto	72296	61612	43876	36721	30547	rye
jęczmień	25053	37011	32216	22501	14923	barley
owies i mieszanki zbożowe	6706	3565	2526	3694	1458	oats and cereal mixed
pszenżyto	37929	100179	69027	58961	47397	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	–	2	113	62	12	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	4020	13888	21241	19010	14227	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	82812	98879	90748	103804	88064	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik ^a w t	78153	73341	49277	50775	35146	Rape and turnip rape ^a in t
Warzywa w t	12998	9054	1639	1664	1664	Vegetables in t
Owoce w t	3157	4637	1749	1763	1763	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	125987	154787	139746	159561	135995	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	4460	5202	5244	5397	3221	cattle (excluding calves)
cielęta	6	10	11	9	6	calves
trzoda chlewna	30847	29651	31586	25384	18819	pigs
konie	115	110	15	22	22	horses
drób	90559	119812	102890	128749	113927	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	89858	109753	99370	120416	102981	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	96088	84342	84149	80456	38625	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	35875	111934	74300	196194	196194	Consumer hen's eggs in thousand units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poobojowej ciepłej.

^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (225). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	417	19297	416	16500
2015	1056	39339	146	7004
2017	706	27323	242	10600
2018	646	26651	231	10523

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

ŁOWIECTWO HUNTING

TABL. 21 (226). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**

Stan w dniu 10 marca

MAJOR GAME SPECIES^a

As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2017	2018	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	–	5	6	2	Moose
Daniele	619	1408	1335	1254	Fallow deer
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	9,9	14,4	15,5	15,2	Deer
Sarny	48,1	52,8	52,9	49,8	Roe deer
Dziki	15,9	19,1	13,9	5,1	Wild boars
Lisy	7,7	9,5	9,4	8,7	Foxes
Zające	10,1	12,5	12,2	11,6	Hares
Bażanty	13,0	10,7	10,0	9,8	Pheasants
Kuropatwy	6,8	5,8	5,0	5,2	Partridges

^a Dane szacunkowe; w 2010 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; in 2010 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (227). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Jelenie	3108	6323	5422	5210	Deer
Daniele	68	235	225	207	Fallow deer
Sarny	10142	13216	11159	10023	Roe deer
Dziki	14922	26988	28792	21686	Wild boars
Lisy	5447	6487	6256	5342	Foxes
Bażanty	3289	2398	2887	2700	Pheasants
Kuropatwy	26	–	–	–	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (228). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	120	113	113	113	number ^a
członkowie ^b	6823	5157	5310	5385	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	204	204	205	203	number
powierzchnia w tys. ha	1060,0	1062,1	1065,5	1052,0	area in thousand ha
w tym na gruntach leśnych	545,9	544,2	540,9	541,1	of which in forest land

a, b Dane grupowane według siedziby: a — koła łowieckiego, b — zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a, b Data grouped according to the seat: a — of hunting club, b — of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

LEŚNICTWO FORESTRY

TABL. 24 (229). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
FOREST LAND
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	706239	709362	709990	710159	T O T A L in ha
Lasy	685071	688431	689367	689518	Forests
Publiczne	675515	675934	676373	676510	Public
zalesione	660311	662075	660435	660521	wooded
niezalesione	15204	13859	15938	15989	non-wooded
własność Skarbu Państwa	673493	673957	674380	674511	owned by the State Treasury
zalesione	658366	660177	658523	658621	wooded
niezalesione	15128	13780	15857	15890	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	666097	667288	667736	667954	managed by the State Forests
zalesione	651710	653549	651918	652100	wooded
niezalesione	14387	13739	15818	15854	non-wooded
parki narodowe	4607	4607	4607	4607	national parks
zalesione	4586	4586	4586	4586	wooded
niezalesione	21	21	21	21	non-wooded
własność gmin ^a	2021	1956	1981	1990	gmina ^a owned
zalesione	1945	1879	1900	1891	wooded
niezalesione	76	77	81	99	non-wooded
pozostałe	.	21	12	9	other
zalesione	.	20	12	9	wooded
niezalesione	.	2	-	-	non-wooded
Prywatne	9557	12497	12994	13008	Private
zalesione	9367	12290	12768	12768	wooded
niezalesione	190	206	226	240	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	21167	20931	20623	20640	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	49,0	49,2	49,3	49,3	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	51,4	51,6	51,7	51,7	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej.

Dane z powierzchni próbnych zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych form własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 grudnia 2017 r. (można je umownie traktować jako dane według stanu na 1 stycznia 2018 r.).

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014–2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

Data from sample plots have been converted on forest areas by the property forms given by the Central Statistical Office as at 31st December 2017 (can be conventionally treated as data on 1st January 2018).

TABL. 25 (230). POWIERZCHNIA LASÓW**FOREST AREAS****A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowienia ^a i o bu- dowie przerębo- wej in restoc- king class ^a with a se- lection structure
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
O G Ó Ł E M	689366	98,1	13,6	13,1	29,1	17,4	15,6	8,4	0,9	
TOTAL w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	667736	98,2	13,4	13,1	29,2	17,7	15,8	8,1	0,9	
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	12994	94,0	29,2	13,0	19,8	12,8	6,4	12,8	–	
Private forests										

**B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS**

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which			SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
	w ha	in ha	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	689366		100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	566916		82,2	82,9	60,0	Coniferous trees
w tym:						of which:
sosna	550950		79,9	80,7	54,3	pine
świerk	9535		1,4	1,4	–	spruce
Drzewa liściaste	122450		17,8	17,1	40,0	Broadleaved trees
w tym:						of which:
buk	14166		2,1	2,0	–	beech
dąb	42802		6,2	5,9	15,5	oak
grab	1996		0,3	0,2	2,3	hornbeam
brzoza	32444		4,7	4,7	8,4	birch
olsza	16553		2,4	2,2	10,2	alder
osika	2027		0,3	0,3	1,3	aspens

a Łącznie z klasą do odnowienia.

a Including regeneration class.

TABL. 26 (231). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
 GROWING STOCK OF STANDING WOOD
 A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
 BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thousand m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerobowej in restocking class ^c with a selection structure	prześcieje ^b hold-over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
O G Ó Ł E M	194069,1	100,0	1,1	7,8	33,7	22,2	20,9	12,9	0,9	0,5
TOTAL										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	187699,6	100,0	1,1	7,8	33,8	22,5	21,1	12,2	1,0	0,5
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne.....	2635,8	100,0	3,9	10,8	31,3	19,9	10,3	23,8	–	0,0
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
 BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thousand m ³	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	194069,1	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	164036,8	84,6	85,6	48,9	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	160508,2	82,8	83,8	48,3	pine
świerk	2286,0	1,2	1,2	–	spruce
Drzewa liściaste	30032,4	15,4	14,4	51,1	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	3316,4	1,7	1,6	–	beech
dąb	10665,4	5,5	5,0	23,7	oak
grab	791,8	0,4	0,2	2,0	hornbeam
brzoza	5299,1	2,7	2,7	7,5	birch
olsza	5780,6	3,0	2,8	12,1	alder
osika	670,0	0,3	0,3	3,5	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (232). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)....	205	161	160	158	158	158	-	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	4892	4961	5095	5763	5754	5754	10	Renewals and afforestations
odnowienia	4792	4933	5023	5721	5711	5711	10	renewals
sztuczne.....	4690	4508	4818	5197	5191	5191	6	artificial
zrębów ^b	4618	4499	4788	5175	5169	5169	6	felling sites ^b
halizn i płazowin	72	9	30	22	22	22	0	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne.....	102	425	205	524	520	520	4	natural
zalesienia ^c	100	27	72	43	43	43	0	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	678	357	310	361	357	356	4	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	25948	31617	30485	27590	27533	27529	57	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	18385	24729	23920	21018	20961	20961	57	crops ^f
młodników.....	7447	6843	6533	6552	6552	6552	-	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	116	45	16	16	16	16	-	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	6061	6722	8040	7869	7869	7869	-	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach gminnych i prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In gmina and private forests including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (233). POZYSKANIE DREWNA^a
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
O G Ó Ł E M w dam³	2856,2	3539,2	3722,1	3692,4	3680,5	3679,1	12,0	T O T A L in dam³
Grubizna	2576,4	3240,1	3474,0	3456,0	3444,0	3442,7	12,0	Timber
Grubizna iglasta	2275,2	2842,1	3089,7	3050,2	3040,9	3040,2	9,3	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	785,5	875,7	1002,5	952,2	949,2	948,8	3,0	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	1334,8	1809,9	1952,5	1975,1	1971,3	1971,1	3,8	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	301,1	398,0	384,3	405,8	403,2	402,5	2,6	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	69,9	79,2	75,8	71,6	70,9	70,5	0,7	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	155,9	209,5	203,3	224,1	223,2	223,1	0,8	medium-size wood for industrial uses
Drewno mało- wymiarowe^b	279,8	299,0	248,1	236,4	236,4	236,4	-	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	174,3	192,9	157,5	154,1	154,1	154,1	-	Slash for industrial uses
Opatowe	105,5	106,2	90,6	82,3	82,3	82,3	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	376,1	470,7	503,9	501,2	509,1	510,4	92,0	TIMBER PER 100 ha of FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (234). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	18596	6370	25310	4340	956	Plantings in units of: trees bushes
krzewów	29825	2637	68268	11987	290	
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	20230	27184	19227	15835	7404	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	2618	7103	4181	3851	2061	coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	1304	3838	1746	1795	1134	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	17612	20081	15046	11984	5343	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	4163	7103	5489	3941	1870	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (235). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pożary.....	484	645	173	703	Number of fires
w tym: podpalenia	213	233	46	188	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	185	152	24	150	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	73,4	96,0	12,7	118,5	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	45,5	49,9	2,8	49,6	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	19,6	14,8	2,5	16,6	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,15	0,15	0,07	0,17	Average forest areas burned by fire in ha

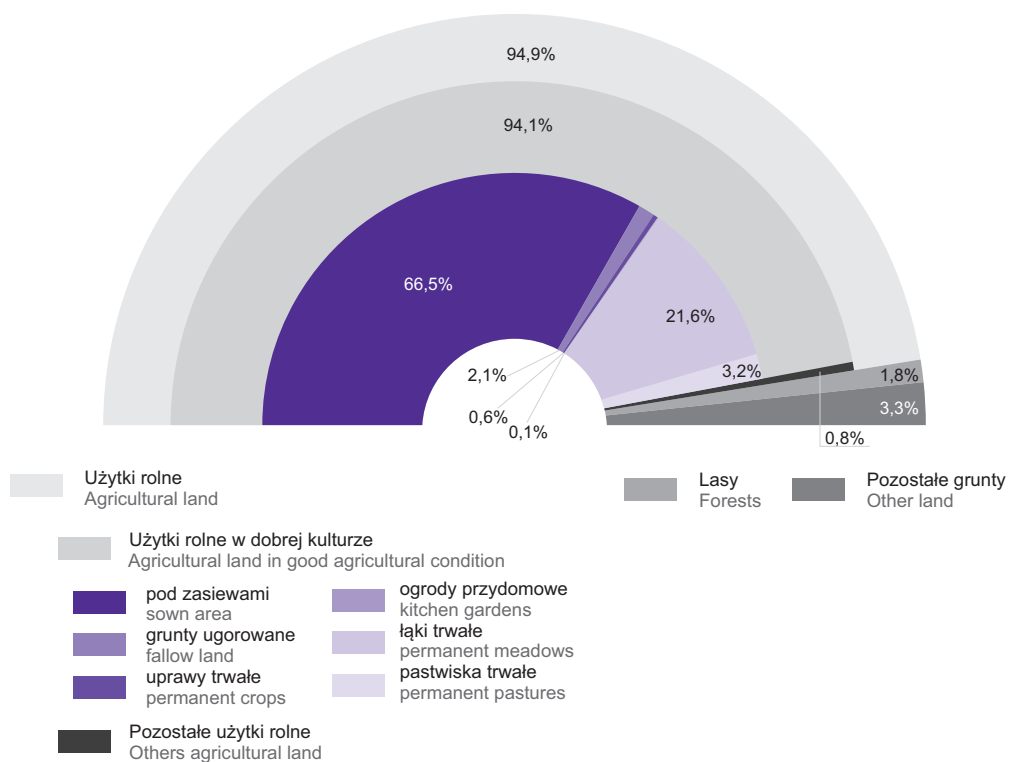
a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

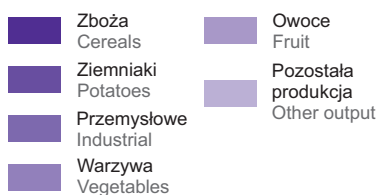
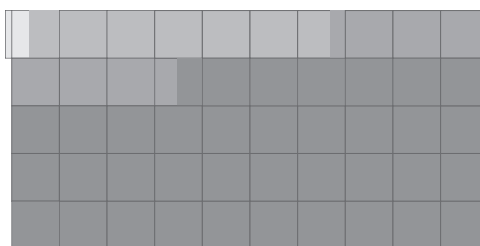
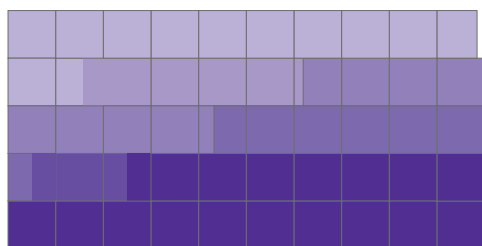
UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH 2018 R. (stan w czerwcu)
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2018 (as of June)

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R. (ceny stałe 2016 r.)
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017 (constant prices 2016)

Produkcja roślinna - **49,8%**
 Crop output

Produkcja zwierzęca - **50,2%**
 Animal output

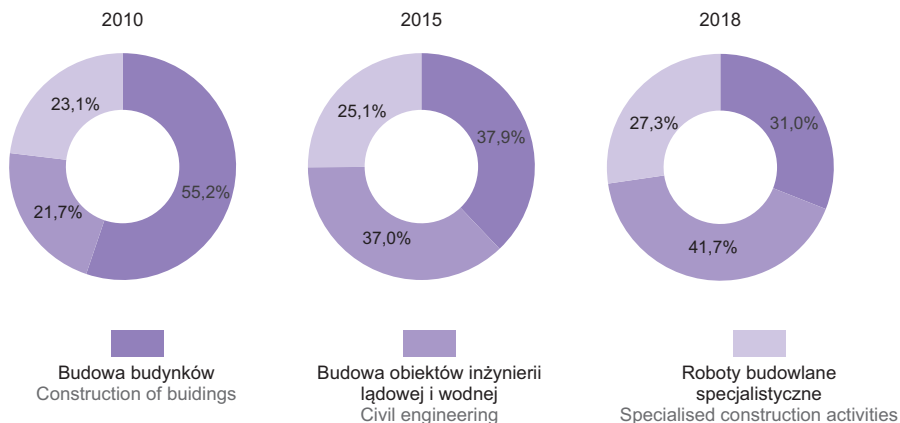

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

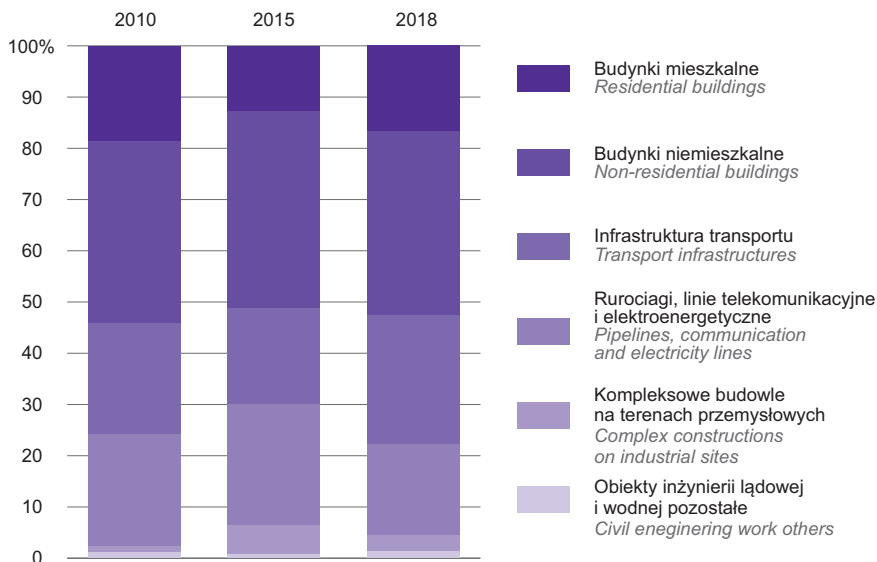
^a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

Według działów
By divisions

Według rodzajów obiektów budowlanych
By type of constructions

^a Wykonywane przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lubuskie voivodship without subcontractors participation.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa.

Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2008 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u. Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej.
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities". Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise.

The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2008 and PRODPOL nomenclature applied in surveys on production of industry products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL positions. Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement.
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 27.

Jako **cenę stałą** od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej. **Praca nakładcza** w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne - na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) - czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 26.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów - wykonane siłami własnymi systemem zleceńowym (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju - w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 27.

Constant prices since 2016 were adopted as 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included. **Outwork** in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Construction”. Economic entities are referred to hereafter as construction entities.

2. Data according to NACE rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration - conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion or selection) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (236). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		2017 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices				w odsetkach in percent	
	w mln zł	in million PLN				
OGÓŁEM ..... TOTAL	23371,3	28613,6	33184,4	35669,3	100,0	105,5
sektor publiczny ..... public sector	846,4	495,9	546,3	770,5	2,2	x
sektor prywatny..... private sector	22524,9	28117,7	32638,1	34898,9	97,8	x
Górnictwo i wydobywanie ..... Mining and quarrying	#	#	#	136,2	0,4	#
Przetwórstwo przemysłowe ..... Manufacturing	22350,5	27594,9	32026,4	34501,8	96,7	105,8
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	2063,3	2533,5	2796,8	2789,5	7,8	96,9
Produkcja napojów..... Manufacture of beverages	11,5	13,0	15,0	15,0	0,0	99,4
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	278,9	344,7	385,8	528,4	1,5	133,2
Produkcja odzieży ..... Manufacture of wearing apparel	102,8	181,8	160,4	144,6	0,4	89,7
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ ..... Manufacture of leather and related products	242,8	384,1	428,4	421,6	1,2	96,0
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	2813,1	3168,4	3589,1	3608,0	10,1	94,1
Produkcja papieru i wyrobów z papieru ..... Manufacture of paper and paper products	1917,7	2454,4	2606,7	2924,7	8,2	108,3
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	28,1	83,8	211,5	217,7	0,6	100,3
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... Manufacture of chemicals and chemical products	638,7	766,5	1114,7	1520,9	4,3	128,7
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... Manufacture of rubber and plastic products	627,3	1050,8	1277,7	1366,6	3,8	106,6

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (236). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
 SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		2017 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices				w odsetkach in percent	
	w mln zł	in million PLN				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym: of which:						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	1234,7	1482,9	1843,5	1768,7	5,0	90,6
Manufacture of other non- -metallic mineral products						
Produkcja metali	256,0	#	1890,8	2067,4	5,8	104,1
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	1341,3	2134,9	2338,1	2539,9	7,1	110,0
Produkcja urządzeń elektrycz- nych	278,9	664,7	775,5	772,5	2,2	99,1
Manufacture of electrical equi- -pment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..... Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	770,4	1012,9	1192,4	1346,6	3,8	108,5
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ ..... Manufacture of motor vehicles trailers and semi-trailers	3048,4	4843,5	5477,6	6166,8	17,3	112,9
Produkcja mebli	681,9	1060,3	1467,2	1319,9	3,7	91,8
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów..... Other manufacturing	89,9	178,5	190,9	281,0	0,8	141,1
Naprawa, konserwacja i instal- owanie maszyn i urządzeń	112,1	177,8	124,4	173,8	0,5	137,5
Repair and installation of machinery and equipment						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ..... Electricity, gas, steam and air conditioning supply	#	#	#	268,1	0,8	#
Dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ..... Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	#	591,7	650,0	763,2	2,1	114,3
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczenie wody	138,9	#	210,5	221,5	0,6	104,1
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	158,0	183,0	201,2	263,2	0,7	127,5
Waste collection, treatment and disposal activities; materials re- covery						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	23371,3	28613,6	33184,4	35669,3	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	2391,5	2949,8	3148,5	3398,6	49 persons and less
50–249	5862,3	7441,7	9014,8	8810,6	50–249
250–499	4019,7	5597,0	8156,5	7203,2	250–499
500 osób i więcej.....	11097,8	12625,1	12864,6	16256,9	500 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (238). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w produkcji krajowej w % share in domestic production in %	
Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone w tys. t	10,2	7,7	7,4	6,3	0,4	Pork meat, fresh or refrigerated in thousand tonnes
Mięso z indyków, świeże lub chłodzone w tys. t	37,1	56,7	57,9	79,8	21,5	Turkey meat, fresh or refrigerated in thousand tonnes
Kury domowe całe, świeże lub chłodzone w tys. t	22,0	27,0	33,2	36,6	4,1	Whole chicken meat, fresh or refrigerated in thousand t
Mleko płynne przetworzone ^b w tys. hl	286,5	277,8	271,7	50,0	0,1	Processed liquid milk ^b in thousand hl
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry w tys. par	685	#	319	311	2,7	Footwear with leather uppers in thousand pairs
Tarcica iglasta w dam ³	106,1	77,1	85,7	88,1	2,0	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	21,3	21,4	19,8	22,8	4,0	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi, z drewna w tys. m ²	31,4	19,3	41,1	56,4	0,3	Windows and doors, their frames and thresholds, of wood in thousand m ²
Tworzywa sztuczne ^c w tys. t	412,1	403,9	485,5	461,7	13,4	Plastics ^c in thousand t
Meble ^d w mln zł	2453,2	1159,5	1586,0	1431,2	3,3	Furniture ^d in million PLN

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z mlekiem przetrzutowym do dalszej produkcji. c W formach podstawowych. d Produkcja sprzedana.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including milk forwarded for further processing. c In primary forms. d Sold production.

TABL. 4 (239). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	66673	69697	70715	71901	T O T A L
sektor publiczny	5832	3465	3826	3545	public sector
sektor prywatny	60841	66231	66889	68356	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	61442	65263	65957	67263	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych ..	7064	6702	6766	6539	Manufacture of food products
Produkcja napojów	78	92	101	106	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	1736	1628	1720	1850	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	2236	2069	1724	1614	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^Δ	1282	1492	1351	1267	Manufacture of leather and re- lated products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	6485	5755	5914	5784	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2182	2436	2420	2693	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	72	380	691	765	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1456	1399	1567	1889	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2444	3117	3305	3298	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	3641	3610	3722	3446	Manufacture of other non-metal- lic mineral products
Produkcja metali	887	1263	1937	2024	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	6613	7899	8419	8634	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	3368	2940	2672	2700	Manufacture of computer, elec- tronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	1831	2683	2893	2721	Manufacture of electrical equip- ment
Produkcja maszyn i urządzeń	3415	3221	3516	3711	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodow- wych, przyczep i naczep ^Δ	9528	11111	9187	9679	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	5079	5278	6056	6393	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	474	733	669	766	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	962	833	675	751	Repair and installation of machinery and equipment
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	3623	3972	4235	4125	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1504	1546	1503	1417	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	1038	1161	1459	1122	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (240). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
O G Ó Ł E M	2860,02	3576,67	4087,77	4410,43	T O T A L
sektor publiczny	3173,75	3630,64	3936,57	4429,93	public sector
sektor prywatny	2829,95	3573,90	4096,42	4409,42	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	2814,53	3570,76	4094,96	4417,39	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2403,11	3051,95	3411,82	3693,62	Manufacture of food products
Produkcja napojów	2043,59	2619,75	2850,08	3054,48	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2334,08	2771,86	3155,94	3402,87	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1695,38	2117,27	2595,94	2841,75	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzaných ^Δ	2263,48	2970,69	3419,98	3698,48	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2900,12	3739,83	4214,88	4615,56	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3752,84	4637,07	5250,51	5485,6	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2732,99	2681,51	3695,63	3767,61	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3172,54	4031,03	4510,88	4892,47	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2590,04	3246,67	3843,50	4256,92	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3326,55	4242,47	4863,38	5369,93	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	3080,81	3964,24	4241,06	4779,38	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2914,46	3717,24	4143,87	4355,61	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	2790,67	3417,83	4067,50	4548,61	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	2726,02	3408,17	3890,88	4319,16	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	3671,72	4658,40	5166,20	5519,50	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	2916,92	3669,28	4419,96	4707,01	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	2357,76	3191,82	3587,01	3764,08	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2485,28	3097,15	3735,58	3935,10	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2825,78	3525,02	4072,7	4240,82	Repair and installation of machinery and equipment
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	2914,41	3478,71	3841,41	4164,01	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3099,30	3774,00	4148,53	4461,90	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	2645,31	2986,65	3460,24	3852,35	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (241). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	2777,1	3749,6	3480,0	3560,5	100,0	T O T A L
w tym:						of which
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	1257,2	1228,2	1113,2	1361,5	38,2	Entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	694,2	465,5	344,1	421,5	11,8	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	273,0	454,2	437,7	568,4	16,0	civil engineering works
roboty budowlane specjalistyczne	290,0	308,5	331,4	371,6	10,4	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Remonty i pozostałe roboty	SPECIFICATION	
		Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character		
w mln zł in million PLN					
O G Ó Ł E M	2010	1257,2	842,2	415,0	T O T A L
	2015	1228,2	835,3	392,9	
	2017	1113,2	661,3	451,9	
	2018	1361,5	778,0	583,5	
Budynki		715,2	422,2	293,0	Buildings
Budynki mieszkalne		225,8	112,5	113,3	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		52,3	30,4	22,0	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		147,7	70,6	77,1	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		25,8	11,6	14,3	residences for communities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charak- terze in- westycyj- nym Works with an invest- ment character	Remonty i pozos- tate roboty Works with a renova- tion (res- toration) character	SPECIFICATION
	w mln zł	in million PLN		
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	489,4	309,7	179,7	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	3,5	#	#	hotels and similar buildings
budynki biurowe	32,5	19,2	13,2	office buildings
budynki handlowo-usługowe	#	#	#	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	#	#	#	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	199,4	144,7	54,7	industrial buildings and ware-houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpi- tali i zakładów opieki medycznej oraz bu- dynki kultury fizycznej.....	93,5	57,9	35,6	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne.....	48,5	42,1	6,4	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	646,3	355,8	290,5	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	342,7	122,9	219,8	Transport infrastructures
w tym:				of which:
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	260,8	#	#	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	54,2	#	#	railways, suspension and elevated railways airfield runways
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	241,0	197,4	43,6	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	113,3	82,6	30,7	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	127,7	114,8	12,9	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemy- słowych	45,0	22,2	22,7	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe ..	17,5	13,2	4,3	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8(243). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	Budynki ^a		Buildings ^a		
O G Ó Ł E M	2518	2506	2442	2598	T O T A L
miasta.....	1118	1053	1126	1255	urban areas
wieś.....	1400	1453	1316	1343	rural areas
Budynki mieszkalne	1792	1780	1825	2017	Residential buildings
jednorodzinne ^b	1626	1604	1654	1775	single-family ^b
wielorodzinne ^c	51	100	123	192	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d	114	76	48	48	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania.....	1	–	–	2	residences for communities
Budynki niemieszkalne	726	726	617	581	Non-residential buildings
budynki hoteli.....	13	6	5	12	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycz- nego pozostałe.....	1	45	68	44	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe.....	19	16	11	18	office buildings
budynki handlowo-usługowe.....	123	112	95	73	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali.....	1	1	–	–	terminals and associated buildings
budynki garaży.....	282	258	185	188	garage buildings
budynki przemysłowe.....	35	55	34	23	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazy- nowe.....	83	74	84	73	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne.....	10	8	4	8	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek.....	–	–	1	–	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych.....	1	4	2	5	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej.....	5	1	5	3	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej.....	19	5	4	3	sports halls
budynki gospodarstw rolnych.....	123	134	92	69	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowa- nia kultu religijnego i czynności religijnych.....	2	3	5	2	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione.....	9	4	22	60	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Nowe. b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a New. b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 8(243). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
BUILDINGS COMPLETED (cont>

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	Kubatura ^a		Cubic volume ^a		
O G Ó Ł E M w dam³	7037,5	4496,3	4701,2	6008,2	T O T A L in dam³
miasta	4836,6	3008,7	3515,8	4066,6	urban areas
wieś.....	2201,0	1487,6	1185,3	1941,6	rural areas
Budynki mieszkalne	1516,9	1501,1	1672,2	1888,5	Residential buildings
jednorodzinne ^b	1074,5	1031,7	1044,6	1170,0	single-family ^b
wielorodzinne ^c	410,8	444,9	607,4	699,6	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d	29,4	23,9	13,3	16,2	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania.....	2,3	0,5	7,0	2,6	residences for communities
Budynki niemieszkalne	5520,6	2995,2	3028,9	4119,6	Non-residential buildings
budynki hoteli	67,0	19,0	9,1	11,3	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycz- nego pozostałe	2,4	13,2	11,9	11,4	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	62,8	56,5	59,9	29,4	office buildings
budynki handlowo-usługowe	401,5	425,8	344,1	334,3	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	1,8	4,5	–	–	terminals and associated buildings
budynki garaży	36,4	52,8	50,2	68,2	garage buildings
budynki przemysłowe	523,4	1066,7	1313,5	1295,8	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazy- nowe.....	887,9	828,3	1021,6	1865,0	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	23,6	9,2	4,0	100,1	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek.....	0,6	–	1,5	–	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	33,8	28,6	33,7	32,3	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	57,5	6,0	10,7	5,0	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	2295,9	62,5	10,9	11,6	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	1059,1	408,3	136,2	323,1	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowa- nia kultu religijnego i czynności religijnych	45,9	11,8	14,0	4,4	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	21,1	1,8	7,6	27,6	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Nowe. b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a New. b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 9 (244). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES
IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	7953	6124	6361	6813	Average paid employment
Budowa budynków ^Δ	4377	2445	2462	2787	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	1642	1883	1908	1987	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	1934	1797	1991	2039	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2442,55	2866,85	3142,95	3503,36	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Budowa budynków ^Δ	2434,77	2752,79	3035,46	3295,83	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2687,95	3116,57	3334,36	3712,88	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2251,83	2758,79	3092,45	3582,83	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Uwagi ogólne

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu.

Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1440) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

3. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

General notes

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day.

The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21st March 1985 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1440), into following categories: national, regional, district and communal roads.

3. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

4. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** w latach 2002–2008 prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji; do 26 listopada 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

5. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

6. **Transport samochodowy zarobkowy**, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

7. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą komunikacji **autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw Państwowej Komunikacji Samochodowej obsługujących niektóre miasta oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

4. Information on **registered vehicles and tractors** in 2002–2008 has been presented according to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs; until 26th November 2015 – the Ministry of Interior. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

5. A **bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

6. **Road transport for hire or reward** with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

7. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus** communication and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of the Państwowa Komunikacja Samochodowa enterprises servicing some urban areas as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

8. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów).

9. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Liczba **łączy abonenckich**, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niedzierżawionych od innego przedsiębiorcy, ani niebędących własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

8. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules).

9. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. The number of **subscriber lines** to which the telecommunications undertaking have legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport

Transport

TABL. 1 (245). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 grudnia
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M^b	967	909	887	912	TOTAL^b
Normalnotorowe	967	909	887	912	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	329	337	335	335	of which electrified
jednotorowe	566	508	486	511	single track
dwu – i więcej torowe	401	401	401	401	double and more track
Na 100 km² powierzchni ogółem	6,9	6,5	6,3	6,5	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.
a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Broad and gauge lines have not existed.

TABL. 2 (246). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 grudnia
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
O G Ó Ł E M	8166	8608	8851	8963	7969	TOTAL
miejskie	1645	1810	1884	1907	1821	urban
zamiejskie	6522	6798	6967	7056	6148	non-urban
Krajowe	815	906	909	909	909	National
miejskie	120	132	135	135	135	urban
zamiejskie	695	774	775	774	774	non-urban
Wojewódzkie	1587	1596	1595	1592	1573	Regional
miejskie	177	219	221	223	220	urban
zamiejskie	1411	1377	1375	1369	1353	non-urban
Powiatowe	3493	3450	3459	3486	3243	District
miejskie	403	392	391	391	383	urban
zamiejskie	3091	3058	3069	3095	2860	non-urban
Gminne	2271	2656	2887	2976	2245	Communal
miejskie	946	1067	1138	1158	1083	urban
zamiejskie	1326	1589	1749	1818	1161	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (247). POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a

Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	609231	743717	809111	844124	TOTAL^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	469676	577711	629924	657695	Passenger cars
Autobusy	2252	2527	2680	2794	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	74586	91150	98785	103174	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze	26421	28423	29209	29575	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	32470	39282	43426	45313	Motorcycles

a W latach 2015–2018 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.
b Bez trolejbusów. c łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a In 2015–2018 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Excluding trolleybuses. c Including vans.

TABL. 4 (248). LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a

Stan w dniu 31 grudnia
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	902	756	792	548	National: number
długość w km	35094	26693	25521	19873	length in km
dalekobieżne: liczba	21	14	9	9	long distance: number
długość w km.....	6093	4510	3216	3380	length in km
regionalne: liczba	138	93	79	46	regional: number
długość w km	10004	6238	5058	3106	length in km
podmiejskie: liczba	670	644	702	490	suburban: number
długość w km	18194	15883	17219	13357	length in km
miejskie: liczba	73	5	2	3	urban: number
długość w km	803	62	28	30	length in km

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (249). TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a

HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					Domestic communication
Przewozy ładunków w tys. t	2320,9	1940,7	1791,0	.	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	215,5	220,5	185,1	.	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	20256,9	15961,4	14509,1	13917,2	Transport of passengers ^b in thousand
Średnia odległość przewozu 1 pasa- żera w km.....	27,5	29,2	28,0	28,3	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	5042,8	4899,8	9183,5	.	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	912,5	690,5	631,2	.	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	28,0	20,0	20,0	16,4	Transport of passengers ^b in thousand persons
Średnia odległość przewozu 1 pasa- żera w km.....	416,9	741,3	774,9	1106,6	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (250). KOMUNIKACJA MIEJSKA^a

Stan w dniu 31 grudnia
URBAN TRANSPORT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	201	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	1334	1119	1191	1240	Transportation network – lines in km
autobusowe	1299	1094	1184	1240	bus
tramwajowe	35	25	8	–	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusowy: w sztukach	177	170	183	214	buses: in units
liczba miejsc w tys.....	18,4	17,1	18,3	20,4	number of seats in thousand
tramwajowy: w sztukach	34	35	21	18	trams: in units
liczba miejsc w tys.....	4,8	5,0	3,2	2,8	number of seats in thousand
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) komunikacją naziemną w mln.....	45,4	43,1	43,5	43,4	Transport of passengers ^b (during the year) ground transport in million

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (251). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thousand:
krajowych	1,8	5,3	8,2	9,9	domestic
zagranicznych	0,2	4,6	0,2	0,4	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thousand:
krajowych	2,0	5,6	9,0	11,3	domestic
zagranicznych	0,2	1,6	0,3	0,4	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b, c Pasażerowie, dla których port Zielona Góra jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b, c Passengers for whom the indicated domestic airport Zielona Góra is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (252). **WYPADKI DROGOWE^{ab} I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^{ab} AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	845	639	682	663	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^c	13,9	8,6	8,4	7,9	Per 10 thousand registered motor vehicles and tractors ^c
Ofiary wypadków	1221	878	939	869	Road traffic casualties
Śmiertelne	108	92	84	79	Fatalities
na 100 tys. ludności	10,6	9,0	8,3	7,8	per 100 thousand population
Ranni	1113	786	855	790	Injured
na 100 tys. ludności	108,8	77,0	84,1	77,8	per 100 thousand population

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. c Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; od 2015 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. c Vehicles as of 31st December; since 2015 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 9 (253). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	639	682	663	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków drogowych				Major causes of accidents
Wina kierujących pojazdami	560	636	595	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	157	173	165	inappropriate speed for road conditions
nieprzebrnięcie pierwszeństwa przejazdu	107	137	119	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	50	39	37	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	82	95	90	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	40	52	38	not keeping a safe distance between vehicles
Wina pieszych	55	27	32	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	42	14	17	of which carelessly entering to the roadway

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. c Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019.

TABL. 9 (253). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW (dok.)**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki drogowe według pojazdu sprawcy ..	560	636	595	Road accident by culprits vehicle
Samochody osobowe	423	488	438	Passenger cars
Motocykle	23	25	34	Motorcycles
Rowery	34	19	27	Bicycles
Motorowery	14	22	17	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	37	65	62	Lorries
Inne pojazdy ^c	29	17	17	Other vehicles ^c
Wypadki drogowe z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	50	55	45	Road accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	26	35	39	Drivers
samochodami osobowymi	22	25	25	of passenger cars
motocyklami	–	–	5	of motorcycles
rowerami	1	3	1	of bicycles
motorowalami	2	6	6	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	1	–	1	of lorries
innymi pojazdami.....	–	1	1	other vehicles
Piesznych	12	5	6	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 10 (254). **ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b**
Stan w dniu 31 grudnia
SUBSCRIBER LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Łącza abonenckie^b:					Subscriber lines^b:
w tysiącach.....	213,7	147,5	123,3	105,2	in thousands
konsumenci	143,1	104,0	85,6	67,5	consumers
biznes.....	70,6	43,5	37,6	37,7	business
na 1000 ludności	208,9	144,9	121,2	103,7	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km poprzez linie:					Access to Internet network in thousands km by lines:
światłowodowe	.	17713	9614	10439	fiber optic
kablów ^c	.	10601	10948	9750	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). c Dane częściowo szacunkowe.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communication.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:

— punktach sprzedaży detalicznej,
— hurtowniach oraz u producentów;

2) sprzedaż towarów handlowych oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów - rolników, sprzedaż na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

Grupa „towary nieżywnościowe” obejmuje towary, które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne nieżywnościowe i towary niekonsumpcyjne.

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance NACE rev. 2 into the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

1) the sale of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser at:

— retail sales outlets,
— wholesalers as well as at producers;

2) sales of trade commodities as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages and non-foodstuffs was made by estimation.

The group “non-foodstuffs” includes goods which in previous years were classified as consumer goods -non-foodstuffs and non-consumer goods.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych i obcych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp. Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

4. Data regarding the **wholesale sale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales floor from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales floor above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.). Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane o sklepach i stacjach paliw dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzanego w latach 2004–2007 na 5%, a od 2008 r. na 4% próbie tych jednostek.

10. **Targowiska** są to wyodrębnione tereny i budowle (plac, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

6. Shops include public pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. **Trade warehouses** (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons. Data regarding shops and petrol stations for entities employing up to 9 persons have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted in 2004–2007 on a 5%, and since 2008 on a 4% sample of these entities.

10. **Marketplaces** are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (255). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	11135,2	12403,9	13960,3	15509,9	T O T A L in million PLN
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	1951,9	1920,6	3417,4	4209,3	in million PLN
w %	17,5	15,5	24,5	27,1	in %
Na 1 mieszkańca w zł	10886	12167	13732	15274	Per capita in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (256). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	W MILIONACH ZŁOTYCH		IN MILLION PLN		
O G Ó Ł E M	5252,6	6262,2	8007,3	9122,5	T O T A L
	W ODSETKACH		IN PERCENT		
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
żywność i napoje bezalkoholowe	21,1	18,7	14,9	12,6	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	5,5	5,3	4,9	4,2	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	33,2	53,1	60,4	83,2	non-foodstuffs

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (257). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	W MILIONACH ZŁOTYCH		IN MILLION PLN		
O G Ó Ł E M	4788,4	6426,2	8254,9	9172,8	T O T A L
	W ODSETKACH		IN PERCENT		
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	25,9	10,8	10,8	14,1	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	13,0	1,0	1,6	1,5	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	61,1	88,2	87,6	84,4	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (258). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 grudnia

SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	10454	10312	9668	9391	T O T A L
Domy handlowe	7	4	4	4	Trade stores
Supermarkety	171	254	267	293	Supermarkets
Hipermarkety	12	15	15	15	Hypermarkets
Sklepy powszechne	162	151	146	146	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	751	1035	1082	1067	Specialized stores
Pozostałe sklepy ^b	9351	8853	8154	7866	Other shops ^b
Stacje paliw	322	290	383	383	Petrol stations

a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (259). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	297	298	369	260	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	107	99	145	103	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	194566,0	207187,4	326347,1	319723,0	Sales from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej ...	157887,0	176173,1	281084,6	279781,8	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	22318,0	16537,1	28686,2	27097,4	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6(260). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:			Secured warehouses:
liczba	565	421	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	407,6	539,4	storage area in thousand m ²
Magazyny zadaszone:			Roofed warehouses:
liczba	100	93	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	77,4	55,9	storage area in thousand m ²
Place składowe:			Storage sites:
liczba	105	98	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	294,5	628,5	storage area in thousand m ²
Silosy i zbiorniki:			Siloes and reservoirs:
liczba	213	227	number
pojemność w dam ³	93,2	76,2	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (261). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 December
MARKETPLACES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	75	73	73	73	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnotalicznej	69	73	72	72	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	407,2	428,7	430,2	426,4	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	201,4	208,0	208,0	207,1	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnotalicznej	5608	5652	5527	5425	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	4402	4046	3903	3744	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	150	112	109	125	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	14338,5	11657,7	11274,1	11520,4	Annual receipts from marketplace fees in thousand PLN

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody nie związane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights revenues related to coincidental events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisy w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, a od 2016 r. również straty związane ze zdarzeniami losowymi;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, and since 2016 also losses related to coincidental events;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczonej, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
  - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
  - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

6. Results on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
  - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
  - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) wskaźnik płynności finansowej:

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych - kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach - fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

3) financial liquidity ratio of:

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities excluding special funds,
- **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditures) to short-term liabilities excluding special funds.

11. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

12. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital - in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital - in state owned enterprises,
- participation fund - in cooperatives,
- owners' capital - in limited partnership, unlimited partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

Kapitał zagraniczny to kapitał wniesiony do przedsiębiorstwa w postaci środków finansowych (gotówka, akcje, obligacje), rzeczowych aktywów trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu, nieruchomości) oraz wartości niematerialnych i prawnych (patenty, licencje, itp.) przez podmiot zagraniczny. Do podmiotów zagranicznych zalicza się:

- osoby prawne z siedzibą za granicą,
- osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa polskiego,
- jednostki organizacyjne niebędące osobą prawną z siedzibą za granicą.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

Foreign capital is capital transferred to an enterprise by a foreign entity as financial means (cash, shares, bonds), tangible fixed assets (machinery, technical equipment, transport equipment, real estate) and intangible fixed assets (patents, licenses, etc.). A foreign entity includes:

- legal persons with the head office located abroad,
- natural persons that do not have Polish citizenship,
- organizational entities without legal personality with the head office located abroad.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is no longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (262). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Przychody z całokształtu działalności	40426,2	46307,8	54853,0	60229,4	Revenues from total activity
sektor publiczny	1238,8	1104,8	1563,3	2749,8	public sector
sektor prywatny	39187,4	45203,0	53289,7	57479,6	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	27494,0	33107,1	38737,3	42755,9	Net sales revenues of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	11850,1	11938,0	14771,6	15896,3	Net sales revenues of goods and materials
Przychody finansowe	264,3	487,0	542,5	663,5	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	38955,5	44075,1	52317,8	57598,0	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	1207,6	1059,1	1510,2	2704,4	public sector
sektor prywatny	37747,9	43016,0	50807,6	54893,6	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	38011,7	32479,2	38310,9	42523,6	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	10207,4	10379,8	12818,8	13647,0	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	433,2	672,6	638,6	932,0	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1470,7	2232,7	2535,2	2631,4	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	31,2	45,6	53,1	45,5	Public sector
Sektor prywatny	1439,5	2187,0	2482,1	2585,9	Private sector
Wynik finansowy brutto	1469,1	2234,7	2535,2	2631,4	Gross financial result
sektor publiczny	31,2	45,3	53,1	45,5	public sector
sektor prywatny	1437,9	2189,4	2482,1	2585,9	private sector
Zysk brutto	1791,1	2538,6	2882,0	3041,2	Gross profit
Strata brutto	322,0	303,9	346,8	409,8	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	112,0^a	244,8	322,7	254,2	Obligatory encumbrances on gross financial result
Sektor publiczny	5,0	13,6	11,2	3,6	Public sector
Sektor prywatny	107,0	231,1	311,5	250,6	Private sector
W tym podatek dochodowy	112,0	244,8	322,7	254,2	Of which income tax
Wynik finansowy netto	1357,0	1989,9	2212,6	2377,2	Net financial result
sektor publiczny	26,2	31,7	41,9	41,9	public sector
sektor prywatny	1330,8	1958,2	2170,6	2335,3	private sector
Zysk netto	1679,1	2295,6	2557,9	2781,0	Net profit
Strata netto	322,1	305,7	345,3	403,9	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABL. 2 (263). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całości działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całości działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances of gross fi- nancial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł		in million PLN		
OGÓŁEM	2010	40426,2	38955,5	1469,1	112,0 ^a	1357,0
TOTAL	2015	46307,8	44075,1	2234,7	244,8	1989,9
	2017	54853,0	52317,8	2535,2	322,7	2212,6
	2018	60229,4	57598,0	2631,4	254,2	2377,2
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1274,6	1187,7	86,8	1,9	84,9
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		36108,0	34502,7	1605,3	142,8	1462,6
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		34770,9	33175,6	1595,3	139,1	1456,2
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		812,6	772,0	40,6	10,5	30,1
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		1742,5	1501,1	241,4	24,2	217,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		12426,2	11999,0	427,2	46,8	380,4
Transport i gospodarka magazynowa		3704,9	3571,1	133,7	15,5	118,2
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		215,5	209,9	5,6	0,7	4,9
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		324,7	271,8	52,8	9,1	43,7
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2063,2	2051,8	11,4	1,4	10,0
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		492,0	468,2	23,8	4,5	19,3
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		267,2	242,2	24,9	1,5	23,5
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		500,4	487,7	12,7	1,3	11,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		957,0	950,3	6,7	4,5	2,3
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa		22,6	20,5	2,1	0,3	1,8
Other service activities						
a Obejmują tylko podatek dochodowy. a Include only income tax.						

TABL. 4 (265). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2010	96,4	3,6	3,4	24,5	94,1	143,1
TOTAL	2015	95,2	4,8	4,3	36,0	104,8	163,0
	2017	95,4	4,6	4,0	31,6	99,5	156,2
	2018	95,6	4,4	3,9	30,8	97,3	155,2
sektor publiczny		98,3	1,7	1,5	142,2	215,5	243,5
public sector							
sektor prywatny		95,5	4,5	4,1	26,0	92,2	151,4
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		93,2	6,8	6,7	64,3	126,5	167,7
Przemysł		95,6	4,4	4,1	28,4	95,8	153,5
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		95,4	4,6	4,2	23,8	91,2	150,0
which manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		95,0	5,0	3,7	100,9	156,8	166,0
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		86,1	13,9	12,5	44,2	109,9	226,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,6	3,4	3,1	21,8	76,6	146,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		96,4	3,6	3,2	17,5	111,8	122,3
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		97,4	2,6	2,3	33,4	62,2	81,2
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		83,7	16,3	13,5	85,7	133,0	154,6
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		99,4	0,6	0,5	297,5	387,7	419,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		95,2	4,8	3,9	176,2	224,0	244,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		90,7	9,3	8,8	118,2	209,9	272,8
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		97,5	2,5	2,3	30,0	119,4	132,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		99,3	0,7	0,2	45,5	113,8	129,8
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa		90,7	9,3	7,9	133,5	198,8	252,7
Other service activities							

TABL. 5 (266). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31st December

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy		
			razem total	w tym	
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in pro- gress
w mln zł					
1	OGÓŁEM	11367,9	3626,5	1597,0	359,7
2	TOTAL	13672,8	4634,7	1760,6	634,3
3	.....	17031,5	5838,6	2075,4	797,8
4	.....	18254,8	6411,6	2280,7	819,8
5	sektor publiczny..... public sector	1180,4	115,6	42,5	0,2
6	sektor prywatny	17074,3	6295,9	2238,2	819,6
	w tym: of which:				
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	424,2	96,9	21,8	29,2
	Agriculture, forestry and fishing				
8	Przemysł	11503,6	4061,3	2147,5	452,5
	Industry				
	w tym: of which:				
9	przetwórstwo przemysłowe	10776,7	3981,2	2117,3	451,6
	which manufacturing				
10	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	308,2	9,9	7,0	0,4
	water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
11	Budownictwo	1302,2	641,6	15,7	313,5
	Construction				
12	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3164,7	1477,4	57,4	6,6
	Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
13	Transport i gospodarka magazynowa	890,6	36,9	13,0	1,3
	Transportation and storage				
14	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	24,8	5,1	1,3	1,5
	Accommodation and catering ^Δ				
15	Informacja i komunikacja	134,3	13,3	1,7	8,8
	Information and communication				
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	73,1	5,1	-	-
	Financial and insurance activities				
17	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	236,1	5,4	1,1	0,3
	Real estate activities				
18	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175,0	38,9	0,9	4,1
	Professional, scientific and technical activities				
19	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	130,6	7,3	2,5	0,4
	Administrative and support service activities				
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	173,6	18,2	17,9	-
	Human health and social work activities				
21	Pozostała działalność usługowa	12,3	2,5	-	1,8
	Other service activities				

Stocks		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
of which		Short-term dues				
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services	Short-term investments	Short-term inter-period settlements	
in million PLN						
836,2	797,5	5527,5	4802,4	1946,9	267,1	1
1184,6	988,8	5772,3	4418,0	3018,4	247,3	2
1384,1	1443,2	7411,1	6246,0	3442,0	339,8	3
1426,4	1754,2	7815,8	6582,6	3625,3	402,1	4
23,1	49,7	355,1	226,2	689,5	20,2	5
1403,4	1704,5	7460,7	6356,4	2935,8	381,9	6
43,9	1,0	157,2	123,3	162,7	7,3	7
1223,4	171,7	5055,8	4345,5	2126,2	260,3	8
1192,5	153,7	4841,7	4214,6	1708,6	245,2	9
0,2	2,2	103,7	79,8	187,4	7,2	10
136,9	167,8	378,6	293,9	254,6	27,4	11
10,2	1352,6	1182,1	1029,0	469,8	35,4	12
8,5	11,6	686,9	514,2	127,5	39,4	13
0,5	1,5	8,8	4,4	10,2	0,7	14
–	2,1	41,1	36,9	74,5	5,4	15
–	5,0	15,7	5,1	51,8	0,5	16
–	3,9	46,2	35,0	170,3	14,2	17
0,2	33,0	58,8	41,8	75,8	1,5	18
1,1	3,2	88,3	65,7	29,6	5,3	19
–	0,2	91,3	83,6	60,8	3,3	20
–	0,6	3,2	2,9	6,5	0,1	21

TABL. 6 (267). KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				
		kapitał (fundusz) pod- stawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) za- pasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finan- sowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) fi- nancial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł	in million PLN			
O G Ó Ł E M	2010	12251,8	5784,3	4233,7	-705,0	1355,2
TOTAL	2015	16343,8	6327,5	5627,2	-269,0	2005,8
	2017	18895,5	6697,0	6339,0	-88,1	2221,8
	2018	19628,4	7272,6	6242,3	-207,6	2408,2
sektor publiczny		2675,7	1906,1	507,6	-20,4	41,9
public sector						
sektor prywatny		16952,7	5366,5	5734,7	-187,2	2366,4
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		777,2	549,6	103,0	-3,8	84,9
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		12545,2	3871,2	4064,0	-296,4	1497,9
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		10974,4	2781,4	3731,1	-326,8	1491,5
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1287,9	1009,5	241,7	-12,7	30,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		902,0	123,4	438,3	110,6	217,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		2642,8	1067,6	927,5	112,1	377,7
Transport i gospodarka magazynowa		730,7	218,0	284,4	5,2	118,6
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		62,6	94,6	9,4	-46,2	4,9
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		101,4	29,2	30,6	-27,8	41,8
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		61,5	20,5	25,3	-1,5	10,0
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1220,0	1020,2	171,9	-15,5	19,3
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		199,8	48,4	26,4	-2,4	23,5
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		58,9	17,6	23,1	-3,1	11,5
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		235,8	124,8	131,4	-24,6	2,3
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa		27,0	20,1	4,6	0,7	1,8
Other service activities						

TABL. 7 (268). KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate				
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwo- wych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural per- sons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	2010	4111,4	134,3	49,6	917,3	1379,3
TOTAL	2015	4758,8	29,9	11,0	682,2	1259,8
	2017	5278,2	17,5	28,2	1052,1	1457,9
	2018	5363,2	17,5	28,2	992,7	1592,4
sektor publiczny		1394,4	12,9	28,2	1,9	–
public sector						
sektor prywatny		3968,8	4,6	–	990,8	1592,4
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		63,0	–	17,5	31,0	1,0
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		3593,0	–	8,3	324,2	1464,5
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		2537,6	–	0,1	302,2	1462,2
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1009,5	–	8,3	13,5	2,3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		66,6	–	–	53,8	0,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		935,8	–	–	469,3	52,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		157,4	4,6	–	72,2	45,3
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		88,7	–	–	4,7	0,4
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		29,2	0,6	–	14,5	8,5
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8,5	–	0,1	3,6	–
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		167,7	6,5	–	4,4	0,0
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		32,8	5,9	2,3	3,0	0,2
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		8,6	–	–	6,4	0,2
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		124,6	–	0,0	1,1	–
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa		20,1	–	–	4,1	16,1
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (269). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services	
		w mln zł		in million PLN			
OGÓŁEM	2010	13015,3	3406,8	1938,0	8069,8	1320,9	4720,1
TOTAL	2015	12142,9	3640,9	2698,2	8502,0	2001,9	4389,9
	2017	15443,6	4425,9	3400,4	11017,7	2588,9	5660,0
	2018	16789,2	4914,7	3521,8	11874,5	2824,4	6001,7
sektor publiczny		1448,2	949,3	351,8	498,9	61,9	159,1
public sector							
sektor prywatny		15341,0	3965,4	3170,0	11375,6	2762,6	5842,6
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		309,9	50,1	35,7	259,8	16,7	91,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		10908,4	3370,1	2551,7	7538,3	2023,1	3967,2
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		9933,3	2715,7	2408,9	7217,6	1944,0	3854,8
which manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		344,4	151,2	103,5	193,1	54,3	53,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		619,7	40,6	32,4	579,1	40,1	284,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2551,0	387,2	281,9	2163,8	522,0	1084,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		1292,2	560,7	213,6	731,5	129,4	357,8
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		69,8	39,1	37,0	30,7	5,7	9,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		99,4	12,1	6,8	87,3	18,8	13,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		54,9	37,5	0,5	17,5	4,9	5,8
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		442,4	305,1	259,3	137,2	19,3	53,4
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		71,1	6,2	3,1	64,9	3,4	26,3
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		107,2	6,2	5,2	101,0	21,5	26,0
Administrative and support service activities							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		235,5	94,5	90,1	141,0	10,8	78,0
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa		9,2	4,2	4,2	5,1	1,0	2,4
Other service activities							

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 869) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241) z późniejszymi zmianami. W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 511), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 512) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1530).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

General notes

1. Public finance includes processes connected with the accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining such processes is the Law on Public Finances, dated 27th August 2009 (uniform text Journal of Laws 2019 item 869) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241) with later amendments. With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8th March 1990 (uniform text Journal of Laws 2019 item 506), the Law on Powiat Local Government dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 511), the Law on Voivodship Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 512) and the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13th November 2003 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1530).

2. The presented data include information regarding **revenue and expenditure** of the budgets of local government units as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary act passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act of Public Finances.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane dane w zakresie dochodów i wydatków według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na dochody jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;

2) dotacje:

- a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2nd March 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (unified text: Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions cover all the paragraphs of revenue/expenditure realized in that division.

5. Revenues of local self-government entities comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
- c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
- d) funds for the additional financing of own tasks from other sources;

2) grants:

- a) grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,

- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625) według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),
  - c) otrzymane z funduszy celowych,
  - d) pozostałe dotacje;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- 1) wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- 2) wydatki na zakup materiałów i usług,
- 3) dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) wydatki na obsługę długu, w tym wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują samorządowe zakłady budżetowe, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

- b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625) according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources),
  - c) received from appropriated funds,
  - d) other grants;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Expenditures of local self-government entities are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- 1) expenditures on wages and salaries (including derivatives),
- 2) expenditures on the purchase of materials and services,
- 3) allocations, among others, for organizational and legal units operating within local self-government entities budgets,
- 4) expenditures on debt servicing, of which expenditures related to granting endorsements and guarantees.

7. Since 2010 in the sector of public finance are functioning local government budgetary establishments which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

8. Information concerning local self-government entities budgets is compiled in the Statistics Poland on the basis of the Ministry of Finance budgetary reports.

Uwaga do tablic 1,3 i 5

Dane dotyczące budżetów gmin w 2010 r. podano łącznie z gminą wiejską Zielona Góra, która z dniem 1 stycznia 2015 r. została włączona do miasta na prawach powiatu Zielona Góra.

Notes to tables 1, 3 and 5

Data concerned the budgets of gminas 2010 are given including rural gmina Zielona Góra, which was included to the city with powiat status Zielona Góra on 1st January 2015.

TABL. 1 (270). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	2010	4230629,0	2185882,5	885319,2	684122,5	475304,8
TOTAL	2015	4940566,8	2604201,8	1151714,8	695226,4	489423,8
	2017	5972122,6	3244109,6	1509254	778105,1	440653,9
	2018	6379052,1	3459004,2	1679680,0	812255,0	428112,8
Dochody własne		2941861,7	1619942,7	868018,2	295834,6	158066,2
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym		1330326,0	599051,5	430139,5	159999,5	141135,6
Share in income tax						
od osób prawnych		161863,5	27266,0	24530,5	5686,6	104380,4
corporate income tax						
od osób fizycznych		1168462,6	571785,5	405609,1	154312,8	36755,2
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		665745,5	504137,6	161607,8	–	–
Tax on real estate						
Podatek rolny		37331,9	37084,1	247,8	–	–
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		29942,6	18704,3	11238,3	–	–
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		45616,3	29341,5	16274,9	–	–
Tax on civil law transactions						
Oplata skarbową		13063,3	5872,1	7191,2	–	–
Treasury fee						
Dochody z majątku		183767,7	123630,5	47384,6	10817,6	1934,9
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze...		70418,0	55062,2	7835,1	5828,8	1691,9
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł		23236,2	17252,7	2152,9	3830,7	–
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (270). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach po- wiatu Cities with po- wiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
Dotacje ogółem	1999386,9	1117439,9	469199,8	230332,4	182414,8
Total allocations					
Dotacje celowe	1556247,2	992108,3	318166,1	176916,9	69055,9
Appropriated allocations					
z budżetu państwa	1483291,9	967233,2	309438,6	146991,9	59628,3
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	1210401,4	818953,7	261232,8	101604,2	28610,7
for government administration tasks					
własne	270910,0	147754,8	47508,9	44628,7	31017,6
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	1980,6	524,7	696,9	759,0	–
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie poro- zumień między jednostkami samorządu terytorialnego	28118,2	10843,2	3988,5	12864,3	422,2
for tasks realized on the basis of agree- ments between entities local self-govern- ment entities					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	23856,5	10853,7	4579,0	2700,6	5723,2
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej mię- dzy jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	20980,6	3178,3	160,0	14360,2	3282,1
for financial assistance between local self-government entities for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	56274,4	35068,9	663,9	5581,9	14959,7
Allocations from paragraphs 200 and 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	386865,2	90262,7	150369,8	47833,6	98399,1
Allocations from paragraphs 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	1437803,5	721621,7	342462,0	286088,0	87631,9
General subsidy from the state budget					
W tym część oświatowa	1068051,0	537834,6	311374,5	203147,6	15694,3
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (271). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2018 R.

REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM TOTAL	6379052,1	3459004,2	1679680,0	812255,0	428112,8
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	61748,9	42827,9	362,9	10024,7	8533,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	10946,3	10946,3	-	-	-
Transport i łączność Transport and communication	285863,5	83482,0	94153,4	40892,6	67335,5
Turystyka Tourism	3308,7	2422,2	184,7	559,6	142,2
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	204588,1	129335,1	56529,2	17763,6	960,2
Działalność usługowa Service activity	27153,1	8081,5	4008,0	14711,1	352,5
Administracja publiczna Public administration	46355,0	23704,3	13628,2	5676,8	3345,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa Public safety and fire care	86168,1	3785,3	26969,0	55413,8	-
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających oso- bowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake	2253572,1	1266832,8	655977,0	187551,3	143211,0
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	1616321,2	743795,4	391239,2	287539,0	193747,6
Oświata i wychowanie Education	185296,4	103423,5	50807,5	30821,2	244,1
Ochrona zdrowia Health care	20753,5	678,4	2945,3	16058,9	1071,0
Pomoc społeczna Social assistance	225015,6	102571,6	42037,3	80191,0	215,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	67173,8	10572,2	26994,4	25961,2	3646,1
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	22321,2	7496,4	9248,8	5574,2	1,7
Rodzina Family	101918,0	764272,9	221917,6	25366,8	1360,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	200305,9	125969,0	70040,5	3433,9	862,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	9484,1	8410,5	276,2	439,0	358,5
Kultura fizyczna Physical education	22497,5	11588,2	10227,9	40,5	640,8

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (272). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	2010 4833678,4	2529052,3	1040686,8	750589,2	513350,1
TOTAL	2015 4854800,3	2530491,0	1113952,5	718955,3	491401,4
	2017 5943385,0	3232434,3	1459618,8	774221,0	477110,9
	2018 6657560,5	3581659,7	1813334,0	809878,3	452688,6
Wydatki bieżące	5244316,2	2894137,7	1342079,6	702177,9	305921,0
Current expenditure					
w tym: of which:					
Dotacje.....	542880,7	184462,6	189313,9	43651,9	125452,2
Allocations					
w tym dla samorządowych zakładów bu- dżetowych	55214,2	10055,0	42063,1	-	3096,1
of which for self-government budgetary establishments					
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1153697,5	861973,9	251543,5	37652,9	2527,2
Benefits for natural persons					
Wydatki bieżące jednostek budżetowych ...	3493225,8	1820955,0	889300,7	611219,6	171750,5
Current expenditure of budgetary entities					
w tym: of which:					
wynagrodzenia	1883725,9	936298,4	485602,5	373798,0	88027,0
wages and salaries					
w tym osobowe	1706362,2	847850,8	443817,1	334087,6	80606,7
of which personal					
pochodne od wynagrodzeń ^b	342579,3	181219,5	85282,8	60236,0	15841,0
derivatives from wages and salaries ^b					
zakup materiałów i usług	1059400,9	587594,6	277043,3	133698,3	61064,7
purchase of materials and services					
wydatki na obsługę długu	46599,4	22704,7	8740,4	9079,7	6074,5
expenditures on debt servicing					
Wydatki majątkowe	1413244,3	687522,0	471254,4	107700,3	146767,6
Property expenditure					
W tym inwestycyjne ^c	1394160,6	673871,0	469856,8	103665,1	146767,6
Of which investment expenditure ^c					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including allocations for financing investment tasks of self-government budgetary establishments.

TABL. 4 (273). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2018 R.

EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	6657560,5	3581659,7	1813334,0	809878,3	452688,6
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	108153,5	90033,1	563,2	6515,9	11041,3
Agriculture and hunting					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	7585,7	7585,7	–	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	1022933,0	305631,5	392575,1	104606,2	220120,3
Transport and communication					
Turystyka	16600,5	12347,1	738,2	1378,0	2137,2
Tourism					
Gospodarka mieszkaniowa	121630,8	79972,5	28749,6	12492,0	416,7
Dwelling economy					
Działalność usługowa	39726,7	13858,4	10497,5	14717,2	653,6
Service activity					
Administracja publiczna	610222,1	324418,0	112583,2	87918,9	85301,9
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	129165,8	40579,2	32166,5	56420,1	–
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego	47887,4	22721,8	8740,4	10350,7	6074,5
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	5412,7	1478,8	3144,4	789,5	–
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	1796956,0	1045104,4	514562	220552,9	16736,7
Education					
Ochrona zdrowia	90813,3	23468,2	16229,8	20424,6	30690,6
Health care					
Pomoc społeczna	431462,7	233218,0	102960,9	93324,3	1959,5
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	111480,0	11553,7	29953,0	48818,3	21155,2
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	146181,2	26628,4	58965,9	55905,8	4681,1
Educational care					
Rodzina	1117343,8	795141,6	254739,0	66198,9	1264,4
Family					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	453644,6	304407,4	143908,8	1120,6	4207,9
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego ...	220238,7	145719,8	39382,2	2745,7	32391,0
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	157600,4	89403,4	59400,9	1094,0	7702,1
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (274). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thousand PLN			
Przychody	2015	245880,5	75707,3	161567,9	8605,3
	2017	244763,4	74301,3	162740,1	7722,1
	2018	220500,8	80095,2	132310,2	8095,3
w tym: of which:					
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		76757,8	46349,5	25935,8	4472,6
Revenue from sale of products, asset components and services					
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		55411,9	10252,7	42063,1	3096,1
Allocations from local self-government entities budgets ^b					
Koszty	2015	242327,6	74924,6	158968,3	8434,7
	2017	245641,1	74611,0	162228,8	8801,3
	2018	224867,6	79719,9	137216,2	7931,6
w tym: of which:					
Materiały i usługi		101005,1	31034,7	66660,8	3309,6
Materials and services					
Podatek dochodowy od osób prawnych		227,9	227,9	–	–
Corporate income tax					
Wpłaty nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego		178,7	178,7	–	–
Surplus payments to local self-government entities budgets					

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including allocations from the state budget as well as payments within the European funds budget.

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady to tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as wells as civil engineering works), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, land quqlity improvements, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are expenditures on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) i sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

2. Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction, and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready, for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 co-operative ownership right to residential-premise and co-operative right to non-residential (of utility character) premises.

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2019, poz. 351, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzona).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 grudnia należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
- przed 1 stycznia 1995 r. - wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- po 1 stycznia 1995 r. - wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. - również wycenę według wartości godzinowej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób - opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych - ustalono szacunkowo.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1st January 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance Act of Accounting dated 29th September 1994 (uniform text: Journal of Laws 2019 item 351, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets at **current book-keeping prices** is understood, as of 31st December:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation,
- before 1st January 1995 - the value at replacement prices of September 1994,
- after 1st January 1995 - the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 - also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1st January 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and irrigation and drainage and water structures, was estimated.

4. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
  - a) budynki i lokale; od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
  - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
  - a) kotły i maszyny energetyczne,
  - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
  - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
  - d) urządzenia techniczne,
  - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

4. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
  - a) buildings and premises; since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as co-operative right to non-residential (of utility character) premises,
  - b) land and water engineering constructions (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
  - a) boilers and power industry machinery,
  - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
  - c) special use machinery, equipment and apparatus,
  - d) technical equipment,
  - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings detailed irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (275). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	7497,2	5874,3	5516,5	6302,8	T O T A L
sektor publiczny	2605,3	2130,1	1800,0	2460,8	public sector
sektor prywatny	4891,8	3744,2	3716,5	3842,0	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	171,0	200,4	241,0	194,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1979,3	2868,2	2151,4	2443,8	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	910,1	1792,7	1609,4	1869,0	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	314,8	426,6	115,7	223,8	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	115,1	89,3	97,2	119,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	325,6	290,1	350,9	415,0	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^p	3184,1	906,5	1121,1	1521,8	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	28,3	30,0	28,6	30,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	11,8	44,0	51,2	67,6	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36,6	48,3	20,5	16,7	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	624,8	645,0	697,9	661,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	54,3	63,2	40,7	54,4	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	38,8	41,7	216,5	62,7	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	226,0	175,8	141,4	111,2	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	160,3	133,6	108,1	155,7	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	163,2	179,5	154,2	200,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	365,1	122,8	80,4	237,9	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	12,9	40,4	15,3	8,7	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (276). **NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	2344,8	3681,5	3042,0	3704,6	T O T A L
sektor publiczny	861,7	1029,6	661,7	930,3	public sector
sektor prywatny	1483,1	2651,8	2380,3	2774,3	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	63,7	84,2	83,1	89,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1623,0	2695,3	2075,8	2304,4	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	858,2	1753,7	1572,9	1835,8	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^a	105,4	297,8	78,9	130,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	59,9	26,6	43,0	55,5	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^a	210,5	196,7	231,0	314,9	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	86,3	311,5	291,2	558,3	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	14,6	17,1	15,7	13,9	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5,3	30,2	43,5	57,6	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	19,0	32,4	16,0	10,5	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	84,2	81,4	70,0	77,8	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	14,8	23,0	10,7	9,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^a	18,0	8,4	56,4	10,4	Administrative and support service activities
Edukacja	6,8	7,1	1,3	1,7	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	122,9	133,7	89,4	139,7	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	14,5	32,0	13,0	60,6	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	1,0	1,9	2,0	0,3	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (277). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł	in million PLN		
OGÓŁEM	2010	1413,9	554,5	700,0	153,4
TOTAL	2015	2736,3	1108,0	1396,6	227,5
	2017	2298,5	708,6	1248,1	332,5
	2018	2606,6	942,8	1293,2	361,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		86,5	57,2	19,0	9,5
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		1737,1	518,7	1121,5	92,2
Industry					
w tym: of which:					
przetwórstwo przemysłowe		1549,8	399,5	1064,0	81,9
manufacturing					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		124,2	91,8	23,2	8,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		55,0	31,1	10,9	12,9
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		178,4	82,5	63,1	32,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		271,8	56,5	7,9	206,2
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		12,3	7,7	4,1	0,4
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		9,5	4,5	3,4	1,6
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8,9	5,3	3,0	0,6
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		75,2	71,9	2,5	0,2
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		9,2	6,9	1,4	0,9
Administrative and support service activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		7,2	3,2	2,9	1,1
Education					
Edukacja		1,7	0,3	0,5	0,9
Human health and social work activities					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		140,4	88,5	49,4	2,3
Arts, entertainment and recreation					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		13,1	8,4	3,3	0,3
Other service activities					
Pozostała działalność usługowa		0,3	–	0,3	0,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (278). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	61292,7	97568,0	107549,6	114202,2	T O T A L
sektor publiczny	27914,9	53527,7	57201,4	61241,0	public sector
sektor prywatny	33377,7	44040,3	50348,1	52961,2	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3175,6	3826,5	3928,4	4137,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	22180,2	36975,4	42302,0	45212,6	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	11880,7	16510,9	19941,1	21405,7	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	2704,5	4288,2	4622,9	4743,5	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	862,4	1187,5	1341,2	1461,2	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3265,5	3881,6	4264,2	5462,9	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	10546,7	24795,8	26451,9	27374,2	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	457,0	552,4	611,5	639,9	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2058,1	1219,1	1491,9	1578,3	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	377,0	475,7	469,9	483,6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10805,3	13594,3	14587,6	15068,1	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	405,6	585,2	632,6	676,7	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	230,3	316,3	418,9	421,3	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2882,2	4075,7	4426,7	4482,9	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	1628,1	2294,1	2451,3	2583,3	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1243,5	1943,6	2142,1	2340,0	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1015,0	1660,9	1813,2	2047,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	160,3	184,0	216,4	233,3	Other service activities

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (279). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 grudnia
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	30473,5	45191,2	51144,0	55871,8	T O T A L
sektor publiczny	10181,3	19041,6	20842,2	23916,7	public sector
sektor prywatny	20292,1	26149,7	30301,8	31955,1	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1069,6	1340,7	1177,7	1228,8	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	20275,6	34447,8	39499,1	42327,6	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	11352,4	15791,1	19152,1	20555,8	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1415,2	2663,7	2836,8	2954,0	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	462,2	476,2	497,2	557,8	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2120,1	2342,2	2550,3	3674,4	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	668,8	931,7	1304,0	1712,8	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	299,7	289,8	307,1	311,1	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1970,1	1076,6	1331,0	1406,2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	301,2	363,1	348,4	360,3	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1961,8	1896,3	1988,0	1964,5	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175,1	192,3	199,8	208,3	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	72,8	99,8	153,4	114,6	Administrative and support service activities
Edukacja	33,1	38,4	39,0	41,7	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	804,1	1275,8	1308,3	1413,2	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	216,8	366,5	391,2	501,3	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	42,4	54,1	49,5	49,2	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)” wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the European System of Accounts 2010 (the ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21st May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26th June 2013).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem obrotów wewnętrznych.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including internal turnover is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do sektora instytucji finansowych,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,
- 4) sektor gospodarstw własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units that meet ESA 2010 classification criteria to financial corporations sector,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nie-rejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015-2017 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji eksterytorialnych.

14 Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

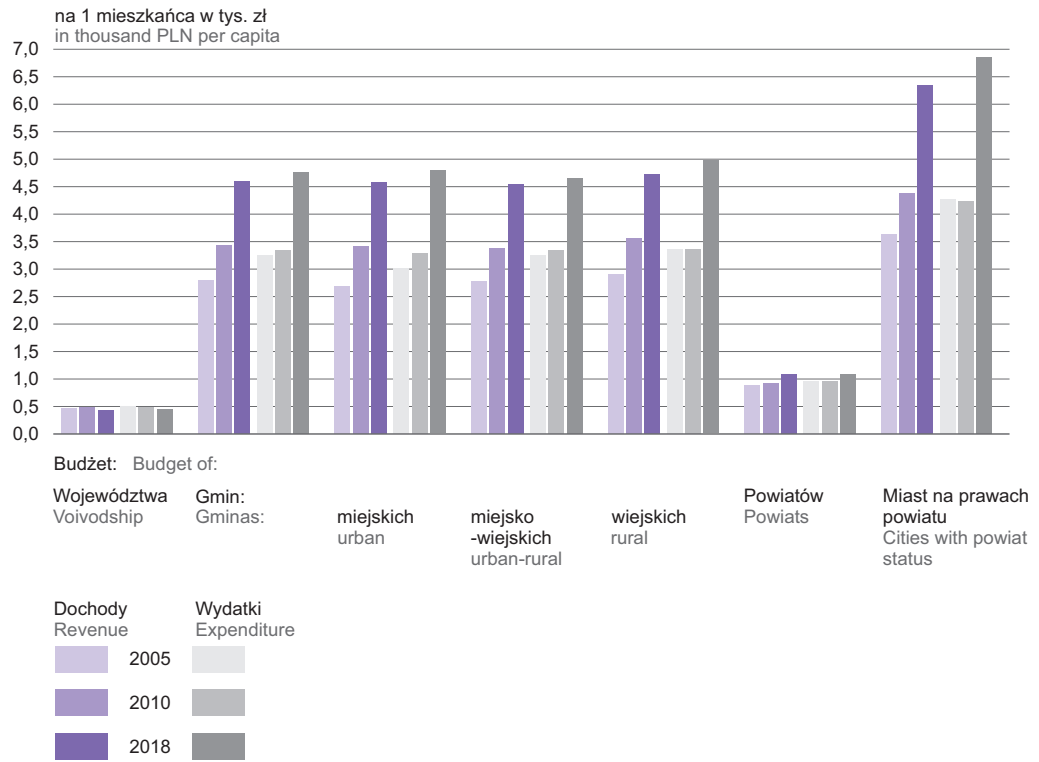
13. Data from regional accounts for the years 2015-2017 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4th October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>.

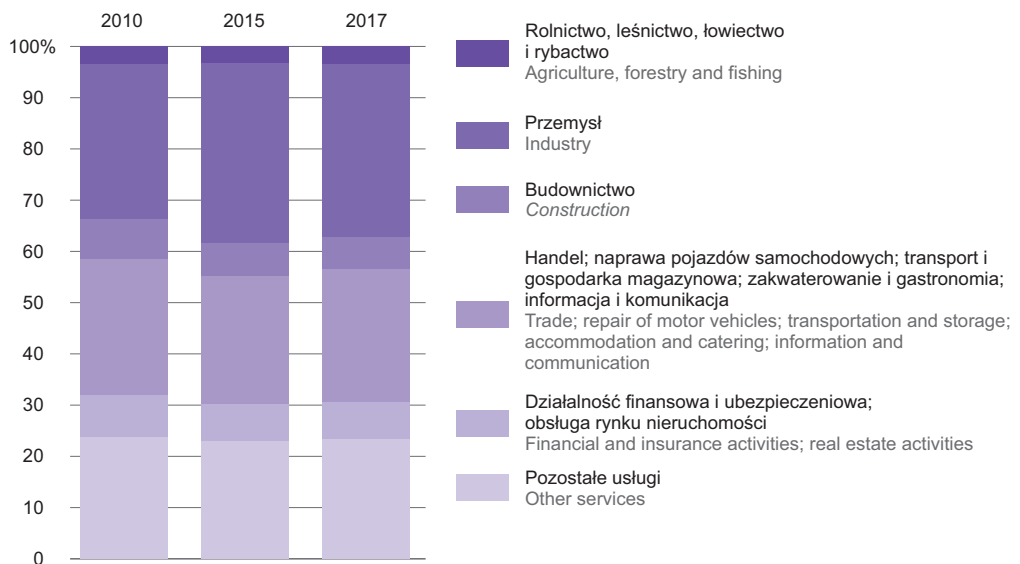
15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych".

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS

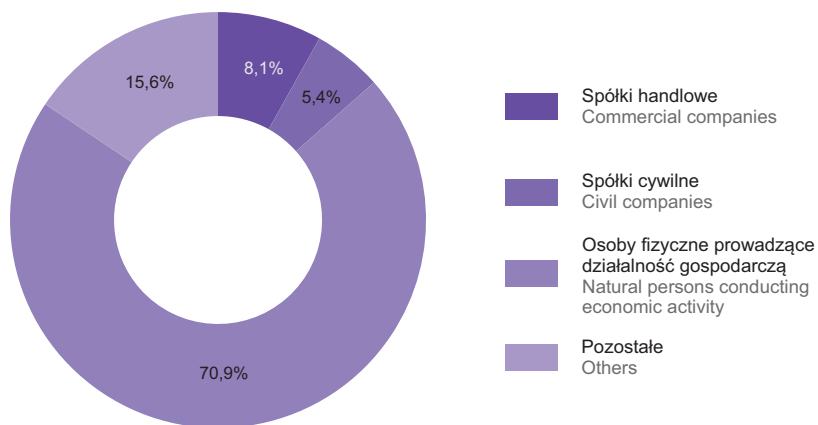

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

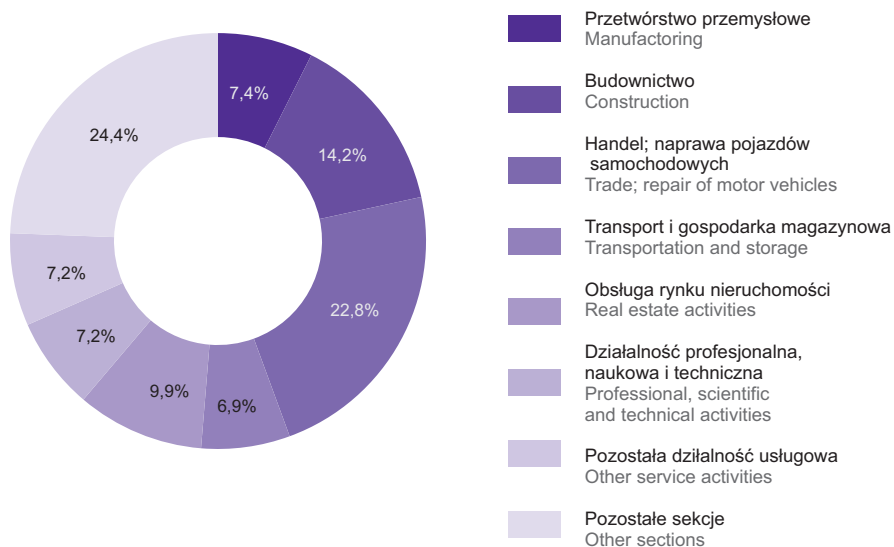

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2018 R. (stan w dniu 31 grudnia)
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2018 (as of 31st December)

Według form prawnych By legal status

Według sekcji By sections

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (281). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Produkcja globalna	68009	80614	84113	89859	Gross output
Zużycie pośrednie	39474	45291	47592	51685	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	28534	35323	36522	38174	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	12234	14582	15496	16582	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	16288	20664	21071	21530	Gross operating surplus

TABL. 3 (282). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:					Gross primary income:
w milionach złotych	22228	25689	26924	28474	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	21731	25198	26462	28007	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:					Gross disposable income:
w milionach złotych	22435	25379	26708	28068	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	21933	24893	26250	27608	per capita in PLN

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 649, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. (Dz. U. poz. 2009, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (uniform text Journal of Laws 2019 item 649, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	106110	111272^b	112910^b	113277^b	T O T A L
sektor publiczny	4577	4731	4595	4570	public sector
sektor prywatny	101533	105731	107299	107580	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	8	1	1	–	State owned enterprises
Spółki	13460	16409	17485	15317	Companies
w tym:					of which:
handlowe	7428	10290	11372	9178	commercial
cywilne	6002	6080	6069	6094	civil
Spółdzielnie	476	486	524	363	Co-operatives
Fundacje	172	378	491	491	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2643	3302	3531	3330	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	78324	77599	77695	80366	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju własności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sections does not include entities, which have not registered the type of ownership in the REGON register.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie co-operatives
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M 2010	106110	27786	8	7428	10	2698	6002	476	78324
T O T A L 2015	111272 ^b	33673	1	10290	5	2846	6080	486	77599
2017	112910 ^b	35215	1	11372	5	2831	6069	524	77695
2018	113277^b	32911	–	9178	5	1553	6094	363	80366
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .... Agriculture, forestry and fishing	3136	856	–	529	1	129	142	27	2280
Przemysł	9121	2619	–	1761	3	468	766	42	6502
Industry									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółdzielnie co-operatives
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
Przemysł (dok.) Industry (cont.)										
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	8362	2187	–	1411	1	425	728	39	6175	
Budownictwo ..... Construction	16136	1663	–	1020	–	138	601	21	14473	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	25796	4768	–	2162	–	324	2533	53	21028	
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	7781	1034	–	752	–	121	267	2	6747	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	3116	697	–	257	–	59	404	12	2419	
Informacja i komunikacja Information and communications	2244	472	–	342	1	29	122	4	1772	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	2811	338	–	232	–	11	82	16	2473	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	11259	10323	–	459	–	80	114	128	936	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
				razem total	w tym of which				
			jednosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ... Professional, scientific and technical activities	8197	1222	–	747	–	74	423	8	6975
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ..... Administrative and support service activities	3117	617	–	464	–	83	121	25	2500
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	686	684	–	1	–	–	–	–	2
Edukacja ..... Education	3241	1617	–	70	–	6	77	6	1624
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	6387	737	–	216	–	11	245	11	5650
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	2032	1250	–	70	–	3	85	5	782
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	8102	3901	–	91	–	17	112	3	4201

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (285). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships	
OGÓŁEM	2010	7428	6584	162	6422	844	678	111
TOTAL	2015	10290	9026	164	8862	1264	786	387
	2017	11372	9942	161	9781	1430	777	558
	2018	9178	7706	108	7598	1472	744	635
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		529	491	2	489	38	22	15
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		1761	1519	37	1482	242	117	120
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		1411	1212	34	1178	199	103	93
of which manufacturing								
Budownictwo		1020	857	11	846	163	58	99
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2162	1712	13	1699	450	287	153
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		752	632	5	627	120	56	61
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		257	220	1	219	37	19	18
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		342	315	7	308	27	9	16
Information and communications								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		232	196	9	187	36	14	16
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		459	379	9	370	80	38	41
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		747	641	7	634	106	38	41
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		464	419	1	418	45	16	29
Administrative and support service activities								
Edukacja		70	63	–	63	7	5	2
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		216	113	1	112	103	55	17
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		70	66	4	62	4	2	2
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		91	81	1	80	10	6	4
Other service activities								

a W województwie lubuskim wśród spółek osobowych zarejestrowanych było: w 2017 r. — 57 spółek partnerskich i 38 spółek komandytowo-akcyjnych, w 2018 r. — 54 spółki partnerskie i 39 spółek komandytowo-akcyjnych.

a There were only in 2017 — 57 professional partnerships and 38 limited joint-stock partnerships, in 2018 — 54 professional partnerships and 39 limited joint-stock partnerships registered in whole Lubuskie Voivodship.

TABL. 4 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partner- ships	spół- dzielnie co-opera- tives	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which		akcyjne joint- -stock	z ograni- czoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability			
			handlowe commercial	razem total					
OGÓŁEM 2010	11779	666	416	7	347	250	7	10451	
TOTAL 2015	9833	1095	908	6	766	185	5	8234	
.....2017	9623	832	702	4	586	130	50	8237	
..... 2018	10470	893	746	-	628	146	6	8894	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	168	10	9	-	7	1	-	158	
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	754	113	94	-	84	19	-	640	
Industry									
w tym przetwórstwo przemy- słowe	722	97	79	-	69	18	-	624	
of which manufacturing									
Budownictwo	2878	111	96	-	69	14	-	2767	
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1773	190	144	-	120	46	1	1581	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazy- nowa	820	118	106	-	95	12	-	702	
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	303	32	24	-	20	8	2	269	
Information and communications	325	57	52	-	48	5	-	268	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	187	22	19	-	15	3	1	164	
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	254	36	31	-	23	5	-	75	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	693	86	77	-	70	9	-	607	
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	510	62	57	-	46	5	1	447	
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	-	-	-	-	-	-	-	
Public administration and de- fence; compulsory social secu- rity									
Edukacja	245	15	10	-	10	5	-	182	
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	430	22	17	-	12	5	1	396	
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	149	5	5	-	4	-	-	122	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	968	14	5	-	5	9	-	516	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		w tym of which				
razem total	akcyjne joint-stock		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability						
O G Ó Ł E M 2010	7113	245	97	6	71	147	6	6704	
TOTAL 2015	8528	257	116	1	76	141	9	8002	
.....2017	8368	481	337	6	261	144	4	7481	
2018	9848	3067	2948	55	2801	119	166	5951	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	334	138	135	1	127	3	50	136	
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	1177	691	677	14	655	14	24	445	
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe	1085	635	622	14	600	13	24	411	
of which manufacturing									
Budownictwo	1816	400	388	6	366	12	26	1388	
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2818	1191	1146	20	1097	45	19	1606	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazynowa	687	111	105	3	97	6	2	574	
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	302	92	86	-	85	6	-	208	
Accommodation and catering ^Δ									
Informacja i komunikacja	172	54	52	-	52	2	4	113	
Information and communications									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	212	31	27	2	21	4	1	178	
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	140	48	44	-	40	4	27	62	
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	495	170	167	3	152	3	7	315	
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	339	56	52	3	48	4	3	280	
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	24	-	-	-	-	-	-	-	
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja	193	15	12	1	11	3	-	103	
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	243	24	18	1	13	6	1	216	
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	163	17	15	1	13	2	-	49	
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa	725	29	24	-	24	5	2	278	
Other service activities									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.